

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β', τεύχος 156, Παρασκευή 18 Ιουλίου 1980

Δρχ. 25

ΣΠ. ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ: ΠΑΣΟΚ
– «ήπιο» και «έκλογικό» κλίμα

ΜΠΟΣΤ: Ἀθήναι – μία πόλις, μία ιστορία

Α. ΦΡΑΓΓΙΑ: Ὁ υπέροχος συνδυασμός

«Ἀλουμίνιον τῆς Ἑλλάδος»:
Ἀποικιοκρατική νοοτροπία

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΘΗΝΑ

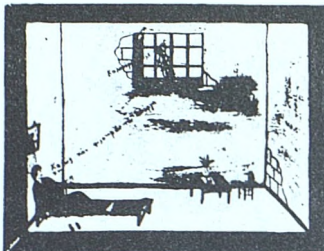
ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ

ΜΑΡΙ ΚΑΡΤΙΝΑΑ
ΕΓΩ ΚΑΙ «ΑΥΤΟ»
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΚΕΔΡΟΣ
ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΜΑΡΙ ΚΑΡΤΙΝΑΑ
ΕΓΩ ΚΑΙ «ΑΥΤΟ» (Μυθ.)
Μετ. ΤΑΤΙΑΝΑ ΓΚΡΙΤΣΗ-ΜΙΛΛΙΕΞ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΠΑΛΕΡΜΑΣ

Τό ήμερολόγιο
ένός βαρυποινίτη

ΚΕΔΡΟΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΠΑΛΕΡΜΑΣ
ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ
ΕΝΟΣ ΒΑΡΥΠΟΙΝΙΤΗ

ΦΡΑΝΣΙΣ ΖΑΝΣΟΝ

ΖΑΝ-ΠΩΛ ΣΑΡΤΡ

λογοτέχνης - φιλόσοφος - αγωνιστής

ΚΕΔΡΟΣ

ΦΡΑΝΣΙΣ ΖΑΝΣΟΝ
ΖΑΝ-ΠΩΛ ΣΑΡΤΡ
ΜΕΤ. ΖΩΡΖ ΣΑΡΗ

ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

μικρό όργανο
γιά τόν επαναπατρισμό

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΚΕΔΡΟΣ

ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΜΙΚΡΟ ΟΡΓΑΝΟ ΓΙΑ
ΕΠΑΝΑΠΑΤΡΙΣΜΟ Μυθιστόρημα

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

ΣΤΗΝ ΚΙΤΡΙΝΗ ΩΡΑ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΚΕΔΡΟΣ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ
ΣΤΗΝ ΚΙΤΡΙΝΗ ΩΡΑ (Μυθ.)

ΜΑΝΟΛΗ ΜΙΧΑΛΑΚΗ

ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗ ΜΑΝΑ ΜΟΥ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΚΕΔΡΟΣ 1980

ΜΑΝΟΛΗ ΜΙΧΑΛΑΚΗ
ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗ ΜΑΝΑ ΜΟΥ (Μυθ.)

Δ. Ν. ΜΑΡΩΝΙΤΗΣ

ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ
ΚΑΙ
ΝΟΣΤΟΣ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ

Η ΔΙΑΣΚΕΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ

ΤΡΙΤΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΚΕΔΡΟΣ 1980

Δ. Ν. ΜΑΡΩΝΙΤΗΣ
ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΝΟΣΤΟΣ
ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ - Τρίτη έκδοση

ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΕΛΕΝΗ ΒΑΚΑΛΟ

ΡΥΘΜΟΙ ΚΑΙ ΟΡΟΙ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

2

ΚΕΔΡΟΣ 1980

ΕΛΕΝΗ ΒΑΚΑΛΟ
ΡΥΘΜΟΙ ΚΑΙ ΟΡΟΙ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

MARIO VITTI

ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΘΕΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΚΕΔΡΟΣ

MARIO VITTI
ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΘΕΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ
Πανεπιστημίου 44 - Τηλ: 3615.783

Περίοδος Β'
Χρόνος 7ος
Τεύχος 156

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60, Αθήνα 601
τηλ. 732.713-732.819

ΠΕΡΙ " ΝΕΦΟΥΣ "

ΕΧΕΙ ειπωθεί πώς ένας δυνάστης γίνεται μπορετό να υπάρξει σαν δυνάστης από τη στιγμή που μέσα στη συνείδηση των ανθρώπων είναι ήδη φτιαγμένος ένας θρόνος για να καθίσει. Στά πλαίσια μιας τέτοιας αντιστοιχίας πρέπει να νοηθεί και η ύπαρξη του λεγόμενου οικολογικού προβλήματος, γιατί είναι άρρηκτα συναρτημένη με αυτή τούτη τη λογική της κεφαλαιοκρατικής οικονομικής ανάπτυξης: Η καθολική, σχεδόν, αποδοχή και έξυπνη αντιμετώπιση αυτής της λογικής, ή, των αξιών που αυτή υπαγορεύει, ευθύνονται, πρώτα και κύρια για την ανατροπή των καθιερωμένων σημείων ισορροπίας ανάμεσα στον άνθρωπο και το φυσικό του περίγυρο.

ΚΑΠΟΥ υπάρχουν όρισμένα έγγενη όρια, που η υπέρβασή τους συνιστά μία μορφή αδικίας, της οποίας οι συνέπειες στρέφονται πάντα έναντιόν εκείνου που πραγματοποιεί την υπέρβαση. Και μεγάλο μέρος από τη λογική της οικονομικής ανάπτυξης ή της " προόδου " εδράζεται στη ρητή ή σιωπηρή παραδοχή ότι η περιοχή της ανθρώπινης δραστηριότητας δεν έχει κανενός είδους όριο μέσα στο χώρο και το χρόνο. Όσο στην άφετηρή της ανθρώπινης πράξης στέκεται αυτή η παραδοχή, τόσο τα ποικιλώνυμα και ποικιλόμορφα μέτρα για την επίλυση του οικολογικού προβλήματος θα είναι ένταγμένα σε μία φαυλοκυκλική τροχιά.

ΤΟ " ΝΕΦΟΣ " που πριν από λίγες μέρες μόλυνε τον ούρανό της Αθήνας έχει τώρα διαλυθεί. Σε κάποιον άλλη, παλαιότερη εποχή οι άνθρωποι θα όνόμαζαν το φαινόμενο αυτό σημείο των καιρών ή των θεών... Έμεϊς, όμως, σαν σύγχρονοι που είμαστε θα αναζητήσουμε μία εξήγηση και μία λύση έγκλωβισμένοι σε σχήματα σκέψης που συνήθως υπηρετούν τους μηχανισμούς παραγωγής και αναπαραγωγής αυτού του " σημείου " ;

ΑΝΤΙ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

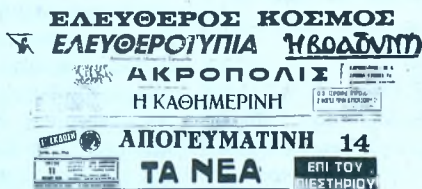
ΑΝΤΗΝΩΡ: Οι εκλογές και οι δυνάμεις της Άλλαγής	4
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ	5
ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	6
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	
Άφγανιστάν - Ιράν - Λίβανος - Λατ. Αμερική - Νέες Έθριδες	8
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	
ΣΠ. ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ: Τό «ήπιο κλίμα» και τό «εκλογικό κλίμα»	10
Δ. ΑΡΤΙΝΟΥ: Ι. Βαρβιτσιώτης - ή στροφή ενός σκληροπυρηνικού	12
Ν. ΑΥΓΕΡΙΝΟΥ: Συνδικαλισμός, Δημοκρατία και Σώματα Ασφαλείας ...	14
ΕΥΘΥΜΟΓΡΑΦΗΜΑ	

Μωο62.

Αθήναι - μία πόλις, μία ιστορία	16
Θ. ΓΚ: Ο Σουρής για την Αθήνα ...	16

ΕΡΕΥΝΕΣ - ΡΕΠΟΡΤΑΖ

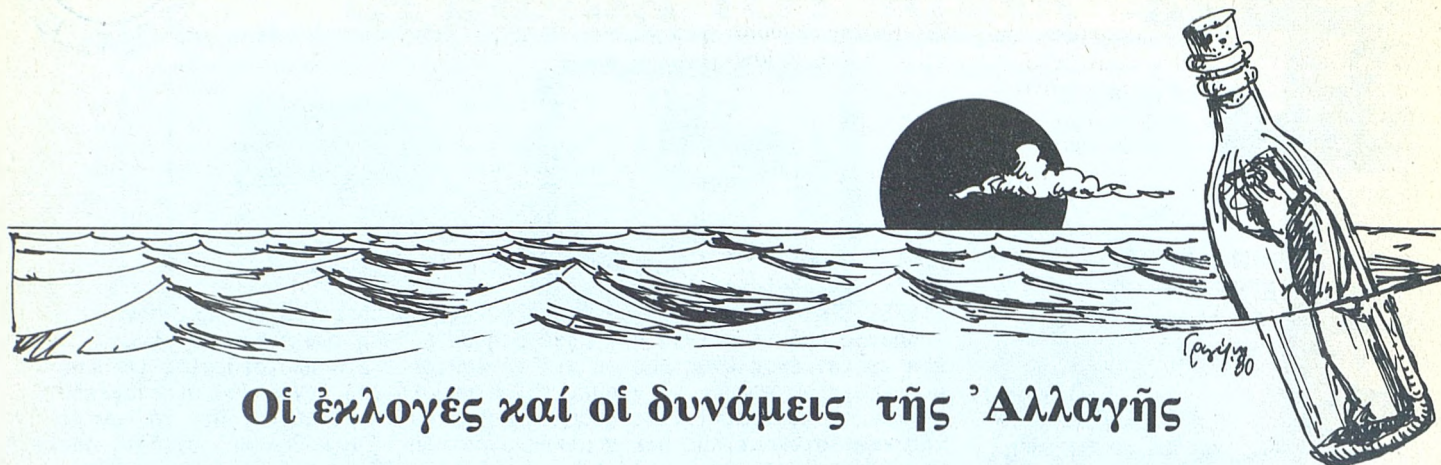
Α. Τύπος	18-24
----------------	-------

Π. ΕΥΘΥΜΙΟΥ: Τύπος - συνέχεια χωρίς τέλος στην κρίση	18
ΑΝΤΙΚΛΗΤΟΥ: Είναι όλοι συνυπεύθυνοι	20
Ν.Γ. - Α.Β.: Monde - El Pais - Liberation: Ένας «άλλος» Τύπος ..	21-23
Β. Τό πρόδλημα Αθήνα	26-40
● Δυτικό Διαμέρισμα	26
● Ανατολικό Διαμέρισμα	29
● Βόρεια περιοχή	32
● Άνω Λιόσια - Αύλων	35

ΑΝΤΙ - ΘΕΜΑΤΑ

ΑΝΤΡΕΑ ΦΡΑΓΚΙΑ: Τι υπέροχος συνδυασμός!	42
ΑΝΤΙ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ	
ΔΙΟΝ. ΣΚΑΛΟΥ: Βαριά βιομηχανία - Έλαφριά αντιμετώπιση	45
ΜΝΗΜΗ	
ΚΟΜΜΗΝΟΥ ΠΥΡΟΜΑΓΛΟΥ	50-51
ΠΑΝ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ:	
Έπικήδειος	50
Κ. ΠΥΡΟΜΑΓΛΟΥ: Η συνάντησής μου με τον Γ. Παπανδρέου	51
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	52
ΑΝΝΥΣ ΚΟΛΤΣΙΔΟΠΟΥΛΟΥ:	
Περικλής, ο ήγεμόνας της Τύρου ...	54
ΑΝΤ. ΚΟΥΦΑΛΗ:	
Φεστιβάλ Φιλιππων και Θάσου	55
ΒΙΒΛΙΟ-ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	56
ΒΙΒΛΙΟ-ΚΡΙΤΙΚΗ (Γ. Μερακλή: Γ. Ιωάννου, «Τό δικό μας αίμα»)	58
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	59

Οι εκλογές και οι δυνάμεις της 'Αλλαγής

ΤΕΛΙΚΑ, φαίνεται πώς ή χώρα «έτσι κι αλλιώς, μπήκε σε μία παρατεταμένη εκλογική περίοδο». Η διαπίστωση καταγράφεται στην τελευταία ανακοίνωση της ΚΕ του ΚΚΕ έσ., καθώς όλα τα κόμματα, τό ένα μετά τό άλλο, ετοιμάζονται για εκλογές, είτε γίνουν τό φθινόπωρο (Α. Παπανδρέου), είτε «τόν ερχόμενο Μάιο μέ 'Ιούνιο» (Π. Ράλλης).

ΤΗΝ «ΠΑΡΑΤΕΤΑΜΕΝΗ» εκλογική περίοδο εγκαινίασε ό ίδιος ό αρχηγός της «Νέας Δημοκρατίας», μέ τήν πρόσφατη περιοδεία του στόν Έβρο καί τή Λακωνία. Καί τήν ενίσχυσαν τόσο ό πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ, όσο καί τό ΚΚΕ. Ό κ. Ράλλης απέφυγε – είναι αλήθεια – τούς εκδηλους προεκλογικούς τόνους. «Δέν ήλθα εδώ», ανάφερε χαρακτηριστικά στό Σουφλί, «γιά νά σās έμψυχώσω, αλλά γιά νά μέ έμψυχώσετε εσείς, μέ τό θάρρος καί τόν ένθουσιασμό σας. Ήλθα νά σās ζητήσω νά συνεργασείτε μέ τήν κυβέρνηση». Καί άμέσως παρακάτω: «Μās άπομένουν άλλοι 18 μήνες γιά τίς εκλογές καί ό χρόνος αυτός είναι μικρός, αλλά, άν συνεργασθούμε, μπορούμε νά επιτελέσουμε θαύματα». Τό «έπιμύθιο», δέν διέφυγε, φυσικά, από τούς άκροατές του: «Συνεργασία μέ τήν κυβέρνηση» θά πεί «συνεργασία» μέ τή «Νέα Δημοκρατία», άκριδέστερα στήριξη, ενίσχυση καί ψήφο στή «Νέα Δημοκρατία». Όσο γιά τήν αναφορά στους «18 μήνες», πού σημαίνει εκλογές τό φθινόπωρο του '81, διευκρινίζεται πώς πρόκειται γιά τήν έπίσημη εκδοχή... Ό ίδιος ό κ. Ράλλης, στις ιδιαίτερες συνομιλίες του μέ κεντρικά στελέχη του κόμματός του, θά έμπιστευθεί: «Έκτός άπροόπτου, πάμε γιά εκλογές τήν άνοιξη – Μάιο μέ 'Ιούνιο».

Ή οικονομία σε ραγδαία επιδείνωση

ΣΤΗΝ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ τών εκλογών αναφέρθηκε ό Α. Παπανδρέου, μιλώντας, τήν περασμένη Παρασκευή, από τό δήμα της παλιάς Γερουσίας, σε Έλληνες καί ξένους δημοσιογράφους: «Τό ΠΑΣΟΚ», είπε, «καλεί καί πάλι τήν κυβέρνηση νά παραιτηθεί, νά διαλύσει τό κοινοβούλιο καί νά προχωρήσει τό γρηγορότερο δυνατό σε εκλογές». Γιά νά προσθέσει πώς ή άπαίτηση αυτή του ΠΑΣΟΚ θά πραγματοποιηθεί σε κάθε περίπτωση, έφόσον «εμείς, τουλάχιστον, βλέπουμε τίς εκλογές τούτο τό φθινόπωρο».

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΒΛΕΨΗ αυτή του προέδρου του ΠΑΣΟΚ, υπάρχουν δυό έρμηνείες. Τήν πρώτη τήν έδωσε ό ίδιος ό Α. Παπανδρέου, όταν ρωτήθηκε «γιατί ή κυβέρνηση θά υποχρεωθεί σε πρόωρες εκλογές». Ό λόγος – άπάντησε – δρίσκεται στό ότι, μετά τό φθινόπωρο, θά υπάρξει «ραγδαία επιδείνωση της

οικονομίας». Ή δεύτερη έρμηνεία (άπό φιλοκυβερνητικούς παράγοντες) είναι ότι τό ΠΑΣΟΚ, προβάλλοντας τό αίτημά του γιά άμεσες εκλογές, θέλει νά έμπεδώσει τήν πεποίθηση στό εκλογικό σώμα πώς διεκδικεί, όριστικά τή φορά αυτή, τήν έξουσία. Καί ως προς τήν πρώτη έρμηνεία, όλες οι πληροφορίες καί όλες οι ένδείξεις, υπογραμμίζουν πώς ή οικονομία του τόπου πηγαίνει, πραγματικά, από τό κακό στό χειρότερο. Άποκαλυπτικά, από τήν πλευρά αυτή, είναι τά όσα διαλαμβάνει τό τελευταίο (τεύχος 'Ιουνίου) Δελτίο του Συνδέσμου Έλλήνων Βιομηχάνων (ΣΕΒ) πού μεταβαπτίστηκε, όπως είναι γνωστό, σε... «Σύνδεσμο Έλληνικών Βιομηχανιών» (πάλι ΣΕΒ):

Ή παραγωγική δραστηριότητα της ελληνικής οικονομίας – έπισημαίνουν οι βιομήχανοι – δρίσκεται σε ύφεση... Πρόκειται γιά σοβαρότατο διαρθρωτικό πρόβλημα, πού έπιταχύνει τόν πληθωρισμό, ανακόπτει τίς εξαγωγές (κατά συνέπεια, χειροτερεύει τή συναλλαγματική θέση της χώρας) καί «άποθαρρύνει» τούς επενδυτές... Ή βιομηχανική παραγωγή όχι μόνο δέν μπορεί νά διευρυνθεί, αλλά άδυνατεί καί νά συντηρήσει τό παρόν επίπεδο δραστηριότητας... Άνακοπή όμως της βιομηχανικής παραγωγής, θά δημιουργήσει άμεσα προβλήματα στό χώρο της άπασχολήσεως (= ανεργία) καί άπώλεια άγορών στόν Ευρωπαϊκό χώρο, κλπ.

ΟΠΩΣ ΕΙΝΑΙ γνωστό, οι άπόψεις αυτές αναπτύχθηκαν πιά διεξοδικά, από τούς ίδιους τούς βιομήχανους, στή συνάντηση πού είχαν πρόσφατα μέ τόν ύπουργό Συντονισμού κ. Μπούτο, από τόν όποίο ζήτησαν νέες πιστώσεις, τίς όποιες – φε! – δέν έδωσε ή κυβέρνηση, γιατί «πρέπει νά περιορίσουμε τήν αύξηση της νομισματικής κυκλοφορίας καί τών πιστώσεων σε ρυθμούς χαμηλότερους από τήν άνοδο του χρηματικού ένθνικού εισοδήματος, έως ότου βελτιωθούν οι συνθήκες έσωτερικής ισορροπίας». Οι διατυπώσεις, τόσο από πλευράς βιομηχάνων, όσο καί από πλευράς ύπουργού Συντονισμού, ύπηρεξαν όπωσδήποτε κομπές... Άν δέν ήσαν, θά έλεγαν ότι ό πληθωρισμός άναμένεται νά φτάσει φέτος τό 30%, ότι τό φάσμα της ανεργίας «πλανάται» άπειλητικό πάνω από τά εργοστάσια καί τούς άλλους τόπους δουλειάς καί ότι τά συναλλαγματικά άποθέματα της χώρας καλύπτουν τίς εισαγωγές μας όχι άπλως «γιά λίγους μήνες», όπως ανάφερε ό κ. Μπούτος, αλλά – όπως λέγεται – γιά ΕΝΑ μόναχά μήνα!

ΑΣΦΑΛΩΣ αυτά καί άλλα στοιχεία – όπως τήν έντονη άνησυχία του κ. Ζολώτα – είχε ύπόψη του ό πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ, όταν αναφέρθηκε στή «ραγδαία επιδείνωση της οικονομίας», τήν όποια καί συσχέτισε μέ τήν ικανότητα επιδίωξης της κυβέρνησης Ράλλη καί τό χρόνο διεξαγωγής τών εκλογών.

Όταν Άμερικανοί και Τούρκοι άνησυχούν...

ΟΣΟ ΓΙΑ τήν προοπτική άνόδου του ΠΑΣΟΚ στήν έξουσία, είναι πιά κοινός τόπος ότι τήν αντιμετώπιζουν σάν ένα πιθανό ένδεχόμενο όχι μόνον οί Άμερικανοί, αλλά και οί Εύρωπαίοι, και οί Τούρκοι! «*Η τύχη της στρατιωτικής συμμαχίας της Έλλάδας μέ τή Δύση, σέ περίπτωση πού τό ΠΑΣΟΚ έλθει στήν έξουσία* - γράφει ό Μάριο Μοντιάνο στους «Τάιμς» - *αντιμετωπίζεται μέ πολλή άνησυχία στίς πρωτεύουσες των χωρών-μελών του ΝΑΤΟ και ιδιαίτερα στήν Άγκυρα και τό άρχειείο του ΝΑΤΟ*»... Άλλο τόσο, τό ένδεχόμενο αυτό, μέ όλες τίς άναπόδραστες επιπτώσεις του στίς έλληνοαμερικανικές και έλληνονατοϊκές σχέσεις, ξετάζεται στήν έκθεση πού υπέβαλαν στήν επιτροπή έξωτερικών υποθέσεων της Άμερικανικής Γερουσίας οί γερουσιαστές Τζόζεφ Μπάιντεν και Χάουαρντ Μπαίηκερ, πού έπισκέφτηκαν, τήν περασμένη άνοιξη, τήν Έλλάδα. Τό συμπέρασμα άνακύπτει μόνο του: Είτε οί έκλογές γίνουν αυτό τό φθινόπωρο - κάτι πού οί περισσότεροι πολιτικοί άναλυτές μάλλον άποκλείουν - είτε τήν άνοιξη, τά δύο μεγάλα κόμματα της χώρας θά ανταγωνισθούν πολύ σκληρά γιά τήν πρώτη θέση!

Η σύμπραξη των δυνάμεων της Άλλαγής

ΥΠΕΡ της άμέσου προσφυγής στίς κάλπες, έχει ταχθεί, όπως είναι γνωστό, και τό τρίτο κόμμα του κοινοβουλίου, τό ΚΚΕ, ενώ τό ΚΚΕ έσ. καλεί τό λαό - *χωρίς νά παρασύρεται από τίς εικότολογίες γιά τήν ήμερομηνία των εκλογών, πού έξυπηρετούν στενά κομματικά συμφέροντα* - νά είναι έτοιμος νά αντιμετώπισει, σέ κάθε περίπτωση, τό ένδεχόμενο πρόωγων εκλογών. Γιά τήν έμμονή του ΚΚΕ στίς άμεσες εκλογές, αναφέρεται πώς δέν είναι άσχετη μέ όρισμένα προβλήματα πού αντιμετώπιζει ή ήγεσία του σέ επίπεδο μεσαίων στελεχών (ήδη τρείς συντάκτες του «Ριζοσπάστη» δρῆκαν τό δρόμο πού οδηγεί στήν «Αυγή») και τή «δαδούρα» πού όλοένα έντονότερα ακούγεται στή βάση. Σχετικά λέγεται πώς ό πυρετός των εκλογών, τό σύνθημα γιά τή συμμετοχή του ΚΚΕ στή δεύτερη κατανομή, ό ένθουσιασμός, κλπ, είναι καλοί τρόποι γιά νά «λησμονηθούν», ακόμα και νά ξεπεραστούν, όκληρά προβλήματα.

[Μιά εικόνα των έξελίξεων και διεργασιών στό χώρο της δημοκρατικής αντιπολίτευσης, δίνει στή σελίδα 10 ό Σπύρος Λιναρδάτος, ενώ ό Δ. Άρτινός, δίνει, στή σελίδα 12 τή στροφή 180 μοιρών ενός «σκληροπυρηνικού», του πρώην ύπουργού Παιδείας κ. Ι. Βαρθιτσιώτη, μαζί μέ μερικά άλλα «χάπενινγκ» στό χώρο της «Νέας Δημοκρατίας»].

ΟΠΩΣ ΚΑΙ άν έχει τό πράγμα, οί προοπτικές γιά τήν κυβέρνηση του κ. Ράλλη, έν όψει εκλογών, κάθε άλλο παρά διαγράφονται εύάρεστες! Η μείωση, γιά δεύτερη κατά σειρά χρονιά, του πραγματικού εισοδήματος των εργαζομένων, οί μαζικές άπολύσεις πού άρχισαν νά γίνονται τρέχουσα πρακτική, ή καταβαράθρωση της οικονομίας, ή άπουσία όποιασδήποτε προετοιμασίας γιά τήν ένταξη της χώρας στήν ΕΟΚ, ή άρνηση της κυβέρνησης νά δεχθεί τήν αυτόματη τιμαριθμική αναπροσαρμογή ή νά εξασφαλίσει στους άγρότες τήν προστασία των τιμών των προϊόντων τους - όλα αυτά κλιμακώνουν τήν όργή του κόσμου της δουλειάς και του μόχθου. Όστόσο, ή όργή και ή δυσρέσκεια δέν φτάνουν γιά ν' άπομακρύνουν τή Δεξιά από τήν έξουσία, έφόσον δέν συγκεκριμενοποιούνται οί δυνατότητες γιά μία σύμπραξη όλων των δυνάμεων της Άλλαγής, γύρω από ένα πρόγραμμα-συμβόλαιο μέ τό Λαό. Αυτή ή πλατιά σύμπραξη, κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων, είναι ή μόνη άλλωστε πού μπορεί και ν' άφαιρέσει τήν έξουσία από τή Δεξιά, και νά προασπίσει τή νέα δημοκρατική κυβέρνηση.

ΑΝΤΗΝΩΡ

Ημερομηνίες

ΙΟΥΛΙΟΣ

Τετάρτη 2

Επιδρομή Ισραηλινών στό Ν. Λίβανο μέ έλικόπτερα και πυραυλάκτους. Οί Παλαιστίνιοι θρηνούν 11 θύματα, μεταξύ των οποίων 4 παιδιά και 2 γυναίκες.

Η ΕΟΚ αποφάσισε νά χορηγήσει στήν Τουρκία μεγάλη χρηματική βοήθεια και χαμηλότοκο μακροπρόθεσμο δάνειο γιά νά άμβλυνθούν τά οικονομικά της προβλήματα, ώστε νά μπορέσει άργότερα νά ένταχθεί στήν Κοινότητα. Έτσι και ή Έλλάδα θά χρηματοδοτήσει, έμμεσα, τήν τουρκική οικονομία μέσω της συνεισφοράς της στήν Ευρωπαϊκή Τράπεζα.

Πέμπτη 3

Η κυβέρνηση Ντεμιρέλ επιβίωσε μέ διαφορά μίας ψήφου (227 έναντι 226) μετά από πρόταση μομφής του Λαϊκού Κόμματος. Τό αποτέλεσμα έγινε δεκτό μέ άνακούφιση στή Δύση.

Αυξάνονται οί δυσχέρειες της Πολωνικής κυβέρνησης στό χειρισμό του πληθωρισμού. Στήν αύξηση της τιμής του κρέατος πού έξαγγέλθηκε αντίδρασαν άμέσως οί εργάτες του μεγάλου συγκροτήματος URUSUS. Ζήτησαν πρόσθετο επίδομα. Παρασκευή 4

Πρώτη φορά από τό '72 πραγματοποιήθηκε ανταλλαγή μηνυμάτων Μπρέζνιεφ - Σαντάτ γιά τό Μεσανατολικό, ενώ παράλληλα ό Αι-γύπτιος ύγυπουργός Έξωτερικών είχε μακρά συνομιλία μέ τό Ρώσο πρέσβη γιά τίς σχέσεις των δύο χωρών.

Σάββατο 5

Ανακοινώθηκε στήν Άθήνα από τόν Άφω Σαρίεχ, εκπρόσωπο του ΡΕΟ, ότι συμφωνήθηκε μέ τήν έλληνική κυβέρνηση ή λειτουργία γραφείου της όργάνωσης στήν Άθήνα.

Μεγάλη διαδήλωση στήν Τεχεράνη γιά νά υποστηριχθεί ή Δεξιά στροφή του Χομεϊνί και της μουσουλμανικής ήγείας. Οί διαδηλωτές ζήτησαν νά τεθούν έκτός νόμου όλες οί Άριστερές όργανώσεις έκτός από τό Τουντέχ.

Τρίτη 8

"Άμεσες εκλογές" είναι τό κύριο πολιτικό σύνθημα του ΚΚΕ μετά τήν τελευταία Σύνοδο της ΚΕ του.

Τετάρτη 9

Ποσοστό άποτυχίας 60-70% ση-

μειώθηκε στίς Πανελλήνιες έξετάσεις επιβεβαιώνοντας άλλη μία φορά τήν άποτυχία του έκπαιδευτικού μας συστήματος.

Συμφίγγεται ή Γαλλογερμανική συνεργασία μέ τή νέα συνάντηση Σμίτ - Ζισκάρ Ντ' Έσταίν. Πέμπτη 10

Σημαντική πτώση διαπιστώνεται στήν προσέλευση ξένων τουριστών Ξενοδοχεία σέ τουριστικές περιοχές άναγκάζονται νά στραφούν στήν έλληνική πελατεία.

Έφτασε ό πρωθυπουργός της Πορτογαλίας Σά Καρνέιρο γιά νά ζητήσει τήν έλληνική συμπαράσταση στήν είσοδο της χώρας του στήν ΕΟΚ.

Παρασκευή 11

Άθροά άπονοριακά επεισόδια μεταξύ Ιράκ - Ιράν σημειώνονται τίς τελευταίες ήμέρες και άναζωπυρώνονται οί φήμες γιά ένδεχόμενη σύγκρουση ανάμεσα στίς δύο χώρες.

Άπεργεία των οικόδομων και συγκέντρωση στήν Άθήνα γιά τά άλυτα προβλήματα του κλάδου. Σάββατο 12

Γενική άπαισιοδοξία έκδηλώνεται γιά τό νέο σχέδιο Ρότζερς πού περιμένει ή κυβέρνηση. Προβλέπεται ότι θά συνεχίσει νά ύφισσεται τό σμερινό άδιέξοδο σέ ότι άφορά τήν επανένταξη της Έλλάδας στό στρατιωτικό ΝΑΤΟ.

Κυριακή 13

Άμεσες εκλογές ζήτησε ό κ. Παπανδρέου στή Σύνοδο της ΚΕ του ΠΑΣΟΚ και πρόβλεψε ότι ή κυβέρνηση Ράλλη δέν θά μπορέσει νά επιζήσει μετά τόν Οκτώβριο.

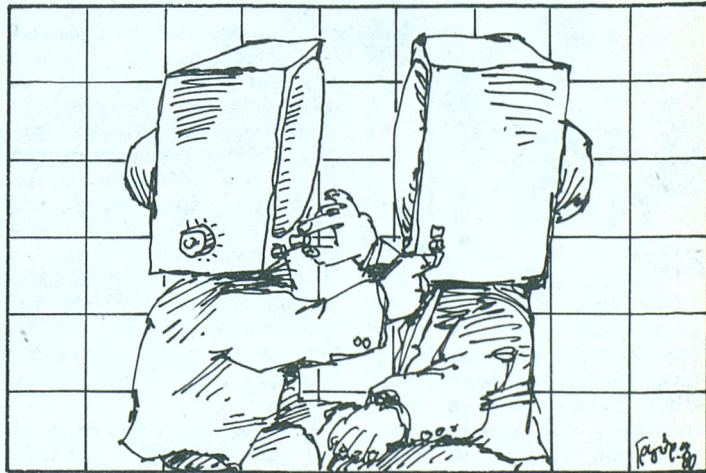
Δευτέρα 14

Μεγάλη συγκέντρωση όργάνωσε τό ΑΚΕΛ στή Λευκωσία και έπανελάβε τήν κριτική του κατά του προέδρου Κυπριανού.

Τρίτη 15

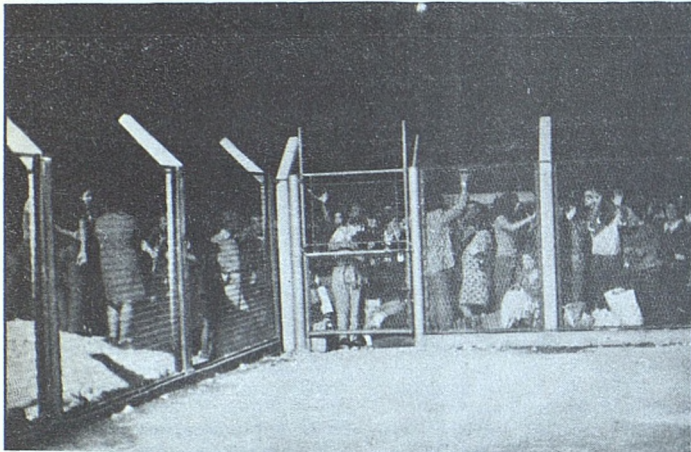
Σκάνδαλο θεωρείται ή παραχώρηση από τήν κυβέρνηση τεραστίων δανείων στους Ιδιοκτήτες των έφημερίδων μέ τόκο μόλις 2,5%

για νά τούς ένθαρρύνει στήν συνέχιση του λόκ άουτ πού έχει παραλύσει τόν καθημερινό Τύπο. Κοιμούνται στήν περιοχή της Κισσάμου οί λαϊκές διαμαρτυρίες γιά τήν μή έκλογή στή μητρόπολη του Ειρηνάιου Γερμανίας, μέ καταλήψεις και άποκλεισμούς χωριών.

ΚΥΠΡΟΣ: ΞΕΙ ΧΡΟΝΙΑ ΠΑΘΟΣ

Θά μπορούσαμε νά είχαμε αντιγράψει τό περσινό μας σχόλιο γιά τήν επέτειο τής Κυπριακής τραγωδίας. Νά διαπιστώσουμε ότι παγιώθηκε πιά ή κατοχή τού 'Ατίλα στο 40% τού ἑλληνικοῦ νησιού. 'Ότι συνεχίζει νά κρέμεται σάν δαμόκλειος σπάθη πάνω στήν ἀνεξαρτησία τού ὑπόλοιπου τμήματος ή ἀμφισβήτηση τών Τουρκοκυπρίων ἐξτρεμιστῶν καί ή στρατιωτική παρουσία πού τούς ἀποθρασύνει. Κι ὅτι ὁ χρόνος δουλεύει γιά νά μετατραποῦν τά τετελεσμένα σέ δίκαιο, δηλαδή, σέ θάρος τού 'Ελληνισμοῦ.

Κι ὁ μόνος λόγος πού δέν νομίζουμε ὅτι πρέπει νά κάνουμε μιά τέτοια ἐκδήλωση ἀπόγνωσης, εἶναι ὅτι, μέσα στό χρόνο πού πέρασε, ή κατάσταση χειροτέρεψε ἀποφασιστικά. Γιατί ἐκδηλώθηκε σοβαρή διάσπαση καί στό ἐσωτερικό τού ἑλληνοκυπριακοῦ στρατοπέδου.

'Αποθρασύνθηκαν οἱ δυνάμεις τής ἐθνικῆς προδοσίας πού ἡγεμονεύουν τήν κυπριακή Δεξιά καί 'Ακροδεξιά, ἴσως καί ἀπό τό γεγονός ὅτι ἔξι χρόνια μετά τό πραξικόπημα καί τήν εἰσβολή, ὁ φάκελος τής ἐθνικῆς αὐτῆς τραγωδίας, πού θά ἔπρεπε κανονικά νά εἶχε στείλει στό στρατοδικεῖο μερικές

ἐκατοντάδες μεγαλόσχημους, μένει ἐρμητικά κλειστός. Καί συμπαρατάχτηκε μαζί τους, ἀλλάζοντας κατά 180 μοῖρες πολιτική, τό ΑΚΕΛ γιά νά ὑπονομεύσει τό κύρος τού Κύπριου προέδρου καί νά τον ὀδηγήσει στό συμβιβασμό τών ἄνισων διαπραγματεύσεων. 'Όσο γιά τήν κυβέρνηση τών 'Αθηνῶν, θά ἀρκοῦσε ή διπλωματική της χρεοκοπία καί ή ἀπομόνωση στήν ὁποία ἔχει περιέλθει, γιά νά τήν κατατάξει σ' ὅσους ἔχουν ἄμεσο συμφέρον νά κλείσει τό Κυπριακό πού τήν ἐμποδίζει, μαζί μέ τό Αἰγαῖο, νά ἐπανέλθει στίς παλιές ἀντετες, δουλικές της συνήθειες.

ΟΙ ΑΝΑΠΟΦΕΥΚΤΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΟΙ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΟΙ

Εἶναι κοινός τόπος ὅτι οἱ ἐκλογικές πλειοψηφίες κερδίζουνται καί χάνονται στό κέντρο τού πολιτικοῦ στίβου καί κάπου στή μέση τής κοινωνικῆς πυραμίδας. Γι' αὐτό καί ὅλες οἱ πολιτικές δυνάμεις πασχίζουν νά κερδίσουν – καμιά φορά μέ ἄκομπες παροχές τής τελευταίας ὥρας – τήν ἐμπιστοσύνη τών στρωμάτων πού περιγράφονται κατά προσέγγιση μέ τό κακόηχο «μικρομεσαῖο».

Εἶναι ἀκόμα δεδομένο ὅτι ή προϊούσα διεθνοποίηση καί συγκέντρωση τού κεφάλαιου, ὀδηγεῖ στήν περιθωριοποίηση, ὅσους παραγωγούς ή διαμεσολαθητές δέν ἔχουν ἀρκετή ἰδιομορφία ή ἱκανό μέγεθος γιά νά ἀνταπεξέλθουν. 'Η διαδικασία αὐτή ἐπιταχύνεται σέ περιόδους ἀναπροσαρμογῆς δομῶν καί ἀναθεώρησης θεσμῶν, ὅπως εἶναι ή ἐνεστώσα ἐνταξη τής 'Ελλάδας στήν ΕΟΚ καί παίρνει τραγικές διαστάσεις σέ καιρούς ὕφεσης καί περιορισμοῦ τής χρηματοδότησης τής οἰκονομίας.

Οἱ 'Ελληνες «μικρομεσαῖοι» διαδήλωσαν πρόσφατα τήν ἀγανάκτησή τους γιά τήν ἐκατόμβη πού διαπιστώνουν στίς τάξεις τους. Εἶναι χιλιάδες οἱ πτωχεύσεις ἀπό τήν ἀρχή τού ἔτους καί ἐκατοντάδες χιλιάδες τά συσσωρευμένα διαμαρτυρημένα γραμμάτια.

ΑΡΧΑΙΟ ΠΝΕΥΜΑ ... ΑΘΑΝΑΤΟ;

Τήν ὥρα τής ἀφῆς τής 'Ολυμπιακῆς φλόγας ἕνας ἐξοχος φωτορεπόρτερ κραύγασε πρὸς τήν ἀνθρωπότητα ὁλόκληρη τηλεοπτικῶς τό σῆμα κατατεθέν τού νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ: «Ξέρεῖς, ρέ, ποῖός εἰμαι ἐγώ»!

Τήν ὥρα τής παράδοσης τής φλόγας στό καλλιμάρμαρο τών 'Αθηνῶν, κομματική νεολαία – ή ἴδια πάντα – ἔκανε ρυθμική ἐπιθεθαίωση τής πειθαρχίας τής.

Νέα ἀπό τήν Μόσχα μᾶς λένε ὅτι ή μάχη τών ἐντυπώσεων προετοιμάζεται μέ ἀκρίβεια στρατιωτικῆς ἐπιχείρησης. Οἱ πῶτοι πού τήν πλήρωσαν ἦταν τά διάφορα περιθωριακά στοιχεία. 'Εκτοπίστηκαν προσωρινά γιά νά μὴν θολώσουν τήν εἰκόνα τού ὀργανωτικοῦ καί ἀθλητικοῦ σφρίγους τού ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ.

Τά πρακτορεῖα τής δυτικῆς προπαγάνδας σέ ὅλο τόν κόσμο, καθημερινά μᾶς κατακλύζουν μέ λεπτομέρειες γιά τήν ἀποτυχία τών 'Ολυμπιακῶν ἀγώνων.

Τί σχέση ἔχουν ὅλα αὐτά μέ τήν ἄθληση, τήν ἰδιαίτερη καταξίωση τής προσωπικότητας

πού βρίσκει ὁ ἄνθρωπος, ἀναπτύσσοντας, σέ συναγωνισμό μέ ἄλλους ἀνθρώπους, ὅλες τίς σωματικές του δυνατότητες, τήν θέληση καί τήν ἀποφασιστικότητα του;

'Αλλά καί πῶς – ἂν δέ θέλουμε νά γίνουμε παραληρώντες ἰδεαλιστές – νά κρατηθεῖ ἔξω ἀπό τό στίβο, τό πνεῦμα τής ἐποχῆς, δηλαδή ὁ ἀνταγωνισμός τεχνικῆς δυνάμεις καί πλούτου;

Στό ὄνομα ποιᾶς ἠθικῆς νά ἐμποδιστοῦν οἱ κολασμένοι αὐτῆς τῆς γῆς – Παλαιστίνιοι, Νέγροι, 'Αφγάνοι – νά φέρουν τή διαμαρτυρία τους σ' αὐτόν τόν στίβο, ὅπου ἀποθεώνεται ή παντοδυναμία τού κράτους, ἀποχαλινώνονται οἱ ἐθνικιστικοί φανατισμοί καί οἱ ὑπερδυνάμεις συγκρούονται σάν νά πρόκειται κάθε φορά γιά γενική δοκιμή τού Τρίτου Παγκόσμιου Πόλεμου;

Οἱ 'Ολυμπιακοὶ ἀγῶνες τών νεότερων χρόνων πνέουν τά λοίσθια. Καί δέν θά σωθοῦν ἂν δέν ἀποκαθαρθοῦν ἀπό τά πρόσθετα στοιχεία πού τούς δόθηκαν ἀπό τούς σύγχρονους μας. 'Αν δέν καταργηθοῦν τά ρεκόρ στή διάρκεια τους καί δέν σταματήσει ή ἀπεριόριστη εἰσαγωγή τεχνολογίας στό στίβο. Κι ἂν δέν παρθεῖ ή ἀπόφαση ὅτι θά μετέχουν μόνο ἄτομα χωρίς σημαίες, ἐθνικούς ὕμνους καί παρελάσεις συνταγμένων ἐθνικῶν ὁμάδων.

Κι ἀφοῦ γίνονται ὅλα αὐτά, τότε θά εἶναι δυνατόν νά ἔχει κάποιο νόημα ή πρόταση νά γίνῃ ξανά ή 'Ολυμπία μόνιμος τόπος, διεξαγωγῆς τους. 'Αλλιῶς, οἱ προσκλήσεις, ἐκτός τόπου καί χρόνου καί ὀργανωτικῶν προϋποθέσεων, δείχνουν ἀκόμα μιά φορά πόση ἐλαφρότητα κρύβει ή βλαχοδημαρχική μας σοβαροφάνεια.

Μένει νά διαπιστώσουμε αν ή κυβέρνηση εϋθύνεται, μέσα στη σημερινή συγκυρία, καί σέ ποιό επίπεδο. Θά ήταν αφέλεια νά προτείνουμε μιάν αναχρονιστική συντήρηση τής παραγωγικής δομής. Καί ή κοινωνική άρωγή τών μεσαίων αϋτών στρωμάτων δέν μπορεί νά ξεπεράσει όρισμένα όρια, όταν υπάρχουν ομάδες πού ζοϋν στήν ύπαιθρο ή στίς φτωχότερες συνοικίες τής πόλης, ούσιαστικά στό περιθώριο τοϋ καταναλωτικού μας πρότυπου.

Θά ήταν, όμως, δυνατό, αν υπήρχε μακροχρόνια πρόβλεψη καί φαντασία, νά οργανωθεί ή αναπροσαρμογή τών «μικρομεσαίων», γιά νά γίνει μέ τόν λιγότερο επώδυνο τρόπο. 'Η «Ν. Δ.», όμως, έδειξε καί σ' αυτό τόν τομέα πλήρη άδυναμία νά διακρίνει λίγο πιά πέρα από τή μύτη τής.

Καί γι' αυτό, αν καί δέν μπορούν, ίσως, νά τό θεμελιώσουν σέ ανάλυση, ή διαίσθηση τών άποφασιστικών αϋτών κοινωνικών ομάδων τούς οδηγεί στήν προεκλογική συμπαράταξη τής αντίπολίτευσης.

Ο ΒΛΑΞ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

“Αν αληθεϋουν οί πληροφορίες από τίς Τράπεζες καί τά Γραφεία Τουρισμοϋ, καθώς καί οί δημοσιογραφικές έρευνες, μιά νέα κρίση έρχεται νά προστεθεί στίς τόσες πού αντιμετώπιζει ό τόπος. Αϋτή τή φορά στόν Τουρισμό. Πράγματι, υπάρχει καί μειωμένη ροή τουριστικού συναλλάγματος, καί άκυρώσεις εισιτηρίων καί στροφή τοϋ οργανωμένου τουρισμοϋ τής Εϋρώπης πρós άλλες μεσογειακές χώρες, μέ παράκαμψη τής Ελλάδας.

Οί πρώτες έρμηνείες προσφεϋγουν στήν εϋκολία: ό πληθωρισμός καί ή οικονομική δυσπραγία τής Δύσης θεωρούνται ως τό κύριο αίτιο τής τουριστικής πτώσης. Οί δεύτερες υπενθυμίζουν, όμως, ότι ή Ελλάδα κατατάσσεται πιά σέ μιά από τίς άκριβότερες χώρες τής μεσογειακής λεκάνης. Καί θά 'πρεπε νά προσθέσουμε ότι ή άκρίβεια τής δέν συνοδεύεται καί από κάποια αντίστοιχη ποιότητα υπηρεσιών.

‘Η τουριστική φιλοσοφία τής Δεξιās, αλλά καί τών άεριτζήδων καί σαλταδόρων τουριστικών επιχειρηματιών πού έξέθρεψε, στηριζόταν στόν άξιωμα ότι ό τουρίστας είναι ένας συναλλαγατοφόρος βλάξ. “Ένα όν πού τρέφεται μέ φώς καί άρχαίο κάλλος, αναγεννάται από τίς θάλασσές μας καί καθηλώνεται από τά τοπία μας. Ζώντας, λοιπόν, σέ τέτοιες ύψηλές σφαίρες καί μέ τόσο φυσικό πλούτο παροχών, μπορούσε ό «βλάξ» τουρίστας νά τρώει ό,τι τοϋ πασάρουμε καί σέ όποια τιμή – νά κοιμάται όπως τοϋ στρώσουμε καί νά κινείται, όπως έμάς θέλουμε.

“Ετσι, σιγά-σιγά, δέν έμεινε παραλία χωρίς τό μικρό ή μεγάλο τσιμεντένιο τερατούργημα, πλάζ χωρίς σκουπίδια, απόβλητα, πίσσα, τενεκεδάκια, κλπ, δέν υπάρχει τοπίο χωρίς τό καρκίνωμα τής ρυμοτομίας τών οικοπέδων του, άερας χωρίς φωτοχημικό νέφος ή τοίκινα από σουβλάκι, θάλασσα χωρίς πετρέλαιο καί άρχαίο κάλλος χωρίς σύγχρονη θλίψη.

Είναι δύσκολο νά μπορείς νά κοροϊδεύεις τόσους πολλούς καί επί τόσο πολύ διάστημα, λένε οί σοφοί καί έχουν δίκιο. Διότι αϋτός ό συναλλαγατοφόρος βλάξ καί γοϋν έχει, καί αίσθηση, καί γνώση καί απαιτήσεις. Καί μνήμη. Γι' αυτό καί κανέναν δέν πρέπει νά παραξενεύει ή φετινή μείωση τοϋ τουρισμοϋ. Μάλλον πρέπει νά άπορούμε γιατί έρχεται τόσο άργά, μιά καί έδώ καί 3-4 χρόνια, τά έγκυρότερα περιοδικά τής Εϋρώπης κατέτασσαν τήν Ελλάδα στίς πιά αντιτουριστικές χώρες τής περιοχής τής.

Μήπως, λοιπόν, οί αρμόδιοι πρέπει νά σκεφτοϋν ποιός είναι ό πραγματικός βλάξ τής υποθέσεως; Καί μήπως ήρθε ή στιγμή γιά μιά ριζική αλλαγή τής τουριστικής μας νοοτροπίας καί πρακτικής;

ΑΙΘΑΛΟΜΙΧΛΗ: ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΗΣ ΑΔΙΑΦΟΡΙΑΣ ΜΑΣ

Τό ότι θά ξανάρθει τό νέφος τό ξέραμε από καιρό. Οί αναλύσεις πού είχαν γίνει από διάφορα έπιστημονικά συνεργεία οδηγούσαν στό συμπέρασμα ότι τό φαινόμενο τής θερμοκρασιακής αναστροφής θά επαναλαμβάνεται συχνά τους θερινούς μήνες καί σέ συνδυασμό μέ τή μολυσμένη ατμόσφαιρα τοϋ λεκανοπεδίου θά προκαλεί τήν εμφάνιση τής επικίνδυνης αιθαλομίχλης. “Αν εξαιρεθοϋν μερικές φω- νές περιθωριακών οικολογικών ομάδων καί μιά έκδήλωση τοϋ Τεχνικοϋ Έπιμελητήριου, κανείς κρατικός, δημοτικός ή άλλος κοινωνικός φορέας δέν θεώρησε αναγκαίο νά αντιδράσει έγκαιρα γιά νά ελαχιστοποιήσει τίς προϋποθέσεις δημιουργίας τοϋ νέφους. “Όλοι έλπίζανε...

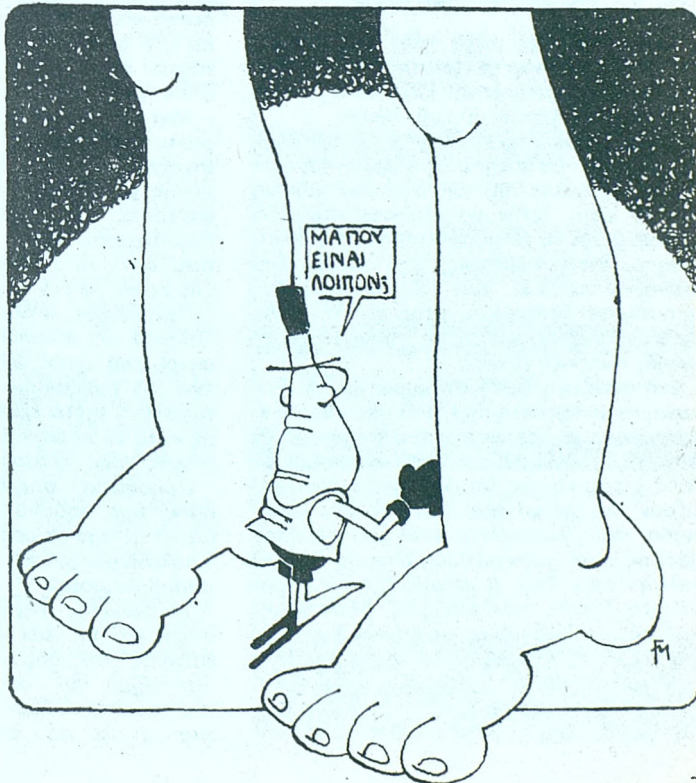
Τήν Παρασκευή 12 'Ιουνίου, τήν ήμέρα τής μαζικής απεργίας τών Αθηναίων, ακούστηκαν πάλι εύχές καί κατάρες γιά τά αυτοκίνητα, τίς βιομηχανίες, τήν κυβέρνηση τήν Δευτέρα, όμως, ξεχάστηκαν όλα, καθώς άρχισε νά φυσάει καί νά δροσίζει...

Κάποιες προτάσεις εξακολουθοϋν, παρ' όλα αϋτά, νά υπάρχουν:

- Νά άπαγορεύεται ή κυκλοφορία αυτοκινήτων τίς ήμέρες ύψηλών θερμοκρασιών.
- Νά σταματά ή λειτουργία όλων τών βιομηχανικών στο λεκανοπέδιο μέ άμεση προοπτική τήν όριστική μεταφορά τους σέ λιγότερο προβληματικές περιοχές εκτός Αττικής.
- Νά κλείσουν, όριστικά καί άμεσα, μερικές μεγάλες βιομηχανίες, πού έχουν ύψηλές επιδόσεις στή ρύπανση τής ατμόσφαιρας.
- Νά άρχίσει νά εφαρμόζεται μιά άλλη πολιτική ανάπτυξης πού θά λαμβάνει υπόψη τής τήν οικολογική ίσορροπία.

Στήν υλοποίηση τών προτάσεων αϋτών θά δοκιμαστέι καί τό ενδιαφέρον πού δηλώνεται, κατά καιρούς, γιά τήν ποιότητα τοϋ περιβάλλοντος καί τής ζωής μας. Αλλιώς, όσο οί διάφοροι φορείς παραμένουν στό επίπεδο τής απλής διαμαρτυρίας καί έμεις βολευόμαστε μέ μιά έκδρομή κάθε Σαββατοκύριακο, τό νέφος θά ξανάρχεται. Κάθε φορά, βέβαια, άπειλητικότερο...

ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ: ΘΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΤΕΙ Ο ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ.

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΥΦΕΣΗ – καί τό 'Αφγανιστάν

Τό 'Αφγανιστάν εξακολούθησε νά άπα-
σχολεί τήν παγκόσμια διπλωματία καί τό
διεθνή τύπο όλον τό μήνα πού μās πέρασε.
Τό ενδιαφέρον αυτό μέχρις ένα βαθμό τρο-
φοδοτείται από τά συμβαίνοντα στή χώρα
τής Κεντρικής 'Ασίας, όπου ή λαϊκή αντί-
σταση έναντίον του καθεστώτος Καρμάλ
καί των σοβιετικών στρατευμάτων παίρνει
όλο καί μεγαλύτερη έκταση. Κι όπως είναι
φυσικό, ή αντίσταση προκαλεί καταπιε-
στικά μέτρα πού σέ όρισμένες περιπτώσεις
έχουν εξαιρετικά άγριο χαρακτήρα.

Αλλά πέρα από όλα αυτά γίνεται καί μία
εύρύτατη εκμετάλλευση τής σχετικής είδη-
σεογραφίας από τόν Τύπο πού προωθεί
παγκόσμια τίς διπλωματικές καί πολιτικές
θέσεις των ΗΠΑ – χαρακτηριστικά σ' ότι
μās άφορά είναι ή έκταση πού δίνουν στή
σχετική είδησεογραφία τά «'Επίκαιρα».
'Όπως έίπε ένας 'Αμερικάνος δημοσιογρά-
φος: «Πρόκειται γιά μία μοναδική εύκαιρία
γιά νά ξεχαστεί, μερικά χρόνια μετά τή λήξη
της, ή άμερικάνικη επέμβαση στό Βιέτ-
Ναμ».

Πέρα από τήν μάχη των έντυπώσεων
πλανάται, βέβαια, τό έρώτημα: Πού καί
ποιός θα σταματήσει τήν ΕΣΣΔ από μελλον-
τικές επεμβάσεις αυτού του είδους;

Καί ή άπάντηση – θετική ή άρνητική –
πάνω στήν ύπαρξη επεκτατικών προθέ-
σεων τής Σοβιετικής 'Ενωσης είναι αίρεση
γιά τό είδος διεθνούς κλίματος πού θα
έχουμε μέχρι τό τέλος του αιώνα. Τίς δυνα-
τότητες άποκατάστασης τής ύφεσης διε-
ρεύνησαν οι κ.κ. Σμίτ καί Ζισκάρ στίς
πρόσφατες επισκέψεις τους καί οι έννέα
μεγάλοι τής Δύσης στήν πρόσφατη σύ-
σκεψή τους στή Βενετία.

Στή σύσκεψη αυτή άπορρίφθηκε ή «χει-
ρονομία καλής θέλησης» πού είχε κάνει ό κ.
Μπρέζνιεφ, δηλώνοντας ότι άποσύρει 5.000
άπό τίς 85.000 άνδρες πού σύμφωνα μέ
τούς μετρίστερους ύπολογισμούς εξασφα-
λίζουν τόν έλεγχο του 'Αφγανιστάν. Χειρο-
νομία πού θεωρήθηκε σάν ένας μάλλον
άδέξιος προπαγανδιστικός έλιγμός από τό
διεθνή Τύπο. Γιατί ή μετάθεση 5.000 στρα-
τιωτών εκείθεν των συνόρων, όπου σταθ-
μεύουν πολλαπλάσιες σοβιετικές δυνάμεις
έτοιμες γιά πάλιν ένδεχόμενο, δέν έχει βέβαια
ιδιαίτερα μεγάλη στρατηγική σημασία. Καί
γιατί, άκόμα, είναι πολύ πιθανό ότι πρόκει-
ται γιά δυνάμεις (π.χ. βαριά τεθωρακι-

σμένα) πού ή χρήση τους δέν άποδείχτηκε
τέλεσφορη στό όρεινό καί άραιοκατοικη-
μένο 'Αφγανιστάν.

'Όπωςδήποτε, ό μακρινός αυτός πόλε-
μος, άν καί δέν φαίνεται ότι θα άποτελέσει
άμεση αίτια γενικότερης σύρραξης, θα πα-
γιδεύσει κάθε προσπάθεια προώθησης τής
διεθνούς ύφεσης καί ειρήνης, τουλάχιστον
όσο θα διαρκεί. Γιατί καί ή Σοβιετική
'Ενωση μοιάζει άποφασισμένη νά διαιωνί-
σει τήν παρουσία της στήν αντίθεση χώρα,
καί από τήν άλλη οι άντάρτες είναι, όπως
δείχνουν τά γεγονότα, σέ θέση νά έλέγχουν
τό μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού. Καί
τό καθεστώς Καρμάλ άσφυκτιά μέσα σέ μία
πολιτική άπομόνωση πού κάθε μέρα έντει-
νεται.

Η τύχη των σχέσεων άνάμεσα στους εύ-
ρωπαϊκούς λαούς έξαρτάται από τήν
μοίρα μερικών έρμηκάν όροπεδίων τής
Κεντρικής 'Ασίας. Είναι κι αυτό ένα σκληρό
μάθημα τής 'Ιστορίας.

IPAN:

Οί άντιδραστικοί κυρίαρχοι

Οί άντιδραστικές δυνάμεις των φανατι-
κών μουσουλμάνων σημειώνουν όλο καί
πιό πολλές επιτυχίες στό 'Ιράν καί ή κατά-
σταση περνάει βαθμιαία, κάτω από τόν
άπόλυτο έλεγχο τους.

Μετά από μερικές έβδομάδες ήρεμίας, οι
βαριά όπλισμένοι πασανταράν (φρουροί τής
επανάστασης) επιτέθηκαν σέ κούρδικα χω-
ριά καί συνοικίες, καί δολοφόνησαν δεκά-
δες ύποπτους, γιά άυτονομιστικά φρονή-
ματα, Κούρδους καί έκαψαν τά σπίτια
τους.

Η διευθύντρια του νοσοκομείου τής
πρωτεύουσας των Κούρδων Σανααντάζ,
Σαχίν Μπαβαρά δικάστηκε μέσα σέ δέκα
λεπτά καί εκτελέστηκε, γιατί είχε καταγγεί-
λει στό διεθνή Τύπο ότι οι πασανταράν έμ-
παιναν στά χειρουργεία γιά νά άποτελειώ-
σουν τραυματισμένους άντιπάλους τους.

Μία μεγάλη Ισλαμική διαδήλωση όλοκλη-
ρωσε τήν εκδίωξη κάθε προοδευτικού
στοιχείου από τό Πανεπιστήμιο τής Τεχε-
ράνης μέ συνθήματα πού ταύτιζαν τούς
φενταγίν (μαρξιστές) καί μούτζαχιντίν
(Αριστερούς Ισλαμιστές) άντιστασιακούς
πού ήταν οι πρωτεργάτες τής εκδίωξης
του Σάχη, μέ τόν Κάρτερ καί τόν Μπεγκίν.

Παρόλληλα, ό άδυσώπητος 'Αγιατολλάχ
Χαλχαλί, καί ό βοηθός του 'Αγιατολλάχ Φι-
σφίρι πού έχουν αναλάβει τήν εκστρατεία
«γιά νά ξεριζωθούν τά ναρκωτικά καί ή
πορνεία», έχουν εξαπλώσει σ' όλη τή χώρα,
μέ αυτό τό πρόσχημα, ένα είδος πολιτικο-
ηθικής Ιερής Εξέτασης.

Πρόσφατα, ύπήρξε καί ένας νεωτερι-
σμός: δύο προαγωγοί εκτελέστηκαν, σύμ-
φωνα μέ τήν παράδοση του κορανίου, μέ
λιθοβολισμό καί όχι όπως μέχρι τώρα, μέ
τυροβολισμό.

Τό τσαντόρ (πέπλο πού καλύπτει τό
σώμα καί τό κεφάλι) έχει πιά ούσιαστικά
επιβληθεί στίς δημόσιες υπηρεσίες, τά πα-
νεπιστήμια καί τούς κεντρικούς δρόμους
τής πρωτεύουσας. Μερικές εκατοντάδες
φεμινίστριες πού έκαναν διαδήλωση δια-

μαρτυρίας, διαλύθηκαν από άντιδιαδή-
λωση μαυροφορεμένων Πεσιδών πού
κραύγαζαν: «Τό τσαντόρ μās προστα-
τεύει». Ταυτόχρονα, ένοπλοι πασανταράν
βαιοπραγούσαν καί έξευτέλιζαν τίς προο-
δευτικές διαδηλώτριες, τίς όποιες άποκα-
λούσαν «Πόρνες του Σάχη».

Η φασιστοποίηση τής δημόσιας ζωής
φαίνεται ότι εξελίσσεται μέ τίς εύλογίες, σέ
τελευταία άνάλυση, του Χομείνι. Πρόσ-
φατα, ό πνευματικός ήγέτης τής Ιρανικής
επανάστασης πήρε τό λόγο, όχι γιά νά
καυτηριάσει τίς άκρότητες των όπισθο-
δρομικών παρακρατικών, αλλά γιά νά κα-
λέσει τό λαοπρόβλητο Πρόεδρο τής Δημο-
κρατίας σέ παραίτηση. Κι αυτό, γιατί σέ
κάποιο ύπουργείο βρέθηκε πρόχειρο χαρτί
μέ θυρεό του Σάχη.

Όλα δείχνουν – ιδιαίτερα ή άποκάλυψη
σοβαρής φιλοδυτικής συνωμοσίας – ότι τά
πράγματα εξελίσσονται πρός μία μετω-
πική σύγκρουση ή σέ μία σειρά συγκρού-
σεις, άνάμεσα σέ δυνάμεις πού είναι άκόμα
σέ μεγάλο βαθμό καθορισμένες σέ ότι
άφορά τήν έσωτερική τους πολιτική καί τίς
διεθνείς τους άναφορές.

Κι αυτή ή σύγχυση δέν μπορεί παρά νά
προκαλέσει πρόσθετες αίματοχυσίες.

ΛΙΒΑΝΟΣ:

Ένα άκόμη βήμα γιά τή δι- χοτόμηση

Οί Μαρωνίτες χριστιανοί του Λιβάνου
έχουν πιά ένα μόνο κόμμα καί έναν μόνο
άρχηγό. Μετά από μάχες πού κράτησαν
μόνο τρεις μέρες, αλλά στοίχισαν πάνω
άπό εκατό νεκρούς, οι «φαλαγγίτες» του
Βεσίρ Τζεμαγιέλ, νεότερου γιου του παρα-
δοσιακού ήγέτη τής άκρας Δεξιās Πιέρ Τζε-
μαγιέλ, άφόπλισαν καί διάλυσαν τούς «τί-
γρεις» του Ντανύ Σαμούν, γιου του άμερι-
κανόφιλου πρώην πρωθυπουργού Καμίλ
Σαμούν.

Βεσίρ Τζεμαγιέλ.

Έτσι, ή πολιτική κρίση άνάμεσα στά δυό
κόμματα τής Δεξιās πού διασπούσε τούς
χριστιανούς του Λιβάνου, κρίθηκε μέ μίαν
έκκαθάριση λογαριασμών άνάμεσα στίς
παραστρατιωτικές όργανώσεις τους. Η
άνάδειξη του αίματοβαμμένου Βεσίρ Τζε-
μαγιέλ σάν ούσιαστικού άφέντη των 2.000

τετραγωνικών χιλιομέτρων που έλέγχουν τώρα πιά οι φαλαγγίτες, θά έχει βαρύτερες συνέπειες για τη ζωή των χριστιανικών πληθυσμών και για το μέλλον αυτής της μικρής χώρας.

Οι κατηγορίες των «φαλαγγιτών», έναντι των «τίγρεων», ότι είχαν επιτρέψει την άνοδο της «κάθε είδους έκνομης δραστηριότητας και είχαν μεταβληθεί σε ένα συνοθύλευμα λαθρεμπόρων, καθαρμάτων, εμπορών ναρκωτικών και σωματεμπόρων», θά μπορούσαν εύκολα να αντιστραφούν. Οι τίμιοι Λιβανέζοι που στρίμωξε το θρήσκευμά τους στο εφιαλτικό παρακρατικό των φαλαγγιτών, θά συνεχίσουν να παίρνουν το δρόμο της έξορις, αν τουλάχιστον διαθέτουν τα απαραίτητα οικονομικά μέσα. Μερικές δεκάδες χιλιάδες απ' αυτούς έχουν ήδη εγκατασταθεί ήμιμόνιμα και στην Ελλάδα.

Τελικά, η μονοκρατορία των φαλαγγιτών απομακρύνει, ακόμα περισσότερο, κάθε προοπτική αποκατάστασης της ενότητας του Λιβάνου κάτω από μία πολυθρησκευτική κυβέρνηση συμβιβασμού, όπως προηγούμενα. Φαίνεται τώρα πολύ πιθανόν οι συγκρούσεις να ξαναρχίσουν με τους μουσουλμάνους, τους Παλαιστίνιους και το συριακό στρατό κατοχής.

Τό μέλλον της χριστιανικής κοινότητας, αλλά και όλκληρου του Λιβάνου ποτέ δεν ήταν πιά ζοφερό.

ΝΕΕΣ ΕΒΡΙΔΕΣ

Ένας αγγλο-γαλλικός πόλεμος στον Ειρηνικό;

Η αγγλική και η γαλλική κυβέρνηση εκαναν απεγνωσμένες προσπάθειες να κρύψουν, από τη διεθνή κοινή γνώμη, τη γελοία σύγκρουση στην οποία έχουν εμπλακεί στις Νέες Έβριδες, ένα από τα τελευταία έδαφη του κόσμου που έγινε ανεξάρτητο κράτος.

Πρόκειται για μερικές δεκάδες ήφαιστιογενή νησιά του Ειρηνικού που κατοικούνται από μερικές χιλιάδες Μελανήσιους. Τό αποικιακό τους καθεστώς ήταν ιδιόμορφο: ένα είδος συνηγεμονίας Άγγλιας και Γαλλίας. Ο ανταγωνισμός των δύο επιρροών εκφράζονταν, κυρίως, με τόν θρησκευτικό πόλεμο των δύο Ιεραποστολών, της καθολικής και της μεθοδιστικής που διαμόρφωσαν και τις δύο πολιτικές παρατάξεις των νησιών: τούς ριζοσπάστες (Βαναάκου) αγγλόφωνους και τούς μετριοπαθείς γαλλόφωνους.

Οι κάτοικοι ζούσαν σε μισοπρωτόγονες κοινότητες μέχρι τό Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ενώ οι Ιεραπόστολοι εκαναν απεγνωσμένες - άλλοτε κωμικές κι άλλοτε τραγικές, με ομαδικές πυρπολήσεις «αμαρτωλών» - προσπάθειες να τούς διδάξουν τις βασικές αρχές του χριστιανικού πολιτισμού: Σεξουαλική εγκράτεια, μονογαμία, σεβασμό της ατομικής ιδιοκτησίας και της κοινωνικής ιεραρχίας. Οι «Ιθαγενείς», όμως, επιμέναν να περιφέρονται ήμιγυμνοί, όπλισμένοι με τόξα και βέλη και να επιδιδοιαν άμεριμνα στις παραδοσιακές τους απασχολήσεις: τό συλλογικό έρωτα, τήν κλοπή και αλληλεπίδεια πλούτου ανάμεσα στις φυλές και πότε-πότε και σόν τελετουργικό κανιβαλισμό.

Τά πράγματα άλλαξαν ραγδαία σό Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν οι Άμερικάνοι χρησιμοποίησαν τά νησιά σάν βάσεις σόν αεροναυτικό πόλεμο εναντίον τής Ιαπωνίας. Ο κατακλυσμός ύλικών αγαθών και ή γνωριμία τους με τήν μισωπή εργασία κατάστρεψαν, μέσα σε λίγα χρόνια, όλες τις παραδοσιακές μορφές κοινωνικής οργάνωσης των Μελανησιών.

Όταν έφυγαν κάποτε οι βάσεις, με τό τέλος του πολέμου, ανέπτυχθηκε, χαρακτηριστικά, ή λατρεία του φορτηγού αεροπλάνου (cargo cult). Οι κάτοικοι έστηναν ομοιώματα αεροπλάνων και περίμεναν να ξανάρθει από τόν ούρανό, κάνοντας θυσίες, όλος ό θαυμαστός κόσμος τής σύγχρονης τεχνολογίας που τούς είχε δώσει τήν έντύπωση θείκης επέμβασης.

Η ανεξαρτησία έφερε στήν έξουσία τούς μεθοδιστές αγγλόφωνους. Άμέσως, όμως, δύο από τά νοτιότερα νησιά, τό Ντός Σάντος και τό Μαλικολό, αποχώρησαν και αυτοανακηρύχτηκαν ανεξάρτητα. Πίσω από τήν ανεξαρτησία του πρώτου νησιού φαίνεται ότι βρίσκεται και μία συμφωνία του

τοπικού αρχηγού Στήβενς με τήν αμερικανική Μαφία, για να μετατραπεί ή «χώρα» του σε φορολογικό παράδεισο και έδρα χαρτοπαιγνίων.

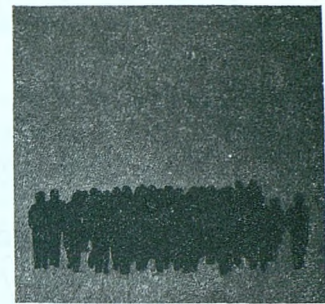
Τά πράγματα σοβάρεψαν κάπως, όταν σε ένα άλλο νησί, τό Ταναά, όπλισμένοι όπαδοί του αγγλόφωνου κόμματος Βανάκου, επιτέθηκαν σε διαδήλωση τής γαλλόφωνης μειονότητας, τραυμάτισαν πολλούς και σκότωσαν τόν παραδοσιακό ήγέτη Γιολού. Από τότε, πολλοί γαλλόφωνοι έχουν καταφύγει στά δάση που καλύπτουν τό όρος - ήφαιστιο του νησιού και απειλούν ότι θά αρχίσουν αντίρρηση.

Αυτή ή εξέλιξη ανάγκασε τήν Άγγλία να στείλει 200 πεζοναύτες από τό Μπέλφαστ, ενώ οι Γάλλοι άρκοιούνται, για τήν ώρα, στήν παρουσία όχημά μόνον χωροφυλάκων. Οι δύο στρατιωτικές δυνάμεις αλληλοϋποβλέπονται και τό πρώτο επεισόδιο, άσφαιρο, βέβαια, έγινε όταν μεθυσμένοι Βρετανοί έδειραν Γάλλο χωροφύλακα και έκαψαν τήν τρίχρωμη σημαία.

Μετά τή γνωστή περιπέτεια τής αποικιακής εξέπλωσης σό Φασοντά του Σουδάν στις αρχές του αιώνα, ή Άγγλία δεν είχε ποτέ συγκρουστεί με τή Γαλλία. Λέτε να γίνει τώρα γαλλο-αγγλικός πόλεμος σόν Ειρηνικό;

συνδικαλισμός και ελευθερίες στην ΕΣΣΔ

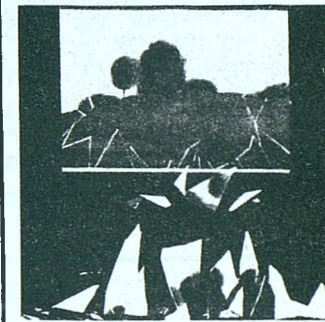
ΟΛΓΑ ΣΕΜΙΟΝΟΒΑ
ΒΙΚΤΟΡ ΧΕΥΝΕΣ

ΕΥΤΟΠΙΑ

η πολιτική θέση του σοβιετισμού

ΑΝΤΙΕ ΜΠΕΡΣΟΝ

ΕΥΤΟΠΙΑ

ΕΥΤΟΠΙΑ

Ναυαρίνου 11, 1ος όρ.
ΑΘΗΝΑ τηλ. 36.38.696

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΚΙΝΗΜΑ

Ε. ΡΗΝΤ - Ε. ΓΚΟΑΝΤΜΑΝ 'Ο Μύθος τής Μητρότητας.

Σ. ΧΟΥΛΑΕΡ - ΦΕΝΤΕΡΙΚΙ 'Η Πολιτική Οικονομία τής Γυναίκας 'Απελευθέρωσης.
Κ. ΕΡΑΙΧ - Α. ΦΑΡΟΥΥ 'Αναρχισμός και Φεμινισμός.

ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΚΟΛΛΟΝΤΑΙ 'Ο Έρωτας των Έργατιών Μελισσών.

ΣΕΙΡΑ ΤΖΩΡΤΖ ΟΡΓΟΥΕΛ

Οί Άλγες του Παρισιού και του Λονδίνου
Στις Φάμπρικες του Γουήγκαν Πάιαρ
Κρατήστε Σφιχτά τόν Μικροαστισμό σας
Στή Σχιά του «1984»
'Η Φάρμα των Ζώων
Φόρος Τιμής στήν Καταλωνία

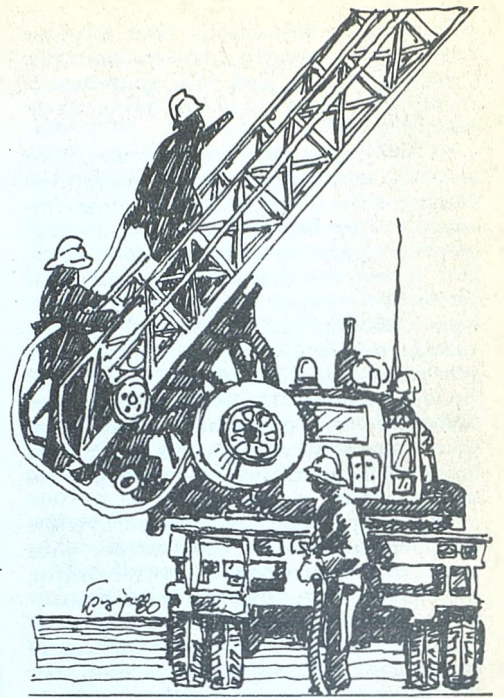
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

Κιάφας 3, Άθήνα, τηλ 3639221

Τό «ήπιο κλίμα» καί τό «ἐκλογικό κλίμα»

του Σπύρου Λιναρδάτου

ΑΝ ΥΠΑΡΧΕΙ κάτι τό νέο στήν 7η σύνοδο τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΠΑΣΟΚ – ἀπό ὅσο τουλάχιστο μπορούμε νά κρίνουμε ἀπό τήν εἰσήγηση τοῦ κ. Α. Παπανδρέου, μιά πού ἡ ἀπόφαση δέν ἔχει ἀκόμα δημοσιευτεῖ τώρα πού γράφονται οἱ γραμμές αὐτές – εἶναι ἡ κάποια καί πάλι σκλήρυνση τῆς γραμμῆς τοῦ Κινήματος, ὥστε ἀπό μιά μικρή ἀνάπαντα ἡπιότητας. Ἡ «σκλήρυνση» αὕτη συνδυάζεται καί πάλι – ὅπως καί πρίν ἀπό τήν ἐκλογή τοῦ νέου Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ὁπότε ἐπανειλημμένα ὁ κ. Α. Παπανδρέου εἶχε δηλώσει ὅτι πρόβλεπε ἐκλογές τό καλοκαίρι – μέ νέες «προβλέψεις» γιά αἰφνιδιαστικές ἐκλογές τό φθινόπωρο καί μέ προεκλογικό γενικά τόνο.

Ἡ «ΣΚΛΗΡΥΝΣΗ» τῆς γραμμῆς τοῦ κ. Α. Παπανδρέου ἐγκαινιάστηκε τήν παραμονή τῆς συνόδου τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΠΑΣΟΚ στή διάρκεια συνέντευξης Τύπου. (Αὕτη ἡ στιγμή πού ἐπέλεξε ὁ Πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ, γιά τή συνέντευξη, γεννᾷ εὐλογα τήν σκέψη, ὅτι τῇ «σκλήρυνση» τήν ἐπέβαλαν ἐσωκομματικοί λόγοι). Στή συνέντευξη, ὁ κ. Α.

Παπανδρέου, ἐκτός ἀπό ὁρισμένες ἀκραίες «διαπιστώσεις» ἢ, μάλλον, διατυπώσεις, (ὅπως λόγου χάρι: «σέ ὅ,τι ἀφορᾷ τήν πληροφόρηση τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ δέν κάνουμε πλέον διάκριση μεταξύ αὐτῆς τῆς Κυβέρνησης καί τῆς Κυβέρνησης Παπαδοπούλου ἢ Ἰωαννίδη»), πού δέν μπορούν νά σταθοῦν σέ σοβαρό ἐλεγχό, τή στιγμή πού κυκλοφοροῦν σέ ὁλόκληρη τήν Ἑλλάδα ὄχι μόνο τό κομματικό ὄργανο τοῦ ΠΑΣΟΚ, ἀλλά καί οἱ ἐφημερίδες ὄλων τῶν ἀποχρώσεων τῆς Ἀριστερᾶς, προχώρησε καί σέ ἀμφισβήτηση τῆς δυνατότητας νά συνεχιστεῖ τό «ήπιο πολιτικό κλίμα»:

«ΔΕΝ μπορεί ἡ Κυβέρνηση – εἶπε, ἀνάμεσα σέ ἄλλα, ὁ Πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ – νά περιμένει ἀπό τό κόμμα τῆς Ἀξιωματικῆς Ἀντιπολίτευσης ἡπια ἀντιπολίτευση, ὅταν πράγματι χρησιμοποιεῖται τό ἀτομικό ὄπλο τοῦ κομματικοῦ ἀνταγωνισμοῦ – ἡ Τηλέοραση καί τό Ραδιόφωνο – κατά τέτοιο τρόπο, εἰδικά σέ περίοδο πού δέν ἐκδίδονται οἱ ἡμερησίες ἐφημερίδες τῶν Ἀθηνῶν».

ΚΑΙ, βέβαια, εἶναι δικαιολογημένες οἱ αἰτιάσεις τοῦ κ. Α. Παπανδρέου ἐναντίον τῶν κρατικῶν μέσων ἐνημερώσεως, πού, μέ τήν ἐμετική συχνά προβολή τῶν ἔργων καί τῶν μελῶν τῆς κυβερνήσεως καί τόν περιορισμό στό ελάχιστο, ἔστω καί τῆς ἀναφορᾶς τῶν κομμάτων τῆς ἀντιπολιτεύσεως, προκαλοῦν τήν ἀγανάκτηση τῆς πλειοψηφίας τῶν τηλεθεατῶν. Δικαιολογημένες εἶναι καί οἱ ἀνησυχίες πού ἐξέφρασε ὁ Πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ γιά τή συνέχιση τῆς ἀπεργίας τῶν τεχνικῶν καί τοῦ λόκ ἄουτ τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν ἐφημερίδων. Ἀλλά τόσο στή συνέντευξη Τύπου, ὅσο καί στήν εἰσήγησή του στή σύνοδο τῆς Κ.Ε. τοῦ ΠΑΣΟΚ, ὁ κ.

Α. Παπανδρέου προχώρησε καί σέ μερικούς προσδιορισμούς γιά τό «ήπιο κλίμα» καί γιά τίς τάσεις στή Δεξιά, πού, ἂν δέν ἔρχονται σέ σαφή σύγκρουση μέ προηγούμενες, πρόσφατες, θέσεις του, ὅπως δὲν δίνουν ἄλλο τόνο στή στάση καί τῇ γραμμῇ τοῦ Κινήματος.

ΤΗΝ τελευταία μέρα τῆς συζήτησης τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς κυβερνήσεως στή Βουλή (23 Μαΐου 1980), ὁ κ. Α. Παπανδρέου εἶχε τονίσει τήν ἀνάγκη νά διατηρηθεῖ ἡπιο κλίμα στήν αἵθουσα τοῦ κοινοβουλίου, καί εἶχε διακηρύξει ὅτι «τό ΠΑΣΟΚ θά συμβάλλει, μέ ὅλες του τίς δυνάμεις, στή διατήρηση ἑνός τέτοιου κλίματος πού δέβαια ἀποτελεῖ βάθρο οἰκονομικοῦ τοῦ δημοκρατικοῦ μας πολιτεύματος».

ΚΑΙ τώρα, στήν εἰσήγησή του στήν Κ.Ε. τοῦ ΠΑΣΟΚ, ὁ κ. Α. Παπανδρέου δέν ἀρνεῖται τή σημασία τοῦ ἡπιου πολιτικοῦ κλίματος, ἂν καί τό προσδιορίζει, κάπως περιορισμένα («νά ἐκτυλίσσεται ἡ πολιτική διαπάλη, χωρίς προσωπικές ἀντιδικίες καί ὕβρεις»). Καί προσθέτει, ὅτι δέν ἐπιτρέπεται νά συγχέεται ἡ διατήρηση τοῦ ἡπιου κλίματος μέ ἄτονη ἀντιπολίτευση, μέ συγχωροχάρτι ἢ πρᾶσινο φῶς στήν κυβερνητική πολιτική τῆς Δεξιᾶς. Αὐτό, βέβαια, εἶναι αὐτονόητο. Τό ὅτι ὁ κ. Α. Παπανδρέου τό «τόνισε» – ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ἡ «Ἐξόρμηση» – στήν εἰσήγησή του, ἐνισχύει τήν ἐντύπωση, ὅτι τῇ σκλήρυνση τῆς γραμμῆς τήν ἐπιβάλλουν καί ἐσωκομματικοί λόγοι. Ἐκεῖνο, ὅμως, πού ἔρχεται σέ πλήρη σύγκρουση μέ τίς προηγούμενες διακηρύξεις τοῦ κ. Παπανδρέου γιά ἡπια πολιτική εἶναι ἡ δήλωσή του, στήν Κεντρική Ἐπιτροπή, ὅτι:

«... ὁ λαός μας δέν κάνει διάκριση ἀνάμεσα στήν «ἡπια» καί τῇ «σκληρῇ» Δεξιά. Μέ τίς πικρές του

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ἐξάντας

Ἀντώνης Μπριλλάκης

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

ιστορική διαδρομή
κρίση
προοπτικές

έμπειρίες, γνωρίζει πώς ή Δεξιά, άσχετα από τή προσωπεία της και τίς μεταμορφώσεις της, είναι ταγμένη στην ύπηρεσία τής οικονομικής ολιγαρχίας του τόπου».

ΕΚΤΟΣ από τήν ανακρίδειά της (ό λαός μέ τίς πικρές του έμπειρίες, έχει μάθει νά κάνει διάκριση ανάμεσα σέ δικτατορικούς και αντιδικτατορικούς, φασίστες και κοινοβουλευτικούς Δεξιούς, Κεντρώους, κλπ.), μάς ξαναγυρίζει στά παλαιά «τί Πλαστήρας, τί Παπάγος» και στά πιο πρόσφατα γιά «άλλαγή φρουράς» ανάμεσα στή Χούντα και τόν Καραμανλή. (Άλήθεια, στή «σκληρή» Δεξιά πού δέν τήν ξεχωρίζει από τήν ήπια, περιλαμβάνει και τή φιλοδικτατορική; Δέν τό φανταζόμαστε, αλλά πάντως δέν τό διευκρινίζει. Καί θά ήταν χρήσιμο).

ΟΛΕΣ αυτές οί «μαξιμαλιστικές» ακρότητες (όχι άσυνήθιστες στό ύφος του κ. Παπανδρέου) θά νόμιζε κανείς ότι είχαν ξεπεραστεί, ύστερα από τή σημάδια κάποιας ωριμότητας πού έδειχνε τελευταία τό ΠΑΣΟΚ. Δέν φαίνεται, όμως, νά πρόκειται μόνο γιά φραστικές παραχωρήσεις πρós τήν πιο αδιάλλακτη πτέρυγα τής Κ.Ε. του Κινήματος. Είναι, κατά κύριο ίσως λόγο, όπως προκύπτει και από τό δεύτερο μέρος τής εισήγησης του κ. Α. Παπανδρέου, και προθέρμανση γιά τήν προεκλογική περίοδο, πού, αν και δέν φαίνεται νά βρίσκεται τόσο κοντά όσο λέει ότι τήν προβλέπει ό Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ («έκλογές τό φθινόπωρο»), όπωςσδήποτε πλησιάζει. Είναι πολύ πιθανό οί έκλογές νά γίνουν τήν άνοιξη. Ός ένα σημείο μπορούμε νά πούμε, ότι ή «άντεπιθεση» του κ. Α. Παπανδρέου ήταν και απάντηση στην περιουσία του πρωθυπουργού και άρχηγού τής «Νέας Δημοκρατίας» κ. Γ. Ράλλη, πού όπωςσδήποτε πήρε και ένα προεκλογικό χαρακτήρα. Ίσως όρισμένα επαρχιακά στελέχη του ΠΑΣΟΚ νά θεωρησαν αναγκαία μία «δυναμική» απάντηση στίς διακηρύξεις του κ. Ράλλη και στίς περιοδείες του.

ΑΠΟ τήν άποψη αυτή, δέν είναι τυχαίο ότι βασικό καθήκον γιά τό ΠΑΣΟΚ δέν θέτει τώρα ό Πρόεδρος τή μαζικοποίηση των οργανώσεών του - όπως έκανε στην 5η και 6η σύνοδο τής Κεντρικής Έπιτροπής, αλλά τήν κινητοποίηση όλων των δυνάμεών του «γιά νά εξασφαλίσει μιάν αποφασιστική νίκη στίς έκλογές πού έρχονται». Καί προαναγγέλλει ότι ολοκληρώνονται οί διαδικασίες «γιά τήν ιδιαίτερα κρίσιμη έπιλογή των υποψηφίων βουλευτών και τήν προετοιμασία γιά τήν κατάλληλη έπιλογή των στελεχών πού θά αναλάβουν υπεύθυνα τίς κρίσιμες θέσεις στον κρατικό μηχανισμό γιά τή Νίκη».

ΒΕΒΑΙΑ, μέ τήν προοπτική των εκλογών, παραμερίζεται κάθε σκέψη ή συζήτηση γιά πραγματοποίηση του Α' Συνεδρίου του ΠΑΣΟΚ, πού, τό 1978, ό κ.

Α. Παπανδρέου τό τοποθετούσε μέσα στό 1980...

ΜΠΟΡΕΙ, πάντως, γενικότερα νά διαπιστώσει κανείς, ότι, εκτός από τή «Νέα Δημοκρατία» και τό ΠΑΣΟΚ, και τά άλλα κόμματα άρχίζουν νά προετοιμάζονται γιά τήν προεκλογική περίοδο και νά φροντίζουν νά μήν πέσουν οί οργανώσεις τους σέ «θερινή νάρκη»... Έτσι, και τό ΚΚΕ, μέ πρόσφατη άπόφαση τής όλομέλειας τής Κεντρικής του Έπιτροπής, καλεί τά στελέχη, μέλη και όπαδούς του νά κινητοποιηθούν γιά νά ενισχυθεί έκλογικά τό κόμμα και νά εξασφαλίσει τή συμμετοχή του στή δεύτερη κατανομή των ψήφων στίς έρχόμενες εκλογές. Στόχο του τό ΚΚΕ βάζει επίσης νά απομονωθούν «οί διασπαστικές ομάδες», δηλαδή τό ΚΚΕ έσ., ή ΕΔΑ κλπ. και νά ενισχυθούν οί «έπιτροπές πρωτοβουλίας» τής ΚΕΑ, ώστε ή ένότητα τής Άριστεράς νά γίνει στή δική του γραμμή και υπό τή δική του καθοδήγηση.

ΤΟ ΚΚΕ έσ. και ή ΕΔΑ είναι φυσικό νά αντιδρούν στην προσπάθεια του ΚΚΕ γιά απορρόφηση των δυνάμεών τους. Οί ήγέτες του ΚΚΕ έσ. αναπτύσσουν πολιτικές πρωτοβουλίες και έπαφές, ενώ επιδιώκουν, κυρίως μέ τή νεολαία τους, νά μεταβάλουν σέ πολιτικό γεγονός τό Φεστιβάλ τής «Αύγης» πού θά γίνει τόν Σεπτέμβριο.

ΣΟΒΑΡΕΣ ζυμώσεις παρατηρούνται και στό χώρο του Κέντρου πού δέχεται τή μεγαλύτερη πίεση από τά δύο μεγάλα κόμματα, τή «Νέα Δημοκρατία» και τό ΠΑΣΟΚ, και άπειλείται μέ απορρόφηση. Τό ΚΟΔΗΣΟ έντείνει τήν οργανωτική του δραστηριότητα, προετοιμάζοντας τό Συνέδριό του πού έχει όριστεί γιά τό τέλος του χρόνου.

ΣΤΟ μεταξύ εκδηλώνονται πιά άνοιχτά οί προσπάθειες γιά επανανοποίηση των Κεντρικών δυνάμεων πού κατακερματίστηκαν μετά τήν εκλογική ήττα του Νοεμβρίου 1977. Σχετική πρωτοβουλία έχει αναλάβει ό παλαιός άγροτικός ήγέτης κ. Άλ. Μπαλατζής πού ανασύστησε τό κόμμα του, ενώ ό πρώην άρχηγός τής ΕΔΗΚ κ. Γ. Μαύρος, πού πιέζεται από πολλά Κεντρώα στελέχη νά αναλάβει και πάλι ήγετικό ρόλο, σέ πρόσφατη συνέντευξη του, («ΑΥΓΗ» 13-7) τόνισε:

«Η ένότητα των δυνάμεων του Κέντρου προβάλλει σήμερα σαν εθνική έπιταγή. Ό πατριωτισμός θά επικρατήσει των προσωπικών φιλοδοξιών. Άν οί Κεντρώες δυνάμεις κατέδουν στίς εκλογές χωριστά και μέ τό σημερινό εκλογικό νόμο, θά άφανιστούν...».

ΕΙΝΑΙ φανερό, ότι, μόλις τελειώσουν οί θερινές διακοπές, θά ένταθούν όλες αυτές οί ζυμώσεις και οί προετοιμασίες των κομμάτων γιά τήν εκλογική άναμέτρηση. □

κυκλοφορεί

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΚΑΛΒΟΣ»
Άναξαγόρα 1, Άθήνα τ.τ.112
τηλ. 52.46.241

ΑΝΤΩΝΗ Κ. ΣΑΝΟΥΔΑΚΗ

ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ΠΥΡΟΥΝΑΚΗΣ

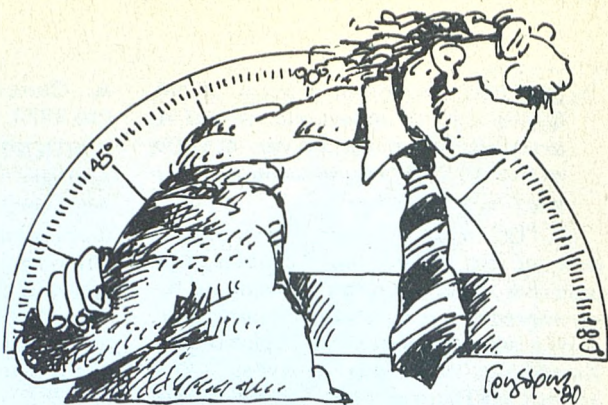
Ό παπας
του θ'αι
και του
χ'αι

Κεντρική διάθεση «Κνωσός»

Σουλτάνη 6, Άθήνα
τηλ. 36.10.108

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ:

‘Η στροφή 180 μοιρών ένός σκληροπυρηνικού

ΠΡΙΝ δεκαπέντε περίπου ημέρες, μετά μιās ώρας συνάντηση με τόν κ. Γεώργιο Ράλλη στό Πρωθυπουργικό Γραφείο, ό συνομιλητής του πρώην ύπουργός Παιδείας κ. Γιάννης Βαρβιτσιώτης άπομακρυνόταν Ικανοποιημένος από τήν αίθουσα. Κατευθύνθηκε πρός τήν αίθουσα τής Βουλής, κάθισε πειθαρχικότατα στά έδρανα γιά νά παρακολουθήσει τή συνεδρίαση και δέν πήρε τόν λόγο – κατά τό συνήθειό του τόν τελευταίο καιρό – γιά νά έκδηλώσει κάποια διαφωνία, πραγματική ή προσημαστική.

ΚΙ ΩΣΤΟΣΟ, λίγες μέρες νωρίτερα – όπως είχε άποκαλύψει ή «Αύγή» – ό φερόμενος σάν «σκληρός άθερωφικός» κ. Βαρβιτσιώτης έξεδήλωνε, με ρήσεις και κινήσεις, τή διάθεσή του νά άποχωρήσει από τήν «Νέα Δημοκρατία» και νά ήγηθεί μιās δικής του κίνησης «καθαροάιμης Δεξιός». Συγκεκριμένα, ύστερα από περιόδεες του στη Στερεά και τήν Θεσσαλία, ό κ. Βαρβιτσιώτης έπισκέφτηκε τήν περιοχή τής Σπάρτης, όπου διάφοροι όπαδοί και συμπατριώτες του (ή καταγωγή τών γονιών του είναι από τήν Λακωνία) όργάνωσαν διάφορες μικρές ύποδοχές, με διάθεση νά δημιουργήσουν έντυπώσεις. Άκροδεξιοί οι περισσότεροι και γνωστοί φιλοχουντικοί, ύποδέχονταν τόν κ. Βαρβιτσιώτη σέ διάφορα χωριά τής Λακωνίας και όρισμένοι από αυτούς διαβεβαίωναν πώς «φτιάχνουμε δικό μας κόμμα με 40 βουλευτές». Ένας από αυτούς πού κινήθηκαν δραστήρια γιά τήν «άρχηγική ύποδοχή» του κ. Βαρβιτσιώτη ήταν και ό χουντικός δήμαρχος Χαϊδαρίου Ξανθάκος, πού συνόδευσε τόν πρώην Ύπουργό Παιδείας στις περιηγήσεις του.

ΣΑΝ αντίδραση στις έντυπώσεις αυτές, τό Σάββατοκύριακο 28-29 Ιουνίου, ό Πρωθυπουργός και Πρόεδρος τής «Νέας Δημοκρατίας» κ. Γεώργιος Ράλλης περιόδευσε στη Λακωνία μαζί με τρεις ύπουργούς, πού κατάγονται από τήν περιοχή (Δαθάκης, Φικιώρης, Τζαννετάκης) και με τή συνοδεία τών τριών βουλευτών του νομού, από τούς όποιους μόνο ό κ. Βασ. Παναρίτης φέρεται ότι προτίμησε τήν ύποψηφιότητα του κ. Ράλλη, ενώ οι άλλοι δύο (Μηνακάκης, Σταθόπουλος) λέγεται ότι είχαν προτιμήσει τήν ύποψηφιότητα του κ. Εύαγ. Άβέρωφ. Άνεξάρτητα από τό γεγονός ότι ή προβολή τής πρωθυπουργικής περιόδεας στη Λακωνία ήταν μιá άκόμα άπόδειξη μονόλογου και κομματικοποίησης τής τηλεόρασης, φαίνεται ότι υπήρξε επιτυχής, αλλά μόνο από άποψη στενά κομματική. Τό περιβάλλον του κ. Πρωθυπουργού διαβεβαίωνε με

ΛΙΓΟ άργότερα ό κ. Βαρβιτσιώτης, στις συζητήσεις του με κυβερνητικούς βουλευτές και παράγοντες τόνιζε γιά πρώτη φορά τόσο έμφαντικά, «ότι προέχει ή ένότητα του κόμματος» και μάλιστα «ύπό τόν εκλεγμένο Άρχηγό Γ. Ράλλη».

ΕΠΙΠΛΕΟΝ, ό κ. Βαρβιτσιώτης φέρεται ότι δέν δίστασε νά διατυπώσει τήν άποψη πώς «έγώ δέν συγκατατίθεμαι σέ κανένος είδους διάσπαση και ένδοκομματική άναμέτρηση».

περισή αισιοδοξία ότι έσθυσαν έντελώς οι κάποιες έντυπώσεις από τήν περιόδεία Βαρβιτσιώτη και όρισμένοι ύποστήριζαν πώς δέν θ' άργήσει ή άναμέτρηση του κ. Ράλλη με τόν «άμφισβητία» κ. Βαρβιτσιώτη, τόν όποιο οι πληροφορίες έφεραν χολωμένο έντονα από τήν μή ύπουργοποίησή του.

ΩΣΤΟΣΟ, ή προσέγγιση πού σημειώθηκε (άνεξάρτητα σέ ποιόν άνηκε ή πρωτοβουλία) όταν άρχισε νά γίνεται εύρύτερα γνωστή, αϊφνιδίως πολλούς, πού κατέληξαν στη διαπίστωση ότι «μετά τόν ύπουργό Έσωτερικών κ. Χριστόφορο Στράτο, ό Βαγγέλης χάνει και τό δεύτερο Ισχυρό του βραχίονα, τόν Βαρβιτσιώτη».

ΑΝ ΚΑΙ όρισμένοι ύποστηρίζουν ότι ό «ραλλικός έπαναπατρισμός» του κ. Βαρβιτσιώτη σύντομα θά μορφοποιηθεί με τήν ύπουργοποίησή του στό ύπουργείο Έμπορίου (από τό όποιο θά άποχωρήσει ό κ. Σταύρος Δήμας, σάν νέος και πρώτος Έλληνας κομισάριος στην ΕΟΚ), δέν φαίνεται ότι τό ύπουργικό αξίωμα ήταν μοναδικό ή πρωταρχικό κίνητρο γιά τήν ύπ. ταγή του. Και μάλιστα, καθώς τό περιβάλλον του κ. Ράλλη, αλλά και του κ. Βαρβιτσιώτη, ύποστηρίζει ότι δέν έγινε καν νύξη γιά ύπουργείο στην, με έγκάρδια κατάληξη, συνάντηση τών δύο άνδρων. Άλλο, θέβαια, οι νύξεις και άλλο ή περιρρέουσα άτμόσφαιρα...

ΑΠΟ ΤΗΝ άλλη, θεωρείται άπλουστευτική ή άποψη ότι ό κ. Βαρβιτσιώτης και θιασώτης τής «σκληρής Δεξιός τακτικής», έγκατέλειψε τις ιδεολογικές του προτιμήσεις και συντάχθηκε με τις «κεντροδεξιές» επιλογές του νέου Πρωθυπουργού και Προέδρου του Κόμματος. Η άπόφασή του νά συνταχθεί στό πλευρό του κ. Ράλλη με βάση τις φόρμουλες «περί άναγκαίας ένότητας, ύπό τόν δημοκρατικά εκλεγμένο κ. Ράλλη» είναι περισσότερο άπ' όλα μιá άποσκίρτησή του από τό στρατόπεδο τών ένδοκομματικών αντίπαλων

Ραούλ Βάνεγκεμ

Η ΒΙΒΛΟΣ
ΤΩΝ ΗΔΟΝΩΝ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

Κιάφας 3, Άθήνα, τηλ. 3639980

αντι
‘Αποκτήστε
τήν πληρή σειρά τών

Ζητείστε τούς τόμους
του ANTI από τά γραφεία μας:
Δημοχάρους 60 (Τ.Τ. 601)
τηλ. 732.713 και 732.819.

του κ. Ράλλη και συγκεκριμένα από τό στρατόπεδο των «σκληρών άθερωφικών».

ΜΕ ΤΗ νέα του αυτή επιλογή, ο κ. Βαρβιτσιώτης άπλωσ δέν άμφισβητεί την ήγετική παρουσία του κ. Ράλλη (στον όποιο μάλιστα όφείλει την είσοδό του στην πολιτική τό 1961), αλλά τούτο δέν σημαίνει, μέ κανένα τρόπο, πώς ο πρώην ύπουργός Παιδείας δέν θά θελήσει νά διατηρήσει την «καθαρόαιμη Δεξιά» του άπόκλιση· όσο κι άν δέν την όμολογεί προς τό παρόν ή δέν είναι διατεθειμένος νά την ύπενθυμίζει μέ παρεμβάσεις και δημιουργία «προβλημάτων» μέσα στη Βουλή, όπως συνήθιζε ως τώρα.

ΕΤΣΙ, ενώ ο κ. Βαρβιτσιώτης όρίστηκε μέλος του θερινου τμήματος του Κοινοβουλίου γιά τόν μήνα Ιούλιο, προτίμησε νά απέχει από τις περισσότερες συνεδριάσεις. Δείγμα, άσφαλώς, ότι δέν επιθυμεί νά δημιουργήσει πρόβλημα στη συζήτηση καί ψήφιση όρισμένων νομοσχεδίων, αλλά επίσης καί ένδειξη ότι δέν επιθυμεί νά ταυτισθεί μέ τις άποφάσεις καί νομοθετικές αυτές επιλογές.

ΑΝ ΚΑΙ πολλές συζητήσεις έχουν γίνει τις τελευταίες ήμέρες γιά την «στροφή 180 μοιρών» του κ. Βαρβιτσιώτη προς τόν κ. Γεώργιο Ράλλη, οι έκτιμήσεις φαίνεται νά μή συγκεντρώνουν πάντοτε τή γενική έπιδοκιμασία. Άλλοι πιστεύουν ότι πρόκειται γιά «έλιγμό ανάγκης», άλλοι μιλούν γιά «όριστικό έπαναπατρισμό» καί όρισμένοι γιά «προσεκτική μετακίνηση, κάτω από όρισμένους όρους».

ΤΟ ΒΕΒΑΙΟ φαίνεται νά είναι ότι ή σταδιακή συρρίκνωση του χώρου των άθερωφικών έπαιξε κάποιο ρόλο στις άποφάσεις του πρώην ύπουργού Παιδείας, μέ βασική έκτίμηση – πού λέγεται ότι διαπιστώθηκε σέ ειδική σύσκεψη – ότι «δέν έχουμε πιά δικό μας Τύπο άν κάνουμε διάσπαση καί δέν βρίσκουμε εύκολα χρηματοδότες».

ΣΥΜΦΩΝΑ μέ πληροφορίες, πού έχουν περιέλθει στό περιβάλλον του κ. Ράλλη, όρισμένοι έκδότες καί μεγαλοεπιχειρηματίες φέρεται ότι φάνηκαν άπόρόθυμοι νά ύποστηρίξουν μία διασπαστική κίνηση «άντιραλλική», μέ τό σκεπτικό ότι «μόνο ζημιά μπορούσε νά κάνει σέ όλους μας».

ΛΕΓΕΤΑΙ, μάλιστα, ότι ή στάση αυτών των παραγόντων, παρά την ένίσχυση όρισμένων προς τά Άκροδεξιά σχήματα της «Έθνικής Παράταξης» καί του «Κόμματος Προοδευτικών», δέν είναι άσχετη μέ τις προειδοποιήσεις παραγόντων της άμερικανικής πρεσβείας, σέ γνωστούς «άντιραλλικούς», ότι αντίτίθενται σέ όποιαδήποτε διασπαστική κίνηση μέσα στη «Νέα Δημοκρατία», κι αυτό γιατί τότε «ή πρωτιά του ΠΑΣΟΚ στις έκλογές θά είναι άναμφισβήτητη».

ΔΕΝ ΦΑΙΝΕΤΑΙ άκόμα νά είναι χωρίς σημασία, άναφορικά μέ την έρμηνεία της «παλιννόστησης Βαρβιτσιώτη», κάποια ένωτική πρωτοβουλία, πού λέγεται ότι έχει αναλάβει από τά παρασκήνια ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Καραμανλής, πού άναγνωρίζει σάν μόνο συνεχιστή της πολιτικής του τόν κ. Ράλλη.

- Ίδιαίτερα, έπισημαίνεται από καλά πληροφορημένους κύκλους ότι τά θέματα του ύπουργείου Έθνικής Άμύνης, καθώς καί την όλη πολιτική συμπεριφορά του κ. Εύαγ. Άθέρωφ έχει αναλάβει νά έποπτεύει – καί κάποτε μέ άυστηρές συστάσεις γιά πειθαρχία – ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ενώ ο Πρωθυπουργός κ. Ράλλης, γιά τόν ίδιο λόγο, δέν έχει άποφασίσει νά επανδρώσει τό στρατιωτικό του γραφείο.

ΜΕΣΑ σ' αυτά τά πλαίσια, ο «έπαναπατρισμός» του κ. Βαρβιτσιώτη, άνεξάρτητα από τούς όρους καί τις τυχόν συμφωνίες πού τόν στηρίζουν, σημαίνει ότι άκόμα καί στην περίπτωση πού ύπάρχει κάποια άθερωφική έπιρροή σ' όλα τά κομματικά έπίπεδα, αυτή δέν φαίνεται ότι μπορεί νά μορφοποιηθεί σύντομα καί μάλιστα σέ έπίπεδο «όμαδαρχών». Αυτή όμως ή σταδιακή άποδυνάμωση των «άθερωφικών» καί των παλιών άψίκωρων προθέσεων τους, δέν σημαίνει πάντως ότι ο κ. Ράλλης θά κατορθώσει μέ εύκολία νά μορφοποιήσει ένα κυβερνητικό καί κομματικό σχηματισμό μέ ένιαίο ιδεολογικό χαρακτήρα.

ΕΤΣΙ, ο κ. Βαρβιτσιώτης είναι άμφίβολο άν στό μέλλον δηλώσει ότι άσπάζεται τις διακηρύξεις περί «ριζοσπαστικού φιλελευθερισμού», άν θά σταματήσει νά άποκαλεί «συμμοριτοπόλεμο» την περίοδο 1946-49 καί θά έγκαταλείψει τις ως τώρα διακηρύξεις του ότι «έγώ είμαι καί θά είμαι ένας καθαρόαιμος Δεξιός» μέ όλες τις ιδεολογικοπολιτικές παραπομπές στην περίοδο της όκταετίας καί της ΕΡΕ. Άνεξάρτητα από τά ύλικά της, αυτή ή «άνασυγκόλληση Βαρβιτσιώτη» άποκαλύπτει ότι τά ένδοκομματικά προβλήματα του κ. Ράλλη, σέ στελεχικό έπίπεδο, μπορεί νά λιγοστεύουν μέρα μέ τή μέρα καί νά μήν κλονίζουν πλέον την άρχηγική παρουσία του, αλλά είναι άμφίβολο κατά πόσο την έδραιώνουν καί κάτω από ποιές προϋποθέσεις.

□

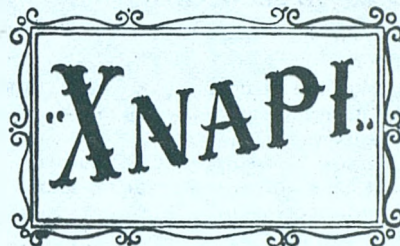
Εσείς, εμείς & ο ηχος

Έδώ καί τέσσερα χρόνια στό φιλόξενο STUDIO HI FI της οδού Άσκληπιοϋ 76 έξυπηρετούμε μέ άληθινά φιλική διάθεση όλους αυτούς πού, ψάχνοντας γιά ένα καλό στερεοφωνικό συγκρότημα, θέλησαν νά μάς έμπιστευθούν.

Καί είναι άλήθεια ότι άποκτήσαμε πολλούς νέους φίλους. Είμαστε πάντοτε πρόθυμοι νά συζητήσουμε γιά κάθε πρόβλημά σας, σχετικό μέ την άπόκτηση ενός στερεοφωνικού συγκροτήματος όποιασδήποτε μάρκας, καί πιστεύοντας ότι έχουμε τις χαμηλότερες τιμές, έλπίζουμε καί σέ νέους φίλους.

Καί τώρα, άν σκεφτόσαστε γιά χρωματιστή τηλεόραση, θυμηθείτε μας.

STUDIO HI FI
ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 76, ΑΘΗΝΑ 706, τηλ. 3602697-3627858

βιβλία
δισκοί
αφίσσες

γιώργος τσιλδερίκης

κίαφας 5 και ακαδημίας – τηλ. 36.05.493
σωστή επιλογή βιβλίων-χαμηλές τιμές

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΣΕ ΛΙΓΕΣ ΜΕΡΕΣ

Ν.Δ. ΚΑΡΟΥΖΟΥ
ΜΟΝΟΛΕΚΤΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΟΛΙΓΟΛΕΚΤΑ

μέ ζωγραφική του Άπόστολου Γιαγιάννου

Συνδικαλισμός, Δημοκρατία καί Σώματα 'Ασφαλείας

του Νίκου Αύγερινου

Μιά παράξενη τυπολογία σχέσεων έχει διαμορφωθεί ανάμεσα στον δημοκράτη – και κυρίως τον 'Αριστερό – πολίτη και τα «Σώματα 'Ασφαλείας» – και κυρίως τη 'Αστυνομία και τη Χωροφυλακή. Μέσα σέ μιά πενήνταχρονη σχεδόν ψυχολογία, νοοτροπία και πρακτική έμφυλλίου πολέμου, στή συνείδηση του δημοκράτη πολίτη, τά Σώματα 'Ασφαλείας προβάλλουν ως ό συμπαγής κατασταλτικός μηχανισμός του κράτους. Ένας μηχανισμός πού έχει μεταβληθεί σέ αυτοσυνείδηση αυτού του κράτους. Μέ την έντελώς δική του νοοτροπία, πρακτική, τίς αξίες και άπαξίες του.

Ό δημοκράτης πολίτης ξέρει πώς είναι ή αυτοδικαιολόγηση τών μηχανισμών τών Σωμάτων 'Ασφαλείας. Ότι ή δράση τους δέν στρέφεται γενικά ύπέρ της προστασίας της τάξης, αλλά, ειδικά και συγκεκριμένα, στον έντοπισμό, τη χαρτογράφηση, τον έλεγχο και συντριβή – άν χρειαστεί – της κοινωνικής και πολιτικής δραστηριότητας τών 'Ελλήνων πολιτών.

Τά Σώματα 'Ασφαλείας, μέσα στο πλαίσιο τών παραδόσεων τους, μέ τη συσσωματωμένη στή λειτουργία τους δία, διευκολύνουν τή μηχανική χρέωσή τους στο «κακό». 'Αλλωστε, όλοι ξέρουμε, ότι ή παρούσα δομή και πρακτική τους μόνο κατά αναγκαία προσαρμογή διαφέρει από την πρόσφατη εποχή της δικτατορίας και τίς κάπως άπώτερες της δικτατείας και του έμφυλλίου ή του Μεταξά. Και είναι γεγονός, ότι ή Δεξιά, μέ όλες τίς εκδοχές της και τά πρόσωπά της, εκσυγχρονισμένα ή μή, επιφυλάσσει πάντα έναν ειδικό ρόλο για τά Σώματα αυτά: Αύστηροί μηχανισμοί έπιλογής, ειδική εκπαίδευση, διατήρηση όλου του ιδεολογικού όπλοστασίου του άντικουμμουνισμού, διαμόρφωση ενός esprit de corps, πού κάνει και τόν τελευταίο άστυφύλακα νά συμμερίζεται την ψευδαίσθηση μιάς συμμετοχής σέ ένα επίλεκτο σώμα, νά έχει την αίσθηση ότι ταυτίζεται μέ την εξουσία, της οποίας αισθάνεται ως ό αυθεντικότερος εκπρόσωπος.

Αυτά τά γνωρίσματα τών Σωμάτων 'Ασφαλείας, διαμόρφωσαν ένα είδος εξαρτημένων ανακλαστικών στο δημοκράτη πολίτη. Βοηθούσης και της στολής, πού επικυρώνει μέ την όμοιομορφία της τό «άπόρροπο» και τό έναιο της εξουσίας, ό πολίτης αισθάνεται ένα μείγμα άνησυχίας, φόβου, όργης, σχεδόν κάθε φορά πού οι περιστάσεις τόν φέρνουν σέ έπαφή μέ τά Σώματα 'Ασφαλείας. (Ένα μικρό πείραμα-φανταστικό: Πώς θα άντιδρούσατε άν νωρίς-νωρίς τό πρωί, χτυπούσε την πόρτα σας ένας άστυφύλακας;). Μιά έντονη καχυποψία, λοιπόν, συνοδεύει τίς σχέσεις 'Αστυνομίας-πολίτη, πού δέν την εξορκίζουν εύκολα οι δηλώσεις τών εκάστοτε νέων 'Υπουργών «Δημοσίας Τάξεως», περί άγαστης συνεργασίας Λαού - Σωμάτων 'Ασφαλείας.

Βέβαια, καθένας μας έχει δείγματα μιάς άλλης, μή μηχανιστικής πραγματικότητας: ό «γνωστός» άστυνομικός πού είναι «καλός άνθρωπος», ή «δημοκράτης». 'Η, άπ' τή δικτατορία πρόσφατα, διηγήσεις για άστυνομικούς πού «βοήθησαν» άντιστασιακούς ή δέν συνέπραξαν στα άνομήματα συναδέλφων τους. 'Υπάρχουν, έπίσης, και οι γενικές σκέψεις, περί του ότι «άνθρωποι είναι κι αυτοί», «τή δουλειά τους κάνουν», «λίγοι φταίνε, όλοι τά πληρώνουν». Όμως, ούτε οι πρώτες έμπει-

ρίες πού περιγράψαμε, ούτε οι άμπελοφιλοσοφικού χαρακτήρα γενικότητες πού αναφέραμε, άνατρέπουν τό πλαίσιο άντιμετώπισης τών Σωμάτων 'Ασφαλείας ως μηχανισμού ένιαίου, άδαιρέτου και καταπιεστικού. Και αυτό είναι σωστό, αλλά ίσως νά άποδειχθεί έλλιπές.

Γιατί, φαίνεται, πώς και στα Σώματα 'Ασφαλείας, ή τουλάχιστον πιο φανερά, στήν 'Αστυνομία, έχουμε τά πρώτα δείγματα ηγμάτων στή μονολιθική φυσιογνωμία τους. Φαίνεται ότι και εκεί, οι γενικότερες κοινωνικές και πολιτικές διεργασίες επέδρασαν στή διαμόρφωση νέων πραγματικοτήτων. Φαίνεται ότι και εκεί, οι πρόσφατες δοκιμασίες και περιπέτειες της δικτατορίας δέν ήταν μονόδρομη κατεύθυνση. Πιο χαρακτηριστική έκτίμηση αυτών τών διαφοροποιήσεων, πρέπει νά θεωρηθεί ή δημιουργία από 52 άστυφύλακες μιάς συνδικαλιστικής κίνησης στα πλαίσια της 'Αστυνομίας Πόλεων, του «Δημοκρατικού 'Αγώνα 'Αστυφύλακων». 'Η κίνηση αυτή πού ιδρύθηκε τό 1979 και πού οι εκπρόσωποί της δηλώνουν κατηγορηματικά ότι δέν συνδέεται ούτε πατρνάρεται από ένα όποιοδήποτε κόμμα ή πολιτική όργάνωση, έχει μέν σάν βάση της συλλογότητάς της και πλαίσιο άναφοράς της «συντεχνιακά» αίτήματα του κλάδου. Έχει όμως ταυτόχρονα και ένα πλαίσιο θέσεων και τοποθετήσεων, πού φανερώνουν μιά διαφορετική άντιμετώπιση του ίδιου του ρόλου της 'Αστυνομίας και του άστυνομικού μέσα στή Δημοκρατία, ως προς την κοινωνική και πολιτική του λειτουργία.

Γιά παράδειγμα, από τή διακήρυξή του (πού ύποβαθμίστηκε άπ' τό «Δημοκρατικό» Τύπο ή και δέν δημοσιεύτηκε καθόλου) διαβάζουμε:

«'Εμείς οι νέοι άστυφύλακες της 'Αστυνομίας διακηρύττουμε στον ελληνικό λαό τά εξής:

● **Ξεχωρίζουμε τή θέση μας από όλους αυτούς τους άστυνομικούς πού τους δαράινουν εγκλήματα κατά του Λαού.**

● **'Αναγνωρίζουμε ότι, άνώτατη άρχή είναι μόνο ό κυρίαρχος Λαός και ότι άπ' αυτόν πηγάζουν οι ύπόλοιπες εξουσίες.**

● **Γιά μας δέν υπάρχουν Δεξιοί ή 'Αριστεροί,**

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ

ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ
ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΩΝ

Συνάδελφοι,

Η 'Επιτροπή μας, μέσα στα πλαίσια της διακηρύξεώς της, άποφάσισε την 3η Σεπτεμβρίου 1980 νά κάνουμε ψηφοφορία για νά δείξουμε άν θέλουμε συνδικαλισμό ή όχι. 'Ηδη έχουμε ένημερώσει με έγγραφά μας τόν Πρόεδρο της Δημοκρατίας, την Κυβέρνηση, τούς Πολιτικούς 'Αρχηγούς, τά Κόμματα, τούς Βουλευτές και τόν Τύπο. Ό τρόπος της ψηφοφορίας θά είναι μυστικός και ύποχρεωτικός και θα ρυθμιστεί με Προεδρικό Διάταγμα.

Καλούμε όλους όσους φωνάζουν, ότι θέλουν νά εκδημοκρατισθούν και νά έλθουν κοντα στο ΛΑΟ, τά Σώματα 'Ασφαλείας νά ύποστηρίξουν τόν δημοκρατικό μας 'Αγώνα, για τίς συνδικαλιστικές μας έκλογες.

Συνάδελφοι,

'Ηρθε ή ώρα της άλλης. 'Ηρθε ή ώρα που θύ πήτε τό μεγάλο ΝΑΙ.

ΝΑΙ στο συνδικαλισμό μας, για την αξιοπρέπεια την δική μας και της εργασίας μας.

ΝΑΙ στο συνδικαλισμό μας, για τις αυξήσεις τών μισθών μας (άπό 10.000 δρχ. σέ 30.000 δρχ.).

Δέν μπορούν νά λένε, ότι μας βάζουν στην Εύρώπη, την στιγμή πού εδω έμεις πεινάμε και ζούμε στο Μεσαίωνα, άνδ εκεί, ό 'Αστυνομικός πέρνει μισθούς αξιοπρεπείας και συνδικαλίζεται.

Συνάδελφοι,

Συμπαραβείτε όλοι γύρω από την 'Επιτροπή του Δημοκρατικού 'Αγώνα 'Αστυφύλακων, για νά λάμψη την 3η Σεπτεμβρίου 1980 τό μεγάλο ΝΑΙ του συνδικαλισμού, πού μας παρέχει τό Ένταγμα, όπου και αυτό, αυτή τή μέρα γιορτάζει τή γέννησή του.

Η
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

Προκήρυξη της 'Επιτροπής «Δημοκρατικού 'Αγώνα 'Αστυφύλακων».

υπάρχουν μόνο έχθροί του Δημοκρατικού μας πολιτεύματος, τό όποίο θά περιφρουρήσουμε, μέ όλες μας τίς δυνάμεις, ακόμα και μέ την ίδια μας τή ζωή.

● **'Αναγνωρίζουμε πώς κάθε άγώνας του Λαού είναι και άγώνας δικός μας.**

● **Διακηρύττουμε πώς άστυνομικός και θασανιστής είναι δυό έννοιες άσυμβίβαστες για μιά Δημοκρατία.**

● **Καταγγέλλουμε την καταπίεση τών άστυφύλακων από τούς άξιωματικούς της 'Αστυνομίας, πού έχει σάν άποτέλεσμα, πολλοί άστυνομικοί νά καταπιέζονται τό Λαό.**

● **Καταγγέλλουμε την άδικη δολοφονία τών άστυνομικών Σταμούλη, Λαδά και Πέτρου, αλλά και την παραβίαση από την 'Αστυνομία του Συντάγματος και τών Δημοκρατικών έλευθεριών του Λαού».**

Ταυτόχρονα, ή έπιτροπή προχώρησε σέ συγκεκριμένες παρεμβάσεις σέ διάφορα θέματα πού άπασχολούν τούς άστυφύλακες. Έτσι, για παράδειγμα, στίς γιορτές του Πάσχα ή έπιτροπή του «Δημοκρατικού 'Αγώνα 'Αστυφύλακων», έστειλε την ακόλουθη έπιστολή στον πρόεδρο της Δημοκρατίας:

«'Εμείς οι άστυφύλακες του «Δημοκρατικού 'Αγώνα», ζητούμε όμόφωνα από τόν κ. πρόεδρο της Δημοκρατίας νά διατάξει όπως οι άγιες ήμέρες του Πάσχα γιορταστούν, χωρίς αυτό τό «ΕΠΙΣΗΜΑ», πού έχει σάν άποτέλεσμα χιλιάδες οικογένειες άστυφύλακων και στρατιωτών νά κάνουν Πάσχα, χωρίς τά παιδιά τους.

Είναι άδικο, κ. πρόεδρε, νά καθονται από την είσοδο του προεδρικού σας Μεγάρου μέχρι τήν Μητρόπολη όρθιοι τόσοι άνθρωποι γι' αυτό τό «ΕΠΙΣΗΜΑ».

Ό ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΩΝ, είναι άποφασισμένος νά άγωνιστεί για νά κάνουν Πάσχα στα σπίτια τους

άστυφύλακες καί στρατιώτες». (σ.σ.: 'Αλήθεια, νομίζουμε πώς φέτος δέν υπήρξε ή πομπή παρατάξη άλλων ετών νά 'παίξε ρόλο τό διάδημα τής επιτροπής;).

Σέ επιστολή, άλλωστε, πού έστειλε ό άστυφύλακας Δημήτρης Γεωργακόπουλος (Ζ' 42/27187) μέλος τής επιτροπής πρós τό Ζ' 'Αστυνομικό τμήμα 'Αθηνών όπου υπηρετεί, αναφέρει:

«Σάν βασικό καθήκον της έχει, (ή επιτροπή του Δημ. 'Αγώνα 'Αστυφυλάκων), νά πετύχει ό,τι δέν πέτυχε μέχρι στιγμής ή 'Αστυνομία. Δηλαδή, πραγματική αγάπη από όλο τό ΛΑΟ γιά τό Σώμα καί αγώνα γιά τή λύση των μακροχρόνιων προβλημάτων πού άπασχολούν τόν άστυφύλακα, πού κανείς μέχρι σήμερα δέν τόν πρόσεξε.

ΝΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

1) 'Η Διακήρυξη του Συμβουλίου της Ενώσεως γιά τήν άστυνομία.

2) 'Ο εξαναγκασμός τής κυβερνήσεως νά πληρώνει τίς υπερωρίες, τά νυχτερινά καί τίς άργίες πού εργάζονται οι άστυφύλακες.

3) Τήν κατάργηση τής ποινής τής άργίας γιά τό όθθεν πειθαρχικό παράπτωμα του γάμου άνευ άδείας.

4) Τήν κατάργηση τής άδειας "οίκοι διαμονής καί έστιάσεως" των άστυφυλάκων καί

5) Τή μελέτη του συνδικαλιστικού κινήματος των άστυφυλάκων».

Τελευταία, ή επιτροπή μοίρασε πλατιά 50.000 προκηρύξεις, όπου προωθεί τό αίτημά της γιά τή διενέργεια ψηφοφορίας «μυστικής καί ύποχρεωτικής γιά όλους τούς άστυφύλακες», γιά νά αποφασίσουν οι ίδιοι άν θέλουν συνδικαλισμό ή όχι. 'Ο «Δημοκρατικός 'Αγώνας 'Αστυφυλάκων» έστειλε παράλληλα ύπόμνημα στον πρόεδρο τής Δημοκρατίας, τόν πρωθυπουργό, τούς άρχηγούς όλων των κομμάτων καί τούς πρεσβευτές των χωρών-μελών τής ΕΟΚ, μέ τό όποίο ζητά τήν έκδοση προεδρικού Διατάγματος πού θά διακανονίζει τά τής ψηφοφορίας. 'Ο ίδιος ό «Δημοκρατικός 'Αγώνας» προσδιορίζει ως ήμέρα των εκλογών τήν 3ην Σεπτεμβρίου του 1980. Τό ύπόμνημα συνοδεύεται καί από σχέδιο-πρόταση του προεδρικού διατάγματος, όπου στο άρθρο 17 διαβάζουμε:

«Μετά τήν ανακοίνωση των αποτελεσμάτων τής ψηφοφορίας, άν πλειοψηφήσουν τά ΝΑΙ, μέσα σέ ένα μήνα, τό 'Υπουργείο Δημοσίας Τάξεως πρέπει, σέ συνεργασία μέ τήν επιτροπή πού έχει ταχθεί ύπέρ του συνδικαλισμού νά ετοιμάσει τό Νομοσχέδιο, πού θά εισηγηθεί στη Βουλή πρós ψήφιση "περί των 'Αστυνομικών Συνδικαλιστικών Συλλόγων τής Πανελληνίου 'Αστυνομικής Συνδικαλιστικής Συνομοσπονδίας"».

Είμαστε περίπου βέβαιοι γιά τό ποιά ανταπόκριση θά βρεί από τήν κυβέρνηση τό αίτημα αυτό των άστυφυλάκων. Δέν είμαστε βέβαιοι γιά τή στάση των κομμάτων τής 'Αντιπολίτευσης καί μάλιστα τής 'Αριστεράς, τά όποια συνήθως αντιμετώπιζουν ως «ταμπού» θέματα πού σρέφονται γύρω από τό Στρατό ή τά Σώματα 'Ασφαλείας. Μπορούμε νά εικάσουμε μέ ακρίβεια τήν αντίδραση του «κατεστημένου» τής ίδιας τής 'Αστυνομίας, όπως ήδη προδιαγράφεται από όρισμένες χαρακτηριστικές εκδηλώσεις. Τό μοναδικό μέλος τής επιτροπής πού έχει κάνει γνωστή τήν ιδιότητά του, είναι ό άστυφύλακας Δημ. Γεωργακόπουλος, ό όποιος ήδη τελεί σέ διαθεσιμότητα μέ τό έρώτημα τής αποτάξεως. Έχουμε σά χέρια μας τίς «κλήσεις πρós άπολογία» έφτά (7) διαφορετικών διοικητικών διώξεων πρós τό συγκεκριμένο άστυφύλακα, μέσα σέ

ένα χρόνο, γιά θέματα «περί τήν υπηρεσίαν» φυσικά...

'Ας πάρουμε ένα παράδειγμα. Σέ άναφορά του πρós τήν 'Αστυνομική Διεύθυνση 'Αθηνών, ό διοικητής του Ζ' 'Αστυνομικού τμήματος κ. Μανδραγώνης καταγράφει τίς ένεργειες εκείνες του Γεωργακόπουλου πού αποτελούν τό σκάνδαλο:

«τελευταίως... έκτελεί καθήκοντα (ό Γεωργακόπουλος) έσωτερικής υπηρεσίας εϊς τό τμήμα. 'Οσάκις διενεργείται προσαγωγή πολιτών εϊς τό τμήμα... προσπαθεί διά καταλλήλων έρωτήσεων... νά πληροφορηθεί τάς ένεργειάς των προσαγαγόντων άστυνομικών... Συγκεκριμένα, έρωτά τόν προσαχθέντα εάν έκακοποιήθη από τούς άστυνομικούς καί έν καταφατική περίπτωσηε παροτρύνει αυτόν όπως ενεργήσει

κατά των συναδέλφων του, άφοϋ του ύποδεικνύει τρόπους ένεργείας».

Καί ό κ. Μανδραγώνης καταλήγει:

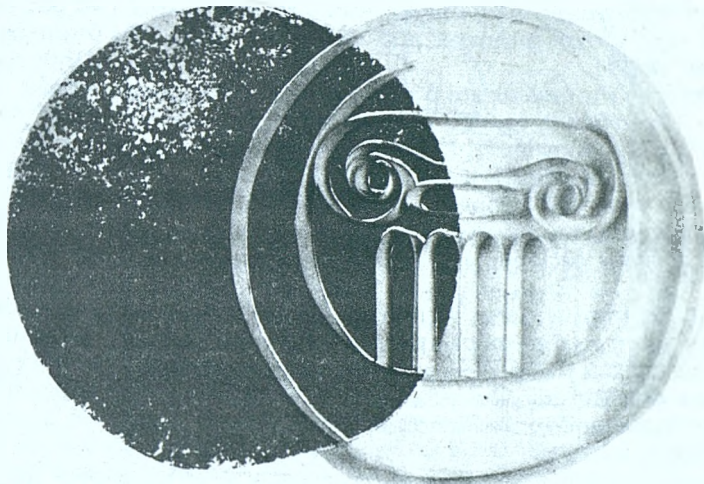
«κατόπιν των άνωτέρω, παρακαλούμε διά τήν άμεσον μετακίνησίν του, εϊς υπηρεσίαν μή έχουσα επαφήν μέ τούς πολίτας, πρós άποφυγήν δυσμενών σχολίων εϊς βάρος του Σώματος άφ' ενός καί άφ' έτέρου πρós άποφυγήν έπεισοδίων άγνώστου έκτάσεως εϊς βάρος του, εκ μέρους συναδέλφων του τμήματος».

Νά, λοιπόν, γιατί πρέπει νά ύποστηριχτεί ή ύπόθεση του συνδικαλισμού καί στήν 'Αστυνομία:

«ΝΑΙ στον συνδικαλισμό μας γιά τήν αξιοπρέπεια τή δική μας καί τής εργασίας μας», γράφει ή προκήρυξη των άστυφυλάκων.

Καί γιά τήν όμαλότερη πορεία τής Δημοκρατίας μας, όπωσδήποτε.

□

ΙΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Κυκλος Ελληνικων Σπουδων ΧΙΟΣ

SEMINARIA

27 Ιουλίου - 9 Αυγούστου '80

Ηρακλειτος & Παρμενιδης	Ολαφ Ζιγκον
Ομηρος Οδυσσεια	Δ. Ν. Μαρωνιτης
Επικουριοι & Στοϊκοι	Ντσειντ Φερλεϋ
Πολιτική Φιλοσοφία	Κορνηλιος Καστοριαδης

10 - 23 Αυγούστου

Παραδοσιακή Μουσική	Σ. Μπω-Μποβ, Μ. Δραγουμης
Μυθολογία: Ερμηνειες	Α. Κυριακιδου-Νεστορος
Δημοτικοι Χοροι	Μαρια Βουρα
Συγχρονη Μουσική	Γ. Γ. Παπαϊωαννου

24 Αυγούστου - 6 Σεπτεμβρίου

Ζωγραφική: Εργαστηρι	Γιαννης Τσαρουχης
Υφαντική: Εργαστηρι	Μ. Γρηγοριου, Γ. Παπαδοπουλος
Αισχυλος Τριλογία	Αλεξης Διαμάντοπουλος
Συγχρονη Ποίηση	Εντμουντ Κηλυ, Θ. Φραγκοπουλος

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟΣ

Οδυσσεας Ελυτης

ΟΜΙΛΙΕΣ

Ελενη Γλυκατζη-Αρβελερ
Νικος Δημου
Ι. Ν. Θεοδωρακοπουλος
Γιαννης Σακελλαρακης
Μιχαηλ Σακελλαριου
Μανος Χατζιδακις

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΕΧΝΗΣ

Μανος Χατζιδακις
Σπυρος Σακκας
Στελλα Γαδεδη
Γ. Γ. Παπαϊωαννου
Λαϊκοι Χοροι και Τραγουδια

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:

ΙΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ Γραφείο Αθηνων
Στρατ. Συνδεσμου 12 Αθηνά 136 Τηλ. 360-4448

'Αθήναι: μία πόλις – μία ιστορία

του Μανώλη

Μιλώντας ο υπουργός Δημοσίων Έργων κήριος Τζανετάκης πρό ημερών εις τήν εθνικήν Μας τηλεόρασιν σχετικός μέ τό όξύ θέμα τής αποχετέφσεως τών 'Αθηνών, ανέφερεν πολή όρθός, ότη τό πρόβλημα άφτό είναι χρόνιον καί εχη βαθητάτας ρίζας αι όποιαι μπορεί νά πει κανείς ξεκινούν από τήν εποχή του άιμνήστου κηρίου Μεταξά μέ άποκορύφωσιν τήν τελεφτέαν δεκαετίαν όπου τό κακόν παραέγινε, διότη καμία κυβέρνησις δέν μπόρεσε νά δόσι λύσιν. 'Αφσε δέ μέ τρόπον νά ένοηθι ότι τό σφάλμα δέν είναι τών κυβερνητών άλλα τών φορολογουμένων οι όποιοι χωρίς περισκεψιν καί χωρίς αιδώ συνεκεντρώθησαν εις τό λαϊκανοπέδιον τής 'Αττικής φέροντες μαζί των πολλά κακά εκ τής υπέθρου χώρας.

'Η άφστηρότης τής όμιλίας καί ό τόνος τής συνεντέφξεως του κηρίου Τζανετάκη ό όποιος πιθανόν νά μήν εγνώριζε ότι από τό 36 μέχρι σήμερα – μέ έξέρεσιν ελαχίστων μηνών – τά ήνία τών κυβερνήσεων εκράτουν δεξιαί χήρες, μου έφερεν εις τόν νουν τήν Ιστορίαν του άδεκάστου συζύγου που βλέπων άτημέλητον τήν σύζυγόν του ενώ επρόκειτο νά πάγουν εις ύψηλήν δεξίωσιν, τήν πήρεν ιδιετερώς καί τής έπεν:

– 'Ακουσε, άγαπημένη μου. 'Ομολογώ ότι επί 45 χρόνια δέν σου έχω πάρη κανένα φόρεμα, άλλα μου είναι άνυπόφορον νά σέ βλέπω σ' άφτό τό χάλι. Ντρέπομαι κυριολεκτικά γιά τήν άμφίεσή σου καί είσαι άδικαιολόγητος γιά τό θέαμα που παρουσιάζεις. Σέ διαβεώ, μέ φέρνης σέ πολή δύσκολη θέση...

★ ★ ★

Αι 'Αθήναι τό έτος 1835, όταν όρίσθησαν ως προτέβουσα από τόν πολύκλαφστον βασιλέα 'Οθωνα, είχαν 12.700 ψυχάς συνολικός. 'Εντός 145 έτών ό πληθυσμός της έφτασε τά 3.600.000 άτομα, δηλαδή άφξήθηκε 300 φορές. 'Η μαθηματική όμως επιστήμη διδάσκει πώς άφου μία προτέβουσα εις διάστημα 145 έτών άφξάνεται 300 φορές, μετά 145 έτη, ήτοι τό έτος 2125 ή 'Αθήνα θά εχη πληθυσμόν 1.080.000.000.

ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ ΑΘΗΝΑ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΟΣ ΚΑΙ ΠΕΙΝΑ

'Ο Σουρής γράφει στό «Ρωμιό» του 1884 γιά τήν 'Αθήνα τήν κλεινή του 1984:

.....
Φαντάζομαι τόν πληθυσμόν δεκαπλασιασμένον
τόν Πειραιά νά ένωθει μέ τήν κλεινήν Παλλάδα
τόν σύμπαντα έλληνισμόν έδώ συγκεντρωμένον
καί ούτε ένα κάτοικο εις τήν λοιπήν 'Ελλάδα.

.....
Νά γίνει χαλικοδστρωμα ή κάθε μία κώλωνα
νά ξεχειλίσει ό χρυσός άλλα κι ή έπαιτεία
νά κάνουν άσθεσάχρωμα κι αυτόν τόν Παρθενώνα
καί τέλος ή 'Ακρόπολις νά γίνει μία πλατεία.

Κι' όταν 'Εγγλέζοι* έρχονται έδώ κανένα μήνα
νά έρωτούν – «Πού εκειτο ή Παλαιά 'Αθήνα;»

* Τουρίστες στη γλώσσα τής εποχής, γιατί οι 8 στους 10 ξένους επiskeπτες ήταν 'Εγγλέζοι. 'Η δόξα του 'Ελγίνου ήταν νωπή ακόμα βλέπετε... Μέ τά χρόνια οι πόλοι μας έλξεως άλλαξαν καί πληθύναν. Πρίν τά σουβλάκια, ήρεμα λιμανάκια καί χωριουδάκια, συγχρόνως μπουζουκκάκια καί συρτάκια, μετά νησάκια (ολόκληρα), οικοπεδάκια, σπιτάκια καί μετόχια ολόκληρα...

Θ.Γ.Κ.

Μέ άφτό θέλω νά καθυσυχάσω τίς άνησυχίες όλων τών κυβερνητών καί κατοίκων, ότι τό πρόβλημα τής αποχετέφσεως δέν πρέπει σήμερα νά μάς τρομάζει άλλα ν' άρχισι νά μάς άνησυχεί όταν μπούμε στό έτος 2100. Σήμερα μέ τόν ύπάρχοντα πληθυσμόν τών 9 εκατομμυρίων καί όλος ό πληθυσμός τής 'Ελλάδος νά εγκατασταθι μέσα στήν 'Αθήνα, λύσις θά έβρεθι. 'Εάν βοηθήσωμεν όλοι τήν κυβέρνησιν, όπως εναγωνίως ζητεί ό πρωθυπουργός κήριος Ράλλης καί συνεισφέρομεν όλοι τό κατά δύναμιν, άφξάνοντες τά φορτηγά τών 10 τόνων που μεταφέρουν τάς άκαθαρσίας μας εις τόν Προφήτην 'Ηλίαν από 200 εις 400, τό θέμα λύνεται. Βέβαια ύπάρχει καί τό πρόβλημα τών τουριστών οι όποιοι τό καλοκαίρι άφξάνονται επικινδύνως κι άν υπολογίσωμεν ότι εκαστος τουρίστας εκτός του συναλλάγματός του εγκαταλείπει έδώ ήμερησίως κατά τήν άφιξίν του καί ένα κιλόν περίπου βοθρολυμάτων, επί 5.000.000 άφικνουμένων έχομαι άμέσως 5.000 τόνους διά τούς όποιους άπαιτούνται 500 μεγαθήρια τών 10 τόνων διά νά μεταφέρουν εις τό Σχιστό ή στά διάφορα άλλα φρεάτια τήν παραγωγήν άφτων τών Φιλελλήνων. Νά μήν επιτρέψομεν τήν άφιξίν των δέν είναι λύσις. Νά τούς υποχρεώνωμεν νά τά φυλάτουν εις στεγανά κουτιά καί νά τά μεταφέρουν πίσω εις τήν πατρίδα των καί άφτό δέν είναι έφπρεπές. 'Ενας τουρίστας εάν καθήσι ένα τρίμηνον εις τήν 'Ελλάδα θά είναι υποχρεωμένος εις τό τέλος τής σαιζόν νά γυρίσει εις τήν πατρίδα του μ' ένα πλήρες θαρέλι ή άν έρθη οικογενειακά νά επιστρέψι μέ ένα τροχόσπιτο-βυτιοφόρο πλήρες κοπράνων, που δσας προφυλάξεις καί νά πάρη κατά τήν επιστροφήν, μοιραίως θά σκορπίζει άφόρητον δυσωδίαν. 'Εκτός άφτου, τίποτε δέν άποκλεί καί μετωπικάς συγκρούσεις εις τόν 'Ελλαδικόν χώρον, μέ άπροβλέπτους συνεπειάς επί του 'Εθνικού μας δικτύου. Τότε τί γίνεται;

★ ★ ★

'Εξ όλων τών άνωτέρω που άνέπτυξα, βλέπομαι ότι τό πρόβλημα δέν είναι όξύ, ούτε πρέπει σήμερα νά μάς πανικοβάλλι. Θά άρχισι νά γίνεται όξύ εις τά έπόμενά εκατό χρόνια καί διά τόν λόγον άφτόν από τώρα θά πρέπει νά προετοιμάζομαι τήν κοινήν γνώμην, τούς τουρίστας καί τάς κυβερνήσεις τής Κοινής 'Αγοράς. Είναι θεβέως λυπηρόν που μέ τό κλείσιμο τών έφημερίδων ή διαφώτησις του κοινού θά καθυστερήσι, άλλα ραδιοφώνων καί τηλεόρασις πρέπει από άθριον νά άρχίσουν νά έπισημαίνουν τόν θανάσιμον κίνδυνον που θά διατρέξι ή προτέβουσα τό έτος 2145. 'Η έπομένη γενεά δέν πρέπει νά μείνη άπροετοίμαστος καί άπληροφόρητος. 'Εμείς οι μεγαλύτεροι από τώρα θά πρέπει νά έλθομαι εις συνενόησιν μέ τάς κατά τόπους εφορίας καί νά παρακαλέσομαι νά μάς κατακρατούν οι υπέυθυνοι τών Δημοσίων Ταμείων ένα ποσόν διά τήν άγοράν νέων βυτιοφόρων. 'Εάν σήμερα καλύπτονται αι άνάγκαι μας μέ τά 250 βυτιοφόρα που εκτελεί εκαστον 3-4 διαδρομάς ήμερησίως διά νά άποτινάξει εις τόν 'Αγιον 'Ιωάννην Ρέντην τό περιεχόμενό του, τό έτος 2145 τά άπαιτούμενα

βυτιοφόρα αναροφήσεως θά πρέπει νά είναι 300 φορές περισσότερα, δηλαδή ὁ ἀριθμός των νά κυμαίνεται περίξ των 75.000 πού νυχθημερόν θά ἀδειάζουν τό περιεχόμενον των εἰς τόν Προφήτην Δαυιήλ μέ μεγάλους θρυληθμούς. Δέν πρέπει νά τά περιμένομαι ὅλα ἀπό τό κράτος. Τό Κράτος ἤδη γογγύζει μέ τās ὑποχρεώσεις εἰς τήν κατασκευήν αἰθούσων συναβλιών, βιβλιοθηκῶν, πνευματικῶν κέντρων, Μετρό καί ἄλλων εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης καί θά εἶναι θανάσιμον λάθος νά τό ὑποχρεώσομαι νά προβῇ σέ δυσβάστακτες δαπάνες γιά τήν ἀγορά νέων τρομακτικῶν βυτιοφόρων. Στό μόνο πού ἴσως θά πρέπει νά ἐπιμείνομαι εἶναι ἡ κατασκευή ἑνός Μετρό Κοπράνων πού νά κινεῖται ὑπογείως διασχίζων ἐπὶ εἰκοσιτετραώρου βάσεως τό ὑπέδαφος τῶν Ἀθηνῶν καί πού θά μεταφέρῃ εἰς ἕν προκαθορισμένον σημεῖον τās ἀκαθαρσίας ἑνός δισεκατομμυρίου κατοίκων. Ἡ κατασκευή αὐτοῦ τοῦ συρμοῦ πού θά εἶναι μία κινουμένη πλατφόρμα μπορεῖ ν' ἀνατεθῇ εἰς τὰ ναπηγηῖα τοῦ Σκαραμαγκά, ἀφοῦ τελείωση φησικά ἡ παράδοσις ὅλων τῶν ἐξαρτημάτων διά τήν ἀντλήσιν τοῦ πετρελαίου μας εἰς τήν Θάσον.

Προσωπικῶς μέ κατέχει μία μεγάλη αἰσιοδοξία διά τό μέλλον τῶν Ἀθηνῶν, τώρα μάλιστα πού εἰσερχόμεθα εἰς τήν Κοινήν Ἀγοράν. Χάρις εἰς τήν ἔλλειψιν ἀποχετευτικοῦ δικτύου, ἡ προτέβουσα μας θά εἶναι εἰς τὰ χεῖλη ὅλων. Εἶναι γεγονός πῶς ὅσον πιό βρώμικη εἶναι μία πόλις, τόσον καί ἀποκτᾷ διεθνῶς μεγαλυτέραν ἀκτινοβολίαν. Ἄς πάρωμεν ὡς πρόχειρον παράδειγμα τās Βερσαλλίας. Αἱ Βερσαλλίαι ἦσαν πλήρεις κατόπτρων, εἶχαν αἰθούσας συναβλιῶν καί διαλέξεων πλήρους χλιδῆς καί τό μοναδικόν των μειονέκτημα ἦτο ἡ ἀνυπαρξία λουτροκαμπινέδων μετά τῶν συναφῶν σωληνώσεων. Τά θερολύματα τοῦ βασιλέως καί τῆς βασιλίσσης ἐρίπτοντο ἀπό τὰ παράθυρα ἐπὶ τῶν καθαρῶν ἐνδυμάτων τῶν ἐβγενῶν πού περιφέροντο εἰς τούς μυθῶδεις κήπους. Κι ὅμως ἐξ αἰτίας αὐτῶν τῶν ἐλλείψεων πού ὑπῆρχον εἰς τās Βερσαλλίας, ὁλόκληρος ὁ χώρος τῶν Παρισίων ὠνομάσθη Πόλις τοῦ Φωτός καί ἐγνώρισε πρωτοφανή λαμπρότητα. Μόλις ὅμως ἐπὶ Γιάννη Ἀγιάννη ἀπέκτησε εὐρήτατο δίκτυον ὑπονόμων ἡ λάμψις τῶν Παρισίων ἄρχισε σιγᾷ-σιγᾷ νά σβύνη, διότι ἄλλαι ἰσχυρότεροι καί βρωμερότεροι πόλεις ἄρχισαν νά διεκδικοῦν τὰ πρωτεῖα. Ἀπό τήν στιγμή πού ὁ Τζάκ ὁ Ἀντεροβγάλης ἐσκόρπιζε τὰ ἐντόσθια τῶν θυμάτων του εἰς τὰ πεζοδρόμια τοῦ Λονδίνου, τὰ βλέματα τῶν φιλοσόφων καί διανοουμένων πού ἦσαν στραμμένα πρὸς τούς Παρισίους ἐστράφησαν ἀποτόμως πρὸς τήν Βρετανικὴν προτέβουσαν καί τό βρωμερόν Σόχο. Σήμερα ὅμως πού τό Σόχο ἔγινε μία φιλήσυχη συνοικία, μπήκαν φίλτρα καθαρισμοῦ εἰς τόν Τάμεσιν καί ἐξεκαθερίσθησαν οἱ ἀπέσιοι δολοφόνοι, τό Λονδίνο ἐπαψε νά κινῇ τό διεθνές ἐνδιαφέρον. Τό ἀφτό συνέβη καί μέ τό πολυθρήλητον Σικάγον πού κι ἀφτό ἔγινε γιά ἕνα διάστημα διάσημον καί διά τό βρωμερόν περιβάλλον πού ἐξέθρεπτε τούς γκάγκστερ καί διά τήν ἀπαράδεκτον κατάστασιν τῶν σφαγείων του. Τώρα πού οἱ γκάγκστερ κατὰ λιπα κάκοποιά στοιχεῖα ἔχουν ἐξαφανιστῇ τελίως ἀπό τό πρόσωπον τῆς Ἀμερικῆς καί δέν λανθάνουν χώραν ἐκεῖ βρωμεραί καί ἀκάθαρτοι συναλαγαί, καί τό Σικάγον δέν πολυσηζητεῖται σήμερον. Δι' αὐτό πιστέβω ὅτι ἐντός τῶν προσεχῶν μηνῶν περιλαμπρον καί τρισένδοξον θά ἀκτινοβολήσῃ τό μεγαλεῖον τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ προτέβουσα μας διαθέτει χάρις εἰς τήν ἀφθονίαν τῶν φρεατίων καί τῆς πληθώρας τῶν χαβούζων – ἐκτός τῶν σταζόντων μέ πολύτιμα ὑγρά βυτιοφόρα – ὅλα ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα πού ἡμποροῦν νά καταστήσουν πασίγνωστον μίαν πόλιν καί νά δικαιώσουν τόν ποιητήν πού τήν θέλει διαμαντόπετραν στῆς γῆς τό δακτυλίδι. Ὅλοι αἱ πόλεις τῆς ὑψηλίου κατὰ τόν ἄλφα ἢ βῆτα τρόπον ἐδοξάσθησαν. Ἦλθεν ἐπὶ τέλος καί ἡ σειρά μας. Καί τήν σειράν μας ἀφτῇν οὐδεμία δὴναμις εἰς τόν κόσμον δύναται νά τήν σταματήσῃ.

ΜΠΟΣΤ

Ἡ σίγουρη ζωὴ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν **ΑΚΜΗ**

Μία τέχνη σήμερα σὰς ἐξασφαλίζει σίγουρη καί ἀνετη ζωὴ καί μάλιστα γρήγορα. Καί ὅταν αὐτὴ τὴν Τέχνην τὴ μάθετε στὶς Σχολές - Λύκεια «**ΑΚΜΗ**», θά βγεῖτε σωστοὶ ἐπαγγελματίες πού ἀντὶ νά ζητᾶτε δουλειὰ **ΘΑ ΣΑΣ ΖΗΤΟΥΝ ΓΙΑ ΔΟΥΛΕΙΑ**. Τὰ σύγχρονα μέσα διδασκαλίας καί τό ἄριστο καί ἐμπειρο ἐκπαιδευτικὸ προσωπικὸ θά σὰς δώσουν πολῦτιμα ἐφόδια γιά ὅλη σας τὴ ζωὴ. Πράγματι! Οἱ καθηγητὲς μας παρακολουθοῦν μέ στοργὴ τὴν πρόοδο τῶν μαθητῶν καί συνεργάζονται στενά μέ τούς γονεῖς.

ΣΧΟΛΗ (Παλαιοῦ Τύπου)

• **ΕΡΓΟΔΗΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ**

ΣΧΟΛΕΣ (Νέου Τύπου)

- **ΜΗΧΑΝΟΣΥΝΘΕΤΩΝ ΑΕΡΟΣΚΑΦΩΝ**
- **ΨΥΚΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ**
- **ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ**

(Γίνονται δεκτοὶ ἀπόφοιτοι 3ης Γυμνασίου καί ἀπόφοιτοι κατωτέρων Τεχνικῶν Σχολῶν.)

Ὅλοι οἱ σπουδαστὲς μας παίρνουν ἀναβολὴ ἀπὸ τό Στρατό, κρατικὸ πτυχίον μετὰ ἀπὸ ἐξετάσεις καί σπουδαστικὴ κάρτα γιά μειωμένον εἰσιτήριον σέ μεταφορικά μέσα, θεάματα κ.τ.λ. Ὅλοι οἱ ἀπόφοιτοι ἔχουν δυνατότητα νά συνεχίσουν σπουδές σέ Ἀνώτερες καί Ἀνώτατες Σχολές τοῦ ἐσωτερικοῦ καί τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἀλλὰ τό σημαντικότερο εἶναι ὅτι γίνεστε ἀξιοὶ ἐπαγγελματίες καί ἐξασφαλίζετε ἕνα ἀνετο μέλλον.

ΣΧΟΛΕΣ - ΛΥΚΕΙΑ
ΑΚΜΗ

3ης Σεπτεμβρίου & Σολωμοῦ 68 (Ὁμόνοια) Ἀθήνα.
Τηλ. 5238026 - 5238027 - 5233557

[illegible]

ΤΥΠΟΣ:

Συνέχεια
χωρίς τέλος
στήν κρίση

Τοῦ Πέτρου Εὐθυμίου

ΚΛΕΙΝΕΙ ἕνας μήνας ἀπὸ τῆς στιγμῆς πού ἡ ἐνδοεργατική σύγκρουση (ὅπως καταρχήν παρουσιάστηκε) τυπογράφων καὶ λιθογράφων, ἔφερε στήν ἐπιφάνεια τὸ ἀληθινὸ ὑπόδαθρο τοῦ προβλήματος, πού εἶναι, πολὺ ἀπλά, ὅτι οἱ τυπογράφοι, μέ τίς πρόωρες καὶ σπασμωδικές κινήσεις τους ὑποχρέωσαν τοὺς ἰδιοκτῆτες νά «ἀνοίξουν», ἀπὸ τώρα, «τά χαρτιά τους». Μὲ λίγα λόγια, εἶναι φανερό πιά, γιὰ ὅσους παρακολουθοῦν μέ κάποια προσοχή τίς ἐξελίξεις, ὅτι οἱ ἰδιοκτῆτες εἶχαν κατὰ νοῦ ἕνα γενικὸ σχεδιασμὸ καὶ γιὰ τὴν «τεχνολογικὴ ἀνανέωση» (τὴ φωτοσύνθεση) καὶ γιὰ τὴν ἀναδιά-

ΟΣΟ, όμως, οι ιδιοκτήτες έδειχναν σαφέστερα ότι τό πρόβλημα τους δέν είναι νά «συνεννοηθοῦν» μέ τούς τυπογράφους, ἀλλά νά συντρίβουν τούς τυπογράφους. «Όσο ἀποκάλυπταν ότι ἡ πρόθεσή τους δέν είναι νά ἐπανέλθουν στό παλιό status περί Τύπου, ἀλλά νά δημιουργήσουν νέο πλαίσιο λειτουργίας του, δηλαδή νέους συσχετισμούς. «Όσο οἱ ιδιοκτήτες φανέρωναν ότι ἐπιδιώκουν καί τήν κυθερνητική ἐπικουρία στους σχεδιασμούς τους καί ότι τήν ἀποκοτύν, τότε ἡ διοίκηση τῆς ΕΣΗΕΑ αἰσθάνθηκε ότι ἐνδεχομένως νά μετέχει κι αὐτή στή σύγκρουση, ότι εἶναι πιθανό, ἂν ὄχι βέβαιο, ότι μιά ὀλοκληρωτική ἥττα τῶν τυπογράφων, θά ἀνοίγε ἕναν εὐκολό δρόμο γιά μιά ἄλλη ἀντιμετώπιση καί τῶν δημοσιογράφων. Τότε, ἡ ΕΣΗΕΑ ἔκανε τό μόνο οὐσιώδες βῆμα συμπαράστασης – δηλαδή βῆμα αὐτοπροστασίας –: ἀρνήθηκε νά συμπράξει στήν ἔκδοση τοῦ κοινοῦ φύλλου τῶν ἐργοδοτῶν, τῆς Ἐνωσης Ἱδιοκτητῶν. Ἐτσι, ὅμως, ἀφαιρεῖ ἀπό τήν ἐργοδοσία ἕνα ἰσχυρό μέσο πίεσης, μιά καί τό κοινό φύλλο τῶν ιδιοκτητῶν ἀκόμα καί σάν ἀπειλή, θά ἀδυνατίζει ἐξαιρετικά τή θέση τῶν τυπογράφων. Ἡ ἔκδοση ἑνός φύλλου τῆς ἐργοδοσίας θά ἐξυπηρετοῦσε γενικότερα τούς ἀκόλουθους στόχους:

ΕΙΝΑΙ ανάγκη νά τονίσουμε καί νά ἐπιμείνουμε στό γεγονός ὅτι ὅλοι οἱ λόγοι πού χρησίμευσαν ὡς πρόσχημα τοῦ «λόκ-ἄουτ» τῶν ἰδιοκτητῶν ἔχουν ἀναιρεθεῖ. Καί ὅτι ἡ συνέχιση τοῦ «λόκ-ἄουτ» δέν εἶναι παρὰ μιᾶ ἐπιλογῆς τῆς Ἑνώσης Ἱδιοκτητῶν γιά τή συστηματικότερη μεθόδευση καί ἀποτελεσματικότερη ἐπιβολή τῶν νέων ὄρων λειτουργίας τῶν ἐφημερίδων τους. Νέοι ὄροι, πού δέν θά ἀφοροῦν μόνο στή διαδικασία ἐφαρμογῆς τῆς φωτοσύνθεσης, ἀλλά καί τίς σχέσεις ἰδιοκτητῶν μέ τά Σωματεία τῶν ἐργαζόμενων στόν Τύπο, τίς σχέσεις τῶν ἰδιοκτητῶν μέ τήν κυβέρνηση, μιᾶ γενικότερη ἀναδιάταξη τῶν πλαισίων λειτουργίας τοῦ Τύπου στόν τόπο μας.

ΚΑΘΕ «χρυσή ευκαιρία», όμως, έχει και τὰ ρίσκα της. Καί πιθανόν ή Ένωση Ίδιοκτητών νά μήν είχε προβλέψει μέ ακρίβεια όρισμένες αντιδράσεις καί νά είχε υποδοθίμισε τίς δυσκολίες μιας αδιάλλακτης καί επιθετικής τακτικής. Μιά απ' τίς εκπλήξεις πρέπει νά αποτελέσει ή στάση τής ΕΣΗΕΑ.

Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ τῆς ΕΣΗΕΑ καὶ λόγω τῆς σύνθεσής της καὶ λόγω τῆς διαδηλωμένης συνδικαλιστικῆς φιλοσοφίας καὶ πρακτικῆς της θά περίμενε, ἴσως, κανεὶς νά δράσει ὡς «Πόντιος Πιλάτος» τῆς διενέξεώς. Καί πράγματι, αὐτὸ ἔκανε – μέ μιὰ μικρὴ διαφορά, μέ μεγάλες ὅμως πρακτικὲς συνέπειες. Συγκεκριμένα, ἡ Ἐνωση Συντακτῶν, καταναλώθηκε σέ χλιαρές ἀνακοινώσεις συμπαράστασης στοὺς τεχνικοὺς, ἔκανε ἐνημερωτικὲς ἐπισκέψεις στοὺς ἀρχηγοὺς κομμάτων, ζήτησε συνεσταλμένα τὴν κυβερνητικὴ παρέμβαση, ἔκανε γενικά ὅ,τι μπορούσε, ὥστε κοσμίως καὶ εὐπρεπῶς, κρατώντας τὴν ὁμπρὲα μιᾶς οὐδετερότητας, νά διασχίσει τίς δυσκολίες τῆς σύγκρουσης τυπογράφων – ἰδιοκτητῶν, ποὺ ἔδειχνε νά τὴν ἐπωμίζειται «ἀπὸ σπόντα».

α. Θά λειτουργούσε, αντικειμενικά, διασπαστικά στους λιθογράφους - τυπογράφους . β. Θά ένίσχυε οίκοινομικά τούς άσθενέστερους έκδότες, στερεώνοντας τήν ένιαία στάση έναντι τών έργατών (άν καί φρόντισε γιά τά οίκοινομικά ή κυθέρηση). γ. Θά έπέβαλε έμμεσα τή φωτοσύνθεση, μιás καί άποτελέσει κοινή άπόφαση ή, μέ αύτή τήν τεχνική, έκδοσις της. δ. Θά μείωνε τίς έπιπτώσεις τής άπεργίας τών τεχνικών Τύπου, άδυνατιζοντας έτοι τίς διαπραγματευτικές τους θέσεις.

ΕΤΣΙ, ή ΕΣΗΕΑ εύρέθη είς τήν «δυσάρεστον θέσιν» νά δυσαρεστήσει τούς ιδιοκτήτες, αποδεικνύοντας γιά άλλη μιά φορά τήν πικρή αλήθεια ότι κάθε άρετή έχει μιά πολύ πεζή βάση, στήν περίπτωσή μας τή συντεχνιακή αὐτοπροστασία. Θά 'πρεπε άλλωστε έδώ νά επισημάνουμε ότι ή κίνηση αὐτή τής ΕΣΗΕΑ ενισχύεται από τήν Ιστορία τών κινητοποιήσεων – καί κατακτήσεων – τοῦ κλάδου, όπου οὐσιαστικό ρόλο έπαιξε ή συμπαρατάξη τών τυπογράφων στους άγώνες τών δημοσιογράφων. Σωστά πάντως, καί παρ' όλες τίς γενικότερες επιφυλάξεις της γιά τό ρόλο πού θά έπρεπε νά διαδραματίσει ή ΕΣΗΕΑ σ' αὐτή τήν κρίση, καί ή 'Ενωτική Κίνηση Δημοσιογράφων, κάλεσε τούς συντάκτες νά συμπαρασταθοῦν καί νά ενισχύσουν τήν απόφαση αὐτή τής Διοίκησης.

ΓΙΑΤΙ, όπως έγινε γνωστό, πολλές παρασκηνιακές ή καί προσκηνιακές διαδικασίες δρομολογήθηκαν γιά τήν έμπρακτη άνακοπή τής απόφασης τής ΕΣΗΕΑ. Πιέσεις άσκήθηκαν καί άσκούνται από τούς έκδότες σέ δημοσιογράφους μέλη ή μή τής ΕΣΗΕΑ, νά εργαστοῦν στό κοινό φύλλο τών εργοδοτῶν. Καί, καθώς ή παράταση τής κρίσης δημιουργεί καί άνασφάλεια καί άγχος σέ άρκετούς δημοσιογράφους, χρειάζεται πολύ πιό έντονη, συγκροτημένη, «έπιθετική» στάση τής ΕΣΗΕΑ, γιά τήν προάσπιση τής ίδιας της τής απόφασης, μακροπρόθεσμα δηλαδή, τής ίδιας της τής ύπόστασης...

ΓΙΑΤΙ, μιά απόφαση ενός σωματίου, ενός συλλογικοῦ συνδικαλιστικοῦ οργάνου, δέν μπορεί καί δέν επιτρέπεται άπλά νά εξαγγέλεται. Πρέπει νά επιβάλλεται, έπίσης, μέ μαχητικότητα, μέ συνέπεια, μέ συλλογικές δεσμευτικές πρακτικές. Γιατί άλλως, άν κάθε συντάκτης αισθάνεται μετέωρος καί εκκρεμής, άν ή συλλογική απόφαση μετατρέπεται σέ άτομικό πρόβλημα σχέσεων του μέ τήν εργοδοσία, τότε νιώθει άκάλυπτος, γίνεται τρωτός καί εύάλωτος. Γιά νά μεταφέρουμε, κατ' άναλογία, τή γνωστή φράση: «όποιος κάνει μισή επανάσταση, σκάβει τό λάκκο του», ή μισό συνδικαλισμό.

ΕΠΑΝΕΡΧΟΜΑΣΤΕ, λοιπόν, σέ μιά επιτυχημένη παλιότερη πρακτική τής άπεργίας τών δημοσιογράφων: στό έγχειρίσμα τής «'Αδέσμευτης Γνώμης». Πιστεύουμε πώς ή άπάντηση στό – τυχόν – κοινό φύλλο τών εργοδοτῶν, πρέπει νά 'ναι τό κοινό φύλλο τών εργαζομένων στόν Τύπο, ή «'Αδέσμευτη Γνώμη» τών δημοσιογράφων, τών τεχνικῶν, τών έφημεριδοπωλῶν. Καί πιστεύουμε ότι αὐτό πρέπει, από τώρα, νά δηλωθεῖ καί νά προετοιμαστεί, ώστε νά μήν υπάρχει αὐτή ή επικίνδυνη χαλαρότητα άνάμεσα σέ μιά πρόταση καί τήν προώθηση καί προάσπιση της.

ΑΠΟ τήν άλλη μεριά, ή παράταση τής κρίσης στόν Τύπο, έδειξε πώς κυβέρνηση καί κράτος ξέρουν πολύ καλά νά ύπηρετοῦν τούς φυσικούς τους συμμάχους. Δάνειο 300 εκατομμυρίων δραχμῶν μέ επιτόκιο μόλις 2,5% δόθηκε άμέσως στους «άναξιοπαθοῦντες» εργοδότες, ενώ στήν πρόκληση τοῦ κ. Παπανδρέου ό κ. Ράλλης άπάντησε έντελῶς «άθῶα» ότι ή μή έκδοση τών έφημερίδων θλάπτει τήν κυβέρνηση, διότι θάλλεται από τήν «ΑΥΓΗ» καί τόν «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ», πού είναι οί μόνες έφημερίδες πού κυκλοφοροῦν. («Ξέχασε», βέβαια, νά πεί ότι πολλαπλασιάστηκε, παράλληλα, ή άκροαματικότητα τής τηλεόρασης, όπου τά δελτία καταναλώνονται στήν παρουσίαση τοῦ κυβερνητικοῦ έργου καί στήν οίκοδόμηση τής δικῆς του ήγερτικής παρουσίας...). Θύμα, λοιπόν, καί ή κυβέρνηση τοῦ «λόκ-άουτ», καί άναζητοῦνται πλέον οί θύτες, όπου προφανῶς απομένουν μόνο οί εργαζόμενοι, μιά καί ως έξιςου θύματα αὐτοπαρουσιάζονται καί οί ιδιοκτήτες.

Καί οί άλλες πλευρές τής κρίσης

ΔΕΙΓΜΑΤΑ τής θολῆς ατμόσφαιρας γύρω από τά συμβαίνοντα στόν Τύπο πού έμμεσα έπηρεάζουν καί τή στάση φορέων καί ατόμων, είναι αὐτά πού εμφανίζονται ως άσύνδετα μέν φαινόμενα, άλλα μέ όπωσδήποτε κοινή καταγωγή.

ΚΑΘΩΣ υπάρχει ή σαφής αίσθηση ότι όλη αὐτή ή σύγ-

κρουση θά έχει καί τούς νικητές καί τούς ήττημένους της καί μέσα στίς ίδιες τίς παρατάξεις, καθώς είναι φανερό ότι θά ώφεληθοῦν τά μεγάλα συγκροτήματα, ενώ είναι πιθανό οί «μικρές» έφημερίδες νά όδηγηθοῦν σέ κλείσιμο, άρχισε ήδη τό σπεκουλάρισμα είς βάρος τών δημοσιογράφων πού νιώθουν μιά κάποια άνασφάλεια καί άνησυχία γιά τό εργασιακό τους μέλλον. 'Ετσι, γνωστό έβδομαδιαίο περιοδικό μείωσε δραστικά τήν άμοιβή, κατά σελίδα, τών έξωτερικῶν συνεργατῶν του, έπειδή άκριβῶς αὐξήθηκε ή προσφορά διαθεσιμοτήτων πρὸς εργασία.

ΑΠΟ τήν άλλη μεριά, ή τυχόν έκδοση τοῦ κοινού φύλλου τών εργοδοτῶν θά πρέπει νά έχει πολύ ισχυρότερες αντίστασεις από τίς διαμαρτυρίες. Γιατί, οί μορφές πού λέγεται ότι μπορεί νά προσλάβει δημιουργοῦν άλυσίδα οὐσιαστικῶν προβλημάτων. Λέγεται, δηλαδή, ότι γιά νά έξαναγκαστοῦν οί δημοσιογράφοι νά συμμετάσχουν στήν έκδοση, θά τυπώνεται μέν τό φύλλο ένιαία καί ομοιόμορφο, άλλα, άνά 10,20 ή 30.000 φύλλα, θά τυπώνεται διαφορετικούς τίτλος ή ότι θά είναι διαφορετική όλη ή πρώτη σελίδα. 'Ετσι, ύποτίθεται, οί συντάκτες θά εργάζονται γιά τήν έφημερίδα «τους», καί δέν θά ύπόκεινται σέ άλλαγή εργοδότη, πράγμα πού τούς απαλλάσει καί από τήν ύποχρέωση εργασίας.

ΜΕ ΟΠΟΙΟ, όμως, τέχνασμα παρόμοιες «σύλληψης» καί άν έκδοθεῖ τό κοινό φύλλο, δέν παύει νά δημιουργεί οῤσιαστικά προβλήματα κοινωνικής, πολιτικής καί ήθικής ακόμα τάξεως – γιά όλους.

ΜΕ ΠΟΙΑ δικαιολογία καί έν όνόματι ποιᾶς σκοπιμότητας, θά νομιμοποιηθεῖ – γιά παράδειγμα – ό «'Ελεύθερος Κόσμος», μέσω τοῦ κοινού έντύπου; 'Από τήν άλλη μεριά, κάθε έφημερίδα δέν ύποτίθεται ότι άποτελεῖ κάτι διαφορετικό από τίς άλλες, έπειδή άκριβῶς παρέχει καί μιά ειδική σκοπιά τών γεγονότων; Καί ότι ό κάθε άγοραστής επιλέγει αὐτό τό συγκεκριμένη «διαφορετικό», αγοράζοντας τήν α' καί όχι τή β' έφημερίδα; Δέν άποτελεῖ, έπομένως, τό κοινό φύλλο, μέ τόν διαφορετικό τίτλο, μιά εἰς α' π α τ η σ η οὐσιαστικά τοῦ άναγνώστη; 'Η μήπως άποτελεῖ μιά όμολογία μιᾶς έσχάτης αλήθειας, ότι έν τέλει όλες οί έφημερίδες είναι πολύ λίγο «διαφορετικές»;

ΣΤΕΚΟΜΑΣΤΕ, έπίσης, μέ ένδιαφέρον στή σωστή γενικά κριτική πού άσκησε ό κ. Παπανδρέου ως πρὸς τά συμβαίνοντα στόν Τύπο καί στήν 'Ενημέρωση γενικότερα καί στά μέτρα πού προτίθεται τό κόμμα του νά προωθήσει, πέρα από τή συχνότερη – μέχρι καθημερινή – έκδοση τής «'Εξόρμησης». 'Ανέφερε συγκεκριμένα ό κ. Παπανδρέου τήν πιθανότητα ακόμα καί τής χρησιμοποίησης ενός πομποῦ πού είχε κατασκευαστεῖ στή διάρκεια τής έφταετίας στήν 'Ιταλία, πού θά μπορούσε νά ενεργοποιηθεῖ σέ αντίσταθμισμα τής μονόπλευρης κυβερνητικής ενημέρωσης από τούς κρατικούς σταθμούς.

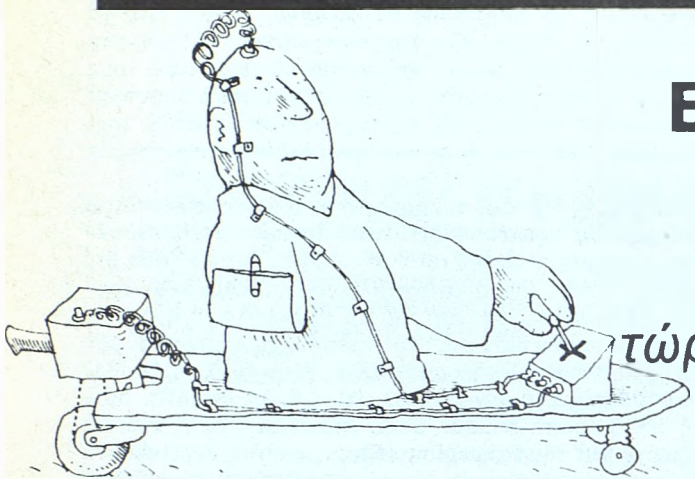
ΑΥΤΗ ή πρόθεση ή καί άνάλογες ενέργειες, θά πρόσδιδαν μιά πολύ ένδιαφέρουσα διάσταση όχι μόνο στήν κρίση τοῦ Τύπου, άλλα καί στήν πρακτική κομμάτων ή ομάδων, μιά άλλη ποιότητα στίς κοινωνικές καί πολιτικές πρακτικές. 'Αν είμαστε πιό ζωντανοί, άν δέν είμαστε τόσο θεατές τοῦ έαυτοῦ μας, μήπως δέ θά ήταν ή στιγμή γιά μιά άλυσίδα τέτοιων «αὐτονομημένων» πρακτικῶν: γιά τήν έκδοση μιᾶς έβδομαδιαίας ή καί καθημερινῆς έφημερίδας πραγματικά αδέσμευτης καί ζωντανῆς, έφημερίδας κοινωνικής καί πολιτικής κριτικῆς, δημοκρατικά οργανωμένης καί διοικούμενης;

ΠΟΣΟ μιά τέτοια ενέργεια, πού θά μπορούσε νά προκύψει – άς πούμε – καί σάν πρόταση από μιά από τίς ήδη εκδιδόμενες καί μή αὔξανόμενες κυκλοφοριακά (παρά όριακά) έφημερίδες, θά άνέτρεπε ριζικά όλο τό πεδίο, πού τώρα συντελοῦνται οί εξέλιξεις...

ΜΙΑ καί όμως όλα τά πολύ ωραία πράγματα είναι ωραία μιά καί δέν είναι αληθινά, φαίνεται ότι καί πάλι πρέπει νά προσγειωθοῦμε στά τρέχοντα. Καί νά έπαυρηνόμε μήπως, όταν έρθει τό τέλος τής κρίσης στόν Τύπο, είμαστε σέ δυσμενέστερη θέση από τήν άρχή της.

□

ΕΙΝΑΙ ΟΛΟΙ ΣΥΝΥΠΕΥΘΥΝΟΙ:

ΕΚΔΟΤΕΣ, ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ, ΤΕΧΝΙΚΟΙ

‘Ο αθηναϊκός Τύπος πληρώνει
τώρα τὰ λάθη καί τίς υπερβολές
ὅλων τῶν φορέων του

‘Η «κρίση στὸν Τύπο», ὅπως βαφτίσθηκε
βιαστικά καί ἄτυχα ἡ σειρά τῶν γεγονότων πού
ὁδήγησαν σέ διακοπὴ ἐκδόσεως τῆς 10, ἀπὸ τῆς
12, ἡμερήσιες ἀθηναϊκές ἐφημερίδες,
παρουσιάζει καί αὐτὴ τὸ τυπικὸ ἱστορικὸ
ἀσθενείας τῶν δεδομένων ἐλληνικῶν
προβλημάτων.

‘Απὸ τὸ ‘Αποχετευτικὸ
ἕως τὸ ‘Εκπαιδευτικὸ...

‘Η κρίση στὸν Τύπο, βαθιά καί πολυμερής,
προϋπήρχε, τουλάχιστον ἀπὸ τὴ μεταπολίτευση
τοῦ 1974. Τὰ γεγονότα τῶν τελευταίων ἑβδομαδῶν
ἀντέχουν ὡς τὸν χαρακτηρισμὸ μᾶς διαγνώσεως
συμπτωμάτων ἀνησυχητικῆς λοιμώξεως. Τὰ ὁποῖα,
συνήθως, ἐνῶ ἀντιμετωπίζονται ἄμεσα μὲ ἰσχυρές
δόσεις ἀντιβίωσης, ἐδῶ ἐπιδεινώθηκαν λόγω
αὐξημένων δόσεων ἀγωνίας ἐπιβίωσης, μιᾶς
τάξης ἐπαγγελματιῶν.

Δὲν πρόκειται γιὰ λογοπαικτικὸ σχῆμα ἢ
ἀνάλογη διάθεση, ἀλλὰ γιὰ μοιραίες διαπι-
στώσεις στοιχειῶδους ἀντιλήψεως, ἐπιχει-
ρώντας μιά, χωρὶς προκαταλήψεις καί κατὰ
τὸ φυσιολογικὰ δυνατό, ἀντικειμεκὴ προ-
σέγγιση στὴν περιφέρεια, τὰ κέντρα καί τὸ
ἐπίκεντρο τοῦ προβλήματος.

‘Απὸ τὴ μιά πλευρά, ἡ ἐκδήλωση τῆς
«λοιμώξεως» μπορεῖ νὰ χαιρετισθεῖ καί ὡς
θετικὸ γεγονός, ἀφοῦ ἀναμφισβήτητα ἀπο-
τελεῖ ἀντίδραση τοῦ ὀργανισμοῦ στὸν πα-
θογόν παράγοντα – τὰ «μικρόβια» πού
ἐγκαταστάθηκαν, προωθήθηκαν καί ἀνα-
πτύχθηκαν στὸν ὀργανισμό, προκαλώντας
τὴν ἀσθένεια. Στὴν Παθολογία, τέτοιες
ἀντιδράσεις συνοδεύονται ἀπὸ ρίγος, πυ-
ρετό, κλπ.

‘Εμπύρετη ἦταν ἡ λοιμώδης ἐκδήλωση καί
στὸν (ἐξασθενημένο, μάλιστα, σέ ὅλα τὰ
ἐπίπεδα) ὀργανισμό τοῦ ἀθηναϊκοῦ Τύπου
καί, κατὰ συνέπεια, τοῦ ἐλληνικοῦ Τύπου
γενικότερα, μιά καί οἱ ἀθηναϊκές ἐφημερί-
δες εἶναι λειτουργικὰ αὐτὸ πού λέμε
«ἐθνικές ἐφημερίδες». ‘Απόλυτα ἐμπύρετη
κατάσταση, μὲ σταθερὴ μάλιστα ἄνοδο τοῦ
θερμομέτρου. Κατάσταση πού ἀπαραίτη-
τως προκάλεσε καί πολλὰ ρίγη, διαβαθμι-
σμένα ἀπὸ τὴ συγκίνηση ὡς τὴν ἀγανά-
κτηση...

Χωρὶς καμιά ἀποχρώσεως κακία, θὰ θυ-
μηθοῦμε ἐδῶ ἓνα τυχαῖο καί ὄντως ἀσή-
μαντο «σαρδᾶμ» πού ἔκανε ὁ πρωθυπουρ-
γὸς κ. Γ. Ράλλης στὴν πρώτη του τηλεο-
πτικὴ ἐμφάνιση, ὅταν σέ κάποια στιγμή
εἶπε: «... κατὰ τὴν μετάπτωξη ἀπὸ τὴν δι-
κτατορία στὴ Δημοκρατία». ‘Ας μᾶς ἐπιτρα-
πεῖ νὰ ἀπομονώσουμε τὸ «σαρδᾶμ» αὐτό
καί νὰ τὸ μεταχειρισθοῦμε ὡς αὐτόνομο
σημαντικὸ, χρησιμοποιώντας το, ἐπιγραμ-

ματικά ἔστω, στὸ «πρόβλημα Τύπος».
‘Ακριβῶς, ἀπὸ τῆς 24 ‘Ιουλίου 1974 καί μετὰ,
τὸν ἐλληνικὸ Τύπο – παρὰ τίς ἐλάχιστες
καλές ἐξαιρέσεις – τὸν χαρακτηρίζει ΜΕ-
ΤΑΠΤΩΞΗ ἀπὸ τὴ δικτατορία στὴ Δημοκρα-
τία καί ΟΧΙ ΜΕΤΑΒΑΣΗ ἀπὸ τὸν ἀπόλυτο
κυβερνητικὸ ἔλεγχο στὴν ἀπόλυτη ἐλευ-
θεροτυπία, πού σημαίνει, ἀπὸ κάθε πλευρὰ
καθαρὴ ἀσκηση τοῦ δημοσιογραφικοῦ λει-
τουργήματος, μὲ συνεπὴ προτεραιότητα
στὸν καλόπιστο ἔλεγχο. ‘Ο ὅποιος πάλι, γιὰ
νὰ εἶναι ἀποτελεσματικὸς ἀπαιτεῖ νὰ τοπο-
θετήσῃ σέ ΠΡΩΤΗ μοῖρα τὴν ἐκπλήρωση
ὕποχρεώσεων καί σέ δευτέρη τὴν εἴσπραξη
δικαιωμάτων καί προνομίων.

Τὸ ἱστορικὸ τῆς κακῆς ὑγείας εἶναι δε-
δομένο, ἀλλὰ ἂς ἐπιμείνουμε σέ μιά «λε-
πτομέρεια». ‘Αμέσως μετὰ τὴ μεταπολί-
τευση, σχεδὸν ὅλες οἱ ἐφημερίδες ζητοῦ-
σαν φλογερὰ καί ἐπίμονα «κάθαρση ἀπὸ τὰ
χουντικά στοιχεῖα», σέ ὅλους τοὺς τομεῖς
τῆς ἐλληνικῆς ζωῆς. Αὐτὴ τὴν κάθαρση,
ὥστόσο, τὸ δημοσιογραφικὸ σῶμα δὲν
ἀγωνίσθηκε νὰ τὴν πετύχει, τουλάχιστον
στὸν ἴδιο του τὸν ὀργανισμό. ‘Ετσι, ἔξι
χρόνια μετὰ τὴν πτῶση τῆς δικτατορίας, ὁ
ἐκ τῶν πρωταγωνιστῶν ὑπουργῶν τῆς
Θεοφύλακτος Παπακωνσταντίνου παραμέ-
νει ἐνεργὸ μέλος τῆς ‘Ενώσεως Συντακτῶν
(ὅπου οἱ συνταξιῶχοι εἶναι ἐνεργοὶ ψηφο-
φόροι), ἐξακολουθώντας νὰ ἀρθρογραφεῖ,
μετὰ τῆς φωτογραφίας του, ἀπὸ τὸν Κυ-
ριακάτικο ἄμβωνα τῆς «‘Ακροπόλεως», ὡς
καθαρευουσιάνος ἱεροκήρυκας τῆς ὀπι-
σθοδρόμησης.

Αὐτὸ ὡς «λεπτομέρεια ὑπενθύμισης»,
γιὰ νὰ διατηροῦμε τὴ μνήμη μας ζωντανή.
Διαφορετικά, θὰ δοῦμε διαθλαστικά τὸ
πρόβλημα.

ΕΙΝΑΙ ΟΛΟΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ

‘Αν δεχθοῦμε τὴν ἀρχὴ τῆς ὁμαδικῆς εὐ-
θύνης, τότε στὸν ἐλεύθερο μεταδικτατο-
ρικὸ ἐλληνικὸ Τύπο θὰ συναντήσουμε τὴν
ἀποθέωση τῆς λειτουργίας τῆς καί τὴν
ἀμεσότητα τῶν συνεπειῶν τῆς. ‘Ιδιοκτῆτες,
ἀλλὰ καί ἐργαζόμενοι στίς ἐφημερίδες,
σέρνουν τὸ χορὸ τῆς ἀμοιβαίας εὐθύνης
καί ἐνοχῆς στὸν κατήφορο τοῦ ἐλληνικοῦ
Τύπου.

Μιά στιγμιαία καταγραφή εὐθυνῶν, ἀπο-
δίδει τὸ ἐξῆς διαρκές ἀποτέλεσμα:

1 Οἱ **ἰδιοκτῆτες**, ἀμέσως μετὰ τὸν εἰδυ-
λιακὸ ‘Ιούλιο τοῦ ‘74, ΚΟΜΜΑΤΙΚΟ-
ΠΟΙΗΣΑΝ τῆς ἐφημερίδες τους καί πλειο-
δότησαν σέ μιά νοσογόνου δημοσιογραφία
εὐτελοῦς συνθηματολογίας μὲ στόχο τὴν
ἐμπορικὴ αὐξησὶ τῆς κυκλοφορίας καί τὴν
πλουτοφόρο ἀποκόμιση «ἄλλων ὀφελῶν».
‘Ετσι, ἡ ἀντικειμενικὴ ἐνημέρωση τοῦ κοι-
νοῦ, τουλάχιστον ἐπὶ τῶν εἰδήσεων καί τῶν
γεγονότων, ἐξατμίσθηκε στὰ κύματα τῶν
κομματικῶν ἑρεθισμῶν καί τῆς ἀποπροσα-
νατολιστικῆς, ἀπὸ τὰ συγκεκριμένα προ-
βλήματα, δημοκοπίας.

2 Οἱ **δημοσιογράφοι** ὑλοποίησαν (στὴν
κυριολεξία καί τοῦ δημοσιογραφικοῦ
ὄρου) τοὺς τέτοιους στόχους τῶν ἐκδο-
τῶν. Στίς περισσότερες περιπτώσεις, μάλι-
στα, μὲ ὑπερβολικὸ ζήλο. ‘Απελευθερωμέ-
νοι ἀπὸ τὴ λογοκρισία, πέρασαν στὴν
ἐλευθεροτυπία (μᾶλλον τὴν προσπέρασαν)
καί προχώρησαν σέ ἐφαρμογές μιᾶς ἀπί-
στευτῆς «ἀσυδοτυπίας» – ἔστω καί ἂν ὁ
ὅρος αὐτός εἶναι ἐνοχλητικὸς καί ἀδόκι-
μος. ‘Ισως δὲν ἦσαν ἔτοιμοι γιὰ μίαν ἐλευ-

θερία που τούς προσφέρθηκε, χωρίς οι περισσότεροι από αυτούς να έχουν αγωνισθεί για να την κερδίσουν. Τά «επτά χρόνια» που προηγήθηκαν, είχαν ολοκληρώσει την διάβρωση, ή όποια είχε ξεκινήσει από την δεκαετία του '50 με τις γνωστές κρατικές παροχές σε μερίδα εκδοτών και δημοσιογράφων.

3 Οι τυπογράφοι, εκτελεστικά στοιχεία, ανεύθυντοι για την α' ή β' «γλώσσα» των εφημερίδων, είναι ένα «άλλο κεφάλαιο» στο πρόβλημα «Τύπος».

Μέσα σε μιάν ελληνική κοινωνία και οικονομία, που αναπτύσσονται περιστασιακά, στο πλαίσιο ενός υποκοριστικού και φαύλου κοινοβουλευτισμού, από την δεκαετία του '50 και μετά, οι τυπογράφοι επέτυχαν (μέ σκληρές απεργίες, κλπ.) να ισχυροποιήσουν, στον ύψιστο βαθμό, ένα συνδικαλιστικό όργανο, την Ένωση Έργατών Τύπου, το οποίο κατόρθωνε κάθε φορά να επιβλήσει τις θελήσεις του στους ιδιοκτήτες των εφημερίδων. Με καθεστώς ελεύθερης οικονομίας, το σωματείο αυτό, με πολλά ενεργά στοιχεία της Άριστερας στις διοικήσεις του, παρουσίασε το φαινόμενο μιάς καθαρά συντεχνιακής οργάνωσης, με κλειστές πόρτες προς τους άλλους τυπογράφους και μέ, συνεπώς, προνομίου, σε αποδοχές και προστασία, μέλη.

Η κατοχύρωση τιμαριθμικής προσαρμογής των ήμερομισθίων, επιδοτώνων, κλπ. οδήγησε σε άπιστευτες, σε σύγκριση με άλλους Έλληνες εργάτες και εργαζόμενους, αποδοχές, οι οποίες έφθασαν στα ύψηλότερα επίπεδα από το '74 και μετά.

Μιά τέτοια εξέλιξη δεν μπορούσε να μη φθάσει και ξεπεράσει ένα όριακό σημείο. Παρακολουθώντας το φαινόμενο και σαν κοινωνιολογική άσκηση, δεν μπορείς να μην επισημάνεις την κατάληξη σε μιάν

όμαδική ταξική απόσταση. Οι τυπογράφοι είχαν ήδη και τυπικά εγκαταλείψει την εργατική ιδιότητα, αισθανόμενοι την ανάγκη να μετονομάσουν επίσημα το σωματείο τους από Ένωση ΕΡΓΑΤΩΝ Τύπου σε Ένωση ΤΕΧΝΙΚΩΝ Τύπου.

Μετά την αναφορά αυτή σε ιδιοκτήτες, συντάκτες και τυπογράφους, είναι απαραίτητο πλέον, επειγόντως, να διαχωρίσουμε την «Κρίση στον Τύπο» σε ήθικη και οικονομική. Το μεγάλο μερίδιο στην ήθικη κρίση, το έχουν οι περισσότεροι από τους ιδιοκτήτες και τους συντάκτες. Για τους βασικούς λόγους που ήδη, συνοπτικά, αναφέραμε.

ΤΟΙΣ ΜΕΤΡΗΤΟΙΣ, ΑΛΛΑ ΜΗ ΠΩΛΩΝ...

Παρατηρώντας, από τον Ιούλιο του '74 και μετά, η απλή αριθμητική μάς οδηγεί σε συγκλονιστικές διαπιστώσεις. Η κομματικοποίηση (είδος που στην Ελλάδα προσφέρεται ως πολιτικοποίηση, με λαμπρά συνήθως καταναλωτικά αποτελέσματα), ή κομματικοποίηση, λοιπόν, των εφημερίδων για την άσκηση μιάς εφημεριδογραφίας (όχι δημοσιογραφίας, προς Θεού) εφημερών αποπροσανατολιστικών συνθημάτων, έδωσε δύο έντελως κλονιστικά χτυπήματα στον ελληνικό Τύπο. Θρυμμάτισε τα υπόλοιπα του κύρους του και δεν εξασφάλισε στους επιχειρηματίες ιδιοκτήτες (και στους κυκλοφοριοπώλες εκ των άρχισυντακτών) τις πωλήσεις που επέδιωκαν.

Παραδείγματα: Όταν ξανακυκλοφόρησε, με τη μεταπολίτευση, η «Βραδυνή», ξεπέρασε άμέσως τα 200.000 φύλλα στην περιοχή Αθηνών-Πειραιώς. Μετά από μιά επτάχρονη στρατιωτική δικτατορία, ο κουρασμένος, από τις ύποταγμένες στη λογοκρισία εφημερί-

δες, κόσμος ήθελε (τουλάχιστον εκείνο το καλοκαίρι των ψευδαισθήσεων) έναν ελεύθερο, έστω αποκαθαρμένο φύλλο. Μέ το κλεισμό της από τον Ιωαννίδη, ή «Βραδυνή» είχε εξασφαλίσει, τουλάχιστον, ένα πιστοποιητικό καλύτερης υγείας, σε σύγκριση, βέβαια, με όλες τις άλλες εφημερίδες, Δεξιές και Κεντρώες(!), που είχαν πειθαρχήσει στα κελεύσματα της χούντας 1 και της χούντας 2.

Γρήγορα, όμως, ή «Βραδυνή» έδειξε πλήρη αδυναμία πτήσεως στα 200.000 φύλλα, για καθαρά πολιτικούς λόγους. Η απόλυτα κομματική εξάρτησή της από τη «Νέα Δημοκρατία» και ή προσωπολατρεία προς τον Καραμανλή, την προσγείωσαν στα 50.000 φύλλα – με καθοδικές τάσεις.

Υπάρχει, όμως, και παράδειγμα διαφορετικής συνθέσεως. Το «Βήμα». Ένα μεταπολιτευτικό ξεκίνημα με κυκλοφορία γύρω στα 50.000 φύλλα, ήταν – για πρωινή πολιτική εφημερίδα – ένας πολύ αισιόδοξος δείκτης για καλύτερη συνέχεια ή σταθεροποίηση. Έστω και αν μέσα στα δεδομένα ήταν και το ότι δεν είχε πραγματοποιηθεί ακόμη τότε ή επανανέκδοση της «Καθημερινής».

Ούτε ή «Πασοκοποίηση» εξασφάλισε το «Βήμα» από την πτώση στα 20.000 φύλλα. Η κυκλοφορία του «Κυριακάτικου» είναι, βεβαίως, διαφορετική ιστορία.

Η επανέκδοση της «Καθημερινής», τον Σεπτέμβριο του '74, δεν επαλήθευσε τις προσδοκίες δσων (πολύ σωστά) πίστευαν στη δικαιώση των θυσιών της εκδότριας της και των υπηρεσιών που ή Ελένη Βλάχου πρόσφερε, από την αυτοεξορία της, στον αγώνα εναντίον της δικτατορίας.

Η καινούρια «Καθημερινή» έκτιμήθηκε για την καθαρότητά της και το πολιτικό της θάρρος, αλλά δεν απέκτησε την κυκλοφο-

Le Monde

Τό άλλο «ύφος» και τό άλλο «ήθος»

Δέν υπάρχει, όπωςδήποτε, στον ευρωπαϊκό χώρο πίο έγκυρο, πίο συζητημένο, πίο «μοναδικό» φύλλο από τη «Monde». Η «Monde», λέει κάποιος ο James Goldborough «εγκαθιδρύει με τούς αναγνώστες της σχέσεις αγάπης και μίσους, σχέση, όμως, που οι τελευταίοι δέν μπορούν να ανατρέψουν, γιατί άλλως, πώς θά ήταν καλά πληροφορημένοι»;

Η «Monde» είναι ένα φύλλο που χαρακτηρίζεται από την έλλειψη υπαγωγής του σε κάποιο συγκεκριμένο κέντρο δύναμης, κάποιο χρηματοδοτικό όμιλο, κάποιο κόμμα, κάποιο τμήμα του γαλλικού κρατικού μηχανισμού, την εκκλησία, ή έστω, ένα «λόμπυ» των μηχανισμών της Έξουσας. Έχει, εν μέρει, κατορθώσει να αναχθεί ή ίδια σε θεσμό, στηριγμένη στην αντίληψη της για τη δημοσιογραφία, την έγκυρότητα της πληροφόρησης, την ποιότητα των απόψεών της.

Η «Monde» έχει ένα αποκλειστικά δικό της «ήθος» και «ύφος». Οι συνεργάτες της έχουν διαμορφώσει έναν τρόπο δουλειάς και μιά γραφή, που κατορθώνει να συνδυάσει φαινομενικά ασυμβίβαστες απαιτήσεις: Εύρος και βάθος της πληροφόρη-

σης, έλεγχο του περιεχομένου της, ανάδειξη των κύριων πλευρών, χωρίς όμως «προδέσμευση» του αναγνώστη σε προδιαμορφωμένη άποψη. Αποφεύγει έντελως την άνοιχτή ή συγκαλυμμένη χυδαιότητα της «εύκολης» γραφής, χωρίς να παγιδεύεται σε μιά «διανοουμενίστικη» απόσταση από την αμεσότητα του γεγονότος.

Όλα αυτά, φυσικά, δέν οικοδομούνται στο κενό. Όφειλονται και στο γενικό επίπεδο της γαλλικής κουλτούρας και στην ειδική λειτουργία της «Monde» ως εκδοτικού οργανισμού. Για παράδειγμα, τό 40% του μετοχικού κεφαλαίου ανήκει στην Ένωση Συντακτών της εφημερίδας. Άλλα 9% διαθέτουν οι υπόλοιποι εργαζόμενοι (διοικητικοί κλπ. υπάλληλοι), ενώ τό υπόλοιπο κεφάλαιο διαμοιράζεται σε γνωστά πρόσωπα, όπως ο ιδρυτής της H. Beuve-Mery μέ 10% ή ο Jacques Fauvet, ο ταμεινός διευθυντής της μέ 7%, που μάλλον ή ιδιότητά τους ως μετόχων δέν πρέπει να ιδωθεί απ' τη σκοπιά προσπορισμού κερδών, όσο από τη στενή συνάφειά τους με τό έγχρησμα «Monde».

Οι συντάκτες, επίσης, έχουν τό δικαίωμα να εκλέγουν τό διευθυντή τους, δικαίωμα που υλοποίησαν πρόσφατα μέ την πρόκριση του Claude Julien για τη διαδοχή τό 1982 του J. Fauvet.

Άλλα στοιχεία που διαμορφώνουν τό χαρακτήρα της «Monde» είναι ή ευρύτατη

κάλυψη των διεθνών γεγονότων, των επισημονικών εξελίξεων, των πολιτικών και πολιτιστικών γεγονότων. Είναι έτσι μιά εφημερίδα που «επιβάλλεται σαν αναγκαioτητα», όπως είτε κάποιος επικριτής της, ακόμα και στους επικριτές της, κυρίως στους διανοούμενους, τά ανώτερα και μεσαία διοικητικά στελέχη, την κρατική ιεραρχία, τον πολιτικό κόσμο.

Ταυτόχρονα, μέ τις ειδικές εκδόσεις της, όπως (τό κακότυχο σόν τόπο μας), Monde diplomatique, εξειδικεύει, ακόμα περισσότερο εις βάθος, όρισμένους από τούς πάγιους τομείς της, δημιουργώντας και έτσι ένα «πληροφοριακό καθεστώς». Η «διπλωματική» Monde πουλιέται σε 74.000 φύλλα, ή «φιλοτελική» σε 34.000, ή «εκπαιδευτική» σε 85.000 και ή έκδοση για τη μουσική και την τηλεόραση σε 72.000 φύλλα.

Η επιρροή της «Monde» γίνεται κατανοητή, και μέσα από την επίδραση που ασκεί όχι μόνο στις υπόλοιπες γαλλικές εφημερίδες, αλλά και στο διεθνή Τύπο, που συχνά προσφεύγει στην «έγκυρη» «Monde» για να επικυρώσει κάποια πληροφορία του.

Βέβαια, τό ότι αυτά συμβαίνουν στην «Εσπερία», δέν αποτελούν αυτοδικαιολόγηση για την έλλειψη κάποιων αντίστοιχων λειτουργιών στον Τύπο στα «καθ' ήμάς».

N. Γ.

LIBERATION:

'Αγώνας για μιά «άλλη» πληροφόρηση

Έναν νέο τύπο έφημερίδας εκφράζει ή γαλλική Libération. Ίδρύεται τό 1971 σέ στενή συνεργασία μέ τόν Ζ. Π. Σάρτρ πού αναλαμβάνει καί τή διεύθυνση τής έφημερίδας. Στήν άρχή, ή ιδεολογική καί ή πρακτική συμβολή τού Σάρτρ είναι έντονη καί καθημερινή· γρήγορα όμως ή άρρώστια του τόν αναγκάζει νά παραιτηθεί από τήν ένεργόσυμμετοχή. Ο πρώτος ένάμισης χρόνος ζωής τής Libération είναι γεμάτος περιπέτειες: δικαστικές διώξεις, έρανοι, δόμβες πού καταστρέφουν τά γραφεία της.

Η Libération είναι ή μόνη ύλοποίηση τού αίτήματος τού Μάη τού '68 για μιά ριζικά άλλη πληροφόρηση. Δέν εκφράζει τόσο μιά πολιτική άκρα Άριστερά, όσο μιά άκρα Άριστερά πολιτισμική καί πολιτιστική: από τήν πρώτη στιγμή ή Libération λειτουργεί σάν έλλη έκφρασης τών περιθωριοποιημένων κοινωνικών ομάδων (φεμινιστριών, φυλακισμένων, δημοφιλών, πορνών, κ.ά.), καί περιθωριοποιημένων μορφών τέχνης καί τρόπου ζωής (ρόκ μουσική, πρωτοποριακό κινηματογράφο, θέατρο, λογοτεχνία, άκόμα καί φιλοσοφία). Δύο χαρακτηριστικά στοι-

χεία τής διαφορετικής αντίληψης για τήν είδηση είναι ή χρήση από τήν Libération τής είδησούλας («fait divers») καί τών μικρών άγγελιών. Μιά είδησούλα πού στόν κλασικό τύπο θά πέραγε «στά φιλά», μπορεί νά γίνει για τήν Libération άφορμή για μιά έξονυχιστική κοινωνική έρευνα (π.χ. ή έξάρθρωση ενός δικτύου μαστροπών στήν Γκρενόμπλ θά δώσει τήν άφορμή για μιά κοινωνική έρευνα όπου θά καταδειχτούν οι δομές πού κυβερνούν τίς σχέσεις άνδρών καί γυναικών, μεταναστών καί Γάλλων, άστυνومίας καί πορνείας, ύποκόμιου καί δικαιοσύνης). Οι «δωρεάν μικρές άγγελίες» τής Libération είναι επίσης διάσημες: φυλακισμένοι ζητούν άλληλογραφία, νέοι δουλειά, όμοφυλόφιλοι γνωριμίες. Η Libération έχει ύποστεί πολλές δικαστικές διώξεις για τό ύποτιθέμενο άσεμνο μερικών μικρών άγγελιών, αλλά έχει άρνηθεί νά επιβάλλει οίονδήποτε περιορισμό ή λογοκρισία.

Τά κείμενα τής Libération έχουν έναν ιδιαίτερο τόνο, τό γνωστό «style Libé»: είναι νευρώδεια, άμεσα, εικονοκλαστικά, «έπιθυμητικά» καί άσεβη - έμπεριστατωμένα όμως, καί μέ φανερά προσπάθεια νά άποφευχθούν οι εύκολες παγίδες τού είδους. Πολλοί άλλωστε από τούς συνεργάτες τής Libération είναι από τούς καλύτερους Γάλλους δημοσιογράφους, ή καταξιωμένοι συγγραφείς. Έδώ φαίνεται καί τό ένδιαφέρον φαινόμενο τής άλληλεπίδρασης ανά-

μεσα στήν Libération καί τήν Monde: ή Libé προσπαθεί νά άποκτήσει τήν «έγκυρότητα» τής Monde, ένώ ή Monde (ιδιαίτερα τελευταία, μέ τήν «Monde τής Κυριακής»), προσπαθεί νά υιοθετήσει τή ζωντανία καί τό ριζοσπαστισμό τής Libération.

Στά πρώτα της χρόνια, ή Libération συντασσόταν από «ομάδες δάσης», διεσπαρμένες στίς διάφορες περιοχές τής Γαλλίας (καί τού έξωτερικού). Τό σύστημα όμως αυτό άτόνησε, καί σήμερα ή Libération συντάσσεται από 20 περίπου δημοσιογράφους στό Παρίσι, πού συνεχίζονται σέ συντακτική έπιτροπή κάθε μεσημέρι. Όλοι οι εργαζόμενοι στή Libération πληρώνονται τό ίδιο, από τόν διευθυντή Serge July ως τούς τεχνικούς. Η άμοιβή είναι περίπου 3.300 φράγκα τό μήνα - άισθητά καλύτερη από τήν άμοιβή πού παίρνουν οι δημοσιογράφοι σέ άλλες έφημερίδες.

Η Libération πουλάει περί τά 40.000 φύλλα ήμερησίως (όσο δηλαδή μιά μεγάλη κυκλοφορίας έλληνική πρωινή έφημερίδα) στό Παρίσι ή Libération πουλάει περισσότερα φύλλα άπ' τήν Humanité. Δέν δέχεται όμως διαφημίσεις. Η επίδραση όμως τής Libération στή γαλλική πολιτιστική ζωή είναι μεγαλύτερη από τόν αριθμό τών φύλλων της· περίτρεψε απόδειξη ή βαθιά έπιρροή της πάνω στόν μεγάλο θεσμό τής γαλλικής δημοσιογραφίας, τήν Monde.

A.B.

ρία πού φυσιολογικά θά αναλογοϋσε σέ μιά έφημερίδα τής Δεξιάς, ή όποια τουλάχιστον δέν θέλησε νά γίνει τό τυφλό κομματικό όργανο τής παρατάξεως, όπου έκ παραδόσεως άνήκει.

★ ★ ★

Στό τέλος μιάς εξαετίας από τόν όνειροπόλο Ιούλιο τού '74, ό αθηναϊκός Τύπος περνάει τό όλιγότερο εύχάριστο είδος θερινών διακοπών.

Μέ άφορμή μιάν «άνευ αίτήματος», άρα καταχρηστική, άπεργία τών τυπογράφων, πού κυριολεκτικά έδωσε τήν ιδεώδη εύκαιρία στούς ιδιοκτήτες νά κηρύξουν ένα γιγαντιαίο «λόκ-άουτ», 10 αθηναϊκές έφημερίδες περιέπεσαν σ' ένα πρωτοφανές «λόγγκ-άουτ», ένώ δύο, ή «Αυγή» καί ό «ΡΙζοσπάστης», πού δέν μπορούσαν (!) νά προχωρήσουν σέ άναπεργία, τρεισήμισι έβδομάδες τώρα, έξακολουθούν νά άπορούν, γιατί ούτε τό δεδομένο «κυκλοφοριακό κενό» δέν προσεγγίζουν τά μέγала κυκλοφοριακά ύψη.

Για τήν οικονομική κρίση πού μαστίζει τόν έλληνικό Τύπο, ένα γερό μερίδιο άνήκει στούς τεχνικούς, τέως εργάτες Τύπου. Μέ τήν έννοια, θέβαια, ότι τό 1/3 τών δαπανών εκδόσεως μιάς έφημερίδας, όπως επικαλούνται οι εκδότες, πάει στίς πληρωμές τών ύψηλόμισθων λινοτυπών, μαρμαράδων, μηχανικών, πιεστών, διαλυτών, βοηθών, κλπ. Οι μέσες μηνιαίες άποδοχές ενός τεχνικού Τύπου, όπως έπίσημα ανακοίνωσαν οι ιδιοκτήτες, είναι 120.000 δρχ. Αριθμός πού εκφράζει ένα γεγονός.

Αυτή είναι μιά άντικειμενική πλευρά τού σύνθετου προβλήματος τών δαπανών εκδόσεως μιάς έφημερίδας. Πολύ μικρότερο, σέ σύγκριση μέ τούς τυπογράφους, είναι τό μισθοδοτικό μέγεθος συντακτών καί ύπαλλήλων έφημερίδων.

Μαζί μέ τούς άλλους συντελεστές δαπα-

νών (χαρτί, μηχανήματα, κλπ), τό κόστος τών περισσότερων έφημερίδων δέν καλύπτεται από τίς δεδομένες κυκλοφορίες τους, ούτε μέ τό νεόκοπο 15δραχμο. Καί, έδώ, πολύ κοντά, μάς περιμένει ή άλλη μεγάλη άλήθεια. Όλες οι αθηναϊκές έφημερίδες ΜΑΖΙ, έν πλήρει πολυφωνική δημοκρατία, πουλάνε σήμερα, τά τελευταία χρόνια, λιγότερα φύλλα από όσα πουλούσαν άκόμη καί στίς δεκαετίες τού '50 καί τού '60...

Δέν είναι, άσφαλώς, ή «έποχή τής τηλεόρασης» πού φταίει γι' αυτό. Άν «πρέπει» νά φταίει κάτι, έτσι πολύ γενικά καί άπόλυτα, είναι οι ίδιες οι έφημερίδες πού έδωξαν τούς άναγνώστες. Στή σκληρή δεκαετία τού '50, ή Αθήνα, ή περιοχή «τέως διοικησεως πρωτεύουσής», άν θέλετε, είχε τουλάχιστον τό μισό πληθυσμό από σήμερα καί οι έφημερίδες πουλούσαν τότε, όλες μαζί, τουλάχιστον κατά 60% περισσότερα φύλλα από σήμερα. Καί στίς 30 χρόνια πού πέρασαν, βελτιώθηκαν άναμφισβήτητα οι μορφωτικοί δείκτες τού πληθυσμού.

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Μία εύκολη έξήγηση μπορεί νά είναι ότι, μαζί μέ τό κύρος τους, οι έφημερίδες έχασαν καί τούς άναγνώστες. Άναλυτικότερη έξέταση τών σύνθετων αίτιων τής κρίσης οδηγεί σ' ένα νέο κύκλο διαβαθμίσεως εύθυνών.

1 ΟΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ, ως έπιχειρηματίες, άργησαν ή δέν θέλησαν νά άντιληφθούν καί νά έκτιμήσουν τούς θαθείς μετασχηματισμούς πού επέρχονταν στό χώρο τής έντυπης μαζικής έννημέρωσης, ως μοιραίο έπακολούθημα τής άναπτύξεως τής κοινωνίας τής άφθονίας (πού τώρα προβληματίζεται στή λιτότητα!), τής πολύμορφης τεχνολογικής πρόόδου, καθώς καί τών έπιπτώσεων από τίς συχνά άντιθετικές

μεταβολές στή διεθνή πολιτικοοικονομική σκηνή.

Πρίν φθάσουμε στήν περίφημη «φωτοσύνθεση», πού τώρα ξαφνικά πέρασε τόσο πολύ στή μόδα (έδώ, γιατί έξω βρίσκεται κιόλας σέ «κάποια ηλικία»), δέν πρέπει νά αφήσουμε άνεπισήμαντα διάφορα παλαιά λάθη. Από τά βασικότερα, ότι ποτέ δέν έκαναν τό καλύτερο πού μπορούσαν - καί όρισμένοι από αυτούς μπορούσαν - για νά εξασφαλίσουν θετικό τρόπο προωθήσεως καί καταναλώσεως στήν αγορά τού προϊόντος πού συχνά μέ μόχθο καί θυσίες, δικές τους καί τών δημοσιογράφων, παρήγαγαν.

EL PAIS

«Άς φτιάξουμε μιά
έφημερίδα ...

Άς φτιάξουμε μιά χώρα»

Στά μάτια τών Ίσπανών, ή έφημερίδα EL PAIS συμβολίζει τή διαδικασία δημοκρατικοποίησης τής χώρας τους μετά τό θάνατο τού Φράνκο. Άκόμα περισσότερο: ήταν ένα από τά σημαντικότερα όργανα - θεσμούς πού συνέβαλαν στήν μετάβαση από τή δικτατορία στή δημοκρατία.

Κατά τή διάρκεια τού φρανκισμού, ό ισπανικός Τύπος ήταν άπόλυτα έλεγχομένος από τήν κυβέρνηση: ήταν ένας Τύπος «τού φρανκισμού για τόν φρανκισμό». Η πληροφόρηση πού παρείχε ήταν έλάχιστη, οι είδήσεις λογοκριμένες ή διαστρεβλωμένες. Οι σημαντικότερες έφημερίδες τής τελευταίας φρανκικής περιόδου ήταν ή Avanguardia (στήν Καταλωνία) μέ 250.000 φύλλα, ή ABC, ή φασιστικότερη El Alcazar, τό σχετικά φιλελεύθερο Informaciones, καί τό El Puerlo τού ιδιότυπου καί παντοδύναμου φιλελεύθερου - δεξιού Emilio Romero. Τόν

Επί δεκαετίες ατέλειωτες έχουν έναποθέσει την ΜΗ πώληση των εφημερίδων τους σε μία πρακτόρευση διανομής που ανάγεται σε εποχές προκατακλισμικών μεταφορικών εφαρμογών, και σε ένα συντεχνιακό κύκλωμα εφημεριδοπωλών και κάπου 7.000 περιπτέρων στην περιοχή της πρωτεύουσας(!), όπου αιχμαλωτίζονται κάθε μέρα δεκάδες χιλιάδες φύλλων, χωρίς να φθάνουν, ως προϊόν, στην πώληση.

Μόνιμα θύματα της κακής διανομής, τα πρωινά φύλλα. Υφίστανται πολλά τὰ άπίστευτα. Δεν προλαβαίνουν να «έκτεθούν προς πώλησιν» ούτε τρεις ώρες, διότι από τις 11π.μ., τουλάχιστον, είναι «έν πλῶ» τὰ... άπογευματινά (κατά τὰ άλλα) φύλλα. Μόνο από δύο άντίτυπα νά αφήνει μία εφημερίδα σε καθένα από τὰ... 7.000 περίπτερα, έχει «άπαρνηθει» κιόλας 14.000 φύλλα της, από τὰ όποια τὰ μισά δέν συναντούν αγοραστή. Συνήθως, βρίσκουν μόνον αναγνώστη. Καί αυτό διά της άπλης κλασικής μεθόδου του δανεισμού. Προκειμένου νά έξυμνηρηθεί ό τακτικός πελάτης, που θά πάρει τὰ τσιγάρα του, τὰ περιοδικά του, τίς όδοντόκρεμες, κλπ. από τό πολυσύνθετο έλληγνικό κιόσκι, τό πρωινό φύλλο δανείζεται κι έπιστρέφεται μέ τή μεγαλύτερη εύκολία και τό 15δραχμο μένει στό άπογευματινό...

Σέ πολλές έπαρχίες, πρωινά και άπογευματινά άποστέλλονται ΜΑΖΙ, μέ τό ίδιο μέσον. Κι έτσι δέν είναι δύσκολο νά έντοπίσει κανείς ποιά ζημιώνονται. Χωρίς νά ξεχνάμε και τό γεγονός ότι άπογευματινά φύλλα μπορείς εύκολα νά βρεις και πρίν από τίς 10π.μ., σέ κέντρα παραθερισμού δέ, άκόμη από τίς 8 τό πρωί, καθώς έχουν έλθει μέ τό πρώτο άεροπλάνο...

Έτσι, τό άποτέλεσμα είναι διπλά κακό. Καί τὰ πρωινά φύλλα σκοτώνονται και τὰ άπογευματινά δέν έχουν σχεδόν ποτέ νεότερες ειδήσεις από τὰ πρωινά, άφού τυπώνονται τὰ ζημερώματα. Τεράστια ή εύθύνη των έκδοτών που δέν συνεργάσθηκαν ούτε μεταξύ τους γιά τήν όργάνωση σωστής διανομής των εφημερίδων, ώστε τό έντυπο προϊόν τους, ιδίως τό πρωινό, ΝΑ ΦΘΑΝΕΙ στό χέρια του άναγνώστη.

τελευταίο χρόνο πρίν από τό θάνατο του Φράνκο παίζεται ή πρώτη πράξη γιά τήν ίδρυση μιås εφημερίδας μέ βάση τὰ σημερινά δεδομένα και άνάγκες: έκδίδεται ή εφημερίδα «Madrid» που είναι αντιφρανκική, αλλά όχι «Αριστερή». Ίδεολογικά πρόσκεινται στή Junta Democratica. Γρήγορα, όμως, ή έκδοσή της σταματά λόγω έσωτερικών προβλημάτων.

Η EL PAIS έκδίδεται στή περίοδο του κενού έξουσίας που μεσολάβησε άμέσως μετά τό θάνατο του δικτάτορα. Η EL PAIS άρχίζει μέ τήν ίδρυση μιås άνώνυμης εταιρίας μέ πολύ φτηνές μετοχές - συμμετοχές: 1000 πεσέτες (500 δρχ.) Η καμπάνια είναι εκπληκτικά ένορχηστρωμένη - πράγμα που δείχνει ότι υπάρχουν ήδη άρκετά χρήματα: τό σύνθημα «HAGAMOS UN PAIS» («Άς φτιάξουμε μία Χώρα») εμφανίζεται στους τοίχους, σέ άλλες εφημερίδες, σέ περιοδικά, στήν τηλεόραση. Μία έντονη άτμόσφαιρα άναμνησής δημιουργείται από τήν τέλεια όργανωμένη έκαστρατιά. Οι φήμες γιά τό ποιοί «είναι πίσω» από τήν πρωτοβουλία, δίνουν και παίρνουν: οι Δεξιοί μιλάνε γιά τήν Κ.Γ.Β. ή τό Ίσπανικό Κομμουνιστικό Κόμμα, οι Άριστεροί γιά τή C.I.A. ή τόν άκροδεξιό ήγέτη Manuel Fraga...

Άπροετοίμαστοι θρέθηκαν, οι ίδιοι κτήτες-έκδοτες, και στό περίφημο θέμα της «άλλαγής της τεχνολογικής μεθόδου» έκτυπώσεως των εφημερίδων. Έδώ, βέβαια, άπροετοίμαστοι θρέθηκαν όλοι μαζί, έκδοτες, δημοσιογράφοι, τυπογράφοι. Οι πρώτοι, πάντως, ως έπιχειρηματίες, όφειλαν, γιά τό ίδιο τους τό συμφέρον, άλλωστε, νά είχαν άντιμετωπίσει έγκαιρώς τό πρόβλημα. Περίεργη νωθρότης και γιά έπιχειρηματίες και γιά ανθρώπους που διαθέτουν, ύποτίθεται, μία δύναμη - τήν λεγόμενη «4η έξουσία».

2 ΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΠΩΛΕΣ παίρνουν έδώ μία προτεραιότητα εύθύνης σέ ό,τι άφορά στή σωστή διανομή και πώληση των φύλλων, περισσότερο των πρωινών:

● Έχουν ΚΛΕΙΣΕΙ και αυτοί τό επάγγελμά τους και τό νά πουλάς εφημερίδες έχει καταστεί προνόμιο.

● Περιφερειακά, αλλά και στό κέντρο της πόλεως, οι εφημεριδοπώλες λειτουργούν στήν πράξη ως ύποπράκτορες διανομής, έφοδιάζοντας αυτούς τούς περιπτεριούχους μέ φύλλα. Πολλά τὰ κενά, από τόν τρόπο αυτό διαθέσεως έντύπων.

● Σέ όλο τόν κόσμο, παιδιά μοιράζουν τίς εφημερίδες ΣΤΑ ΣΠΙΤΙΑ, νωρίς-νωρίς τό πρωί. Στήν Ελλάδα, επιπλέον μιås κοινωνικής ζιαπάσης («μά εφημερίδες θά πουλάει τό παιδί μου;»), τό μεγαλύτερο εμπόδιο είναι νά άποκτήσεις, κατ' άρχήν, τό προνόμιο νά πουλάς εφημερίδες...

Άλλα τόση εύθύνη έχουν και τὰ δύο πρακτορεία διανομής εφημερίδων. Από πλευράς όργανώσεως και λειτουργίας βρίσκονται άκόμη σέ μία ξεπερασμένη εποχή -, σχεδόν στήν εποχή της οίκοτεχνίας - σέ σύγκριση μέ ποιά μέσα και ποιές ταχύτητες φθάνουν στό έξωτερικό οι εφημερίδες στό χέρια του άναγνώστη, ΧΩΡΙΣ αυτός νά τίς άναζητεί από περιπτέρου εις περίπτερον...

3 ΟΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΟΙ, πέραν των ύψηλών τους άμοιβών, γιά τίς όποιες και μόνο δέν είναι άσφαλώς κατακριτέοι, πέτυχαν νά επιβάλουν στους ιδοκτήτες άναγκαστι-

κές συνθήκες σχετικά μέ τήν εργασία τους στό τυπογραφείο. Κυρίως, επέβαλαν καταστάσεις, μετά τή μεταπολίτευση, έκμεταλλευόμενοι ή άξιοποιώντας τή δημοκρατική άτμόσφαιρα της εποχής. Η κατοχύρωση του ώραριου, που έξασφάλισαν, άπόλυτα σεβαστή κατ' έαυτή, δέν έμεινε στό όρια του «άφου είναι 12, δέν κάνω ούτε άράδα», αλλά ποικίλθηκε μέ πολλά παρεμβατικά, που δυσκολεύουν, κυρίως, τό έργο των δημοσιογράφων και έπηρεάζουν συχνά άρνητικά τήν πληρότητα του φύλλου.

Διότι ύποχρεωτικό «κλείσιμο» των πρωινών φύλλων, π.χ., στις 12 τὰ μεσάνυχτα, σημαίνει ότι μετά τις 11.30μ.μ. οι ύπεύθυνοι της ύλης δέν μπορούν νά άξιοποιήσουν καμιά ειδηση και κανένα γεγονός. Τό πολύ-πολύ νά προλάβουν νά περάσουν κάποιο άτελής «μονοσπηλάκι».

Έκείνο, πάντως, που πέτυχαν νά επιβάλουν οι τυπογράφοι στις εφημερίδες είναι ένας άντιεπαγγελματικός έλεγχος, άντιδημοσιογραφικός μάλλον, στήν παραγωγή της ύλης. Ό,τι γίνει, δέν ξαναγίνεται, έστω και άν έχει γίνει «έτσι» από τυπογραφικό λάθος. Περίσσευμα ύλης στό «μάρμαρο» άποτελεί μόνιμο θέμα γκρίνιας προς τούς άρμόδιους συντάκτες, που όχι σπάνια φτάνει και ως τή διοίκηση της ΕΤΗΠΤΑ. Συχνά, ή άλλαγή ενός έτοιμου τίτλου γιά ούσιαστικούς λόγους (πόσο μάλλον αισθητικούς) άποτελεί θέμα καυγά προς τό συντάκτη που τόλμησε νά τό ζητήσει και προκαλεί δευτεροβάθμιο επέμβαση γκρίνιας του άντιπροσώπου του σωματείου στό τυπογραφείο.

Σέ μία τέτοια δεδομένη δυστροπία, από πλευράς τεχνικών, βασίζεται συνήθως ή περίφημη συνεργασία μεταξύ τυπογράφων και δημοσιογράφων στους χώρους της κοινής εισπονης άντιμόνιου.

Συμφωνία οκτάωρης ήμερήσιας εργασίας, έχουν οι τεχνικοί, αλλά στις περισσότερες εφημερίδες, κατά παραχώρηση των έκδοτών, ή εργασία είναι έξάωρη ή πεντάωρη. Μόλις, όμως, σημαίνει ή 12η, έστω και άν κάποια ειδηση άργεί ή κάποια καθυ-

Μόλις κυκλοφορήσει ή EL PAIS, άποσπά τή δεύτερη θέση σέ κυκλοφορία (μετά τήν τοπική καταλανική Avantguardia), και τήν άπόλυτη πρωτιά σέ ιδεολογική και πολιτική επιρροή. Κι αυτό διότι ή EL PAIS καλύπτει ένα κενό. Είναι ή μόνη εφημερίδα που προσφέρει:

- «Άντικειμενική» και πλήρη πληροφόρηση.
- Σύγχρονη δημοσιογραφία.
- Θαυμάσιες και πλήρεις σελίδες γιά τήν Τέχνη, τή Λογοτεχνία, τόν Κινηματογράφο, τόν Άθλητισμό.

Η EL PAIS προσφέρει τίς σελίδες της σέ όλες τίς πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις. Στή σελίδα μέ τόν τίτλο «Tribuna Libre» («Έλεύθερο Βήμα»), έχουν γράψει όλοι, από τήν άκρα Δεξιά ως τήν άκρα Άριστερά, άκόμα και φεμινίστριες και μέλη της Όμάδας Ύποστήριξης στους Ποινικούς Κρατούμενους. Η EL PAIS έχει τέλεια διάταξη της ύλης και είναι θαυμάσια γραμμένη. Συνεργάζονται οι καλλίτεροι Ίσπανοί συγγραφείς, σάν τούς: Francisco Umbral, Rafael Sanchez Ferlosio, Fernando Savates, Sanchez Dragó, Luis Antonio de Villena, Goytisolo.

Σημαντικό ρόλο στόν χαρακτήρα της εφημερίδας παίζει ό διευθυντής της, ό ριζοσπάστης Juan Luis Cebrian. Τά κύρια άρθρα του τονίζουν δύο μεγάλα θέματα:

1. Τήν κριτική της στρατιωτικής έξουσίας.
2. Τήν έλευθερία της έκφρασης.

Τά δύο αυτά στοιχεία ήταν συνεδεδεμένα μέ τή δίκη ένάντια στον Cebrian που έγινε έδώ και δύο μήνες: καταδικάστηκε σέ 3 χρόνια φυλάκιση γιά ένα άρθρο που άσκούσε κριτική στήν στρατιωτική έξουσία.

Στά πέντε χρόνια της λειτουργίας της, ή EL PAIS έχει καταφέρει νά είναι μία από τίς 4-5 έγκυρότερες εφημερίδες της Δύσης, μαζί μέ τή Monde, τους Times, τό Herald Tribune, κλπ. Χαρακτηριστικά, ό Hauns Küng έστειλε τήν άνοιχτή του έπιστολή τόν Πάπα σέ τρεις μόνο εφημερίδες: τή Monde, τό Ν.Υ. Times και τήν EL PAIS.

Ό διευθυντής της EL PAIS δέν εκλέγεται από τούς συντάκτες της. Όταν όμως πραγματοποιήθηκε ή πρόσφατη εκλογή του νέου διευθυντή της Monde, ό Cebrian χαιρέτησε τό γεγονός σέ κύριο άρθρο της EL PAIS, χαρακτηρίζοντάς το σάν «παράδειγμα και πρότυπο της δημοσιογραφίας του μέλλοντος».

A.B.

στέρηση υπάρχει, ούδεις μένει ούτε για ελάχιστα λεπτά της ώρας. Πρέπει να έχει ζητηθεί εγκαίρως άδεια από το σωματείο για να επιτραπεί παράταση εργασίας. Τότε, όμως, η εφημερίδα και για 10 ή 15 λεπτά θάρδιας, πληρώνει στον κάθε τεχνικό την άμοιρή πεντάωρου. Συχνά, γι' αυτή τη μικρή θάρδια, κρατείται (και πληρώνεται πεντάωρο), κατ' απαίτηση της ΕΤΗΠΤΑ, ολόκληρο το προσωπικό του τυπογραφείου, έστω και αν χρειάζονται λιγότεροι από τούς μισούς, ενώ «κατά συνέπειαν» πληρώνεται την «χρυσή θάρδια» και ολόκληρη η σύνθεση του πιστηρίου!

Περιττό να σημειωθεί ότι για τέτοιες περιπτώσεις καθυστερήσεως, οι συντάκτες που παραμένουν εργαζόμενοι δεν εισπράττουν καμιά πρόσθετη αποζημίωση – χωρίς θεθαίως να θέλουμε να πούμε ότι είναι άξιοι συγχάρητηρών γι' αυτό... 'Η δημοσιογραφία, άλλωστε, δεν είναι είδος που αποτιμάται με το χρονόμετρο.

«ΚΑΡΜΠΟΝ» ΚΑΙ «ΤΡΑΣΤ»

4 ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ έχουν άμεση ευθύνη για το μέτριο επίπεδο, στο οποίο έχουν πέσει οι εφημερίδες τα τελευταία χρόνια. Όποια και αν είναι η «γραμμή» ή εντολή του ιδιοκτήτη, τα δημοσιογραφικά στελέχη του επιτελείου κάθε εφημερίδας είναι που δίνουν την έντυπη μορφή, αυτήν που φθάνει στον αναγνώστη και άρεσει ή όχι. Τό αν οι ιδιοκτήτες προωθούν συχνά, για δικούς τους λόγους, στά καιρία πόστα, συντάκτες περιορισμένων δυνατοτήτων ή ανώριμους για ύψηλούς ρόλους, αυτό είναι ένα άλλο θέμα, πάρα πολύ σοβαρό όπως δήποτε, που εύρνει μοιραία έναν αρκετά φαύλο κύκλο.

Η χειρότερη ασθένεια που προσέβαλε, πριν από πολλά χρόνια, και διέθρωσε το συντακτικό σώμα, είναι διπλής μορφής: τό... «καρμπόν» και οι νομιμοποιημένες ή παράτυπες κρατικές παροχές.

Τό περίφημο «καρμπόν» έμολυνε άθεράπευτα τό αναπνευστικό σύστημα της δημοσιογραφίας και της περιόρισε στο ελάχιστο την αναπνοή – τό ρεπορτάζ, την ελεύθερη αλίευση ειδήσεων. Για την εύκολία τους, οι παλαιότεροι ρεπόρτερς δημιούργησαν από ένα «τράστ» σέ κάθε πηγή ειδήσεων (ύπουργεία, μεγάλους οργανισμούς, κλπ.), όπου κάθε εφημερίδα αντι-

προσωπεύεται μέ ένα συντάκτη της. 'Η αποθέωση του «τράστ» ήταν όταν ένας συντάκτης, αντί όλων, στο ύπουργείο Οικονομικών, κατά τυχαίο παράδειγμα, συγκέντρωνε, έναλλάξ κάθε ημέρα, ό,τι ειδήσεις και ανακοινώσεις υπήρχαν και μέ «καρμπόν» έφοδίαζε τούς υπόλοιπους μέ αντίγραφα.

Έτσι, σιγά-σιγά, τό βόλεμα σκότωσε τις άνησυχίες του ρεπόρτερ, μιά και είχε τις ειδήσεις «έτοιμες». Για να φθάσουμε μοιραία στο σημείο, τό τελευταία δημοκρατικά χρόνια τό ολόκληρωθεί ή τυποποίηση των ειδήσεων πού εφαρμόσθηκε επί δικτατορίας, και όλες οι εφημερίδες να έχουν την ίδια ημέρα τις ίδιες, τό ίδιο γραμμένες, ειδήσεις, πρῶι και άπόγευμα.

Τό πόσο δεν γίνεται πιά ρεπορτάζ, φαίνεται από τις ανακοινώσεις των ύπουργείων και της Γενικής Γραμματείας Τύπου πού κατακλύζουν κάθε μέρα τό γραφείο των Συντάξεων και πού μόνο μέ αυτές θά μπορούσε κάθε εφημερίδα, χωρίς να διαθέτει τούς άνάλογους ειδικούς ρεπόρτερς, να έχει καθημερινά όλες τις «ειδήσεις». Γιατί, ειδήσεις πλέον, για όλο τόν ελληνικό Τύπο, άστικό και μή, είναι σέ συντριπτικό ποσοστό... οι κυβερνητικές ανακοινώσεις.

Τώρα πιά οι ρεπόρτερς των «τράστ», δεν χρειάζονται ούτε τό «καρμπόν». Παραδίδουν στην εφημερίδα τις πολυγραφημένες κρατικές ανακοινώσεις, θελτώνοντάς τες μέ έναν πρόλογο και ίσως κάποια επεξήγηση.

Βέβαια, οι κατά ύπουργεία ρεπόρτερς άρνούνται, πλέον, την ύπαρξη των «τράστ». Για την επικύρωση όμως ενός τέτοιου ίοχυρισμού, δεν άρκει ή άντικατάσταση του «καρμπόν», από τόν πολύ-γραφο.

Μένει δυστυχώς τό γεγονός ότι οι άποκλειστικές ειδήσεις έγιναν είδος σπάνιο. Μένει δυστυχώς τό γεγονός ότι οι εφημερίδες τυποποιήθηκαν πρὸς τό χειρότερο, δημοσιεύοντας όλες τά ίδια, διαφοροποιούμενες μόνο στο σχολιασμό, άνάλογα μέ την πολιτική ή κομματική τους τοποθέτηση.

Άσφαλώς, μεγάλο ποσοστό ευθύνης στον άργό θάνατο της έννημέρωσης φέρει ή κυβέρνηση, πού μονοδρομεί την πληροφόρηση, έφοδιάζοντας τις εφημερίδες συνήθως μέ τά νέα πού την ενδιαφέρουν και κρατώντας κλειστές άλλες πηγές.

Η πικρή αλήθεια, όμως, είναι ότι έχει συμμάχους, σ' αυτό τό παιχνίδι, όχι λίγους δημοσιογράφους, μέ τις κλασικές μεθόδους των διορισμών συντακτών σέ γραφεία Τύπου ύπουργείων, κλπ. των τοποθετήσεων σέ θέσεις άπολαυστικές άργομισιών, άλλων παροχών, κλπ.

Άπό την πλευρά τους, όμως, άμεση ευθύνη σ' αυτό έχουν και οι ιδιοκτήτες. Άντί να χτυπήσουν τό κακό, οι περισσότεροι «βολεύτηκαν» μέ αυτό, τό άξιοποίησαν δίνοντας μικρότερους, του πρέποντος, μισθούς στους συντάκτες. Πολλοί από τούς τελευταίους, μιά και ό ένας μισθός όπωςδήποτε δεν τούς έ-ξασφάλιζε τό πρὸς τό ζείν, έπιασαν εύκολα δουλειά σέ δύο και τρεις εφημερίδες, προσφέροντάς σέ όλες τό ίδιο προϊόν και καταφέροντάς έτσι να εισπράττουν από τρεις πηγές τό ύψος των άποδοχών πού θά έπρεπε να έξασφαλίζουν από μία.

Έτσι, θύμα του φαύλου κύκλου έπεσε ή ίδια ή δημοσιογραφία.

Όστόσο, υπάρχει και ή έντελώς αντίθετη όψη. Αύτήν αποτελούν οι έσωτερικοί συντάκτες των εφημερίδων, συντάκτες ύλης, υπεύθυνοι ύλης, βοηθοί ύλης, άνασυντάκτες, μεταφραστές, κλπ. όλοι όσοι είναι ύποχρεωμένοι να συμπληρώνουν ώρARIO εργασίας στο γραφείο. Γεγονός πού δεν τούς επιτρέπει να έχουν δύο και τρεις και τέσσερις «δουλειές», όπως οι ρεπόρτερς, και συνεπώς κερδίζουν πολύ λιγότερα χρήματα. Γι' αυτούς οι συμβάσεις εργασίας προβλέπουν μόνο ένα σύν 10% στον μισθό, έναντι των «έξωτερικών» συντακτών, παρ' όλο ότι αυτοί – οι «έσωτερικοί» συντάκτες – είναι πού θγάζουν τις εφημερίδες.

ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΜΟΛΥΝΣΕΩΣ

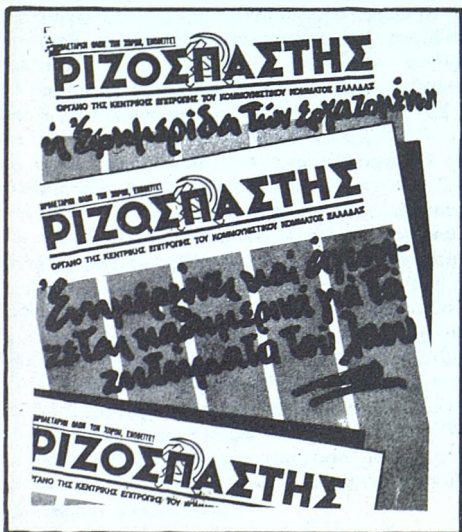
Δέν χρειάζεται να προχωρήσουμε σέ άλλες λεπτομέρειες, πού συνιστούν ειδικότερες καταστάσεις, λιγότερο κατανοητές και ενδιαφέρουσες για τό άναγνωστικό κοινό.

Όσα αναφέρθηκαν, δίνουν μιάν εικόνα της ομαδικής ευθύνης και ένοχής για την κρίση πού από χρόνια σοβούσε στον Τύπο και πού μέ άμορφη τά «τελευταία γεγονότα» έξέσπασε ξαφνικά και έντονα. Τό άναγνωστικό κοινό έμεινε χωρίς εφημερίδες. Και μιά άπληροφόρητη πολιτεία, δεν μπορεί να επικαλείται ότι είναι δημοκρατική. Άν ό Τύπος (όταν ή δημοσιογραφία άσκειται ελεύθερα, σοβαρά και υπεύθυνα) άποτελεί την 4η έξουσία, οι άλλες τρεις – μέ κλειστές εφημερίδες – δεν έπαρκούν για να διατηρούν τη Δημοκρατία σέ κανονική άναπνοή. Και χωρίς εφημερίδες, ή περίφημη πολυφωνία δυτικού τύπου, ούτε καν γίνεται άκουστή, άφου δεν άναπνέει.

Τουλάχιστον αυτή τη στιγμή είναι άγνωστο πώς θά λυθούν τά προβλήματα και θά ξαναθγούν οι εφημερίδες. Άπό όσα ήδη αναφέρθηκαν, προκύπτει άναμφισβήτητα ότι μέ την ένοχή και την άνοχή όλων των σχετικών φορέων του έπαγγέλματος, δημιουργήθηκαν στον Τύπο καταστάσεις άπίστευτα άπαράδεκτες, πού έπηρεασαν άρνητικά τις λειτουργίες του. Τό πιό έντυπωσιακό ίσως είναι ότι άκόμη και οι ίδιοι οι εκδότες, πού για όλα ευθύνονται, δείχνουν σάν να άντελήφθηκαν ΜΟΛΙΣ ΤΩΡΑ την έκταση των σύνθετων προβλημάτων και θέλουν τώρα... να τά λύσουν ΟΛΑ ΜΑΖΙ, παρατείνοντας ένα, έν πολλοίς όχι και τόσο νομότυπο, «λόκ-αουτ».

Συμβαίνει, δηλαδή, σέ άπογοητευτική μεγένθυση, αυτό πού αναφέραμε και στην άρχή του άρθρου, περί του «τυπικού ίστορικού άσθeneίας» όλων των προβλημάτων πού άπασχολούν τη νεοελληνική πολιτεία, σχεδόν σέ όλη τη μονοπορεία της άνεξαρτησίας της. Τά προβλήματα, άντί να λύνονται, συντηρούνται. Και όταν γιγαντοποιούνται, σέ όλη την άποκρουστικότητα της άποσύνθεσης... τότε αντιμετωπίζονται.

Και... τότε, βέβαια, οι λύσεις οι σωστές καθίστανται άνέφικτες. Μέ μοιραίο αποτέλεσμα την άνακύκλωση των μολύνσεων. Ό Τύπος δεν ξεφεύγει από τόν κανόνα. Πολύ περισσότερο πού, είτε τό θέλει είτε όχι, άποτελεί τόν καθρέφτη της σημερινής μας πολιτείας.

Διατηρεῖτε τίς ἀκτές καθαρές

Ἑλληνικός Ὄργανισμός Τουρισμοῦ

Ἀμερικής 2, Τ.Τ. 133, τηλ. 322311

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΘΗΝΑ

Τό «ΑΝΤΙ» άρχισε στό προηγούμενο τεύχος και ολοκληρώνει σήμερα την παρουσίαση των συμπερασμάτων από την α' φάση των μελετών για τά 9 Διαμερίσματα της Αθήνας.

Στόχος και επιδίωξη αυτού του αφιερώματος είναι νά προσφέρει μιά τεκμηριωμένη εικόνα του «προβλήματος Αθήνας» - ένα πρόβλημα επίκαιρο και όσο και θλιβερό· πρόβλημα άνησυχητικά όξυνόμενο.

"Όπως είναι γνωστό, οί 9 μελέτες άνατέθηκαν τό Γενάρη του 1980, μέ βάση την πρόταση «Πρωτεύουσα 2000» του Υπουργείου Οίκισμου, και τά «18 σημεία κοινής άποδοχής» - της κυβέρνησης, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και του Τεχνικού Έπιμελητήριου - τά όποία διατυπώθηκαν ύστερα από σύσκεψη του Έθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος (Ε.Σ.Χ.Π.) τό Σεπτέμβρη του 1979.

Σύμφωνα μέ τίς προδιαγραφές που καθορίστηκαν, οί μελέτες αυτές άρθρώνονται σέ τρείς φάσεις. Η πρώτη φάση, που ολοκληρώθηκε τόν περασμένο Μάιο, άφορούσε κυρίως την επισήμανση και άνάλυση των προβλημάτων, μέ στόχο τόν έλεγχο της πρότασης «Πρωτεύουσα 2000». Κατά τή δεύτερη φάση, που έγκαινιασθηκε μέ τή δημόσια παρουσίαση των μελετών στό ΤΕΕ και ή όποία πρόκειται νά διαρκέσει έως τά τέλη Αυγούστου, προβλέπεται ή συζήτηση και κριτική των συμπερασμάτων της πρώτης

φάσης από τους ενδιαφερόμενους φορείς. Ένώ ή τρίτη φάση θά άφορά την έπεξεργασία και διατύπωση συγκεκριμένων προτάσεων.

Στό προηγούμενο τεύχος του «ΑΝΤΙ» παρουσιάσαμε τίς μελέτες για τά έξις 4 Διαμερίσματα:

- Διαμέρισμα 6 - Δήμοι Αθηναίων, Καλλιθέας, Μοσχάτου και Ταύρου (γραφείο μελέτης: Θύμιος Παπαγιάννης και συνεργάτες).
- Διαμέρισμα 7 - Δήμος Πειραιώς, περιφερειακοί Δήμοι του Πειραιά, Αίγινα και Σαλαμίνα (συντονιστής μελέτης: Π. Λουκάκης).
- Διαμέρισμα 5 - Δήμοι και Κοινότητες: Ν. Φιλαδέλφεια, Ν. Χαλκηδόνα, Ν. Ίωνία, Γαλάτσι, Έράκλειο, Μαρούσι, Φιλοθέη, Ψυχικό, Ν. Ψυχικό, Χαλάνδρι, Αγ. Παρασκευή, Χολαργός, Παπάγου (συντονιστής μελέτης: Κ. Γκάρτσος).
- Διαμέρισμα 3 - δυτική Αττική

(συντονιστής μελέτης: Ν. Καλογεράς).

Σήμερα, ολοκληρώνοντας την παρουσίαση των 9 μελετών, δημοσιεύουμε τά κείμενα που άναφέρονται στό ύπόλοιπα 5 διαμερίσματα. Άς σημειωθεί ότι, έπειδή οί μελέτες που παρουσιάζονται άποτελούν την κατάληξη της πρώτης φάσης του συνολικού έργου, τό «ΑΝΤΙ» πρότεινε ως κύριο άξονα των κειμένων που άκολουθούν, την επισήμανση των προβλημάτων, σέ συνδυασμό μέ τά «18 σημεία κοινής άποδοχής». Φυσικά, οί μελέτες καταλήγουν και σέ συγκεκριμένες ύποδείξεις πολεοδομικών παρεμβάσεων, οί όποιες δέν άποτελούν, αυτή τη στιγμή, παρά προτάσεις για συζήτηση. Για την ευχερέστερη παρακολούθηση των κειμένων, ύπενθυμίζουμε ότι στό προηγούμενο τεύχος είχαμε δημοσιεύσει τά «18 σημεία κοινής άποδοχής» (σ. 26), καθώς και έκτενή άποσπάσματα από τά 8 συμπληρωματικά σημεία που διατύπωσε τό ΤΕΕ, ύστερα από τή σύσκεψη του ΕΣΧΠ τό Σεπτέμβρη του 1979 (σ. 27).

Οί φωτογραφίες του προηγούμενου τεύχους (άρ. 155) στό έξώφυλλο και την σ. 25 ήταν του ΝΤΙΜΗ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ.

ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ

4

ΔΗΜΟΙ: ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ, Ν. ΛΙΟΣΙΑ, ΧΑΪΔΑΡΙ, ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ, ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ, ΚΑΜΑΤΕΡΟ, ΖΕΦΥΡΙ
ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ Α. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ, Δρ. Αρχιτέκτων-Πολεοδόμος, γενικός υπεύθυνος για την

δόμος, υπεύθυνη για τόν συντονισμό της μελέτης, οί αρχιτέκτονες: ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΣ, ΜΑΡΙΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ, ΕΛΛΗ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ΘΑΝΟΣ ΣΜΟΝΟΣ ΕΜΥ ΚΑΠΟΥΛΑ και ΝΙΚΗ ΠΙΖΑΝΙΑ. Ειδικοί συνεργάτες: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΛΑΣ, Οικονομολόγος. ΠΕΤΡΟΣ Α. ΠΑΠΠΑΣ, Οικονομολόγος-Στατιστικός. ΝΙΚΟΣ ΦΑΚΙΟΛΑΣ, Κοινωνιολόγος. ΠΕΤΡΟΣ Δ. ΚΑΣΑΠΗΣ και ΓΙΩΡΓΟΣ Ι. ΑΡΓΥΡΑΚΟΣ, Πολ. Μηχανικοί-Συγκοινωνιολόγοι και ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΓΚΟΦΑΣ, Πολ. Μηχανικός-Υδραυλικών έργων.

Προσέγγιση Σχεδιασμού

Η μελέτη της εύρύτερης περιοχής της Πρωτεύουσας κατά Διαμερίσματα μπορεί νά θεωρηθεί από δύο διαφορετικές σκοπιές. Η μία θά έθλεπε τόν συγκεκριμένο άριθμό και την όριοθέτηση των Διαμερισμάτων, καθώς και τά άλλα συστατικά στοιχεία του Σχεδίου-Πλαισίου (κέντρο Διαμερίσματος, προβλεπόμενος πληθυσμός, κύριο δίκτυο κυκλοφορίας κλπ.) σάν προγραμματικά δεδομένα, για λεπτομερέστερη έπεξεργασία και πιθανώς άναγκαίες

προσαρμογές κατά περιοχή. Η άλλη σκοπιά θά ήταν νά θεωρηθούν τά συγκεκριμένα έννέα Διαμερίσματα σάν ένας πρακτικός τρόπος διαχωρισμού της Πρωτεύουσας σέ περιοχές μελέτης που παρουσιάζουν κατά πρώτη έκτίμηση μία ένότητα, μέ σκοπό στήν έξέταση των προβλημάτων σχεδιασμού των Δήμων και Κοινοτήτων κάθε περιοχής και μέ έμφαση, στό πρώτο τουλάχιστον στάδιο, στό κύρια προβλήματα κάθε ένότητας και ιδιαίτερα στό σημεία έκείνα

πού επηρεάζονται από τις γενικές ρυθμίσεις του Σχεδίου-Πλαισίου ή πού, αντίστροφα, μπορεί να οδηγήσουν ενδεχομένως σε αναθεώρηση ή διαφοροποίηση των ρυθμίσεων, ύστερα από τόν έλεγχο των επιπτώσεων τους στον σχεδιασμό από την σκοπιά της θάσης, δηλαδή των Δήμων πού απαρτίζουν τό Διαμέρισμα. (Σταθερό στοιχείο παραμένουν οι γενικοί στόχοι του Σχεδίου-Πλαισίου πού είναι γενικά αποδεκτοί).

Στήν μελέτη του Δυτικού Διαμερίσματος ακολουθήσαμε από την αρχή τή δεύτερη προσέγγιση, πού περιέχει, κατά κάποιο τρόπο, τήν υποθετική περίπτωση ότι ή έντολή της μελέτης έρχεται από τούς Δήμους της περιοχής. Αυτό γιά τόν λόγο ότι κάπως έτσι θά ήταν ή διαδικασία, ούτως ή άλλως, άν οι Δήμοι είχαν τις προϋποθέσεις και τις δυνατότητες νά «ρυθμίζουν» τά του οίκου τους, όπως πιστεύουμε ότι είναι σωστό και όπως γίνεται όπου υπάρχει ανεπτυγμένη τοπική αυτοδιοίκηση (και καλύτερη πολεοδομία) ακόμη και όταν αποτελούν μέρος μίας μητροπολιτικής περιοχής. Έπειτα, γιατί πιστεύουμε ότι ή προσέγγιση αυτή αποτελεί τήν πιό χρήσιμη και ουσιαστική συμβολή στο σχεδιασμό του συνόλου της Πρωτεύουσας μιά και αυτή κυρίως, ή τοπική σκοπιά, είναι πού λείπει από τις νομοθετημένες, ως σήμερα, διαδικασίες άστικού σχεδιασμού.

Ή Ταυτότητα της Περιοχής

Μελετώντας μιά περιοχή της Αθήνας μέ τις παραπάνω προϋποθέσεις, εύλογα έρχεται από την αρχή τό ερώτημα: Ποιά είναι ή ταυτότητα αυτής της περιοχής, ή φυσική και κοινωνική της ιδιομορφία; Κατά τί διαφέρει από τις άλλες περιοχές της Αθήνας;

Τό Δυτικό Διαμέρισμα είναι θέβαια ή υποθαμισμένη και παραμελημένη περιοχή της Αθήνας, ή περιοχή μέ τά λιγότερα προνόμια και τά περισσότερα προβλήματα, αυτή πού χωρίζεται από τήν υπόλοιπη Αθήνα από αυτόν άξονα του Κηφισού, και πού εκτείνεται ως τις πλαγιές του Αιγάλεω και φτάνει προς βορρά ως τήν πεδιάδα της Πάρνηθας και προς νότο ως τήν ακτή του Σκαρामαγκά. Όστόσο, γιά τήν κατανόηση της σημερινής κοινωνικής και οικιστικής της δομής είναι απαραίτητη μιά σύντομη αναδρομή στο ιστορικό του έποικισμού της.

Δέν πάει καιρός πού ή περιοχή αυτή ήταν ακόμη αγροτική - ό λαχανόκηπος της Αθήνας και μέρος του Ελαιώνα της Αττικής. Οι πρώτοι άστικοί σχηματισμοί των νεότερων χρόνων άρχισαν μέ προσφυγικούς συνοικισμούς κατά τήν δεκαετία του '20 και αναπτύχθηκαν μέ αργό σχετικά ρυθμό, ως τόν δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Ή μεγάλη εισροή πληθυσμού άρχισε άπότομα από τή δεκαετία του '50, φαινόμενο αλληλένδετο μέ τήν καλπάζουσα και ύδροκεφαλική ανάπτυξη της Πρωτεύουσας κατά τήν ίδια περίοδο. Οι έσωτερικοί μετανάστες έφταναν κατά διαδοχικά κύματα από τήν Πελοπόννησο, τήν Κρήτη και τ' άλλα νησιά, από τήν Ήπειρο, από όλη τήν Ελλάδα. Μέσα σε μιά γενιά ό πληθυσμός αύξήθηκε από 65.000 σε μισό σχεδόν εκατομμύριο. Ή πεδινή περιοχή γέμισε από σπίτια πού άρχισαν νά σκαρφώνουν στις πλαγιές του λόφου του Αιγάλεω και νά εξαπλώνονται προς τά βορινά, στο Καματερό (τό πιό πρόσφατο «μέτωπο» επεκτάσεως) και προς τήν πεδιάδα της Πάρνηθας. Οι μικροί οικισμοί έγιναν εφτά Δήμοι (τό Περιστερί, τό Ν. Λιόσια, τό Χαϊδάρη, ή Πετρούπολη, οι Άγιοι Ανάργυροι, τό Καματερό, ή Ζεφύρι). Απ' αυτούς τό Περιστέρι είναι ήδη ό τέταρτος σε πληθυσμό Δήμος της χώρας, ύστερα από τήν Αθήνα, τή Θεσσαλονίκη και τόν Πειραιά.

Έτσι, τό Δυτικό Διαμέρισμα αποτέλεσε τόν μεγάλο χώρο υποδοχής έσωτερικών μεταναστών από τήν έπαρχία, κυρίως γιά τά λαϊκά στρώματα, τούς ανειδίκευτους εργάτες, τούς εργατοεχνίτες, τά βοηθητικά επαγγέλματα. Ήταν, και εξακολουθεί νά είναι, ή είσοδος της έπαρχίας στην Αθήνα από τήν πίσω πόρτα (από τήν πόρτα ύπηρεσίας) και τό μεγάλο χωνευτήρι κοινωνικής προσαρμογής στην ζωή της Πρωτεύουσας.

Τή σύνθεση του πληθυσμού δέν είναι δύσκολο νά τή φανταστεί κανείς. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι από τό σύνολο του ένεργου πληθυσμού οι διευθυντές και άνώτερα διοικητικά στελέχη είναι τό 0,18%, οι έπιστήμονες και έλεύθεροι επαγγελματίες τό 3,6%, ενώ οι τεχνίτες, εργάτες κλπ. τό 64,6%. Ανάλογα είναι τά στοιχεία και γιά τό επίπεδο μορφώσεως. Από τήν άλλη πλευρά, ό πληθυσμός παρουσιάζει μεγαλύτερο δυναμισμό από τόν μέσο όρο του Πολεοδομικού Συγκροτήματος της Πρωτεύουσας μέ μεγέθη νοικοκυριού 3,53 έναντι 3,16, ηλικίες ως 4 ετών 11,1% έναντι 8,2% και ηλικίες πάνω από 65 ετών 6,4% έναντι 9,4%. (Τά στοιχεία είναι της απογραφής του 1971).

Σήμερα ό πληθυσμός αυτός του μισού σχεδόν εκατομμυρίου, οι χθεσinoί μετανάστες, αποτελεί ένα οργανικό μέρος των οικονομικών και γενικότερα των άστικών λειτουργιών της Πρωτεύουσας, ενώ συνάμα είναι κοινωνικά αποκομμένος από τήν υπόλοιπη περιοχή. Σ' αυτό συντελεί ή κοινωνικο-οικονομική του σύνθεση πού δέν επιτρέπει μεγάλη «κινητικότητα» φυσική και κοινωνική, καθώς και ή κυκλοφοριακή απομόνωση από τό φυσικό φράγμα της κοίτης του Κηφισού και της κυκλοφοριακής άρτηρίας κατά μήκος του, μέ αποτέλεσμα πολύ περιορισμένη προσπελασιμότητα κυκλοφοριακή, ακόμα και όπτική. Λίγοι δρόμοι οδηγούν στο έσωτερικό του Δυτικού Διαμερίσματος και λίγοι Αθηναίοι τυχαίνει νά περάσουν από μέσα ή νά τό δούν από κοντά.

Έτσι, έχουμε μιά ολόκληρη πολιτεία μέ μεγάλη όμοιογένεια, χάρη στα κοινά κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά και ένα άστικό περιβάλλον μέ τήν ίδια όμοιογένεια και μέ γενικό οικιστικό επίπεδο σημαντικά χαμηλότερο από τις περισσότερες άλλες περιοχές της Αθήνας. Αυτό έχει άσφαλώς σχέση όχι μόνο μέ τό οικονομικό επίπεδο του πληθυσμού, αλλά και μέ τις άνώμαλες συνθήκες υπό τις οποίες αναπτύχθηκε ή περιοχή. Άς μ'ήν ξεχνάμε ότι κατά τήν περίοδο των τελευταίων 20-30 ετών, μέ τά αλληπάλληλα κύματα έσωτερικής μετανάστευσης, έσημειώθηκαν στο Δυτικό Διαμέρισμα ρυθμοί πληθυσμιακής αύξησης τρομακτικοί πού έφταναν, κατά διαστήματα, τό 10-20% τό χρόνο (π.χ., στα Ν. Λιόσια, τήν Πετρούπολη και τό Καματερό) τήν ώρα πού ή φυσική αύξηση (χωρίς μετανάστευση) θά ήταν περίπου 1% και ή μέση πληθυσμιακή αύξηση του Πολεοδομικού Συγκροτήματος της Πρωτεύουσας, μέ όλη τήν ύδροκεφαλική της ανάπτυξη, ήταν 3,0-3,2% και της Θεσσαλονίκης 2,3-3,9%.

Τό ότι ή περιοχή αυτή άντεξε σε τέτοιου είδους δημογραφικούς και κοινωνικούς κλυδωνισμούς και μάλιστα μέ ειρηνικό τρόπο, όφείλεται άσφαλώς στις ανεξάντλητες δυνάμεις επιβίωσης και ανθρώπινης αλληλεγγύης του ελληνικού λαού, σε περιστάσεις δοκιμασίας. Σ' άλλες χώρες, από τις πού ανεπτυγμένες, υπό άνάλογες συνθήκες, θά ήταν μάλλον άδιάνοητο νά κυκλοφορεί κανείς σε τέτοια περιοχή έλεύθερα και άφοβα τό θράδυ.

Περιττό νά τονίσει κανείς ότι ή εξέλιξη αυτή ήταν τελείως άπρογραμμάτιστη, μέ Δήμους σε πλήρη άδυναμία νά λάθουν όποιοδήποτε μέτρο και μέ τις άρμόδιες κεντρικές ύπηρεσίες τελείως άπροετοίμαστες ν' άσχοληθούν μέ τό θέμα, εκτός από τόν χαρακτηρισμό της νέας ανάπτυξης σαν «παράνομη» και τήν νομιμοποίηση της εκ των ύστερων. Όπως ήταν έπόμενο, ή άπότομη συσσώρευση πληθυσμού υπ' αυτές τις συνθήκες έφερε τήν άνάλογη συσσώρευση άστικών προβλημάτων, έτσι ώστε νά γίνει τό Δυτικό Διαμέρισμα ή κατ' έξοχήν προβληματική περιοχή της Αθήνας και μάλιστα μέ τήν ίδια όμοιογένεια πού χαρακτηρίζει και τήν σύνθεση του πληθυσμού της.

Βέβαια, σήμερα πού και τό Κολωνάκι διαμαρτύρεται εύλογα γιά «υποβάθμιση του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής» και τό Μαρούσι ξεσηκώνεται μέ τή χαθούζα, είναι μάταιο νά καταγράφει κανείς τά προβλήματα των φτωχότερων περιοχών της Αθήνας (τά γράφουν άλλωστε κάθε τόσο οι έφημερίδες) και νά καταρτίζει καταλόγους έλλείψεων και αναγκών βελτιώσεων γιά νά φτάσουμε τά ελάχιστα διεθνή πρότυπα. Όμως, γιά νά μ'ήν χάνουμε και τό μέτρο των αναλογιών και προτεραιοτήτων, σημειώνουμε ένδεικτικά μερικά χαρακτηριστικά στοιχεία από τά πολλά πού διακρίνουν τό Δυτικό Διαμέρισμα, συγκριτικά μέ τήν υπόλοιπη Αθήνα:

- Έχει αναλογικά τό μεγαλύτερο ποσοστό περιοχών πού πλημμυρίζουν, μέ μεγάλες κατά καιρούς υλικές ζημιές και άνθρώπων θύματα.
- Έχει ίσως τό όξύτερο πρόβλημα άποχέτευσης, μέ ύψηλό ύδροφόρο όρίζοντα μολυσμένο από τούς θόθρους πού κινδυνεύουν νά μολύνουν και τό άνεπαρκές δίκτυο ύδρευσης.
- Έχει άσφαλώς τό ρεκόρ σε έλλειψη κοινόχρηστων έλεύθερων χώρων μέ 1,2% γιά πλατείες + γήπεδα + άστικά πάρκα στο σύνολο της άστικοποιημένης επιφάνειας.
- Έχει τήν αναλογικά μεγαλύτερη έλλειψη κοινωνικής ύποδομής (έγκαταστάσεις γιά εκπαίδευση, ύγεία-πρόνοια, κλπ) και τήν μεγαλύτερη εξάρτηση από άλλες περιοχές γ' αυτού του είδους τις έξυπηρετήσεις.
- Έχει από τά μεγαλύτερα μπουτιλιάρια κυκλοφορίας, στην περιοχή του άξωνα Κηφισού.
- Έχει τό μεγαλύτερο ποσοστό χωματόδρομων, κυρίως στο θόρειο μέρος.
- Έχει τό μεγαλύτερο ποσοστό Σχεδίων Πόλεως πού δέν άντιστοιχούν μέ τήν πραγματική κατάσταση και έπομένως δέν μπορούν νά έφαρμοστούν.

● Σχετικά με τα παραπάνω πρέπει να επισημανθεί ότι, με την εξαίρεση της Πετρούπολης και τμήματος του Χαϊδάρου, το Δυτικό Διαμέρισμα είναι κατ' έσοχην περιοχή της πολεοδομίας του αθαίρετου και μάλιστα της πιο περιστασιακής και πρόχειρης μορφής όπου, προφανώς για λόγους έλλειψης χρόνου ή χρημάτων, δεν χρησιμοποιήθηκε καν τοπογράφος για τη χάραξη κάποιας, έστω αθαίρετης, ρυμοτομίας. (Ο Δήμος Περιστερίου υπολογίζει σε αστρονομικά ποσά το κόστος των απαιτούμενων απαλλοτριώσεων για την εφαρμογή του Σχεδίου Πόλεως). Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι η περιοχή έχει το μεγαλύτερο ποσοστό εξωραϊστικών συλλόγων, πράγμα που αποτελεί δείκτη συσσωρευσης τοπικών προβλημάτων με τα οποία προσπαθούν κατά κανόνα να ασχοληθούν.

Η Διαδικασία Άλλαγής

Τό Δυτικό Διαμέρισμα αναπτύχθηκε τόσο γρήγορα και τόσο πρόσφατα πού δεν έχει προλάβει να κατασταλάξει στη φυσική του δομή (ας αφήσουμε την κοινωνική) όπως έχει ήδη συμβεί με άλλες περιοχές της Αθήνας. Χαρακτηρίζεται σήμερα από μεγάλη ρευστότητα πού συνδέεται με τους ακόλουθους παράγοντες:

1. Υπάρχουν τάσεις αλλαγής ή προσαρμογής χρήσεων και λειτουργιών, καθώς σιγά-σιγά η περιοχή συνδέεται πιο άμεσα με την δυναμική των εξελίξεων στην Πρωτεύουσα. Αυτό αφορά κυρίως την υπάρχουσα ζώνη βιομηχανιών κατά μήκος του Κηφισού, όπου σημειώνονται σαφείς τάσεις μεταφοράς τους λόγω δυσχέρειας επέκτασης, ύψηλτο κόστους γής, ανεπαρκούς εξυπηρέτησης με δίκτυα υποδομής, υπηρεσίες κλπ. Η προοπτική είναι να αναδιοργανωθεί αυτή η ζώνη με προσαρμογή σε σύγχρονες βιοτεχνίες στις οποίες ειδικεύεται ήδη η περιοχή, όπως παραγωγής έτοιμων ένδυμάτων, κλπ.

Παρόμοιες τάσεις αναπροσαρμογής και αναδιοργάνωσης για χρήσεις υπερτοπικού εμπορίου προσανατολισμένου στη διερχόμενη κυκλοφορία διαφαίνονται κατά μήκος της Λεωφόρου Αθηνών που βρίσκεται ακόμη υπό ανακατασκευή.

2. Υπάρχουν σημαντικές έντασεις στο βόρειο μέρος της περιοχής (Ν. Λιόσια, Καματερό, Ζεφύρι) πού έχουν την ανάγκη πολεοδομικής αναδιοργάνωσης και σχεδιασμού, είτε γιατί βρίσκονται σε άσυμφωνία της πραγματικής κατάστασης με το σχέδιο πόλεως, είτε γιατί δεν έχουν ακόμη αποκτήσει συγκεκριμένο σχέδιο.

3. Σ' όλη την περιοχή μελέτης παρατηρείται άξιοσημείωτη οικοδομική δραστηριότητα, παρά την υπάρχουσα κάμψη στην ευρύτερη περιοχή της Πρωτεύουσας. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η περιοχή ακόμη προσελκύει κόσμο, όπως και συγκρατεί τον πληθυσμό της από φυσική αύξηση, καθώς επίσης και στο γεγονός ότι το οικοδομικό απόθεμα της περιοχής, πού υπό τις συνθήκες πού δημιουργήθηκε (με την πολεοδομία του αθαίρετου) ήταν μάλλον προσωρινό και χαμηλής δόμησης, ωριμάζει ήδη για ανανέωση. Ο τρόπος και οι όροι υπό τους οποίους θα γίνει η ανανέωση παρέχουν δυνατότητες για θελίωση του οικιστικού περιβάλλοντος και των συνθηκών διαβίωσης, καθώς και κινδύνους για περαιτέρω υποβάθμιση και εξαθλίωση, αν παρ' έλλειδα ακολουθήσουν τα πρότυπα άλλων περιοχών της Αθήνας πού προηγήθηκαν χρονικά σε αυτή τη διαδικασία (Κυψέλη, Πατήσια, κλπ.).

4. Υπάρχουν έφεδρες χώρων στην περιοχή πού θα μπορούσαν να συντελέσουν σε σημαντική αλλαγή του αστικού περιβάλλοντος και των συνθηκών διαβίωσης, αν τεθούν στην υπηρεσία κοινωνικών στόχων. Από την μία πλευρά, είναι χώροι πού βρίσκονται σε ειδικό ιδιοκτησιακό και θεσμικό καθεστώς, όπως το 301 Στρατ. Έργοστάσιο στους Αγ. Αναργύρους και το στρατόπεδο στο Χαϊδάρι, πού καταλαμβάνουν πολύτιμο χώρο σε κρίσιμες θέσεις. Κανένας λόγος δεν επιβάλλει σήμερα την διατήρησή τους σε αυτές τις θέσεις πού θα μπορούσαν να παραχωρηθούν για την κάλυψη ζωτικών αστικών αναγκών σε ελεύθερο χώρο με μεταφορά των στρατιωτικών εγκαταστάσεων έξω από το σύστημα αστικών λειτουργιών. Στην ίδια κατηγορία ανήκει και η περιοχή του Πύργου Βασιλίσσης πού ένα μεγάλο μέρος της ανήκει στο δημόσιο.

Από την άλλη πλευρά υπάρχουν οι τελευταίες έφεδρες φυσικών πόρων πού μπορούν να διασφαλισθούν και ν' αξιοποιηθούν πιο αποτελεσματικά, σάν αντιστάθμισμα στην τρωματική έλλειψη ελεύθερου χώρου μέσα στις αστικοποιημένες και χτισμένες ήδη περιοχές. Τέτοιες έφεδρες είναι οι αναδασωτές πλαγιές του Αιγάλεω κατά μήκος των περισσότερων Δήμων, πού κινδυνεύουν πάντα να καταπατηθούν και η χρησιμοποίηση των παλαιών και μη ενεργών πιά λατομείων, καθώς και ο λόφος του Προφήτη Ηλία και η μεγάλη περιοχή της Μονής Δαφνίου και Διομήδειου Ιδρύματος στο Χαϊδάρι.

Προοπτικές και Προτεραιότητες Σχεδιασμού

Οι τάσεις και οι δυνατότητες αλλαγής, πού αναφέραμε συνοπτικά πιο πάνω, δείχνουν πόση ρευστότητα υπάρχει ακόμη στην περιοχή και πόσο θα εξαρτηθεί το μέλλον της από την κατεύθυνση πού θα πάρει η διαδικασία αλλαγής πού θα συντελεστεί ούτως ή άλλως. Υφίστανται, λοιπόν, στο Δυτικό Διαμέρισμα οι κατ' έσοχην συνθήκες για αστικό σχεδιασμό. Ο σχεδιασμός αυτός δεν απαιτεί τα αστρονομικά ποσά πού συνήθως αναφέρονται για να επέλθει το θαύμα με την εφαρμογή ενός «σχεδίου». Απαιτεί, κυρίως, τη συνειδητοποίηση του είδους και της σημασίας των αποφάσεων και των μέτρων πού πρέπει να ληφθούν και την απαραίτητη βούληση, κοινωνική και πολιτική, για την ανάληψη της πρωτοβουλίας.

Τά αναγκαία άμεσα μέτρα έχουν σχέση με την διασφάλιση των έφεδρεών σε ελεύθερους ακόμα χώρους, με τη σταδιακή αξιοποίησή τους. Επίσης, έχουν σχέση με την θέσπιση κανονιστικών διατάξεων και πιθανών κινήτρων πού θα διασφαλίσουν και θά ενθαρρύνουν την αλλαγή προς κοινωνικά επιθυμητούς στόχους σε περιοχές πού ήδη βρίσκονται σε μεταβατικό στάδιο και όπου η διαδικασία κινείται κυρίως από τον ιδιωτικό τομέα, όπως είναι οι περιοχές επαγγελματικής εγκατάστασης και κατοικίας πού αναφέραμε πιο πάνω.

Από εκεί και πέρα υπάρχει το ανεξάντλητο πεδίο των αναγκαίων θελήσεων σε τομείς πού από τη φύση τους κινούνται από τον δημόσιο τομέα και έχουν σχέση με τα δίκτυα κλιμακοφορίας, τα δίκτυα υποδομής, κοινωνικών εξυπηρετήσεων, κλπ. Δεν είναι έδω ο κατάλληλος χώρος για ν' αναλυθεί πώς θά έπρεπε ή θά μπορούσε να προγραμματίζονται και να χρηματοδοτούνται αυτά τά έργα. Αρκεί πάντως να σημειωθεί ότι υπάρχει κάποιο σύστημα φορολογίας πού δημιουργεί όχι μόνο υποχρεώσεις για τον πολίτη, αλλά και δικαιώματα και ότι το σύστημα αυτό δεν μπορεί να παραμείνει ασύνδετο από νομοθετημένους πόρους για την κάλυψη αναγκών πού έχουν σχέση με τις συνθήκες και το περιβάλλον στο οποίο ζούμε. Υπάρχει, τέλος, και θέμα κοινωνικής πολιτικής πού δεν επιτρέπει τόσο κραυγαλέα ανισότητα στην κατανομή των διαθέσιμων πόρων από τη μία περιοχή στην άλλη μέσα στην ίδια πολιτεία, όπως συμβαίνει ως τώρα στην περιοχή της Πρωτεύουσας.

Επίλογος – Ο Άγ. Ιερόθεος και τά 18 Σημεία

Καθόμαστε στο γραφείο του Δημάρχου Περιστερίου με ραντεβού για να συζητήσουμε τά θέματα του Δήμου σε σχέση με το Ρυθμιστικό Σχέδιο της Αθήνας. Κάτι ιδιαίτερο πρέπει να συμβαίνει αυτήν την ήμερα, γιατί επικρατεί μεγάλος αναθρασμός. Άνθρωποι μπαίνουν και βγαίνουν, επιτροπές, συμβούλοι, υπάλληλοι με φακέλους, ενώ τά τηλέφωνα χτυπούν συνέχεια.

Με την πάροδο της ώρας αρχίζει να ξεκαθαρίζει τί συμβαίνει. Την προηγούμενη ο Όργανισμός Άστικών Συγκοινωνιών έγκατέστησε έναν αριθμό λεωφορείων σ' έναν από τους λίγους ελεύθερους χώρους πού απομένουν στην κεντρική περιοχή της πόλης, την περιοχή του Άγ. Ιερόθεου, σάν πρώτο βήμα για την δημιουργία υπαίθριου γκαράζ λεωφορείων της ευρύτερης περιοχής. Τό οικόπεδο χρησιμοποιείται ως τώρα για γήπεδο, ένα από τά ελάχιστα στον Δήμο, και μέρος του ανήκει στο δημόσιο. (Έμεις είχαμε ήδη από προηγούμενη επίσκεψη τίς πρώτες ιδέες για αναμόρφωση της περιοχής πού βρίσκεται στην καρδιά της πόλης). Η ώρα περνάει, ο αναθρασμός συνεχίζεται, άλλοι μιλάνε για όδοφράγματα για να σταματήσουν τά λεοφωρεία, άλλοι για πορεία προς τη Βουλή.

Κάποτε έρχεται ή σειρά μου, με πολλή καθυστέρηση, ο Δήμαρχος, κατ'εκόπος ήδη αλλά πρόθυμος, περιμένει να θέσω τό θέμα. Επρόκειτο να αναφερθώ στην Αθήνα 2000, στο Σχέδιο-Πλαίσιο, στά 18 σημεία, μά εκείνη την ώρα δεν μου φάνηκε σοβαρή υπόθεση ν' αρχίσω από εκεί. Του είπα ότι ένας πολεοδόμος μπορεί να βοηθήσει σε θέματα σάν του Άγ. Ιεροθέου, μπορεί να συμβάλει σε έναν τέτοιο αγώνα με τον τρόπο του, όπως ένας συνήγορος συμβάλει στην διεξαγωγή ενός δικαστικού αγώνα για άλλα θέματα. Ότι θά πρέπει να υπάρχουν και άλλων λογίων Ιερόθεοι σ' όλο τό Περιστερί, σ' όλο τό Δυτικό Διαμέρισμα. Σιγά-σιγά επέκτεινόμαστε σε ένα μεγαλύτερο φάσμα προβλημάτων, πού όλα τους χρειάζονται έναν αγώνα και ένα γενικό Σχέδιο Δράσης για να υπάρχει μία συνοχή και συνέπεια, μία προτεραιότητα ενεργειών, με άμεσους και απότερους στόχους. Στη πολεοδομία κάθε βήμα, μικρό ή μεγάλο, κερδίζεται μ' έναν αγώνα, με μία μάχη. Η διαδικασία είναι συνεχής και ατέλειωτη τό Περιστερί με τον δικό του αγώνα έχει ήδη κερδίσει τη μάχη του Άγ. Ιερόθεου.

Γ. Α. Σκιαδάρης

ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ

8

ΔΗΜΟΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ:

ΖΩΓΡΑΦΟΥ, ΔΑΦΝΗΣ, ΥΜΗΤΤΟΥ, ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΑ, ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, Ν. ΣΜΥΡΝΗΣ, Π. ΦΑΛΗΡΟΥ, ΑΛΙΜΟΥ, ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ, ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ, ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗΣ, ΓΛΥΦΑΔΑΣ, ΒΟΥΛΑΣ, ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ, ΒΑΡΗΣ

ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ, 'Αρχιτέκτων-Πολεοδόμος. ΛΕΑΝΔΡΟΣ ΓΕΡΟΝΤΑΚΗΣ, 'Αρχιτέκτων. ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΑΪΔΟΠΟΥΛΟΣ, 'Αρχιτέκτων-Πολεοδόμος. ΑΝΕΣΤΗΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ, ΛΙΑ ΜΠΕΛΛΟΥ, ΝΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ: 'Αρχιτέκτονες. ΑΝΝΥ ΒΡΥΧΕΑ, 'Αρχιτέκτων - Πολεοδόμος. ΤΟΝΙΑ ΚΑΤΕΡΙΝΗ, φοιτήτρια 'Αρχιτεκτονικής. Ειδικοί συνεργάτες: ΚΩΣΤΑΣ ΖΕΚΟΣ, Πολιτικός Μηχανικός - Κυκλοφοριολόγος. ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΠΑΓΡΗΓΟΡΙΟΥ, Πολιτικός Μηχανικός - 'Υγιεινολόγος. ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ, Οικονομολόγος. ΒΑΣΙΛΗΣ ΦΙΛΙΑΣ, Κοινωνιολόγος. ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΠΠΑΣ, Στατιστικός. ΔΑΝΑΗ ΜΥΛΩΝΑΚΗ, Οικονομολόγος. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΚΟΥΦΗΣ, Πολιτικός 'Επιστήμων. Τεχνικοί συνεργάτες: ΑΘΗΝΑ ΑΝΔΡΟΒΙΚ, σχεδιάστρια. ΜΑΡΙΑ ΚΑΛΟΥΛΗ, γραφίστας. ΑΝΝΑ ΠΑΠΑΣΙΜΑΚΗ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, ΕΛΕΝΗ ΑΛΕΞΑΚΗ, ΝΙΚΗΤΑΣ ΓΛΥΝΟΣ, σχεδιαστές.

1. Η ΤΩΡΙΝΗ ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Τή δουλειά πού κάνουμε τώρα στα πλαίσια του ρυθμιστικού σχεδίου της 'Αθήνας τη θάλουμε σαν:

ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ διαμέρισμα 8 ή 9 ή 6 ή 5... ΣΤΗ ΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΑΘΗΝΑ».

Δέν δεχόμαστε νά κάνουμε ότι αναλάβαμε τό ρυθμιστικό σχέδιο ενός κομματιού της 'Αθήνας! Μας ανατέθηκε νά δοκιμάσουμε, στην πράξη, όλα όσα ειπώθηκαν γιά τή ρύθμιση της 'Αθήνας καί θεωρούνται πιά ότι είναι στόχοι καθορισμένοι. Νά τά δοκιμάσουμε πώς προσαρμόζονται στην περιοχή μας (Διαμέρισμα 8). Καί, κυρίως, νά πούμε τή γνώμη μας, άν (από τήν σέ κάποιο βάθος) διερεύνηση της πραγματικής κατάστασης) φαίνεται νά είναι σωστά, χρήσιμα, αληθινά καί πραγματοποιήσιμα. Καταλήγοντας, όσο μας άφορά, σέ συγκεκριμένες προτάσεις γιά τήν πραγματοποίησή τους.

2. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΘΗΝΑ: Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗΣΗ - ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

● Τό πρόβλημα «Αθήνα» έχει άρχισι νά έπισημαίνεται από πάρα πολλά χρόνια. Έχουμε τό 5ο συνέδριο του ΣΑΔΑΣ (ένας σταθμός αυτός, στό 1966) καί μετά, τό πρώτο Βαλκανικό Συνέδριο της Σόφιας. Έχουμε τό τρίημερο του Νοέμβρη 1978, πού δργάνωσε ή ύπηρεσία Οικισμού του 'Υπουργείου Δημοσίων Έργων μέ τίς διαπιστώσεις πού είχαν γίνει από πρίν καί πού εμφανίστηκαν τότε. Έχουμε τούς 5 ιδιώτες μελετητές πού είπαν τότε τίς γνώμες τους. Έχουμε τήν έργασία πού έκανε τό ΤΕΕ από τό Δεκέμβρη του '78 μέχρι τόν 'Ιούνη του '79 καί κατέληξε στους 4 τόμους καί στό μικρό πολύπτυχο, τό χρωματιστό. Έχουμε τό σχέδιο πλαίσιο του ρ. σ. Α. '79, έχουμε τίς συζητήσεις στό 'Εθνικό 'Ιδρυμα 'Ερευνών από τό 'Υπουργείο, Τοπική Αυτοδιοίκηση καί ΤΕΕ 'Εχουμε τά 18 σημεία κοινής αυφωνίας των 3 φορέων καί τά 8 έπιπλέον σημεία πού πρότειναν τό ΤΕΕ καί ή Τοπική Αυτοδιοίκηση καί δέν έχουν άκόμη όριστικά συζητηθεί. Έχουμε τήν άπόφαση του Συμβουλίου Χωροταξίας. Απ' όλα αυτά, λοιπόν, έχουμε μία «φιλοσοφία της πολιτείας».

Όλη αυτή ή φιλοσοφία μας λέει ότι: δέν λύνεται τό πρόβλημα της 'Αθήνας ούτε μέ μεγαλύτερους δρόμους, ούτε μέ περισσότερους δρόμους, ούτε μέ άλλα παρόμοια μέσα, αλλά μέ ριζικά οικονομικά καί κοινωνικά μέτρα.

Γιά πρώτη φορά στή χώρα μας παρουσιάζεται έπίσημα ένα πολιτικό πρόγραμμα μέ σκοπό νά ρυθμίσει τήν τύχη μιας πόλης, νά λύσει τό πρόβλημα της 'Αθήνας πού όμολογείται πώς δέν μπορεί νά αντιμετωπιστεί σέ καμία περίπτωση μέ τεχνοκρατική, στενόκαρδη, ρυθμιστική μελέτη.

Ξεκινάμε, λοιπόν, μέ τήν έλπίδα ότι ή πολιτική βούληση, (ή όποια μας άνάθεσε αυτή τή δουλειά, είδε τό θέμα μ' αυτόν τόν τρόπο) υπάρχει καί θά ύπάρχει, ώστε έμεις νά δουλεύουμε μέ βάση αυτή τήν πολιτική βούληση. Καί δέν ξεχνάμε ότι τό ΤΕΕ καί ή τοπική Αυτοδιοίκηση είπαν ότι τά ρυθμιστικά σχέδια δέν έχουν καμιά έλπίδα νά πετύχουν τό παραμικρό, άν πίσω τους δέν κρύβεται κάποια συγκεκριμένη πολιτική βούληση της κυβένησης. 'Ελπίζουμε, λοιπόν, ότι τώρα τά πράγματα είναι αλλιώς, συνεχίζουν νά 'ναι αλλιώς, καί ότι δέν θά μείνουν στό συρτάριο τά...

ωραιότατα αυτά πολύχρωμα σχέδια πού 'χουμε κάνει.

Ίδιαίτερη σημασία έχει γιά μας ότι ύπάρχει καί μία σημαντική καί συγκεκριμένη προεργασία κοινωνικών φορέων (κυρίως του ΤΕΕ καί της Τ. Α.), πού μας δίνει τίς γενικές κατευθύνσεις γιά τήν εκπλήρωση των υποχρεώσεων μας. Αυτή τήν πιξίδα προσπαθούμε νά ακολουθούμε διαρκώς, γιά νά μήν πέφτουμε στό ρηχό φυσικό σχεδιασμό. Είναι οι στόχοι μας τούς όποιους θεωρούμε έντολές. Παρουσιάζονται ολοκληρωμένα στόν πίνακα των 18 + 8 σημείων καί μπορούν, δοκιμαζόμενοι καί ελεγχόμενοι διαρκώς στην πυρά της πραγματοποίησης, νά μας οδηγούν μόνιμα σέ σωστές, άποτελεσματικές ενέργειες.

2.1 ΣΤΟΧΟΣ ΠΡΩΤΟΣ: 'Αποκέντρωση της 'Ελλάδας από τήν 'Αθήνα πός τήν περιφέρειά της

● 'Η αντιμετώπιση του ύδροκεφαλισμού της 'Ελλάδας, ή άποκέντρωση πληθυσμού λειτουργιών, παραγωγικών διαδικασιών κλπ. από τήν 'Αθήνα πός τήν υπόλοιπη 'Ελλάδα, είναι βέβαια σχεδόν ολοκληρωτικά θέμα άνάπτυξης της περιφέρειας της χώρας, γιά νά μπορέσει νά αντιπαλέψει τήν έλξη της πρωτεύουσας.

Οι κοινωνικοί φορείς μας τό είπαν ξεκάθαρα: «άν δέν παρθούν μέτρα γιά νά μήν μαζευτεί όλη ή 'Ελλάδα στην 'Αθήνα, όλα τά άλλα πού μας λέτε είναι κοροϊδία».

Έμεις, στό πλαίσιο της μελέτης αυτής, τό μόνο πού μπορούμε νά κάνουμε σέ σχέση μέ τό θέμα, είναι νά προτείνουμε συγκεκριμένες παραγωγικές διαδικασίες, κεντρικές λειτουργίες, σημεία έλξης πανελλαδικής σημασίας, πού πρέπει νά μεταφερθούν, νά φύγουν από τήν 'Αθήνα. Γιατί, βέβαια, δέν μπορεί ή προτίασή μας νά είναι, π.χ., νά μή γίνει άποχετευτικό σύστημα στην 'Αθήνα, ώστε νά άναγκαστεί ό κόσμος από τίς χαθούζες νά πάρει τά μάτια του καί νά φύγει από τήν πρωτεύουσα.

Αυτό τό 4.300.000 κάτοικοι, σάν πληθυσμός κορεσμού της πρωτεύουσας, δέν είναι πρόβλημα ενός ύπουργού ή μιας κυβέρνησης. Είναι πρόβλημα των κατοίκων της, άρα σέ πρώτη γραμμή της Τ.Α. της. Γιατί, απ' τή στιγμή πού δεχτούμε τήν άνάγκη νά μήν ξεπεράσει ή πρωτεύουσα τούς, έστω, 4.300.000 κατοίκους, έχουμε πιά συγκεκριμένα νόμμερα γιά κάθε «Διαμέρισμα», δηλαδή γιά κάθε Δήμο. Καί άμφιβάλλουμε σφόδρα άν, έστω καί ένας Δήμος, έχει δει τό πρόβλημά του μέσα σ' αυτά τά πλαίσια. Γιατί τότε, πώς θά 'χαμε καί από δημάρχους άκόμα αίτήσεις νά... αύξηθούν έάλι οι συντελεστές δομήσεως; Δηλαδή, νά φτάσεις στό 7 - 8 έκατομύρια!

2.2 ΣΤΟΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ: 'Αποκέντρωση της 'Αθήνας από τό κέντρο πός τήν περιφέρειά της

● 'Η αντιμετώπιση του ύδροκεφαλισμού της 'Αθήνας είναι πιά εύκολη από τήν αντιμετώπιση του πρώτου στόχου, του ύδροκεφαλισμού της 'Ελλάδας. Καί είναι πολύ περισσότερο μέσα στις δυνατότητες της παρούσας μελέτης.

● 'Η συρροή των πάντων στό κέντρο της πρωτεύουσας έχει γιά τήν πόλη αντίστοιχα άποτελέσματα μέ αυτά πού λέγαμε πρίν γιά τήν 'Ελλάδα: πιξίμο του κέντρου καί νέκρωση της περιφέρειας.

Καί πάλι ή σχεδιασμένη καί προγραμματισμένη άνάπτυξη των Δήμων, έξω από τό κέντρο της πόλης, μαζί μέ τόν περιορισμό της συγκέντρωσης πληθυσμού - λειτουργιών κλπ. στό κέντρο της, είναι ή μόνη όρθή αντιμετώπιση.

● Έμεις, στο Διαμέρισμα 8, είδαμε να γίνεται μέχρι τώρα ακριβώς το αντίθετο:

- κανένα πρόγραμμα και σχέδιο ανάπτυξης των Δήμων,
- καμιά αντίληψη για το πόσες κατοικίες μπορεί και πρέπει να «σηκώσει» (να χωρέσει) ο κάθε Δήμος,
- καμιά αντίληψη για το πόσες θέσεις απασχόλησης (έργασία, παραγωγή στον πρωτογενή, δευτερογενή, τριτογενή τομέα) χρειάζονται σε κάθε Δήμο,
- καμιά αντιμετώπιση του γεγονότος ότι δεν διαφαίνεται καμιά δυνατότητα να βρεθούν τα τόσα στρέμματα που χρειάζεται ο κοινωνικός εξοπλισμός.

● Για να νιώσουμε το μέγεθος του προβλήματος, σάν παράδειγμα:

Οι σημερινοί 680.000 κάτοικοι του Διαμερίσματος 8, αν συνεχίσουν να ξεελίσσονται σύμφωνα με τις τάσεις που διαφαίνονται πάρα πάνω, θά φτάσουν τούς 1.300.000 ή 1.400.000 (αίσιόδοξη πρόβλεψη)! ή θά είναι γύρω στο 1.000.000 (αισιόδοξη πρόβλεψη) Σημειώνουμε ότι το σχέδιο πλαίσιο του ρ. σ. Α. 1979 μάς έχει δώσει έντολή για 720.000 κατ' αρχήν, ώστε να ισχύει το συνολικό 4.300.000. (Δυστυχώς, τα ίδια συμβαίνουν και στα άλλα Διαμερίσματα).

Πού πάμε λοιπόν;

2.3 ΣΤΟΧΟΣ ΤΡΙΤΟΣ: Οργάνωση της Αθήνας: Δήμος - Διαμέρισμα

● Για τη διοικητική και πολεοδομική οργάνωση της Αθήνας, μιάς πόλης ήδη πάνω από 3.500.000, δεν έχει ληφθεί μέχρι τώρα καμιά ουσιαστική πρόνοια. Όταν μιλάμε για αποκέντρωση, δεν πρέπει να παραγνωρίζουμε το γεγονός ότι δύσκολα διώχνεις κάτι από κάπου, ενώ πολύ πιό εύκολα το έλκεις κάπου άλλου, αν κινηθείς με βάση τούς οικονομικούς και κοινωνικούς νόμους. Δεν μπορείς ποτέ να πετύχεις μιάν αποκέντρωση, αν δεν υπάρξουν άλλοι συγκεκριμένοι πόλοι συγκέντρωσης. Σωστά, όμως, διαλεγμένοι σάν μέγεθος, σάν κλίμακα, σάν άκτινα έπιρροής, σάν περιεχόμενο...

Αυτό θά σήμαινε, κατά τη γνώμη μας, για την Αθήνα δύο βαθμίδες Τοπικής Αυτοδιοίκησης: Δήμος και Διαμέρισμα.

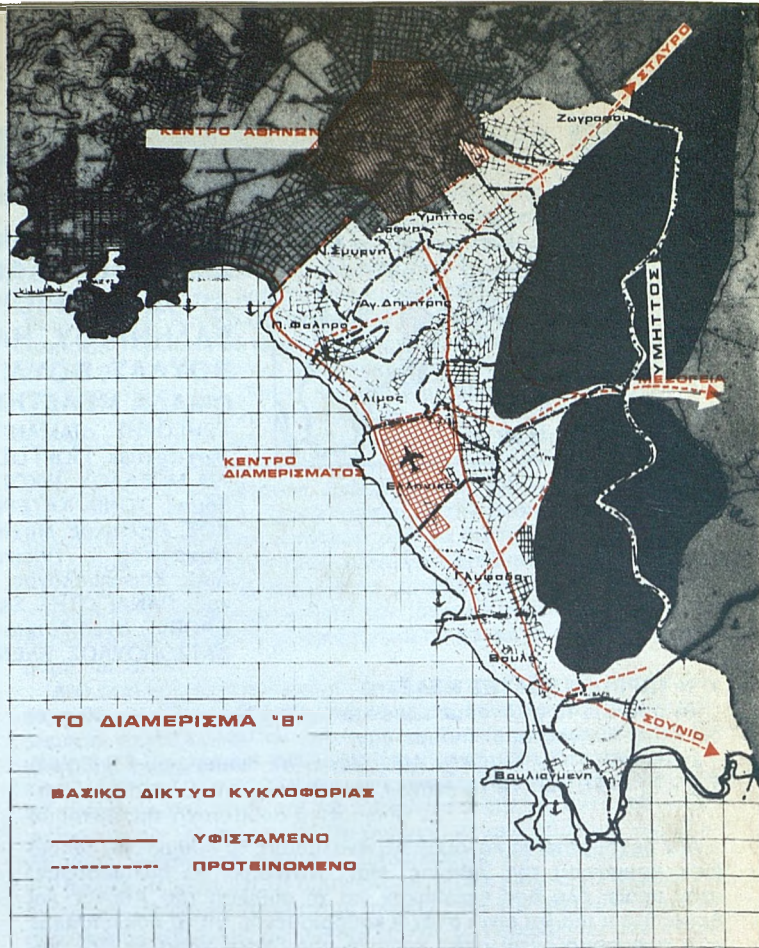
Ο ΔΗΜΟΣ: Δεν υπάρχει, κατά τη γνώμη μας, άλλος δρόμος οργάνωσης πολεοδομικής-διοικητικής κλπ. της Αθήνας από τό να άποτελέσει ο δήμος τη βασική μονάδα για όλα. Τό Δήμο στην πρωτεύουσα έμεις τόν θέλουμε να ταυτίζεται με τη «συνοικία», και τις υποδιαιρέσεις τού Δήμου-συνοικία να ταυτίζονται με τις «γειτονιές». Είναι θέμα όρισμού, γιατί θά θέλαμε να άποφύγουμε λέξεις τεχνοκρατικές (όπως «τομέας», π.χ.) να αντικαθιστούν τούς πολύ γνωστούς και άγαπητούς όρους «συνοικία» ή «γειτονία» (θέλετε και «μαχαλά»!).

Αυτό δεν συμβαίνει σήμερα. Υπάρχουν τά έκλεγμένα δημοτικά συμβούλια και οι δήμαρχοι, όμως δεν έχουν ούτε την όντότητα πού πρέπει, ούτε τά δικαιώματα πού πρέπει, ούτε τις δικαιοδοσίες και άπαιτήσεις πού πρέπει... Όλα όσα συμβαίνουν στα όρια τού Δήμου πρέπει να 'ναι στη δικαιοδοσία του.

Αυτό ισχύει σ' όλους τούς τομείς τού κοινωνικού εξοπλισμού, της τεχνικής ύποδομής, των τόπων έργασίας και της κατοικίας σιγά-σιγά. Σε όλα αυτά τά θέματα είναι δικαίωμα και εύθύνη της ίδιας της Τ. Α. να μιλήσει. Έμεις, για να τη βοηθήσουμε, κάνουμε μιά πρόταση για τό «ντοσιέ» τού δήμου. Έκεί περιλάβαμε όλα τά στοιχεία πού πρέπει να μαζέψει ο ίδιος ο Δήμος, για ν' άρχίσει να γνωρίζει κατά βάθος την περιοχή του. Νά τά μαζέψει με τη βοήθεια της ΕΣΥΕ, τού Υπουργείου, των μελετητών πολεοδομών κλπ., αλλά κύρια με τη βοήθεια των δασκάλων, των γιατρών και των άλλων ειδικών στο Δήμο.

Τό Κέντρο τού Δήμου, πρέπει να περιέχει όλες τις έξυπηρετήσεις για τις καθημερινές και τις βδομαδιακές άνάγκες τού κάτοικου. Όχι μόνο τις έμπορικές και διοικητικές, αλλά και τις σχετικές με την υγεία, την πρόνοια, τη μόρφωση, την ψυχαγωγία, την πολιτιστική δράση, κλπ. κλπ. Νά μή φοβόμαστε, όσο δυνατό κι αν γίνεται ένα κέντρο Δήμου (και να λέμε, μόλις βλέπουμε ένα δημοτικό κέντρο να παίρνει λίγο από πολύ πάνω του, να έχει πιό πολλά μαγαζιά, κλπ.: «ά, να τό, αυτό πρέπει να τό κάνουμε κέντρο Διαμερίσματος»), ούτε και τόν άνταγωνισμό να φοβόμαστε. Δεν μπορούμε να άφήσουμε τό νόμο της κερδοσκοπίας να λειτουργεί και να μην έχει, π.χ., ένας Δήμος κέντρο, γιατί υπάρχει εκεί κοντά άλλος Δήμος ισχυρός και δεν τ' άφήνει να πάρει άπάνω του (όπως, π.χ., σχέση Καισαριανής-Παγκράτι).

ΤΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ είναι μιά συνένωση 5 ή 10 ή 15 (άνάλογα με την περίπτωση) Δήμων, μιά μονάδα άυτοδιοίκησης 8' βαθμού, με

σκοπό να έξυπηρετούνται από κοινού για κοινωνικές λειτουργίες άνωτερου βαθμού από ό,τι έπιτρέπει τό μέγεθος τού Δήμου. Όλη ή Αθήνα θά πρέπει να άποτελεί μονάδα άυτοδιοίκησης γ' βαθμού (και όχι Υπουργείο, όπως ήταν, π.χ., επί Μεταξά).

Τό Διαμέρισμα δεν πρέπει να κάνει άνταγωνισμό στο Δήμο, πρέπει να 'ναι κάτι τελείως διαφορετικό, γι' αυτό δεν μπορεί ν' άποτελείται, π.χ., από 2 - 3 γειτονικούς Δήμους πού έχουν (φυσικά) κάποιο κοινό πρόβλημα. Άνάμεσα στους Δήμους πού ανήκουν στο ίδιο Διαμέρισμα δεν χρειάζεται καμιά όμοιογένεια, καμιά συγγένεια, δεν χρειάζονται ιδιαίτερα να έχουν οι Δήμοι άυτοί κοινά προβλήματα ή κατοίκους παρόμοιας κοινωνικής τάξης!

Τό κάθε Διαμέρισμα εκφράζεται με τό κέντρο του. Αυτό είναι, κατά τη γνώμη μας, τό μόνο καθοριστικό του σημείο. Έξυπηρετεί τούς κατοίκους από κάθε άποψη, (όχι μόνο για έμπόριο, θέβαια!) είναι δηλαδή πολυλειτουργικό, και όχι μονολειτουργικό (όπως άκούμε συχνά να μιλάνε για «διοικητικό κέντρο Αθήνας», για «πνευματικό κέντρο Αθήνας» κλπ.). Μπορεί, φυσικά, ωραιότατα τό κέντρο Διαμερίσματος να περιέχει μιά λειτουργία «μητροπολιτική σημασίας», πού να εμφανίζεται, δηλαδή, στην Αθήνα μιά και μοναδική φορά. Κατ' αρχήν, όμως, αυτές είναι πρόνομιο τού κέντρου της Αθήνας.

Κάθε κέντρο Διαμερίσματος είναι άλλώτικα από τά άλλα. Άλλού (όπως στο «Έλληνικό») έχουμε μιά πολύ μεγάλη έκταση, πού καθορίζει κατά πολύ και τό χρώμα, τό περιεχόμενο. Άλλού έχουμε δύο κοντινά ζωντανά κέντρα, πού, θά μπορούσαν, ένοποιούμενα με έναν άξονα και συμπληρωνόμενα με τις λειτουργίες και τις εκτάσεις πού δεν έχουν, να άποτελέσουν ένα ωραιότατο γραμμικό κέντρο.

Διαμέρισμα, χωρίς κέντρο δεν μπορεί να υπάρξει, ενώ κέντρο δευτεροβάθμιο, ύπερδημοτικής άκτινοβολίας, μπορεί να υπάρχει και χωρίς να έχουν όριστεί όρια Διαμερίσματος. Σκοπός του είναι να μαζεύει κόσμο, να μαζεύει λειτουργίες, να μαζεύει κινήσεις, πού ειδάλλως θά κατευθύνονταν πρós τό κέντρο της Αθήνας.

● Με δύο λόγια, λοιπόν, τά κέντρα Διαμερίσματος χρειάζονται: έκταση άρκετή, πολυλειτουργικότητα, ύφιστάμενο ζωντανό πυρήνα, αν γίνεται, άριστη έπικοινωνία (κυκλοφορία και συγκοινωνία) με όλα τά σπίτια τού Διαμερίσματος, τουλάχιστον, πλήθος τόπων έργασίας-άπασχόλησης, ιδιοκτήτες εκτάσεως τού δημοσίου, αν γίνεται, και τό κυριότερο: ζωντανή δευτεροβάθμια άυτοδιοίκηση, σάν άφεντικό.

● Τό «Έλληνικό» θά μπορούσε να τά διαθέσει όλα αυτά, έκτός

ίσως από τόν ύφιστάμενο ζωντανό πυρήνα. Θεωρείται, λοιπόν, σάν ένα από τα «σίγουρα» δευτεροβάθμια κέντρα της πρωτεύουσας, μαζί με:

- τό σημερινό κέντρο της Αθήνας (πού ελπίζουμε νά εξαφρώσει, γιά νά ἐξυπηρετεί καλύτερα ὅλη τήν πρωτεύουσα γιά λειτουργίες μοναδικές σ' ὅλη τήν περιοχή ἡ καί σ' ὅλη τήν Ἑλλάδα),
- τό κέντρο τοῦ Πειραιᾶ (πού εἶναι ἤδη, οὐσιαστικά, καί κέντρο διαμερίσματος),

- κάποιο κέντρο στή μεγάλη ἔκταση τῶν Μεσογείων καί στό Θριάσιο Πεδίο, πού ἐξ αἰτίας τῶν μεγάλων ἀποστάσεων ἔχουν ἀνάγκη ἀπό κάτι ὑπερδημοτικῆς κλίμακας.

Ἀπό κει κι ἔπειτα, ἐκτός ἀπό τά 5 αὐτά, νομίζουμε ὅτι πρέπει νά γίνει μιά πολύ αὐστηρή διερεύνηση καί ἐπιλογή, πόσα ἄλλα τέτοια γερά σημεία ἔλεξι σηκώνει ἡ Αἴθνα, ἔνα-δύο; Πάντως, ὄχι 4.

Τό ἀεροδρόμιο τοῦ Ἑλληνικοῦ (πού εἶναι θέβαιο πῶς θά καταργηθεῖ τελείως σέ 5-6 χρόνια) καλύπτει 5.500 στρέμματα. Τόσα, δηλαδή, πού ἐπαρκοῦν ἀπόλυτα γιά νά καλύψουν ἀντίστοιχες ἀνάγκες καί τοῦ Δήμου Ἑλληνικοῦ, καί τοῦ ὑπό μελέτη Διαμερίσματος καί τῆς Αἴθνας ὁλόκληρης (ὕπολογίζεται ὅτι 800-1000 στρέμματα ἐπαρκοῦν συνήθως γιά ἓνα κοινό κέντρο Διαμερίσματος).

2.4 ΣΤΟΧΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ:

Ἀνάπτυξη τῆς Τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης

Ἡ ἀνάπτυξη τῆς (πρωτοβάθμιας καί δευτεροβάθμιας) αὐτοδιοίκησης, ἐκτός τοῦ ὅτι εἶναι αὐτοσκοπός, περνάει ἀπό ὁποιοδήποτε σοβαρή προσπάθεια διοικητικῆς καί πολεοδομικῆς ὀργάνωσης τῆς πρωτεύουσας. Τά περισσότερα εἰπώθηκαν, λοιπόν, στό προηγούμενο σημείο, τόν «τρίτο στόχο», γιά τόν Δήμο, τόν Διαμερίσμα κλπ.

Δυό λόγια μοναχά γιά τήν οὐσιαστική συμμετοχή τῆς Αὐτοδιοίκησης στό ρ.σ.Α. στή διαδικασία προγραμματισμοῦ καί σχεδιασμοῦ. Ἡ βασική ἰδέα εἶναι ὅτι συμμετοχή τῆς Τ.Α. (εἴτε γιά δημοτικό συμβούλιο πρόκειται, εἴτε γιά τήν Τοπική Ἑνωση Δήμων καί Κοινοτήτων Νομοῦ Ἀττικῆς – ΤΕΔΚΝΑ...) δέν σημαίνει νά τῆς δείξουμε τά σχέδια καί νά μᾶς κάνουν κριτική. Οὔτε νά συμμετέχουν οἱ τεχνικοί τῆς σύμβουλοι (συνάδελφοί μας) στή διαδικασία τῶν συζητήσεων, ἀναπτύσσοντάς μας τίς θεωρητικές τους δοξασίες, ἰσοτίμες μέ τῶν μελετητῶν. Συμμετοχή τῆς Τ.Α. θά πῆ νά μπαίνει στή θέση τοῦ φορέα πού ἔχει εὐθύνη νά πραγματοποιηθοῦν αὐτά πού «προγραμματίζονται» καί «σχεδιάζονται». Θά πῆ, ὅταν κάπου γράφει πλατεία νά νιώθει ἀμέσως «χρειάζεται» πραγματικά αὐτή ἡ πλατεία στούς κατοίκους; καί πῶς θά τῇ δημιουργήσῃ; θά βρεθοῦν λεφτά γιά ἀπαλλοτριώσεις, σύμφωνα μέ τόν νόμο τοῦ 1923; Τότε θά πρότεινε ἡ ἴδια ἓνα νόμο – παρόμοιο μέ τόν 947, παρόμοιο μέ τόν νόμο περί μεταφορᾶς συντελεστῶν δομῆσεως, παίρνοντας αὐτή, ἡ ἐκλεγμένη αὐτοδιοίκηση τόν μοχλό στά χέρια τῆς.

Δέν νομίζουμε ὅτι εἶναι δυνατόν νά ἐκπροσωπεῖ ἡ Τ.Α. ἄλλο ἀπό τόν συλλογικό, τόν κοινωνικό συμφέρον, καί ὄχι τόν «συμφέρον» τοῦ κάθε κατοικοῦ μέ τήν ἔννοια: «τί θέλει ὁ κάτοικος, γιά τόν οἰκοπεδάκι του; Φυσικά: κάλυψη σχεδόν 100%, ὕψος ἀπεριόριστο καί συντελεστή δομῆσεως κατά βούληση».

Ἡ ἰδιοκτησία δέν ἔχει μόνο δικαιώματα, ἔχει καί ὑποχρεώσεις. Καί ὁ κοινός παρονομαστής ὅλων αὐτῶν εἶναι: ὁ κοινωνικός φορέας, ἐκλεγμένη Τ.Α.

2.5. ΣΤΟΧΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ:

Τρόπος παραγωγῆς τῆς πόλης καί τῆς κατοικίας

Ἡ παραγωγή τῆς πόλης δέν μπορεῖ νά συνεχιστεῖ, ὅπως μέχρι σήμερα: τυχαία, ἀπρογραμματίστα, στή βάση τοῦ ἐμπορευτικοῦ κέρδους, τῆς κερδοσκοπίας γιά τόν κάθε τι.

Ἄν χτιστοῦν (ὅπως ὁδηγοῦν οἱ «τάσεις», σύμφωνα μέ τήν κερδοσκοπική βάση πού ὁδηγεῖ τίς ἐπιλογές γιά τήν οἰκοδόμηση) ὅλα τά ὑπάρχοντα οἰκοπεδα στό Διαμερίσμα μέ σπίτια καί κάποια μαγαζάκια, τότε:

- ὄχι μόνο οἱ κάτοικοι θά ξεπεράσουν τόν ἀνώτατο ἐπιθυμητό ἀριθμό, ἀλλά κύρια,
- δέν θά ὑπάρχει καμιά κάλυψη τῶν πραγματικῶν πολυπλευρῶν ἀναγκῶν τῶν κατοίκων στήν πόλη.

● Κατά τήν διερεύνηση τῆς περιοχῆς μελέτης μας δέν συναντήσαμε οὔτε ἓνα πρόγραμμα ἢ σχέδιο γιά τήν παραγωγή τῆς κατοικίας, τοῦ κοινωνικοῦ ἐξοπλισμοῦ, τῆς τεχνικῆς ὑποδομῆς, τοῦ τύπου ἀπασχόλησης.

Μόνο πού οἱ ἴσες φωνές τῶν προοδευτικῶν κοινωνικῶν φορέων τίς τελευταῖες δυό δεκαετίες ἤρθαν νά προστεθοῦν μερικοί νόμοι καί ἐνέργειες τῆς πολιτείας: ὁ 947, ὁ 880, ὁ περιορισμός τῶν συντελεστῶν δομῆσεως, ὁ νόμος γιά τήν γκαράζ. Ὅσο καί ἂν οἱ νόμοι αὐτοί ἔχουν τρωτά* πού πρέπει νά διορθωθοῦν, ἀνοίγουν ἓνα δρόμο γιά τήν παραγωγή πόλης πῶς ἐξυπηρετικῆς γιά τοὺς κατοίκους τῆς.

Γιά τήν παραγωγή τῆς κατοικίας ἔχουν γίνει λιγότερα. Καί ἐδῶ μερικές προθέσεις νά ἀναγνωριστεῖ ὅτι τό ἱσχύον καθεστῶς τῆς κερδοσκοπικῆς ἐκμετάλλευσης κάθε σπιθαμῆς γῆς, κάθε κατασκευῆς («ἀντιπαροχή» κλπ.) πρέπει νά ἀλλάξει. Ἐλάχιστες, ὅμως, προτάσεις γιά τήν κοινωνικοποίηση τῆς παραγωγῆς αὐτῆς.

Οἱ διερευνήσεις μας ἔδειξαν ὅτι ἔχουμε χρέος, ἐμεῖς οἱ μελετητές, νά βοηθήσουμε τήν Τ. Α. νά διεκδικήσει ἀποφασιστικά τά δικαιώματά τῆς καί τίς ὑποχρεώσεις τῆς καί στόν τομέα αὐτόν, τῆς παραγωγῆς τῆς πόλης καί τῆς κατοικίας.

2.6 ΣΤΟΧΟΣ ΕΚΤΟΣ:

Ἐξασφάλιση κοινωνικά ἀναγκαίου χώρου

Ἡ ἐξασφάλιση τῆς ἀναγκαίας γῆς γιά τόν κοινωνικό ἐξοπλισμό καί τήν τεχνική ὑποδομή κάθε Δήμου εἶναι ἀπό τά δυσκολότερα θέματα στήν κοινωνία πού ζοῦμε, ὅπου ὅλα πουλιούνται καί κανένας δέν σκέπτεται τό ἀτομικό του συμφέρον, δεμένο μέ τό κοινωνικό συμφέρον.

Τό Ὑπουργεῖο λογάριασε στά 1978 ὅτι «ἡ Αἴθνα ἔχει ἑλλειμμα σέ γῆ γιά τίς κοινωνικές λειτουργίες 95.000 στρέμματα (14.000 στρ. γιά ἐκπαίδευση, 10.000 γιά πράσινο, 9.000 γιά ἀθλητισμό, 4.500 γιά κοιν. πρόνοια, 4.000 γιά πολιτιστικές ἐξυπηρετήσεις...). Καί ὅτι, αὐτά πού ὑπάρχουν, χαρακτηρίζονται ἀπό «ἐντονή δυσαρμονία στήν κατανομή τους στό χώρο καί τόν πληθυσμό».

Σέ μιά προσπάθεια νά βοηθήσουμε τόν κάθε Δήμο νά ὑπολογίσει τίς ἀνάγκες του σέ γῆ γιά κοινωνικό ἐξοπλισμό (καί σέ συνάρτηση μέ τό «ντοσιέ» τοῦ Δήμου) στήσαμε ἓναν πίνακα μέ ἐνδεικτικά «στάνταρτς», πολεοδομικές σταθερές ἀναγκῶν ἀνά κάτοικο. Ἐκεῖ φαίνεται ὅτι, ἐνῶ γιά κατοικία ἀρκοῦν ἀπόλυτα 15 μ² ἀνά κάτοικο γῆ (γιατί, μέ συντελεστή δομῆσεως – σ.δ. = 2, αὐτό σημαίνει 30μ² ἐπιφάνεια ὁρόφου ἀνά κάτοικο), γιά ὅλα τά ἄλλα στήν πόλη, τό «μῆ κατοικία», τά κοινωνικά, δέν φτάνουν οὔτε 50 μ² ἀνά κάτοικο!

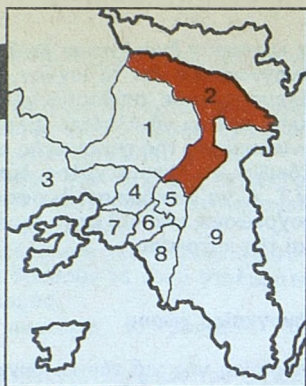
Μᾶς ἀπασχολεῖ, λοιπόν, πολύ τό πρόβλημα: «πού θά βρεθοῦν αὐτά τά μ² γῆς; Μὲ ἀπαλλοτριώσεις; Καμιά ἐλπίδα! Σ' αὐτό ἤρθε νά δώσω καίποια ἀπάντηση (ἀτελή φυσικά καί ὄχι σ' ὅλο τὸ εἶδος τοῦ προβλήματος) ὁ ν. 947 καί ὁ ν. μεταφορᾶς τοῦ σ.δ. Δυστυχῶς τά ὀργανωμένα ἀτομικά συμφέροντα, ἡ κερδοσκοπία, ἡ ψηφοθηρία ἔπρεσαν λυσασμένα πάνω σ' αὐτή τήν προσπάθεια νά ἀντιμετωπιστεῖ ἓνα ἄπ' τά σοβαρότερα κοινωνικά θέματα, γιά τήν ποιότητα ζωῆς μας. Χαρακτηριστικό εἶναι ὅτι, στοὺς περισσότερους Δήμους τοῦ «Διαμερίσματος 8», ἡ γῆ πού μπορεῖ ἀκόμα νά χτιστεῖ, μέ βάση τοὺς σημερινούς ὁρους δομῆσεως, μόλις καί φτάνει γιά τήν κάλυψη τῶν ἀναγκῶν κοινωνικοῦ ἐξοπλισμοῦ. Θά ἔπρεπε, δηλαδή, νά μῆ χτιστεῖ καμιά καινούρια κατοικία καί στή θέση τῆς νά γίνουν σχολεῖα, νοσοκομεῖα, παιδικές χαρές, νηπιαγωγεῖα, πλατείες, θέατρα, πνευματικά κέντρα, κλπ., κλπ. Μὲ τίς τωρινές συνθήκες, τρελές ἰδέες, ἂν; Κι ὅμως, ἀκόμα καί μαζική μεταφορά τοῦ δικαιώματος γιά οἰκοδόμηση (μεταφορά σ.δ.) τῶν ἰδιοκτησιῶν αὐτῶν σέ ἄλλο σημείο τῆς Αἴθνας, ἢ ἀκόμα καλύτερα, σέ ἄλλη πόλη (π.χ., στίς ἀντίπαλες πόλεις – ΚΕΠΑ) θά μπορούσε κανένας νά προτείνει...

Ἐμεῖς, εἰδικά στήν περιοχή μελέτης μας, ἔχουμε σέ ἐπιφάνειαν τόν Ὑμηττό, πού μπορεῖ κάπως νά βοηθήσει γιά τήν ἀντιμετώπιση μερικῶν ἀπό τίς κοινωνικές ἀνάγκες. Πόσοι Δήμοι τῆς Αἴθνας εἶναι ὅμως σέ ἐπαφή μέ τόν Ὑμηττό;

3. ΟΙ ΕΠΟΜΕΝΕΣ ΦΑΣΕΙΣ

Οἱ ἐπόμενες φάσεις αὐτῆς τῆς μελέτης, πού ἀνατέθηκε ἀπό τό Ὑπουργεῖο Χωροταξίας Οἰκισμοῦ καί Περιβάλλοντος (Υ.Χ.Ο.Π.), δέν μπορεῖ, κατά τή γνώμη μας, παρά νά εἶναι ἡ ἐπιστημονική ἐπιβεβαίωση τῶν συμπερασμάτων τῆς α' φάσης, καὶ ὅπως καί ὁ ἐντονός – καλοπροαίρετος – δημιουργικός διάλογος ἀνάμεσα στοὺς 9 μελετητές, τό Ὑπουργεῖο, τήν Τ. Αὐτοδιοίκηση, τό ΤΕΕ καί ἄλλους κοινωνικοὺς φορεῖς γιά τήν ντοκουμενταρισμένη, ἐρμαιομένη, πλήρως δικαιολογημένη ἀναμόρφωση ὁρισμένων στοιχείων τοῦ σχεδίου πλαισίου ρ.σ.Α. 1979. Προσπαθώντας νά κρίνουμε σέ κάθε σημείο, πού πραγματικά οἱ ὕφιστάμενες «τάσεις» καθορίζουν ὁπωσδήποτε τήν ἐξέλιξη καί πού ὑπάρχει περιθώριο (παρά τίς «δυσκολίες») ἡ ἐντονή, καθοριστική παρέμβαση τῆς πολιτείας. Παράλληλα, ὅμως, πρέπει κατά τή γνώμη μας νά ξεκινήσει ἄμεσα (σ' ὅλους, ἂν εἶναι δυνατό, τοὺς Δήμους τῆς Αἴθνας) μέ πρωτοβουλία δική τους, ἡ ἐπεξεργασία τοῦ ρυθμιστικοῦ σχεδίου τῆς περιοχῆς τους, μέσα στά εὐρύτερα πλαίσια τοῦ γενικοῦ ρυθμιστικοῦ τῆς Αἴθνας. Αὐτά τά δημοτικά ρ.σ. μέ τή σειρά τους, θά ἐπηρεάσουν τόν γενικό ρ.σ., πού – ὅπως πιά τό λένε ὅλοι (ἄλλο ἂν τό 'χουν χωνέψει – βρίσκεται σ' ἓνα διαρκῶς «γίγνεσθαι».

* Καί μόνον ἂν π.χ. ὁ νόμος 880 καθόριζε ὅτι «ἐπισπεύδων» αὐτοδικαίως μπορεῖ νά εἶναι ἡ Τ.Α., τά θετικά του ἀποτελέσματα θά ἦταν κεραυνοβόλα.

ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ

2

ΔΗΜΟΙ

ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ*, ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ*, ΚΗΦΙΣΙΑΣ*, ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ** και ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΒΡΙΑΣΙΣΙΩΝ, Ν. ΠΕΝΤΕΛΗΣ, ΜΕΛΙΣΣΙΩΝ, ΠΕΥΚΗΣ, ΛΥΚΟΒΡΥΣΗΣ, Ν. ΕΡΥΘΡΑΙΑΣ, ΕΚΑΛΗΣ, ΔΡΟΣΙΑΣ, ΔΙΟΝΥΣΟΥ, ΣΤΑΜΑΤΑΣ, ΜΠΑΛΑΣ, ΑΝΟΙΞΗΣ, ΑΓ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ*, ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ, ΒΑΡΝΑΒΑ, ΚΑΠΑΝΔΡΙΤΙΟΥ, ΜΑΛΑΚΑΣΑΣ, ΣΥΚΑΜΙΝΟΥ, ΚΑΛΑΜΟΥ, ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ, ΩΡΩΠΟΥ, ΝΕΩΝ ΠΑΛΑΤΙΩΝ, ΣΚΑΛΑΣ ΩΡΩΠΟΥ, ΩΡΩΠΟΥ, ΠΟΛΥΔΕΝΔΡΙΟΥ*, ΚΡΥΟΝΕΡΙΟΥ**, ΑΥΛΩΝΟΣ**, ΑΦΙΔΝΩΝ**.

* Το κύριο τμήμα δήμου ή κοινότητας. ** Μικρό τμήμα μόνο.

ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, 'Αρχιτέκτων-Πολεοδόμος, 'Υπεύθυνος έργου. Β. ΕΥΜΟΛΠΙΔΗΣ, Πολιτικός Μηχανικός - Συγκοινωνιολόγος, Διοίκηση 'Επιχειρήσεων. ΣΤ. ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗΣ, 'Αρχιτέκτων - Πολεοδόμος. ΧΡ. ΚΟΝΤΑΡΟΥΔΗΣ, 'Αρχιτέκτων - Πολεοδόμος. Ε. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΣ, Τοπογράφος Μηχανικός - Συγκοινωνιολόγος. Σ. ΛΑΓΟΔΗΜΟΣ, Τοπογράφος. Ι. ΜΠΑΛΛΙΑΝ, 'Αρχιτέκτων - Πολεοδόμος. Ε. ΣΑΜΑΡΑΣ, Οικονομολόγος. ΑΡ. ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ, Τεχνολόγος Πολιτικός Μηχανικός 'Εργων 'Υποδομής.

Προϊστάμενοι πού έλαβαν μέρος στη Μελέτη: Δ. ΑΛΙΦΕΡΗΣ, 'Αρχιτέκτων - Πολεοδόμος, 'Αντιπρόεδρος, Διευθυντής Πολεοδομίας. ΧΡ. ΑΝΔΡΙΤΣΟΣ, Πολιτικός Μηχανικός, 'Αντιπρόεδρος, Διευθυντής Δικτύων 'Υποδομής. Ι. ΔΟΚΟΥΜΕΤΖΙΔΗΣ, Πολιτικός Μηχανικός, 'Αντιπρόεδρος, Διευθυντής Συγκοινωνιακών 'Εργων. Π. ΨΩΜΟΠΟΥΛΟΣ, 'Αρχιτέκτων Πολεοδόμος, 'Αντιπρόεδρος, Διευθυντής Χωροταξίας.

1. ΓΕΝΙΚΑ

1. Τό Διαμέρισμα 2 βρίσκεται στο βόρειο τμήμα του Νομού 'Αττικής και όρίζεται από την 'Εθνική 'Οδό, τά σύνορα Νομού 'Αττικής με τόν Νομό Βοιωτίας, τόν Νότιο Εύβοϊκό, τήν περιοχή Μαραθώνος, τήν Πεντέλη και τήν προγραμματισμένη άρτηρία Σταυρού - 'Ελευσίνας. Σήμερα κατοικούν 150.000 κάτοικοι πού κατανέμονται σέ 27 Δήμους και Κοινότητες και σύμφωνα με τίς πρώτες εκτιμήσεις τό έτος 2000 τό Διαμέρισμα θά έχει γύρω στίς 300.000 έως 50.000

2. Η ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ 2

2. 'Ο κατάλληλος γιά ανάπτυξη φυσικός ύποδοχέας τής πρωτεύουσας, τό λεκανοπέδιο, είναι μικρός και προσφέρει περιορισμένες δυνατότητες γιά οικιστική ανάπτυξη. Οί διέξοδοι γιά τήν επέκταση τής πόλης εύρίσκονται στόν Κάμπο τών 'Αχαρνών, στά βόρεια προάστεια πρós τήν Λίμνη του Μαραθώνα, τά Μεσόγεια και τήν 'Ελευσίνα. Οί περιοχές αυτές, είναι φυσικό νά δεχθούν πιέσεις γιά επέκτασεις και κυρίως στά τμήματα μέ κατάλληλο τοπίο πού παρέχουν τίς καλύτερες δυνατότητες σύνδεσης μέ τό Λεκανοπέδιο. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία γιά τό Διαμέρισμα 2 γιατί περιλαμβάνει τά βόρεια προάστεια ('Αμαρουσίου, Κηφισιάς 'Εκάλης, Δροσιάς κλπ.) όπως και τόν ευρύτερο χώρο πού όρίζεται από τήν 'Εθνική όδό, τόν Νότιο Εύβοϊκό και τή λίμνη του Μαραθώνα.

3. 'Η σύγκριση του Διαμερίσματος 2 μέ τήν συνολική πρωτεύουσα δείχνει ότι οί συνθήκες σ' αυτό διαφέρουν σημαντικά. 'Η μέση πληθυσμιακή πυκνότητα στήν νομοθετημένη νότια περιοχή του Διαμερίσματος 2 είναι 4 φορές χαμηλότερη από τή μέση τής πρωτεύουσας και γύρω στίς δέκα φορές χαμηλότερη σέ σύγκριση μέ τήν περιοχή του Δήμου 'Αθηναίων. 'Επομένως τό πρόβλημα είναι πώς θά διασωθούν στό μέλλον οί σημερινές σχετικά καλύτερες συνθήκες, παρά τίς πιέσεις αστικοποίησης πού συνεχώς θά αύξάνουν.

3. ΤΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ 2

3.1 'Ο φυσικός 'Υποδοχέας

4. 'Η περιοχή μελέτης χωρίζεται σέ τρεις υποπεριοχές:
α. Τήν πεδινή παραλιακή περιοχή στό βόρειο τμήμα του Διαμερίσματος 2.
β. Τό κεντρικό τμήμα (περιοχή Λίμνης Μαραθώνα μέ ύψόμετρα από 200-400μ.), και
γ. Τήν νότια περιοχή πού περιλαμβάνει τό κύριο τμήμα τής αστικής ανάπτυξης (ύψόμετρα από 100-400μ.).

5. Τό 20% του Διαμερίσματος 2 καλύπτεται από περιοχές μέ ύψόμετρα μεγαλύτερα από 400μ., μέ κύριο όρεινό όγκο τήν Πεντέλη.

6. Τό ανάγλυφο στήν περιοχή μελέτης εμφανίζει μεγάλη ποικιλία από άποψη ύψομέτρων, κλίσεων και ρεμάτων. Οί φυσικές ενότη-

τες πού προκύπτουν από τίς έναλλαγές του αναγλύφου είναι σχετικά μικρής κλίμακας. Τό γεγονός αυτό έχει σάν αποτέλεσμα τήν δημιουργία χώρων σέ κλίμακα ιδιαίτερα εύχρηστη γιά τόν άνθρωπο.

7. Στό βόρειο και στό κεντρικό τμήμα τής περιοχής μελέτης υπάρχουν δάση, καθώς και θαμνώδεις περιοχές. Μειωμένη έκταση έχουν οί δασικές περιοχές στό νότιο τμήμα του Διαμερίσματος, όπου ή αστική ανάπτυξη έχει καταλάβει τό μεγαλύτερο τμήμα του χώρου. Τά πυκνά και άραιά δάση και θαμνώδεις περιοχές καλύπτουν τό 35% τής συνολικής έκτασης.

8. 'Η άγροτική γή καλύπτει μεγάλο τμήμα του χώρου κυρίως στή βορειοδυτική περιοχή και γύρω από τή λίμνη Μαραθώνα πού αντιστοιχεί περίπου στό 34% τής συνολικής έκτασης του Διαμερίσματος 2. Είναι χαρακτηριστικό όμως ότι ενώ γιά τό 1977 ή άγροανάπαυση έφθανε στή χώρα τό 12,3%, στό Νομό 'Αττικής - έκτός από τό Λεκανοπέδιο - έφθανε τό 34,5% τής συνολικής καλλιεργήσιμης έκτασης. Γιά τίς άγροτικές όμως περιοχές του Διαμερίσματος 2, ή άγροανάπαυση φθάνει γιά τόν ίδιο χρόνο σέ ποσοστό 49,2% τής καλλιεργήσιμης έκτασης πού φαίνεται νά είναι και τό ψηλότερο ποσοστό γιά όλόκληρη τή χώρα.

9. 'Η γεωργία πού δέν έχει σήμερα πρωτεύουσα οικονομική σημασία στήν περιοχή του Διαμερίσματος 2, μπορεί νά αποτελέσει σημαντικό στοιχείο γιά τήν άρμονική ανάπτυξη τής περιοχής μέ τήν καλλιέργεια φυτών ύψηλης απόδοσης ή παραδοσιακής σημασίας.

10. Τά προβλήματα πού άφορούν τά στοιχεία του φυσικού ύποδοχά μπορούν νά διατυπωθούν ως έξης:

α. 'Η ύπαρξη και λειτουργία λατομείων καταστρέφει τό περιβάλλον κυρίως στήν περιοχή Πεντέλης, Διονύσου, Μαλακάσας. 'Η αλλοίωση του τοπίου και ένδεχόμενα και ή σπατάλη άλλων φυσικών πόρων (βλάστηση) από τήν έπιφανειακή εκμετάλλευση θά πρέπει νά αντιμετωπιστεί άποτελεσματικά μέ τήν ύποχρεωτική άποκατάσταση του τοπίου στά σημεία προσβολής του.

β. 'Ενα δεύτερο πρόβλημα σχετικό μέ τήν μορφολογία του εδάφους άποτελεί τό κλείσιμο τών ρεμάτων από τήν άνεξέλεγκτη κατασκευή κτισμάτων μέσα σ' αυτά και από τίς μή έλεγχομενες άπορρίψεις μάζων ή/ και άπορριμάτων στά ρέματα.

γ. Οί άκτές στήν περιοχή του Νότιου Εύβοϊκού έχουν ήδη ύποστεί αισθητική αλλοίωση από τήν άπρογραμματιστή ανάπτυξη τής παραθεριστικής κατοικίας και τό φυσικό περιβάλλον είναι έντονα ύποβαμισμένο. 'Η ρύπανση τής θάλασσας από τά άπόβλητα τής ύπάρχουσας παραθεριστικής κατοικίας δέν άποτελεί πρós τό παρόν σημαντικό πρόβλημα. 'Από τήν γενικότερη έμπειρία όμως τών προβλημάτων μόλυνσης πού έχουν σημειωθεί σέ άλλες άκτές τής 'Αττικής προκύπτει σάν ένα πιθανό μελλοντικό πρόβλημα, εάν δέν ληφθούν τά κατάλληλα μέτρα.

δ. 'Η μείωση τών δασικών έκτάσεων πού όφείλεται στήν οικολογική έπιβίωση, τής πυρκαϊγής και τήν παράνομη βοσκή τών αιγοπροβάτων είναι επικίνδυνη εάν συνεχιστεί.

ΤΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ 2 ΣΗΜΕΡΑ

ε. Η εγκατάλειψη της γης και η ταυτόχρονη κατάληψη έδαφών καλής ποιότητας από οικισμούς αποτελεί πρόβλημα που οφείλεται σε σύνθετες, κοινωνικοοικονομικές αιτίες. Για το λόγο αυτό η λύση του προβλήματος της διατήρησης της γεωργικής γης θα πρέπει να αναζητηθεί στη δημιουργία κινήτρων και συνθηκών καλλιέργειας της που καθιστούν αποδοτική την εκμετάλλευσή της.

3.2 Οικιστικό Πλέγμα και Χαρακτήρας Ύψους

11. Το σημερινό οικιστικό πλέγμα του Διαμερίσματος 2 αποτελείται από:

- Τό συνεχές οικιστικό τμήμα που καλύπτει τις νότιες περιοχές του Διαμερίσματος από το Μαρούσι μέχρι 3 χλμ. νότια από τη Λίμνη του Μαραθώνα. Αυτό αποτελεί συνέχεια του συνεχώς οικοδομημένου χώρου του Λεκανοπεδίου.
- Τους διάσπαρτους αγροτικούς οικισμούς στην ενδοχώρα.
- Τά συγκροτήματα παραθεριστικών οικισμών κατά μήκος της παραλίας του Ευβοϊκού.
- Τη ζώνη κατά μήκος της Εθνικής οδού.

Συνεχές οικιστικό τμήμα

12. Από παλιά χρόνια υπήρχαν οι πυρήνες των οικισμών Μετα-

μόρφωσης (Κουκουβάουνες), Άμαρουσίου, Κηφισιάς που είχαν αποκτήσει σχέδια πόλεως από τον προηγούμενο αιώνα (Κηφισιά 1882, Άμαρούσιον 1887, Κουκουβάουνες 1902). Τα αρχικά σχέδια επεκτάθηκαν και εν τώ μεταξύ έγιναν καινούργια σε νέες περιοχές. (Έκάλη 1924, Ν. Κηφισιά 1925, Καστρί 1926, Διονύσους 1928, Ρέα 1929, Ήρακλειο 1931, Λυκόβρυση 1931 και δεύτερη τό 1959, Δροσιά 1952 κλπ.), που συνενώθηκαν και αποτέλεσαν ένα ενιαίο σχέδιο πόλεως, με πολλές αδυναμίες. Στα βόρεια της Δροσιάς, η οικοδομική κίνηση μεταπολεμικά ήταν πολύ σημαντική γύρω από τον παλιό οικισμό Μπογιατίου (Άνοιξη) και την περιοχή Άγ. Στεφάνου, Σταμάτας, Μπάλας. Έτσι η συνεχώς κτισμένη περιοχή επεκτάθηκε από τη Δροσιά μέχρι τον Άγ. Στέφανο, αλλά άνοργάνωτα και χωρίς σχέδια πόλεως. Με αυτό τον τρόπο δημιουργήθηκε μία συνεχής κτισμένη περιοχή από νότο προς βορρά με διαφορετική ύψη κατά τμήματα.

13. Το νότιο τμήμα του Διαμερίσματος 2 αποτελεί συνέχεια της αστικής ανάπτυξης της πρωτεύουσας. Έχει πολλές περιοχές προστασιακού χαρακτήρα που μεταβάλλονται με πολύ γρήγορο ρυθμό. Βορειότερα, στην περιοχή Δροσιάς, Διονύσου ο παραθεριστικός χαρακτήρας της περιοχής διατηρείται, με σημαντικά όμως στοιχεία αστικής ανάπτυξης. Τέλος, η περιοχή Άνοιξης, Μπάλας, Σταμάτας, και Άγ. Στεφάνου μεταξύ του αστικού νότου και αγροτικού βορρά είναι μικτού, αστικού και αγροτικού χαρακτήρα.

Άγροτικοί οικισμοί στην ένδοξη χώρα

14. Οι οικισμοί στην όρεινη περιοχή θόρεια της λίμνης Μαραθώνος και μέχρι 2-3 χλμ. από την ακτή του Ν. Εύβοϊκού παρουσιάζουν τα βασικά χαρακτηριστικά των αγροτικών οικισμών, αναπτυσσόμενοι σε λογική θέση σε σχέση με την αγροτική γη, με σωστή προοπτική και προσανατολισμό και πηγές νερού, σε κοντινή σχετικά απόσταση για την ύδρευση τους. Όπως προκύπτει από παλιές απογραφές οι περισσότεροι από τους οικισμούς αυτούς υπήρχαν προ του 1923.

Οι παραλιακοί οικισμοί

15. Το 1970 ένα σημαντικό τμήμα της παραλίας έχει ήδη καταληφθεί από οικισμούς δεύτερης κατοικίας (παραθεριστικής). Οι οικισμοί αυτοί από τότε συνέχισαν να αναπτύσσονται χωρίς σχέδιο. Έξαιρηση αποτελεί η Σκάλα Όρωπου που έχει νομοθετημένη περιοχή δόμησης, όπως επίσης όρισμένες παραθαλάσσιες εκτάσεις ανατολικά και δυτικά του οικισμού Χαλκούτσι.

16. Υπολογίζεται ότι έχουν κτισθεί περίπου 6.000 κατοικίες για παραθεριστική χρήση και μερικές μεγάλες οικοδομικές μονάδες και ξενοδοχεία που ένοικιάζουν δωμάτια για το σκοπό αυτό.

Ζώνη κατά μήκος της Έθνικής οδού

17. Οι κύριες βιομηχανικές συγκεντρώσεις στο χώρο του Διαμερίσματος 2 εύρισκονται κατά μήκος της Έθνικής οδού με μεγαλύτερη πύκνωση στο τμήμα από τη διασταύρωση της Έθνικής οδού με τον μελλοντικό άξονα Σταυρού - Έλεουσινας μέχρι το ύψος του Αγ. Στεφάνου και βορειότερα στο ύψος του Καπανδριτίου και Μαλακιάς καθώς και πριν από το όριο των νομών Αττικής - Βοιωτίας. Τέλος υπάρχουν βιομηχανίες διάσπαρτες σε σημαντικό αριθμό στις νοτιοδυτικές άστικές περιοχές του Διαμερίσματος.

4. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

4.1 Στόχοι

18. Στα πλαίσια των στόχων και των αποφάσεων του Έθνικού Συμβουλίου Χωροταξίας και Περιβάλλοντος θα πρέπει να βασιστούν οι ειδικότεροι στόχοι για την ανάπτυξη του Διαμερίσματος 2 εάν αναπόσπαστου τμήματος του ευρύτερου χώρου της πρωτεύουσας.

19. Είναι ανάγκη, επομένως, να γίνουν οι έξης εξειδικεύσεις που αντιπροσωπεύουν τις ανάγκες του Διαμερίσματος.

α. Διατήρηση και βελτίωση της ποιότητας ζωής, επομένως και του περιβάλλοντος του οικιστικού πλέγματος. Η διατήρηση έχει ιδιαίτερη σημασία για τα τμήματα που έχουν αναπτυχθεί εάν περιοχές κατοικίας υψηλής ποιότητας. Η βελτίωση αφορά κυρίως τα τμήματα που παρουσιάζουν τα τελευταία χρόνια πολύ υψηλούς ρυθμούς αύξησης πληθυσμού, πάνω σε υποδομή που δεν μπορεί να αντιμετωπίσει τέτοιες αυξήσεις (Μεταμόρφωση, Ηράκλειο, κλπ.).

β. Η διάσωση του χαρακτήρα των αγροτικών οικισμών. Αυτό προϋποθέτει ότι θα πρέπει να περιοριστεί η ανάπτυξη νέων οικιστικών περιοχών γύρω από τους οικισμούς αυτούς.

γ. Άμεση ανάσχεση της καταστροφής του τοπίου των ακτών του Εύβοϊκού από την ανοργάνωτα αναπτυσσόμενη παραθεριστική κατοικία και τουριστικές εγκαταστάσεις και ανάσχεση της καταπάτησης δημοσίας γης στις ακτές.

δ. Άμεση ανάσχεση οικιστικής ανάπτυξης σε ακατάλληλες περιοχές. Δηλαδή σε εκτάσεις με κακό ανάγλυφο ή όπου είναι ανάγκη να διασωθούν, διατηρηθούν και επεκταθούν τα δάση και το τοπίο από άποψη αισθητικής και οικολογίας.

ε. Δημιουργία ισορροπίας σχέσης μεταξύ οικιστικών περιοχών, φύσης και καλλιεργουμένων εκτάσεων.

στ. Αποκατάσταση του τοπίου που έχει υποστεί καταστροφή (λατομεία, ακτές, αναδάσωση).

4.2 Πολιτική

4.2.1 Συσχέτιση Διαμερίσματος με τον Υπόλοιπο Χώρο Πρωτεύουσας

20. Στην προκειμένη περίπτωση ή πραγματοποίηση των στόχων θα πρέπει να στηρίζεται σε μία πολιτική ανάπτυξης που θα δίνει συγχρόνως και λύσεις στα προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί. Δηλαδή θα πρέπει να καθοριστούν οι άρχες που θα βασίζεται η οργάνωση του χώρου και ο αντίστοιχος προγραμματισμός τους ώστε να είναι δυνατή:

α. Η οργανική συσχέτιση του Διαμερίσματος 2 με τα άλλα

Διαμερίσματα ή άλλες γειτονικές περιοχές εκτός ΡΣΑ.

β. Η οργάνωση του οικιστικού πλέγματος που βρίσκεται στο χώρο του Διαμερίσματος.

21. Η οργανική συσχέτιση με τα άλλα Διαμερίσματα προϋποθέτει βαθιά γνώση των προβλημάτων και των προτεινόμενων λύσεων για την ανάπτυξη πρωτεύουσας, που στη φάση αυτή της μελέτης δεν είναι δυνατή.

22. Η βασική παραδοχή ότι κάθε Διαμέρισμα θα πρέπει να αποτελεί ένα αυτόδυναμο οικιστικό σύνολο, θα πρέπει να εξεταστεί σε συσχετισμό με την ανάγκη όπως οι χρήσεις μητροπολιτικής και εθνικής κλίμακας που πιθανόν να βρίσκονται στο χώρο του, να είναι οργανικά συνδεδεμένες με τα υπόλοιπα Διαμερίσματα και τις προσπελάσεις προς τη χώρα, ώστε να επιτυγχάνονται οι λειτουργικοί τους στόχοι.

23. Η σχέση του Διαμερίσματος 2 με τον διπλανό νομό Βοιωτίας και την Εύβοια είναι σήμερα μεγάλη (μεταφορές, βιομηχανία), και πιστεύεται ότι η συσχέτιση αυτή θα αυξηθεί σημαντικά και σε βαθμό που θα επιβάλλει την επέκταση στο μέλλον της λεπτομερειακής μελέτης του Ρυθμιστικού Αθηνών, ώστε να περιλαμβάνει και τις περιοχές Χαλκίδας και Θηβών.

4.2.2 Οργάνωση του Χώρου του Διαμερίσματος

24. Η γενική πολιτική για την οργάνωση του οικιστικού πλέγματος θα πρέπει να είναι σε θέση να καλύψει όλο το φάσμα των αναγκών των κατοίκων του Διαμερίσματος, καθώς και εκείνων που εξυπηρετούν το σύνολο της πρωτεύουσας. Επομένως είναι απαραίτητο να περιληφθούν τα είδη των λειτουργιών που θα ικανοποιούν τις ανάγκες αυτές και να σχεδιαστεί ο οικιστικός χώρος με τέτοιο τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται στους στόχους που έχουν τεθεί, μεταξύ των οποίων και την βελτίωση της ποιότητας ζωής.

25. Για την επαναφορά της ανθρώπινης κλίμακας στον χώρο του Διαμερίσματος (και γενικώς της πρωτεύουσας) είναι απαραίτητη η οργάνωση της δομής του με ορθολογικό τρόπο. Ο οικιστικός χώρος πρέπει να ιεραρχηθεί με βασικό κριτήριο το είδος και τις κλίμακες των λειτουργιών που χρειάζονται σε σχέση με τις ανάγκες των πληθυσμιακών μεγεθών που εξυπηρετούνται.

5. ΤΑ ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΕΡΓΑ

26. Μέσα στις υποχρεώσεις του μελετητή ήταν και η επισήμανση των επείγοντων έργων, θεωρώντας ότι κάθε αναβολή χειροτεύει επικίνδυνα την κατάσταση στη συγκεκριμένη περιοχή όπου υπάρχει σοβαρό πρόβλημα. Πόσο επείγον μπορεί να χαρακτηριστεί ένα έργο εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, αλλά κυρίως από:

α. το χρόνο - δηλαδή το πόσο μπορεί να περιμένει τη λύση του το πρόβλημα.

β. την επίδραση που μπορεί να έχει η εκτέλεση ή μη του έργου στη λειτουργικότητα της περιοχής, και

γ. το βαθμό υποβάθμισης που προξενεί ή μη εκτέλεση του έργου.

27. Η μελέτη των παραγόντων αυτών στο Διαμέρισμα 2, σε συνάρτηση με τα προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί σε όρισμένες περιοχές, βοήθησαν να εντοπισθούν οι ανάγκες για επείγοντα έργα, τα κυριότερα των οποίων είναι τα έξης:

α. Το αποχετευτικό πρόβλημα είναι το πιο σοβαρό, όπως και σε ολόκληρη την πρωτεύουσα. Ειδικότερα για την περιοχή αυτή, τα βιομηχανικά απόβλητα της περιοχής Οινόφυτων που αποχετεύονται στον Άσωπό, δημιουργούν μεγάλα προβλήματα μόλυνσης της θάλασσας.

β. Είναι απαραίτητο να γίνουν επείγοντως σχεδιαγράμματα και καταγραφές των δικτύων υποδομής στους δήμους και κοινότητες που δεν έχουν. Η έλλειψη αυτών των στοιχείων προξενεί καταστροφές στα υφιστάμενα δίκτυα κάθε φορά που γίνονται επεκτάσεις τους.

γ. Εκτός από τα παραπάνω υπερεπείγοντα έργα, είναι ανάγκη να δοθεί πρώτη προτεραιότητα στη μελέτη και εκτέλεση των έξης:

Ι. Των αποφασισμένων βασικών λεωφόρων έλευθέρας κυκλοφορίας Κύμης και Σταυρού - Έλεουσινας. Η σημασία τους στη λύση των κυκλοφοριακών προβλημάτων του Διαμερίσματος 2 είναι τεράστια.

ΙΙ. Δικτύου ομβρίων σε πολλούς δήμους και κοινότητες.

ΙΙΙ. Τέλος, είναι απαραίτητη η αναστολή των έργων ανάπτυξης και οικοδόμησης σε περιοχές που θα αποφασισθεί να αναπτυχθούν.

ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ

1

ΔΗΜΟΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ: ΑΧΑΡΝΩΝ, ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΩΝ, ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΩΝ, ΦΥΛΗΣ, ΚΡΥΟΝΕΡΙΟΥ, ΑΦΙΔΝΩΝ, ΑΥΛΩΝΟΣ

ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

«ΚΟΣΜΑΣ ΞΕΝΑΚΗΣ καί ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ»

ΚΟΣΜΑΣ ΞΕΝΑΚΗΣ, *Αρχιτέκτων-Πολεοδόμος*. ΘΑΛΗΣ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ, *Πολεοδόμος*. ΜΥΡΤΩ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ, *Αρχιτέκτων*. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΠΟΓΔΑΝΟΣ, *Αρχιτέκτων-Πολεοδόμος*. ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΔΕΜΑΘΑΣ, *Οικονομολόγος*. ΜΑΙΡΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΝΙΔΟΥ, *Κοινωνιολόγος*. ΒΑΣΙΛΗΣ ΣΤΕΦΑΝΗΣ, *Συγκοινωνιολόγος*. ΝΕΟΚΛΗΣ ΨΙΛΟΠΟΥΛΟΣ, ΜΑΡΙΑ ΨΙΛΟΠΟΥΛΟΥ, *Αρχιτέκτονες*. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΛΑΓΑΡΙΑΣ, *Πολιτικός μηχανικός-Υγιεινολόγος*. ΑΛΙΚΗ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ, *δικηγόρος*.

ΠΡΩΤΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ 1, ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΣΑΝ ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΙΣ ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ¹

Δέν θά βγάλω συμπεράσματα (μού φαίνεται πολύ επικίνδυνο γιά τήν ούσία του σκοπού), από τό δεκαήμερο τών παρουσιάσεων, βρίσκω όμως πολύ επιτακτικό νά έρθουμε σέ ρεαλιστική συνεννόηση οι μελετητές καί οι άλλοι φορείς μεταξύ μας ανά δύο, ανά τρείς, ανά περισσότεροι καί νά γίνει τριθήμερη πού νά συμφωνήσουμε στα πολύ βασικά θέματα, έκείνα πού 'χουν ούσιαστική σημασία.

Θά έπισημάνω, όμως, προσπαθώντας νά σταθώ στην μεγάλη κλίμακα, μερικές σκέψεις πάνω στα σημαντικά θέματα-στόχους πού άφορούν τήν πόλη όλόκληρη καί άκόμη σέ άλλα θέματα-προτάσεις πού νομίζω ότι ή πραγματοποίησή τους θά βοηθήσει τήν πόλη αυτή νά άρχισι νά άποκτάει έναν πυρήνα, ένα άνθρωπινο ενδιαφέρον πού από καιρό έχει χάσει.

1ο Θέμα: ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Τό Διαμέρισμα 1 δέν έχει πρόβλημα χώρου γιά νά δεχθεί τόν πληθυσμό-στόχο· έχει, όμως, πρόβλημα ένοχλήσεων πού θά προκύψουν από τήν τόσο γρήγορη συσσώρευση του πληθυσμού αυτού. (4πλασιασμό σέ 20 χρόνια)².

Τά περισσότερα από τά υπόλοιπα Διαμερίσματα δείχνουν πώς θά ξεπεράσουν - άλλο λιγότερο, άλλο περισσότερο - τόν πληθυσμό-στόχο.

Τό έρώτημα είναι, άν έμεις θά εξακολουθούμε νά θέλουμε νά δεχτούμε τόσο πληθυσμό ή αντίθετα, θά πρέπει νά θέλουμε μιά σταθεροποίησή του;

Τό άλλο έρώτημα είναι τί κάνουμε μέ τόν πληθυσμό-στόχο του συνόλου της πρωτεύουσας, τόν αλλάζουμε; καί πόσο; καί ποιό τό έτος-στόχος; καί ποιός ό σκοπός του έτους «στόχος».

2ο Θέμα: ΘΕΣΕΙΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Οι θέσεις εργασίας πού θά έχουμε στό μέλλον δέν φαίνεται ότι έπαρκούν γιά τήν άπασχόληση στό Διαμέρισμά μας³.

Θά χρειασθούμε θέσεις εκτός διαμερί-

σματος καί άκόμη, όπως ήδη συμβαίνει, εκτός νομού (Οινόφυτα)

Μά καί άν είχαμε άριθμητικά, μέ τήν βοήθεια κάποιων υπολογισμών, τίς άπαραίτητες θέσεις γιά άυτόνομια άπασχόλησης, μπαίνουν τά έρωτήματα:

α) Πόσοι του διαμερίσματος 1 θά καταλάβουν αυτές τίς θέσεις καί πόσοι από τά άλλα διαμερίσματα;

β) Θέλουμε ή είμαστε βέβαιοι γιά τή σύνθεση της άπασχόλησης πού προκύπτει από τίς υπάρχουσες καί προβλεπόμενες θέσεις εργασίας;

Είναι θέμα μητροπολ. κλίμακας γιά τό σύνολο της πρωτεύουσας καί όχι γιά κάθε διαμέρισμα.

Έμεις νομίζουμε πώς πρέπει νά ξεκινήσουμε από τήν έλευθερία μετακίνησης, τήν έλεύθερη έπιλογή εργασίας, έλευθερία πού περιέχει τήν πολύ πιθανή δυνατότητα άλλαγής στο είδος άπασχόλησης καί γενικά στην οικονομική εξέλιξη ενός διαμερίσματος μιάς μητροπολιτικής περιοχής μιάς χώρας.

Καί τήν έλευθερία αυτή τήν έχει κανείς μόνο μέ σαφές καί σύντομο δικό δικτυο καί αντίστοιχες συγκοινωνίες.

3ο Θέμα: ΚΕΝΤΡΑ

Όλοι όρισαν κάποια θέση κέντρου. Σέ μās τούς περιθωριακούς (τά διαμερίσματα 1,2,3,9) πού άκόμη δεχόμαστε πληθυσμό, έχουμε καί κάποια γή μή χτισμένη, καί βρίσκουμε σχετικά μακριά από τό κέντρο της Αθήνας, είναι σχετικά εύκολο νά όρίσουμε τό κέντρο αυτό καί σά θέση καί σάν ποιότητα. Στά υπόλοιπα διαμερίσματα, όμως, όπου τά προτεινόμενα κέντρα στην ούσία συμπίπτουν μέ τά υπάρχοντα, μέ ποιό τρόπο όρίζεται ή ποιότητα καί ειδικά οι διοικητικές καί πολιτιστικές λειτουργίες σάν χώρος καί θέση;

4ο Θέμα: ΕΜΠΟΡΙΟ

Έκείνο πού θά βοηθήσει καθοριστικά τήν άυτόνομια στό έμπόριο καί τίς υπηρεσίες

είναι τό εισόδημα καί όχι τό πληθυσμιακό μέγεθος μόνο.

Είναι όμως πολύ δύσκολο νά υπολογίσει κανείς τό μελλοντικό εισόδημα 300.000 μεταναστών πού θά 'ρθουν στο διαμέρισμα 1 μέσα σέ 20-30 χρ.

Είναι καί αυτό ζήτημα μητροπολιτικής κλίμακας. Ό υπολογισμός ενός κάποιου μέσου εισοδήματος κατά διαμέρισμα, φαίνεται άπαραίτητος.

5ο Θέμα: ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Θά βοηθήσει πολύ τήν άποκέντρωση, αλλά καί θά δυναμώσει τήν άυτόνομια τών διαμερισμάτων ή έσωτερική άποκέντρωση της έθνικής Διοίκησης (Υπουργεία). Πράγμα πού δέν συμβαίνει άρκετά, σύμφωνα μέ τίς έπιλογές πού έχουν γίνει.

6ο Θέμα: ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

Νά θρεθούν δηλαδή διαδρομές πεζών πού νά ένώνονται μέ τά μικρά καί μεγάλα πράσινα καί μέ τίς σημαντικές λειτουργίες, νά μορφώνουν ένα δικτυο ασφαλών πεζοδρόμων πού νά άγκαλιάζει όλη τήν πόλη, τίς ύπόγειες τών λόφων καί βουνών καί τελικά νά ένώνεται μέ τό ύπαιθρο.

7ο Θέμα: ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Νά όρισθούν καί έξασφαλισθούν τά χαρακτηριστικά τοπογραφικά σημεία στην πόλη καί τά παραθαλάσσια, σέ συνδυασμό μέ τό προηγούμενο δικτυο πεζοδρόμων, ώστε νά μπορεί κανείς νά άναφέρεται σέ αυτά, δημιουργώντας έτσι έναν νέο άνάγλυφο σκελετό της πόλης πολύ πιό ανθρώπινο πού νά προδίδει τήν τοπογραφία πάνω στην όποια χτίστηκε.

8ο Θέμα: ΔΙΚΤΥΟ ΔΡΟΜΩΝ

Θέλουμε σαφές καί γρήγορο δικτυο δρόμων, ώστε νά δίνεται στο μέγιστο ή δυνατότητα έπιλογής είτε εργασίας είτε άναψυχής καί πολιτιστικών δραστηριοτήτων, σέ όλους τούς κατοίκους του λεκανοπέδιου πού έτι

θά αρχίσουν να αισθάνονται ελεύθεροι μέσα στην πόλη τους.

9ο Θέμα: ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΣΤΙΕΣ

Πρέπει να ετοιμάσουμε τις προϋποθέσεις για τρία ακόμη σημαντικά κέντρα-εστίες στην Αθήνα.

Δέν μιλώ για εμπορικά ή διοικητικά κέντρα.

Μιλώ για κέντρα, θά τα πω εστίες ή πολιτιστικά κέντρα ή μέρη του πολιτιστικού πυρήνα της Αθήνας που είναι μία μεγάλη μητροπολιτική πληθυσμιακή συγκέντρωση.

Εμπορικά και διοικητικά κέντρα, τα πρώτα αναγκαία, τα δεύτερα υποχρεωτικά

περισσότερο, υπάρχουν λίγο πολύ και είναι εύκολο να αυξηθούν, παίζουν όμως έναν απαραίτητο, αλλά καθόλου άρκετό ρόλο στη ζωή των κατοίκων μιάς μεγάλης πόλης.

Τά κέντρα έκτακτης-έρεθιστικής πολυπλευρης για όλους παιδείας, όχι τά γνωστά Πανεπιστήμια ή τά σχολεία κατώτερης και μέσης παιδείας, ούτε ακόμη τά λαϊκά Πανεπιστήμια, αλλά κείνα που θά συνδυάζουν παιδεία με άναψυχή, με παιχνίδι, με δημιουργικότητα, αυτά είναι τά κέντρα που λείπουν.

Τά τρία, λοιπόν, αυτά κέντρα, μαζί με τό ήδη προγραμματισμένο, θά γίνουν τό πιο δυνατό δίκτυο αναφοράς της πόλης.

α) Τό πνευματικό κέντρο πού είναι ήδη προγραμματισμένο στό κέντρο της Αθήνας σάν διεθνές και έθνικό, ανταγωνιστικό μέ ευθύνη του κράτους.

β) Τό κέντρο στό άεροδρόμιο του Έλληνικού, πού σάν κεντρικό του πυρήνα θά 'χει ένα μουσείο καραβιών και καϊκών, θά περιέχει ακόμη ό,τι σχετίζεται μέ τόν άνθρωπο της θάλασσας και τή θάλασσα, ένυδρείο μέ τά ψάρια των θαλασσών της Ελλάδας και των άλλων θαλασσών. Και κοντά σ' αυτά, σχολές και εργαστήρια έρευνας της θάλασσας, των φυτών και ζώων της και πάνω από όλα, εργαστήρια έρευνας για τόν καθαρισμό της θάλασσας από τή ρύπανση.

γ) Τό κέντρο στό Γκάζι θά πρέπει νά γίνει ένας χώρος κήπου και αισθητικής απόλαυσης. Στολισμένος μέ τίς υπάρχουσες εγκαταστάσεις του Γκαζιού, έργο καταπληκτικής αισθητικής ποιότητας, μέ καλλιτεχνικές μόνιμες και έναλασσύμενες γλυπτές σύγχρονες κατασκευές, μέ σύνολα καλλιτεχνικά γλυπτών και ζωγραφικών συγκροτημάτων Έλλήνων αλλά και ξένων, μέ περιοχή καλλιτεχνικών συνθέσεων μέ στοιχείο τό νερό και τέλος, μέ περιοχές πυκνού μονωτικού πράσινου. Τήν ευθύνη του θά 'χει ό Δήμος, και δέν θά 'ναι ανταγωνιστικό.

δ) Τέλος, τό τέταρτο και σημαντικότερο, τό κέντρο στό Τατόι, ευθύνης κράτους, αλλά μή ανταγωνιστικό και αυτό θά πρέπει νά τά περιέχει όλα.

Όλους τούς τύπους άθλητισμού στίβου κλπ, ιππασία, μηχανών εδάφους (αυτοκίνητα, μοτοσυκλέτες, ποδήλατα) και άερος (άερομοντέλα), μέ μουσείο άθλητισμού.

Ζωολογικό κήπο μέ οργάνωση ελεύθερης κίνησης των ζώων, μέ ειδικό τμήμα για τήν ελληνική πανίδα.

Βοτανικό δάσος μέ τμήμα πουλιών και πεταλούδων και άλλων εντόμων μέ δυνατότητα επίσκεψης σέ όλη τήν έκτασή του και μέ ειδικό τμήμα για τήν ελληνική χλωρίδα.

Εργαστήρια έρευνας και διδασκαλίας για τή διατήρηση και αύξηση της ελληνικής πανίδας και χλωρίδας και ειδικά της μεγάλης ποικιλίας των πεταλούδων.

Τό κέντρο πολύτεχνης, πολύπλευρης ανθρώπινης καλλιτεχνικής έκδήλωσης για όλες τίς ηλικίες, μέ ανοιχτές συζητήσεις, μέ θέατρο, μουσική, κινηματογράφο, χορό σέ ανοιχτούς και κλειστούς χώρους και συμμετοχή για όποιον θελήσει.

Και τέλος, τό μεγάλο κέντρο παιχνιδιού και διασκέδασης για όλες τίς ηλικίες μέ όλα τά γνωστά όργανα και κατασκευές, καθώς και άλλες εγκαταστάσεις για παιχνίδι.

Οι εγκαταστάσεις του κέντρου Τατοίου θά πλαισιώνονται από τό δάσος της Πάρνηθας πού στά κενά του και κοντά σέ αυτές θά είναι δυνατή ή διανυχτέρευση σέ σκηνές ή τροχόσιτα για 1-3 μέρες εκείνων πού θά 'ρθουν νά παρακολουθήσουν ή και συμμετάσχουν στις διάφορες έκδηλώσεις.

Κοσμάς Ξενάκης

11 Ιούνη 1980

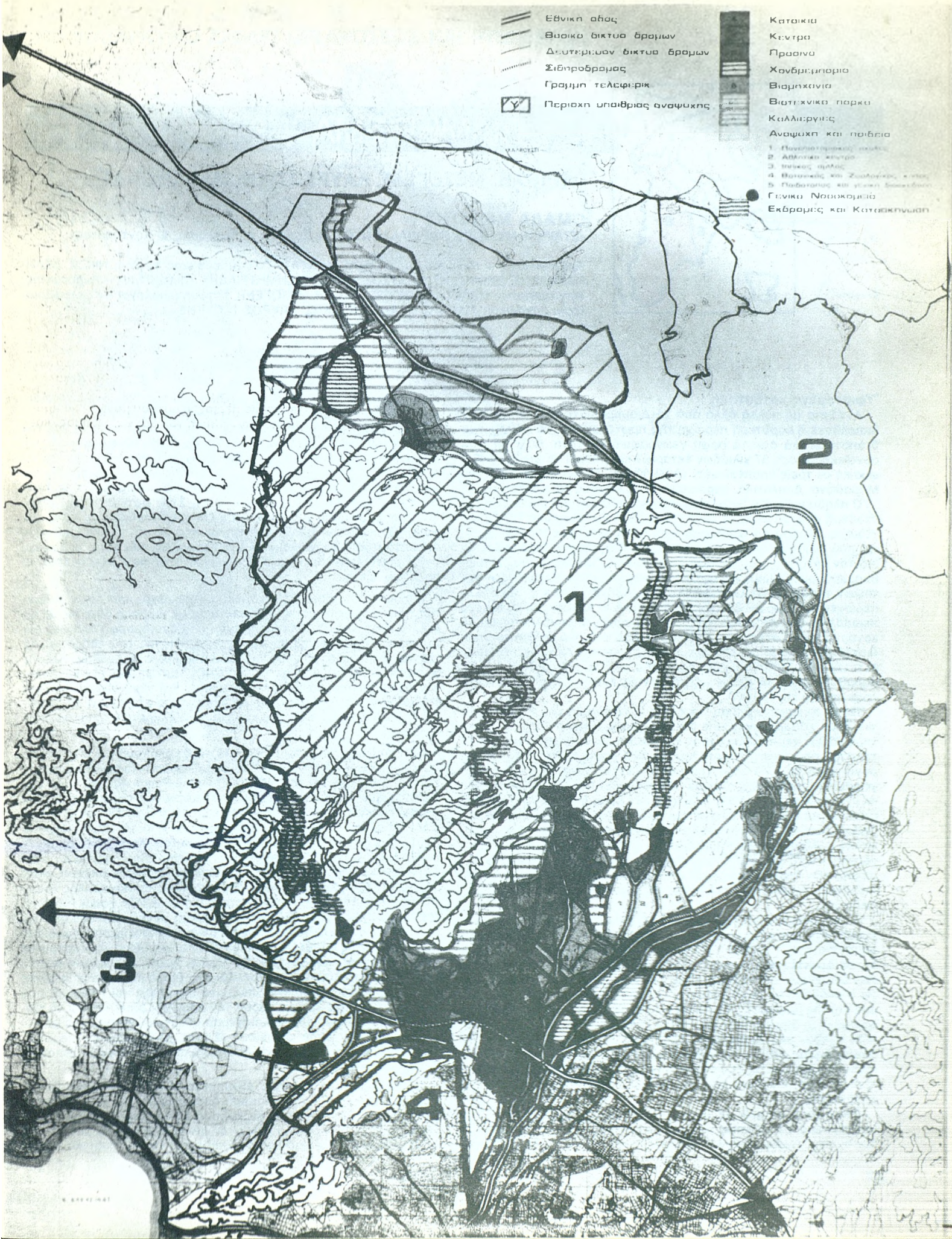
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Τό κείμενο αυτό, μέ ελάχιστες αλλαγές, διαβάστηκε τήν 11 Ιουνίου 1980 σέ κοινή σύσκεψη των μελετητών των υπολοίπων 8 Διαμερισμάτων, των εκπροσώπων του Υ.Χ.Ο.Π και της Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α. και άλλων φορέων.

2. 99.000 σήμερα και 390.000 μέλλοντικά.

3. Έφόσον δεχθούμε τόν πληθυσμό-στόχο και τό αίτημα άυτονομίας εργασίας κατά Διαμερίσμα.

ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ 1 ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΡΥΘΜΙΣΗΣ

ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ

9

ΠΕΡΙΟΧΗ: ΜΕΣΟΓΕΙΑ, ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗ, ΜΑΡΑΘΩΝΑΣ

ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

«ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ: Α. Συμεών, Α. Κολλάρος, Σ. Κονταράτος».

Άρχιτέκτονες – Πολεοδόμοι: ΣΑΒΒΑΣ ΚΟΝΤΑΡΑΤΟΣ (υπεύθυνος έργου), ΝΙΚΟΣ ΔΕΛΗ-ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ, ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΑΤΣΟΣ. ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, Πολεοδόμος – Χωροτάκτης. Άρχιτέκτονες: ΜΕΛΕΤΗΣ ΛΟΥΚΟΣ, ΔΑΝΑΗ ΑΡΜΟΓΕΝΗ. Συγκοινωνιολόγοι – Κυκλοφοριολόγοι μηχανικοί: ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ, ΣΠΥΡΟΣ ΤΣΟΥΚΗΣ.

Υφισταμένη κατάσταση

Αντίθετα με πολλά άλλα από τὰ Διαμερίσματα στὰ ὁποῖα ὑποδιαιρέθηκε ἡ εὐρύτερη περιοχή τῆς πρωτεύουσας, τὸ Διαμέρισμα 9 ἀποτελεῖ μιά ἀρκετὰ σαφὴ γεωγραφικὴ ἐνότητα. Καλύπτει μιά συνολικὴ ἔκταση 87 χιλιάδων ἑκταρίων καὶ μπορεῖ νὰ ὑποδιαιρεθεῖ φυσικὰ σὲ τρεῖς ὑποπεριοχές: τὰ Μεσόγεια, τὴ Λαυρεωτικὴ καὶ τὸν Μαραθῶνα. Διοικητικά, περιλαμβάνει 22 δήμους καὶ κοινότητες.

Ὁ πληθυσμὸς τοῦ Διαμερίσματος παρουσίασε μιά σημαντικὴ καὶ σταθερὴ αὐξηση μετὰ τὸ 1951 καὶ τὸ 1971 ἔφτασε τοὺς 72.000 κατοίκους. Σήμερα θὰ πρέπει νὰ ἔχει ξεπεράσει τοὺς 100.000, πράγμα πού σημαίνει ὅτι ὁ ἐτήσιος ρυθμὸς αὐξήσεώς του ξεπερνᾷ τῶρα πιά τὸν ἀντίστοιχο ρυθμὸ τῆς Περιφέρειας Πρωτευούσης. Ἡ πληθυσμιακὴ αὐτὴ διόγκωση ὀφείλεται, κυρίως, στὴν εἰσορὴ νέων κατοίκων τόσο ἀπὸ τὸ λεκανοπέδιο τῆς Ἀθήνας, ὅσο καὶ ἀπὸ ἄλλες περιοχές τῆς χώρας. Στοιχεῖα ἔλξης εἶναι οἱ καλύτερες συνθῆκες περιβάλλοντος, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπαρξὴ εὐκαιριῶν ἀπασχόλησης καὶ οἰκονομικότερης στέγασης. Στὸ χαρακτῆρα τοῦ περιβάλλοντος πού διατηρεῖται ἀκόμη ἀρκετὰ φυσικὸς καὶ ἰδιαίτερα στὴν ὑπαρξὴ μιάς ἐκτεταμένης ἀκτογραμμῆς ὀφείλεται καὶ ἡ ραγδαία ἀνάπτυξη παραθεριστικῶν οἰκισμῶν μὲ μὴ μόνιμο πληθυσμὸ πού τὸ καλοκαίρι φτάνει τῖς 180.000.

Ὡς τὸ πρόσφατο ἀκόμη παρελθὸν ἡ οἰκονομία τοῦ Διαμερίσματος ἦταν καθαρὰ ἀγροτικὴ. Σήμερα, ὅμως, ὑπολογίζεται ὅτι ἀπὸ τοὺς 35.000 περίπου ἐνεργοὺς κατοίκους μόνο τὸ 16% ἀπασχολεῖται στὸν πρωτογενὴ τομέα, ἐνῶ τὸ 47% ἀπασχολεῖται στὸ δευτερογενὴ καὶ τὸ 37% στὸν τριτογενή. Γενικά, εἶναι φανερό πὼς ἡ γεωργία-κτηνοτροφία, ἂν καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἀποτελεῖ βασικὴ πηγὴ εἰσοδήματος γιὰ τὴν περιοχή, δὲν εἶναι πιά ὁ κύριος κλάδος ἀπασχόλησης καὶ ὅτι συχνὰ προσφέρει ἀπλῶς συμπληρωματικὴ ἀπασχόληση σὲ μέλη ἀγροτικῶν οἰκογενειῶν πού ἔχουν ἤδη στραφῆ σὲ ἄλλους κλάδους (βιομηχανία, οἰκοδομήσεις, ἐμπόριο, ὑπηρεσίες). Αὐτὸ ὀφείλεται καὶ στὴ διάρθρωση τῶν καλλιεργειῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων κυριαρχοῦν οἱ παραδοσιακὲς ἐκτατικές (ἀμπέλια, ἐλιές, δημητριακὰ), ἀλλὰ καὶ στὴν οἰκοπεδοποίηση τῆς γεωργικῆς γῆς.

Ἡ μεταποίηση ἀποτελεῖ ἀσφαλῶς ἓνα δυναμικὸ κλάδο τῆς οἰκονομίας τοῦ Διαμερίσματος καὶ σὲ ὁρισμένες περιοχές ἀπασχολεῖ σημαντικὸ ποσοστὸ τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ. Φαίνεται ὅμως ὅτι σὲ ἀρκετὲς βιομηχανίες ἀπασχολοῦνται, κυρίως, ἐργαζόμενοι πού διαμένουν στὸ λεκανοπέδιο. Πολὺ μεγάλο δυναμισμό ἐμφανίζει ὁ κλάδος τῶν οἰκοδομήσεων, λόγω τῆς συνεχοῦς ἀστικοποίησης καὶ τῆς ραγδαίας ἀνάπτυξης τῆς παραθεριστικῆς κατοικίας. Σὲ ὁρισμένους δήμους καὶ κοινότητες ὁ κλάδος αὐτὸς ἀπορροφᾷ τὸ 30% σχεδὸν τοῦ διαθέσιμου ἐργατικοῦ δυναμικοῦ. Οἱ εὐκαιρίες ἀπασχόλησης στὶς οἰκοδομήσεις φαίνεται ὅτι ἀποτελέσαν καὶ τὸν κύριο παράγοντα γιὰ τὴν εἰσορὴ νέου μόνιμου πληθυσμοῦ (ἀπὸ τὸ λεκανοπέδιο, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν Ἠπειρο, τὴ Θεσσαλία καὶ τὴν Πελοπόννησο).

Ὅπως εἶναι φυσικὸ, μὲ τῖς πρόσθετες ἀπαιτήσεις πού δημιουργοῦνται ἀπὸ τὴν αὐξηση τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν εἰσοδημάτων, ὁ τριτογενὴς τομέας διογκώνεται συνεχῶς. Στὴ διόγκωσή του συν-

τελεῖ, ἐξάλλου, καὶ ἡ ραγδαία αὐξηση τοῦ παραθεριστικοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν τουριστικῶν-ἀναψυχικῶν δραστηριοτήτων.

Σημαντικὸ παράγοντα γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς περιοχῆς καὶ τὴν αὐξηση τοῦ εἰσοδήματος ἀποτελέσσε, τῖς τελευταῖες δεκαετίες, καὶ ἡ πώληση ἀγροτεμαχίων, ἡ ὁποία μὲ τὴ σειρὰ τῆς δημιουργήσε τῖς προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἔνταση τῆς οἰκοδομικῆς δραστηριότητος καὶ τὴν ἐνίσχυση τοῦ κυκλώματος συναφῶν ὑπηρεσιῶν (μεσίτες, συμβολαιογράφοι, ὑπομηχανικοὶ κλπ.). Στὴν ἀστικοποίηση, ἐξάλλου, τῆς ἀγροτικῆς γῆς βασίζονται καὶ οἱ προσδοκίες μεγάλου μέρους τῶν παλαιῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς γιὰ τὴν οἰκονομικὴ τους ἀποκατάσταση. Τὰ φαινόμενα αὐτὰ ἀσφαλῶς, δὲν εἶναι ὁμαλὰ καὶ ὑγιῆ, ἀποτελοῦν ὅμως μιά πραγματικότητα πού δὲν πρέπει νὰ παραγνωρίζεται.

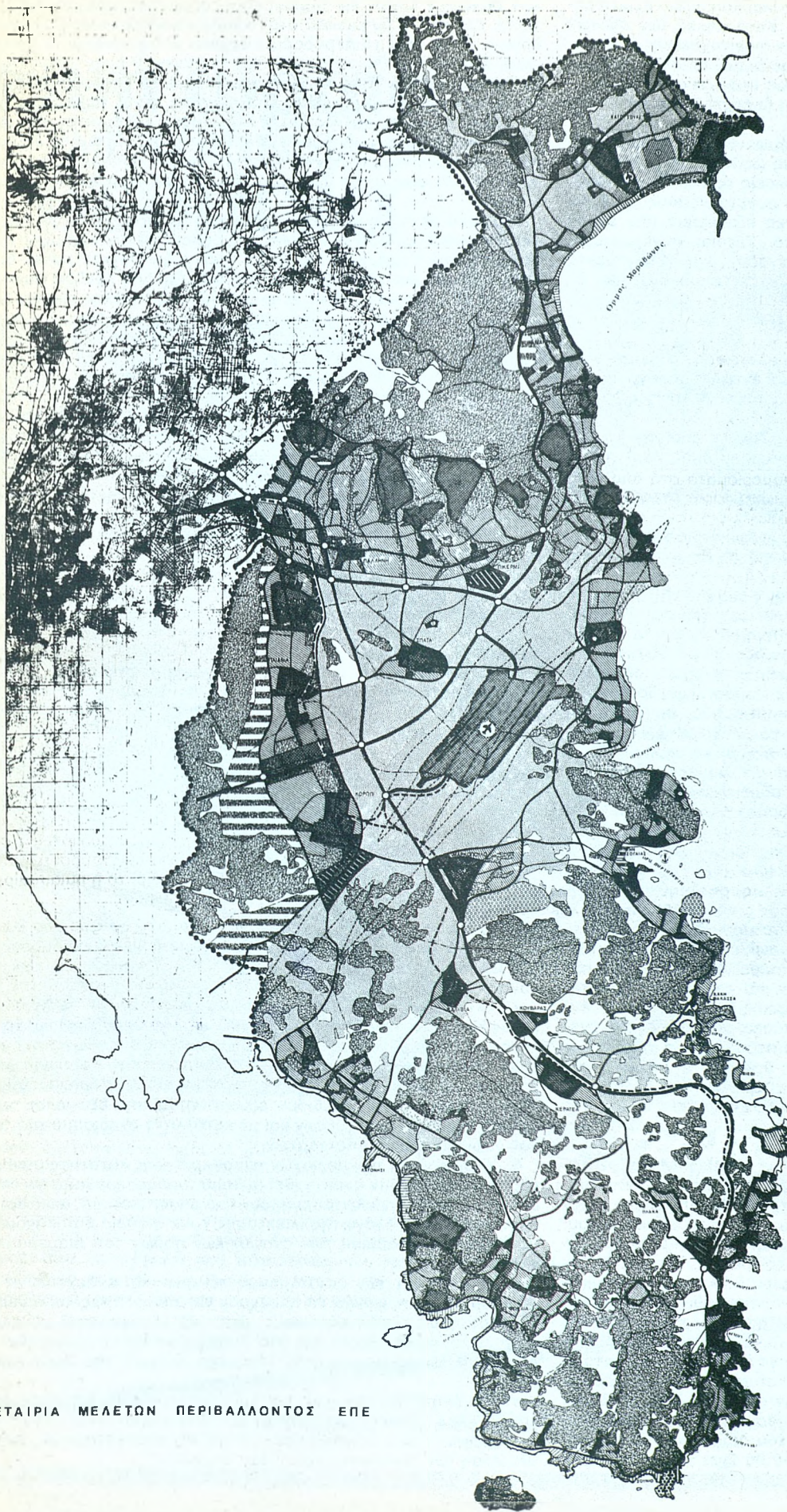
Ἡ χωροταξικὴ δομὴ τοῦ διαμερίσματος, μέχρι πρὶν λίγες δεκαετίες, ἦταν σαφῶς ἀγροτικὸ χαρακτῆρα, μὲ μικροὺς αὐτοτελεῖς οἰκισμοὺς πού ἀποτελοῦσαν ἓνα λίγο-πολύ ὁμοιόμορφο πλέγμα, ἀνταποκρινόμενο στὶς παραγωγικὲς δυνατότητες τοῦ ἐδάφους. Τὸ πλέγμα αὐτό, κληροδοτημένο ἀπὸ τὸ μακρινὸ παρελθόν, ἄλλαξε οὐσιαστικά μὲ τὴν πρόσφατη ἀνάπτυξη. Ἐκτός ἀπὸ τὴν ἐνίσχυση τῶν παλαιῶν οἰκισμῶν, δημιουργήθηκαν καὶ νέες οἰκιστικὲς συγκεντρώσεις, κυρίως στὶς πλησιέστερες, πρὸς τὸ Σταυρὸ, περιοχές καὶ τῖς παράλιες ζώνες, κατὰ κανόνα μὲ αὐθαίρετο ἢ ἡμιαὐθαίρετο τρόπο.

Στὴν περιοχή τοῦ Σταυροῦ ἡ ἀνάπτυξη ἀκολούθησε δύο κατευθύνσεις, μίᾳ κατὰ μῆκος τοῦ ἄξονα Σταυροῦ-Παιανίας-Κορωπιοῦ καὶ μίᾳ κατὰ μῆκος τοῦ ἄξονα Σταυροῦ-Ραφῆνας, καὶ εἶχε σάν ἀποτέλεσμα νὰ συνενώσει τοὺς παλαιότερους οἰκισμοὺς σὲ ἓνα συνεχές οἰκιστικὸ πλέγμα πού δὲν ἔχει οὔτε ἀγροτικὴ οὔτε ἀστικὴ ὕψ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, στὰ παράλια, ἀπὸ τὴ Βάρη μέχρι τὸ Σούνιο καὶ ἀπὸ τὸ Σούνιο μέχρι τὸν ὄρμο τοῦ Μαραθῶνα, σχηματίστηκε μιά σχεδὸν συνεχὴς ζωνὴ παραθεριστικῆς κατοικίας, στὴν ὁποία ἐνσωματώθηκαν καὶ οἱ παλαιότεροι παράλιοι οἰκισμοί. Κατὰ μῆκος τῆς ζώνης αὐτῆς ἔχουν δημιουργηθεῖ καὶ πάμπολλες τουριστικὲς ἐγκαταστάσεις. Ἡ ὅλη παραλιακὴ ἀνάπτυξη χαρακτηρίζεται ἀπὸ μιά μεγάλη οἰκιστικὴ ἀνομοιογένεια: μεγάλα ξενοδοχεῖα καὶ τουριστικὰ συγκροτήματα, οργανωμένα συγκροτήματα παραθερισμοῦ, πλούσιες ἐπαυλίες, πολυκατοικίες, συνήθεις μονοκατοικίες καὶ προπάντων «λυόμενα» κάθε λογῆς, χωρὶς νὰ λείπουν βέβαια καὶ κάποια κατὰλοιπα τοῦ παρελθόντος. Μόνο ἀνάμεσα στὶς ζώνες αὐτὲς (ὑπῤωρειες Ὑμηττοῦ, ὑπῤωρειες Πεντέλης καὶ παράλια) πού περιβάλλουν κατὰ κάποιο τρόπο τὴν περιοχή, ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρεῖται ἓνα μέρος τοῦ παλαιότερου οἰκιστικοῦ πλέγματος μὲ εὐδιάκριτους στὸ χῶρο οἰκισμοὺς (Σπάτα, Μαρκόπουλο, Καλύβια, Κερατέα) πού διαχωρίζονται ἀπὸ μεγάλες καὶ συνεχεῖς ἐκτάσεις καλλιεργειῶν.

Τὸ ὅλο οἰκιστικὸ σύστημα ἐξυπηρετεῖται ἀπὸ ἓνα ὁδικὸ δίκτυο πού ἀπὸ τὸν κόμβο τοῦ Σταυροῦ διακλαδίζεται σὲ ὅλη τὴν περιοχή, διασυνδέοντας τοὺς διάφορους μεσόγειους οἰκισμοὺς καὶ φτάνει μέχρι τὰ παράλια, ὅπου συναντᾷ πρὸς τὸ Σαρωνικὸ τὴν παραλιακὴ ὁδὸ Ἀθῆνας-Σουνίου καὶ πρὸς τὸν Ν. Εὐβοϊκὸ διάφο-

ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ 9

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- ΚΑΘΟΡΙΣΤΗΜΕΝΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ
- ΠΡΟΤΕΛΙΜΕΝΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΜΠΛΕΞΕΙΣ
- ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΙ ΜΗ ΚΑΘΟΡΙΣΤΗΜΕΝΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΝ
- ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΕΝΤΡΩΝ
- ΖΟΝΕΣ ΚΟΙΝΩΦΕΛΩΝ ΑΠΟΡΡΙΞΙΩΝ
- ΖΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΚΤΗΣ
- ΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΖΟΝΕΣ
- ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΡΩΤΙΣΜΟ
- ΑΣΤΙΚΟ ΠΡΩΤΙΣΜΟ
- ΖΟΝΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΘΙΣΤΟΡΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝΑ
- ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΚΑΛΑΜΕΡΕΚΕΩΝ
- ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ
- ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ
- Μ. Μοναστήριον
- Μ. Μοναστήριον
- Σ. Στρατιωτικός Συναρμολογημένος
- Ε. Εργαστηριακός ΟΤΕ
- Β. Βιομηχανικός ΟΤΕ
- Υ. Υποθαλάσσιος ΔΕΝ
- Ι. Ισοθαλάσσιος
- Κ. Κατασκευαστικός
- ΠΡΟΤΕΥΟΝ ΑΡΤΗΡΙΑΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΚΑΙ ΤΑΧΕΩΣ ΛΕΩΦΟΡΩΝ
- ΛΟΙΠΕΣ ΑΡΤΗΡΕΙΣ
- ΣΥΛΛΕΚΤΗΡΙΟΙ ΔΡΟΜΩΝ
- ΚΥΡΙΑ ΑΝΗΣΟΤΕΛΩΔΗ ΚΟΜΒΟΙ
- ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΣΥΜΦΩΡΟΜΟΣ
- ΠΡΟΣΤΙΛΑΚΟΣ ΣΥΜΦΩΡΟΜΟΣ
- ΑΙΜΑΝΙΣ
- ΟΡΙΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ
- ΟΡΙΑ ΔΗΜΩΝ - ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

0 10 20 40 ΧΛΜ.

ρους παραλιακούς δρόμους που δεν έχουν ακόμη αποκτήσει συνέχεια. Βασικοί κλάδοι αυτού του δικτύου είναι οι δρόμοι Σταυρού-Ραφήνας, Σταυρού-Παιανίας-Μαρκόπουλου-Κερατέας-Λαυρίου και Παιανίας-Κορσικίου-Βάρης. Κατά μήκος των αξόνων αυτών, ιδιαίτερα των δύο άκρων, έχουν αναπτυχθεί και οι περισσότερες βιομηχανικές εγκαταστάσεις του Διαμερίσματος, ενώ μία άλλη σημαντική βιομηχανική συγκέντρωση υπάρχει στο Λαύριο.

Πέραν από την εμφανή αυτή ανάπτυξη υπάρχει όμως και η αφανής.

Έννοούμε τις περιοχές εκείνες που εμφανίζονται ακόμη ελεύθερες, αλλά που ήδη είναι δεσμευμένες ως προς τη μελλοντική τους χρήση. Στις περισσότερες περιπτώσεις πρόκειται για εκτάσεις που κατέχονται από οικοδομικούς συνεταιρισμούς με έγκριμένο σχέδιο, αλλά που με ελάχιστες εξαιρέσεις δεν έχουν ακόμη οικοδομηθεί σε αισθητό βαθμό. Τέτοιοι συνεταιρισμοί υπάρχουν κυρίως στις υπώρειες της Πεντέλης και σε όρισμένες παραλιακές περιοχές, πολλοί από αυτούς σε τοποθεσίες που θα έπρεπε να έχουν με κάθε θυσία προστατευτεί.

Κύρια προβλήματα

Τά κύρια προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα το Διαμέρισμα είναι απότοκα της ταχύρρυθμης, αλλά και έντελως άπρογραμματίστης ανάπτυξης που γνώρισε τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Τά πιο φανερά αποτελέσματα είναι:

(α) η υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος από την άναρχη εξάπλωση της κατοικίας, κύριας και παραθεριστικής, και τη διασπορά των βιομηχανικών εγκαταστάσεων·

(β) η δημιουργία οικιστικών συγκεντρώσεων με έντελως ανεπαρκή τεχνική και κοινωνική υποδομή· και

(γ) η έλλειψη κέντρων ικανών να προσφέρουν τις απαραίτητες, για τη ζωή των κατοίκων, εξυπηρετήσεις και να εξασφαλίσουν μία σχετική αυτόδυναμία στην περιοχή.

Ταυτόχρονα, και από τα ίδια αίτια, έχουν δημιουργηθεί σοβαρά προβλήματα στην οικονομική και κοινωνική ζωή: μείωση της γεωργικής γής από μία αλόγιστη οικόπεδοποίηση και εγκατάλειψη των αγροτικών δραστηριοτήτων σε βαθμό που δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από τον έκτακτο πληθυσμό της τοπικής οικονομίας, διόγκωση του κλάδου των οικοδομήσεων, ανάπτυξη παρασιτικών δραστηριοτήτων, ασάφεια στους κοινοτικούς σχηματισμούς, σύγχυση στο επίπεδο των κοινωνικών σχέσεων, αντίληψεων και επιδιώξεων και πολλά άλλα φαινόμενα που μαρτυρούν μία νόθα άστικοποίηση.

Γενικά, μπορούμε να χαρακτηρίσουμε το Διαμέρισμα σαν μία περιοχή που έχασε από καιρό τον παραδοσιακό αγροτικό χαρακτήρα της και συναρθώθηκε με το μητροπολιτικό συγκρότημα ως υποδοχέας λειτουργιών που δεν μπορούν πια να αναπτυχθούν εύκολα μέσα στο λεκανοπέδιο – βιομηχανία, παραθερισμός, αναψυχή, αλλά και μόνια κοινωνικά προαστιακά χαρακτηριστικά – χωρίς ακόμη να κατορθώσει να αποκτήσει μία λειτουργική αυτότέλεια.

Τάσεις, αναμενόμενες αλλαγές και προοπτικές

Οι ύφιστάμενες σήμερα εξελικτικές τάσεις οδηγούν, όπωσδήποτε, σε μία μεγαλύτερη άστικοποίηση (περαιτέρω διόγκωση του πληθυσμού, αύξηση των δευτερογενών και τριτογενών δραστηριοτήτων, μείωση της γεωργικής παραγωγής, ένταση της οικιστικής ανάπτυξης). Αν οι τάσεις αυτές αφεθούν ανεξέλεγκτες, θα προκαλέσουν αναμφισβήτητα δξυση όρισμένων από τά προβλήματα που αναφέρθηκαν, ενώ από την άλλη μεριά δύσκολα θά μπορούσαν να υπερνήκησουν τίς άρνητικές επιπτώσεις της διασποράς του πληθυσμού και των δραστηριοτήτων του στό χώρο και να όδηγήσουν αυτόδύναμα στη δημιουργία άρκετά ισχυρών κέντρων.

Οί προοπτικές αυτές αλλάζουν με την αναμενόμενη εγκατάσταση του Νέου Διεθνούς Άεροδρομίου στην πεδιάδα των Σπάτων. Τά έργα πρώτης φάσης προβλέπεται να ολοκληρωθούν μέχρι τό 1987, όποτε θά άρχίσει και ή λειτουργία του άεροδρομίου. Υπολογίζεται ότι τό 1990 τό άεροδρόμιο θά άπασχολεί 32.000 έργαζόμενους που θά φτάσουν σε 45.000 τό 2000.

Ότι ή δημιουργία του νέου άεροδρομίου θά έχει και άρνητικές επιπτώσεις στην περιοχή είναι κάτι που δύσκολα θά μπορούσε κανείς να άρνηθεί. Όρισμένες από αυτές έχουν ήδη πραγματοποιηθεί (μείωση διαθέσιμης γεωργικής γής, κοινωνική άνασάτωση από τίς άπαλλοτριώσεις), άλλες θά άρχίσουν να εκδηλώνονται σύντομα (άλλοίωση του φυσικού τοπίου από την κατασκευή τεχνικών έργων μεγάλης κλίμακας) και άλλες θά γίνουν αισθητές όταν τό άεροδρόμιο άρχίσει να λειτουργεί (όχληση όρισμένων περιοχών από τόν θόρυβο που θά προκαλεί ή κίνηση των άεροσκαφών). Συζητήσιμες, αντίθετα, είναι οι επιπτώσεις που θά έχει τό μεγάλο αυτό

συγκοινωνιακό έργο στην όλη ανάπτυξη της περιοχής. Καταρχήν, στά επόμενα δέκα χρόνια, ή κατασκευή του άεροδρομίου και άλλων συναφών έργων θά δημιουργήσει σημαντική αύξηση της ζήτησης εργατικού δυναμικού στον κλάδο οικοδομήσεων-δημόσιων έργων. Όταν πάλι τό άεροδρόμιο άρχίσει να λειτουργεί, θά άποτελεί ένα κέντρο δευτερογενών και τριτογενών δραστηριοτήτων με άριθμό θέσεων εργασίας ίσο περίπου με τό σημερινό ενεργό πληθυσμό του Διαμερίσματος. Ταυτόχρονα, είναι βέβαιο ότι θά προσελκύσει και όρισμένες άλλες λειτουργίες και δραστηριότητες που δύσκολα θά συγκεντρώνονταν στην περιοχή. Έτσι, θά άποτελέσει τόν κυριότερο παράγοντα για την είσοδο πρόσθετου πληθυσμού και για όρισμένες διαρθρωτικές μεταβολές στην τοπική οικονομία.

Σύμφωνα με τίς εκτιμήσεις που έγιναν και που βασίζονται τόσο στις ύφιστάμενες τάσεις, όσο και στις δυνατότητες ανάπτυξης της περιοχής, τό Διαμέρισμα σε είκοσι χρόνια θά συγκεντρώνει ένα μόνιμο πληθυσμό της τάξης των 300.000, δηλαδή σχεδόν τριπλάσιο από τό σημερινό. Όπως είναι φυσικό, και ή ρόλος του θά αλλάξει σημαντικά. Με την παρουσία μιάς σημαντικής υπερμητροπολιτικής λειτουργίας, όπως είναι τό άεροδρόμιο, με πολύ πιο αναπτυγμένες τίς μεταποιητικές δραστηριότητες, με ένισχυμένο αναπόφευκτα τόν τριτογενή τομέα, τό Διαμέρισμα όχι μόνο θά άστικοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό, αλλά και θά συναρθωθεί πολύ στενά με τό μητροπολιτικό σχηματισμό. Θά εξακολουθήσει, βέβαια, να άποτελεί παράλληλα και ένα χώρο γεωργικοκτηνοτροφικής παραγωγής και άναψυχής, αλλά ό δραστηριότητες αυτές θά χάσουν τη σημασία που έχουν σήμερα για την οικονομική ζωή της περιοχής. Τό βασικό έρώτημα είναι αν θά κατορθώσει να άποκτήσει μία όργανική αυτότέλεια, σύμφωνα και με τούς στόχους του Σχεδίου Πλαίσου, ή θά παραμείνει σε μεγάλο βαθμό εξαρτημένο από την πρωτεύουσα. Δεν χρειάζεται, ίσως, να τονίσουμε ότι μόνο στην πρώτη περίπτωση ή αναμενόμενη ανάπτυξη μπορεί να είναι θετική και για τό ίδιο τό Διαμέρισμα και για τό εύρύτερο σύστημα στο όποιο αυτό έντάσσεται.

Στόχοι

Είναι φανερό πως ή αναμενόμενη ραγδαία ανάπτυξη του Διαμερίσματος κατά την επόμενη είκοσαετία, αν πραγματοποιηθεί ανεξέλεγκτα και άπρογραμματίστα, όχι μόνο θά όξύνει τά σημερινά προβλήματα, αλλά θά δημιουργήσει και άλλα, που θά είναι αδύνατο να αντιμετωπιστούν εκ των ύστερων. Άντικειμενικός σκοπός της μελέτης που έκπονείται είναι ακριβώς να προτείνει τά κατάλληλα ρυθμιστικά μέτρα που θά άποτρέψουν αυτό τό ένδεχόμενο. Οί βασικοί στόχοι στους όποιους τά μέτρα αυτά πρέπει να κατεύνουν είναι:

α. Ή προστασία του φυσικού τοπίου και της έναπομένουσας γεωργικής γής, που άποτελούν πολύτιμους πόρους τόσο για τό ίδιο τό Διαμέρισμα, όσο και για την εύρύτερη περιοχή της Πρωτεύουσας.

β. Ό έλεγχος της βιομηχανικής ανάπτυξης, ό όποιος επιβάλλεται για δύο λόγους: για την προστασία του περιβάλλοντος, φυσικού και δομημένου, και για τη ρύθμιση των πληθυσμιακών και οικονομικών μεγεθών.

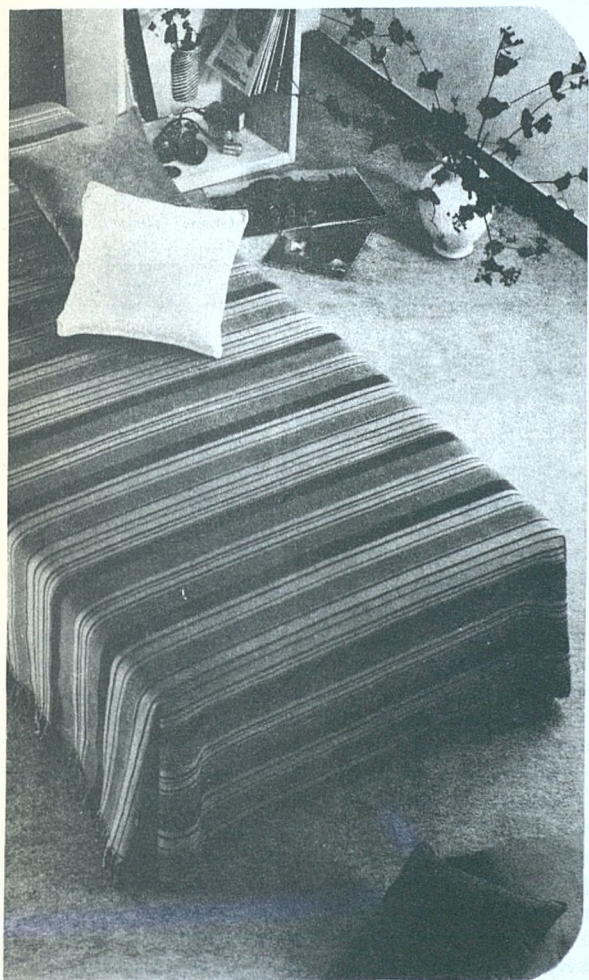
γ. Ό όργάνωση των περιοχών μόνιμης κατοικίας έτσι ώστε να εξασφαλιστούν ίκανοποιητικές συνθήκες διαβίωσης και να άποτραπεί ή άναπαγωγή των προβλημάτων καταστάσεων που χαρακτηρίζουν όρισμένες περιοχές του λεκανοπεδίου. Ό όργάνωση αυτή μπορεί να επιτευχθεί με ρυθμιστικές και διορθωτικές επεμβάσεις στους «έντός σχεδίου» οικισμούς, με την έξυγιάνση των «έκτός σχεδίου» αναπτύξεων και με κατάλληλο σχεδιασμό των τυχόν νέων οικιστικών επεκτάσεων.

δ. Ό όργάνωση των περιοχών παραθεριστικής κατοικίας (που οι περισσότερες έχουν αναπτυχθεί αθαίρετα ή μισοαθαίρετα) έτσι ώστε να μπορούν να λειτουργήσουν ίκανοποιητικότερα, αλλά και ό περιορισμός της αλόγιστης επέκτασής τους ή όποια θά όδηγούσε σε σοβαρή υποβάθμιση των αναψυχικών πόρων του Διαμερίσματος.

ε. Ή ένίσχυση των ύφιστάμενων κέντρων και ένδεχομένως ή δημιουργία νέων, ικανών να παρέχουν τίς απαραίτητες κοινωνικές εξυπηρετήσεις στους κατοίκους, ώστε να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη λειτουργική αυτότέλεια στο Διαμέρισμα και να προωθηθεί ή έσωτερική άποκέντρωση στην εύρύτερη περιοχή της Πρωτεύουσας.

στ. Ή ανάπτυξη τεχνικής και κοινωνικής υποδομής, ώστε όχι μόνο να καλυφθούν ίκανοποιητικά οι σημερινές άνάγκες, αλλά και να εξασφαλιστούν οι προϋποθέσεις για την άποτελεσματική αντιμετώπιση των προβλεπόμενων νέων άναγκών.

ζωή ωραία ΜΕ ΣΤΡΩΣΙΔΙΑ σερραία

Ένα ωραίο στρωσίδι (κουβρ-λί), δεν μπορεί ν' αλλάξει τη ζωή. Μπορεί όμως ν' κάνει ωραίους τους χώρους που ζείτε. Τα σύγχρονα λαϊκά ύφανα Σερραία είναι ωραία. Πολύ ωραία και ... πολύ πολλά! Στά σχέδιά τους ζωντανεύει η λαϊκή μας παράδοση. Στην ποιότητά τους δικαιώνεται η πιο απαιτητική απαίτηση. Για κάθε άνθρωπο, για κάθε χώρο, Σερραία. Όραια ... **Στρωσίδια (κουβρ-λί) και κουρτίνες** που τα ύφανε η παράδοση. **Κουβέρτες** ολόμαλλες, νεοτριβής. **Ύφασματα έπιπλώσεων** με αισθητική που ξεκουράζει.

ύφαινει την παράδοση

**ΚΟΥΒΕΡΤΕΣ
ΣΤΡΩΣΙΔΙΑ
ΥΦ. ΕΠΙΠΛΩΣΕΩΝ
ΚΟΥΡΤΙΝΕΣ**

Ζητείστε τα Σερραία από τα εξουσιοδοτημένα καταστήματα με έγκριμένες τιμές εργοστασίου:

● ΑΘΗΝΑ: -ΤΟ ΥΦΑΝΤΟ- ΕΠΕ, Πετρόκη 3 Σύνταγμα, Τηλ. 3224.341 ● Β. ΓΑΛΑΡΙΩΤΗΣ και Σία ΕΠΕ, Διομήδεος 5 'Αγ. Αρτέμιος, Παγκράτι, Τηλ. 7012.596 ● -ΤΟ ΣΠΗΤΙ- ΕΠΕ, Εμπορικό κέντρο Κηφισίας, Τηλ. 8012.056 ● Ε. ΜΙΣΣΙΟΥ και Σία ΕΠΕ, Πιστιών 168, Τηλ. 8643.786 ● ΑΦΟΙ ΡΑΓΚΟΥ ΟΕ, Δημοσθένους 113 Κολαΐδα, Τηλ. 9567.680 ● Γ. Μακρής & Σία Ε.Ε. Χαϊμανή 24 - Χαλάνδρι ● ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Α. ΣΠΟΡΙΔΟΥ και Σία ΟΕ, Βασ. Κωνστού 80 & Φιλελλήνων γωνία, Τηλ. 45.21987 ● ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: ΧΡ. ΓΕΡΓΟΠΟΥΛΟΥ και Σία ΕΠΕ, Μητροπόλεως 55, Τηλ. 231.990 ● -ΥΦΑΝΤΕΣ- Ε. Πασαγιόδου 1, Γεωργιάδων ΟΕ, Καποδιστρίου 5, Τηλ. 526.844 ● ΑΦΟΙ ΡΑΠΤΗ - ΑΦΟΙ ΤΣΑΚΙΡΙΔΗ, Τσιμισκή 117, Τηλ. 222.795 ● ΠΑΝΝΑΚΟΥΔΗ ΜΑΡΙΑ, Κρήτης 3, Σικιές, Τηλ. 620.010 ● ΑΛΕΞ/ΠΟΛΗ: Σ. ΠΑΓΓΙΤΗΣ Ο. ΑΛΕΞΙΟΥ, Βενιζέλου 46 ● ΚΟΜΟΤΙΝΗ: Ν. ΦΑΡΑΞΟΠΟΥΛΟΣ και Σία ΟΕ, Ίωαννίνων 25, Τηλ. 23.005 ● ΚΑΒΑΛΑ: Β. ΔΙΠΛΟΣ και Σία ΕΠΕ, Όψωνιας 135α, Τηλ. 221.297 ● ΔΡΑΜΑ: ΑΦΟΙ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, Ρουζιβελά 18, Τηλ. 23.608 ● ΣΕΡΡΕΣ: -ΣΕΡΡΑΙΑ-, Βενιζέλου 111, Τηλ. 22.352 ● ΣΙΜΟΣ ΚΑΤΑΝΤΖΗΣ, Τσαλοπούλου 14, Τηλ. 23.641 ● ΒΕΡΟΙΑ: Π. ΚΟΥΓΙΟΥΜΤΖΙΔΗΣ και Υιός, Κάπου 5, Τηλ. 26.319 ● ΦΑΘΡΙΝΑ: ΕΛΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ, Ν. Χάρου 10, Τηλ. 28.475 ● ΚΟΖΑΝΗ: Γ. ΔΕΛΙΑΛΗΣ και Σία ΟΕ, Μ. 'Αλεξάνδρου 12, Τηλ. 22.138 ● ΙΩΑΝΝΙΝΑ: -ΥΦΑΝΤΟ- ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΕΠΕ, 28ης Οκτωβρίου & Σταδίου γωνία, Τηλ. 24.654 ● ΛΑΡΙΣΑ: Σ. ΣΟΥΦΛΙΑ και Σία ΕΠΕ, 'Ασκληπιάδου 8, Τηλ. 231.365 ● ΚΑΡΑΪΤΣΑ: Π. ΠΑΛΙΑΣΣΙΣ και Σία, Καραϊσκάκη 45, Τηλ. 21.620 ● ΑΓΡΙΝΙΟ: Σπ. Σκάνορας, Κακαβά & Αγίου Χριστοφόρου πλ. Τσακνικά ● ΚΑΤΕΡΙΝΗ: ΑΘΗΝΑΙΑ Ο.Ε. Μ. 'Αλεξάνδρου 51, Τηλ. 29840 ● ΚΟΡΙΝΘΟΣ: ΣΕΡΑΙΑ, Αποστόλου Γαυλάου - Κόρινθος ● ΒΟΛΟΣ: Ε. ΦΟΥΝΤΟΣ και Σία ΕΠΕ, 'Αντωνίου και 'Αλεξάνδρου γωνία, Τηλ. 27.937 ● ΚΕΡΚΥΡΑ: Γ. ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ και Σία ΕΠΕ, Γρηγορίου Μαρκαρά 20, Τηλ. 30.300 ● ΖΑΚΥΝΘΟΣ: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΡΚΟΞΙΔΟΥ, Φωκιάδου 43, Τηλ. 22.803 ● ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΔΕΠΟΝΤΗ, 'Αγ. Λαζάρου 10, Τηλ. 23.255 ● ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ: ΒΑΣΙΛ. ΜΑΡΚΕΖΙΝΗ, Προκρίστου 'Αργεστού και Κεφαλονιά ● ΠΑΤΡΑ: -ΑΔΡΑΧΤΙ- Παν. Δοφολιάς, Κανακάρη 189, Τηλ. 220.607 ● Ν. ΗΛΕΙΑΣ: Π. & Δ. ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΣ, 'Αρχαίας 'Ηλίδος 22 'Ημιόλιος, Τηλ. 28.436 ● ΣΠΑΡΤΗ: ΑΦΟΙ ΑΓΡΕΪΤΑΚΟΥ ΟΕ, Παλαιολόγου 63, Τηλ. 28.880 ● ΜΥΤΙΛΗΝΗ: ΜΥΡΙΣΗΝ ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ, Κωβέσιου 29, Τηλ. 28.546 ● ΠΑΡΟΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΑΝΤΙΠΑΡΙΩΤΗΣ, Πάρου Τηλ. 21.262 ● ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ: ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΡΑΣ, Μορφυμένη 2, Τηλ. 221.709 ● Ο. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ και Σία ΕΠΕ, Γραβούσης 7, Τηλ. 288.656 ● ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΡΗΤΗΣ: ΠΑΤΣΑΚΗ ΜΑΡΙΑ, Ρουσσού Κουνδουρού 32, Τηλ. 22.001 ● ΧΑΝΙΑ ΚΡΗΤΗΣ: ΚΟΥΚΛΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ, Δημοκρατίας 47Β ● ΡΟΔΟΣ: Κ. ΠΑΛΙΟΥΡΗΣ ΕΠΕ, Σοφοκλή Βενιζέλου 89, Τηλ. 21.864

ΚΛΩΣΤΟΫΦΑΝΤΟΥΡΓΙΑ ΣΕΡΡΩΝ
ΣΚΟΥΛΙΔΗΣ Α.Β.Ε.Ε. ΣΕΡΡΕΣ.
ΤΗΛ (0321) 29431.
TELEX: 48109 STECH GR.
ΧΟΝΔΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΗ:
ΔΑΜΑΡΕΩΣ 192 ΚΑΙ ΔΑΜΑΓΗΤΟΥ 5,
ΑΓ. ΑΡΤΕΜΙΟΣ, ΠΑΓΚΡΑΤΙ,
ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ. 7015.504

ΣΕ/1/80

ΣΤΡΩΣΙΔΙΑ • ΚΟΥΒΕΡΤΕΣ • ΚΟΥΡΤΙΝΕΣ • ΥΦ. ΕΠΙΠΛΩΣΕΩΝ

του 'Αντρέα Φραγκιά

Τί υπέροχος συνδυασμός!

Η απόκρυψη έγινε πιά αδύνατη. Τά φρεάτια ξεχειλίζουν, τὰ θυτία, στρατιά δλόκληρη, περιμένουν νά άδειάσουν. Οί κάτοικοι τής περιοχής τά εμποδίζουν, γιατί κανένas δέν θέλει ή γειτονιά του, ή αϋλή του, νά γίνει παναθηναϊκός άπόπατος. 'Ο ήλιος τά χτυπάει, ύπάρχει φόβος νά έκραγουν. Μέγα πρόβλημα τά απόβλητα τής άπίθανης πολιτείας. Δέν έχει τί νά τά κάνει, πού νά τ' άποθέσει. Κι' ή δυσοσμία άπλώνεται, καθώς δέ θρίσκειαι τρόπος.

"Όλα κινδυνεύουν νά έκραγουν άπό τά υπερθερμαινόμενα δυσώδη άέρια στά στεγανά ενός διοικητικού, τεχνικού καί κερδοσκοπικού μηχανισμού πού ή μοναδική του ικανότητα είναι νά τά κουκουλώνει. Κάποτε όμως καί τά στεγανά δέν άντέχουν στήν πίεση καί στή βρώμα. Καί τότε σπεύδουν τά ΜΑΤ μέ τά καπνογόνα τους. Οί δυό όσμές δίνουν τίς άσφυκτικές διαστάσεις τού θέματος καί γιά τήν κατάσταση πού θρίσκειαι, άλλά καί γιά τήν εύρηματική μέθοδο τής «λύσης» του. Τί υπέροχος άρωματικός συνδυασμός!

'Η πρόσμιξη αϋτή, πολυσήμαντη καί εύγλωττη, άποκαλύπτει τή νοοτροπία πού καλλιεργείται έπί πεντηκονταετίες, είναι προϊόν μακρότατης άγωγής τών ύπηρεσιών καί τών συμφερόντων πού έξωσαν τήν ταλαίπωρη 'Αθήνα καί τής στέρησαν τó φυσικό δικαίωμα νά διώχνει τά απόβλητά της. 'Ο οίκισμός πού δέν ενδιαφέρεται γι' αϋτά μοιάζει μέ πρόχειρο καταυλισμό, μέ τυχαία στάση νομάδων. 'Η δυσκολία είναι πανάρχαια, όσο καί ή ίδια ή πόλη. Κανένas όργανισμός δέν ζει, χωρίς άποχευτικό σύστημα, τά περιττώματα, τά κατάλοιπα, τά αποβαλλόμενα είναι πρωταρχικές βιολογικές λειτουργίες γιά τή διατήρηση τής ζωής. Καί μόνο έδω θυμόμαστε τó «όξύ πρόβλημα», άνάλογα μέ τó βαθμό τού κόρου πού μās πιέζει καί μās πνίγει.

Κανείς, βέβαια, δέν μπορεί νά επικαλεσθεί ότι τó πρόβλημα είναι χτεσινό. Δέν ανακάλυψαν τώρα ότι τά 4 εκατομμύρια παράγουν καθημερινά τά αναπόφευκτα λύματα. 'Ο πληθυσμός αϋτός δέν έφτασε ξαφνικά, ούτε τά 2/3 τής έγγυμιας βιομηχανίας έγκαταστάθηκαν κρυφά σέ μία νύχτα. 'Η μεγάλη «έπιχειρήση» 'Αθήνας» χρειαζόταν καί τόν πληθυσμό καί τίς άλλες δραστηριότητες μέσα στήν πρωτεύουσα. Δέν άρκέστηκε νά είναι μόνο έλκυστική, άλλά συγκέντρωσε δυναμικά - καί συχνά θίαια - τόν πληθυσμό, τήν άπασχόληση καί τόν παρασιτισμό σ' αϋτή τήν άνελέγητη χοάνη. Καί βέβαια μέ τó λιγότερο κόστος καί τó μεγαλύτερο δυνατό κέρδος. Τó θέλησε καί τó πέτυχε. Γιά άλλους ή 'Αθήνα ήταν καί πόλος όνειρου σέ διαφορετικά μεγέθη καί ποιότητες. 'Αλλά καί τó τραγούδι τής Σειρήνας ήταν άπό megάφωνο πού έπαιζε τήν προκατασκευασμένη κασέτα.

έγεται μέ εύκολία: «'Η οίκοδομική άναρχία...».

'Η κατάσταση τού κάθε χώρου, όσο μπερδεμένη κι άν φαίνεται, είναι μία τάξη πού περιέχει, άποκαλύπτει καί καθορίζει τίς δυνάμεις, τίς άναγκαιότητες, τίς ροπές πού έπικρατούν στόν όρισμένο χώρο καί δίνουν αϋτή τή συγκεκριμένη διάταξη. Δέν είναι, λοιπόν, άναρχία ή τυχαίότητα, άποτελεσμα σεισμού ή κυκλώνα, άλλά μία τάξηπραγμάτων πού έπεβλήθηκε καί πού εκφράζει σχέσεις, έπιδιώξεις, συμφέροντα, νοοτροπία, τó είδος καί τó βαθμό τού ενδιαφέροντος, τή δύναμη πού κυριάρχησε γιά ν' άποκτήσει ό

συγκεκριμένος χώρος αϋτή τή διαμόρφωση. Τό όρισμένο άποτελεσμα προέρχεται άπό τή σκληρή καί άτεγκτη έφαρμογή όρισμένων άρχών πού κυριαρχούν έκατόν πενήντα χρόνια. Δέν έχουν παρεκκλίνει ούτε κεραία, μένουν άναλλοίωτες, χωρίς καμιά προσαρμογή, ούτε στά σύγχρονα μεγέθη, ούτε στίς άπαιτήσεις τών καιρών. Ούτε καί στήν έλαχιστη μετακίνηση τού συμφέροντος. Οί άρχές αϋτές έξυπνη-ρετήθηκαν μέ ίερή προσήλωση άπό τίς έκάστοτε άρχές τού τόπου πού καί αϋτές έπέδειξαν άξιοθαύμαστη συνέπεια, διαδοχική ένότητα καί άκύμαντη διάρκεια.

λλος μύθος είναι ή όραία παλιά 'Αθήνα, πού τήν έχουν περιβάλει μέ νοσταλγική πλαστικότητα. Γιατί ούτε κι εκείνη ή προπολεμική 'Αθήνα ήταν σωστή πόλη. 'Η σκόνη τήν σκέπαζε σά σύννεφο άπό τήν άνοιξη ως τó φθινόπωρο κι όταν έβρεχε, δλόκληρες γειτονίες - «καλές» καί μη - γίνονταν αδιάβατες. 'Η λάσπη πού τήν ζύμωναν τά κάρα καί τά λιγοστά αυτοκίνητα έμενε μήνες, γιά νά ξαναγίνει παχύ στρώμα σκόνης πού κατακάθιζε λίγο τó άπόγεμα, όταν τó καταβρεχτήρι τού Δήμου ράντιζε τó χώμα σέ μερικούς δρόμους. Τό πέρασμα κάθε αυτοκινήτου σημειωνόταν μέ τόν κουρνιαχτό πού τόν άκολουθούσε. 'Ηταν μία πόλη πού διψούσε πάντοτε. Τό νερό έφτανε λιγοστό στά σπίτια καί ό νεροκράτης, πρόσωπο πασίγνωστο στίς γειτονίες, σήμαινε συναγερμό, καθώς διάβαινε μέ τó μακρύ κλειδί του στόν όμο, γιά νά προσφέρει νερό λίγες ώρες, όρισμένες μέρες τή βδομάδα. Μόλις φαινόταν, οι νοικοκυρές τά παρατούσαν όλα γιά νά γεμίσουν τά κανάτια, τίς στάμνες καί τά ντεπόζιτα πού είχε τó κάθε σπίτι. Καί τó νερό τού δικτύου μέ τή χαμηλή πίεση στή ροή του τροφοδοτούσε μόνο τó ισόγειο. Οί άπό κεί καί πάνω τó άνέβαζαν μέ τούς κουβάδες, όταν δέν ύπήρχαν έσωτερικές τρόμπες. Πώς θά άποκοϋσε πράσινο καί άλλα τινά αϋτή ή πόλη, όταν τά σπίτια καμάρωναν γιά τήν ιδιαιτερη, μά άχρησιμοποίητη, πολυτέλεια τους, άν τύχαινε νά έχουν ύποτυπώδες λουτρό. 'Η 'Αθήνα έξιζε, ως τίς μέρες μας, μέ τó ύδραγωγείο πού τής χάρισε εκείνος ό φιλοαθηναϊός Ρωμαϊός αυτοκράτορας. Τά διάφορα ρέματα, οι θρύσες, οι πηγές, τά πηγάδια ήταν πολύτιμα άποκτήματα καί οι μάχες τών κατοίκων γύρω άπό τή συνοικιακή δημόσια θρύση γιά έναν κουβά νερό ήταν τó σταθερό θέμα τής αθηναϊκής ήθογραφίας. Πόσιμο νερό κάπως καλύτερης ποιότητας οι 'Αθηναίοι άγόραζαν άπό Μαρουσιώτες πού μέ τά κάρα τους κατέβαζαν σέ στάμνες «έκλεκτό» νερό στή διψασμένη πόλη. Σέ άλλες συνοικίες καί σέ συνοικισμούς ό νερούλας πουλούσε τó έμπόρεμά του μέ τó θυτίο. Μαζί μέ τή δίψα καί τίς κοιλιακές παρενέργειες πού μαστίζαν τόν κόσμο άπό τó διατηρημένο νερό, έμβλημα τού αθηναϊκού σπιτιού τó καλοκαίρι ήταν ή κουνουπιέρα, άπαραίτητο όργανο γιά τόν ύπνο.

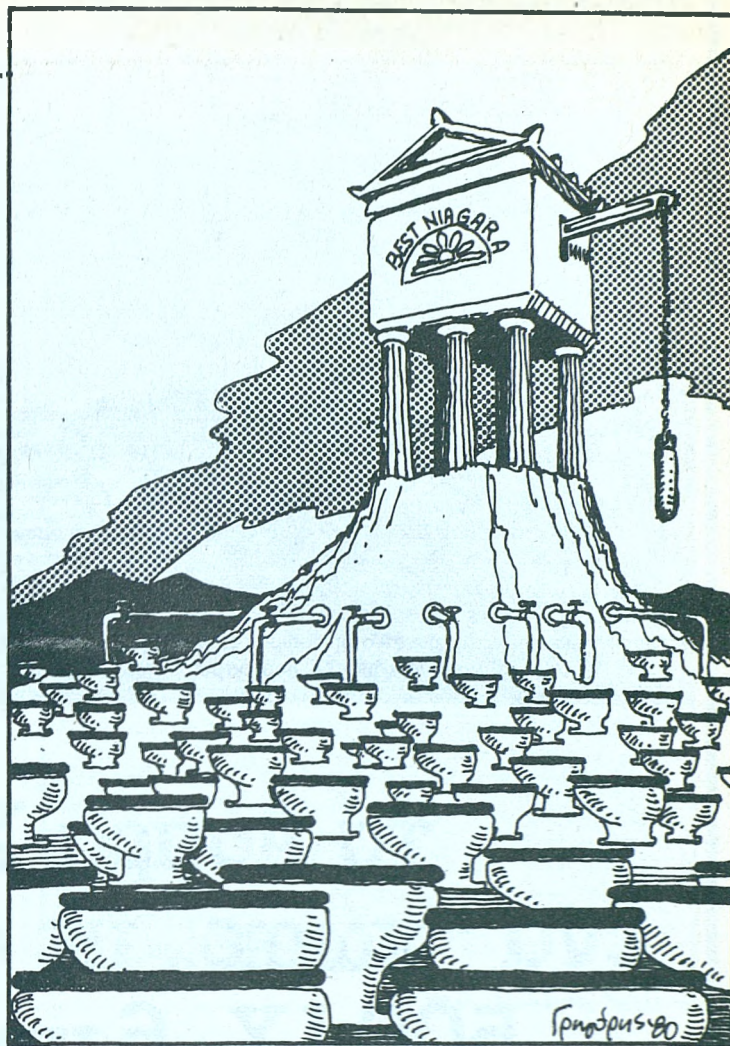
Η 'Αθήνα είναι ή πόλη-έμπόρεμα. 'Από χώρο ζωής έγινε τρόπος εκμετάλλευσης. Πρίν ακόμα γίνει πρωτεύουσα είχαν προλάβει νά άρπάξουν τή γής της διάφοροι άετονύχηδες πού άγόραζαν έκτάσεις, έπικύρωναν πλασματικές ιδιοκτησίες, δέσμειαν τόν έλεύθερο χώρο. 'Ετσι, όταν άνακηρύχτηκε έπίσημα έδρα τού νεαρού κρά-

τους, όλη ή γή ήταν πουλημένη ή άνήκε σέ «ιδιοκτήτες» από τουρκική παραχώρηση, σέ εκκλησίες καί μοναστήρια καί σέ ξένους πού είδαν την άθηναική γή σαν μιά μεγάλη κερδοσκοπική εύκαιρία. Κι από τότε ως σήμερα, ή πόλη-έμπορευμα «άξιοποιείται» μέ την πιο χυδαία εκμετάλλευση. Οί κάτοχοί της θεώρησαν καί τον πληθυσμό άναπόσπαστο στοιχείο της ιδιοκτησίας τους, άνεξάντλητη πηγή κέρδους. Φέρθηκαν σαν άποικιοκράτες, ό χώρος τούς άνήκε όλοκληρωτικά, κάγγαζαν καί ματαίωναν, χωρίς πολλή συζήτηση, κάθε σχέδιο καί επέβαλλαν κάθε φορά τό συμφέρον τους. Δέν χτίστηκε λοιπόν τυχαία ή πόλη καί τό σημερινό της κατάντημα είναι καρπός πεισματικής μεθοδικής επεξεργασίας. Οί πολιορκητές θριάμβευσαν καί οί κάτοικοι θρέθηκαν υπόδουλοι της έσωτερικής άποικιοκρατίας μέσα στη χώρα τους. Κεφαλαιοκράτες, τραπέζίτες, τοκογλύφοι καταπατητές, ιδιοκτήτες γής, οίκοπέδων καί διαμερισμάτων, όργανωμένα ιδιωτικά συμφέροντα χρησιμοποίησαν ως όργανο τους τό κράτος καί συχνά εκπροσωπούσαν ή μετείχαν στην έξουσία. Φεουδάρχες της άστικής γής ήταν συχνά ύπουργοί. Αυτοί οί ίδιοι, είτε ως άμεσα ενδιαφερόμενοι ιδιοκτήτες είτε για νά ικανοποιήσουν συμφέροντα της στενής πολιτικής καί οικονομικής κάστας, επέβαλλαν τά περίφημα οίκιστικά «ψηφίσματα», καθόριζαν ύψη καί καλύψεις, ρυμοτομούσαν, έμπορεύονταν περιοχές, «άξιοποιούσαν» κατσάβραχα, κατακτούσαν παραλίες, παραχωρούσαν έκτάσεις, έκλεισαν όλοφάνερους δυνατότητες, έφραξαν κάθε χαράμαδα άναπνοής καί κυκλοφορίας. Πουλούσαν, χάραζαν, έχτιζαν, άγόραζαν, υπερτιμούσαν, έπηξαν τον τόπο. Νόμιμα καί αυθαίρετα, πολυτελείς κατασκευές καί μικροαστικά διαμερισμάτια, βίλες καί παραθαλάσσια είναι οί διάφορες όψεις της έπιχείρησης. 'Η «άθηναική πολυκατοικία» έγινε τό άπάνθρωπο μνημείο μιάς έποχής, ισόβιο σύμβολο καί δυνάστης, στημένη στους ίδιους παλιούς δρόμους ή σέ περάσματα πού άνοιχτηκαν από τούς έπιχειρηματίες. 'Η πολεοδομία του συμφέροντος σκότωσε την πόλη.

Βρέθηκαν θέβαια κάποιοι νά τούς πουν ότι ή έντατική εκμετάλλευση, όταν περάσει τό κρίσιμο όριο της, αρχίζει νά δουλεύει άντίστροφα, μέ έπιταχυνόμενο τον ρυθμό της ζημιάς. 'Η έπιθετική όρμή των κερδοσκοπών ήταν άσυγκράτητη. Τώρα αρχίζουν νά καταλαβαίνουν ότι έτσι πού την έκαναν, δέν τούς συμφέρει πιά. Καί ζητούν νά τά πληρώσουν οί κάτοικοι σά νά φταίνε αυτοί. Τιμωρούνται σ' όλη τους τή ζωή μέσα στον φαύλο λαβύρινθο· πρέπει νά τιμωρηθούν καί τώρα για τούς στενούς καί κουτσουρεμένους δρόμους, για τίς άδοξες χαβούζες, για την άσφυκτική άσχήμια, για τά άνύπαρκτα δίκτυα, για τίς έξοντωτικές συγκοινωνίες. Χαρακτηριστικό της φτώχειας καί της εκμετάλλευσης δέν είναι ή οικονομία, αλλά τό περίσσιο έξοδο καί ή χαμένη δαπάνη. "Όσο μεγαλώνει τό λάθος, τόσο πιο πολυέξοδη γίνεται ή όποιαδήποτε διόρθωσή του.

Αυτοί πού έξουσίαζαν καί κερδοσκοπούσαν πάνω στην πόλη πάσχουν από την ήλιθιότητα εκείνων πού δέν φροντίζουν νά εξασφαλίσουν την άναπαραγωγή του κέρδους τους. 'Η μέριμνα αυτή έχει θέβαια κάποιο κόστος, αλλά τό τυφλό συμφέρον δέν ήταν πρόθυμο νά ύποστέι τή θυσία μιάς επένδυσης, έστω καί μεσοπρόθεσμης. Τό κόστος της άναμονής τό θεωρούν άπώλεια καί ή μικρεμπορική τους αντίληψη θέλει τό όφελος όλοκληρο καί αύθημερόν.

'Η διόγκωση των έλαττωμάτων πού έπέρχεται πολύ ταχύτερα καί δδυνήρότερα από την αύξηση των μεγεθών πού σχετίζονται μέ την πόλη, έφερε τον γιγαντισμό του μαρμασμού. 'Η πόλη πεθαίνει, πρησμένη από την άνεπάρκεια των

λειτουργιών της, άνίκανη νά άνταποκριθεί στην παθολογική της μεγέθυνση.

Στήν έπιεικέστερη περίπτωση είναι όλόκληρη ένα τεράστιο όλοφάνερο λάθος, μιά παγίδα πού μόνο τυφλοί θά μπορούσαν νά πέσουν. 'Επειδή όμως δέν ήταν τυφλοί, αλλά συστηματικοί έφαρμοστές μιάς πολιτικής, ό άκριβής χαρακτηρισμός είναι έγκλημα έναντίον του πληθυσμού όλόκληρης της χώρας.

Τό οίκιστικό αυτό σύνολο έγινε ένα τέρας πού άσκει έξοντωτική θία κατά του πληθυσμού. Τόν ύποχρέωσε νά ζεί σέ έξευτελιστικές συνθήκες, του ρουφάει χρόνο, κόπο, άέρα, τον εκμεταλλεύεται καί τον αποβλακώνει μέσα σέ δρόμους, κατοικίες, σχολεία, πλατείες πού δέν διαφέρουν από φυλακές, του στεγνώνει τό μάτι καί την ψυχή μέ την άσχήμια του.

'Η ψεύτικη θιρίνα, τά όρατα καί μεγάλα λόγια, τά περισπούδαστα σχέδια, οί καλλιμάρμαρες προσόψεις, τά περιζήτητα ρετιρέ, οί βάρβαρες πυραμίδες της άστικής συνοικίας, όλα είναι τραγικές κατασκευές. 'Ο παλιός μύθος ξαναγυρίζει άντεστραμμένος. 'Εκείνοι φιλοτεχνούσαν πολυτελέστατες κρήνες, χωρίς νά έχουν εξασφαλίσει νερό, τώρα τοποθετούνται πολυτελέστατα οίκιακά λουτρά, μαγευτικά άποχωρητήρια μέ πανάκριβες διακοσμήσεις ύψηλού γούστου, αλλά τά προϊόντα καί τά κατάλοιπα πού αποβάλλονται δέν έχουν πόρον διαφυγής. Τά θυτία πού τά άπορροφούν εκτελούν μιά θλιβερή περιφορά του δυσώδους φορτίου στους δρόμους, για νά βροδν φρεάτιο άπορροής. Κι επειδή αυτό είναι κάπως δύσκολο, χρειάζεται καί λίγο δακρυγόνο.

τα Ασπρα Σπίτια είναι ένα "χωριό" με 4.500 κατοίκους, 500 Ι.Χ., 6 γηπεδα τέννις, μοντέρνες μπουτικ και ετησιο φεστιβαλ

"Ασπρα Σπίτια. Τό βιοτικό επίπεδο και οι δυνατότητες της μεγαλούπολης χωρίς την πολυκοσμία, την μόλυνση, τό θόρυβο και τό άγχος.

Σκεφθείτε ένα «χωριό» πού διαθέτει: έμπορικό κέντρο, Τράπεζα, έφημερίδα, αίθουσα θεάτρου, δύο κινηματογράφους, καφετέρια, σχολή μπαλέττου, ίνστιτούτο Ξένων Γλωσσών και πλήρη σειρά εκπαιδευτηρίων από Νηπιαγωγείο μέχρι Φροντιστήριο.

"Όπου οι άθλητικές εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν γήπεδο ποδοσφαίρου μέ χόρτο, γήπεδα βόλλεϋ, μπάσκετ και τέννις, ίστιοπλοϊκά σκάφη, χιονοδρομικό κέντρο και σύγχρονο σκοπευτήριο.

"Ένα «χωριό» σχεδιασμένο από τόν Κωνσταντίνο Δοξιάδη, δίπλα στή θάλασσα, πνιγμένο στό πράσινο, όπου όλοι οι κάτοικοι — έπιστήμονες, εργάτες, νοικοκυρές, γονείς, φίλαθλοι, σκακιστές, πρόσκοποι, φιλότε-

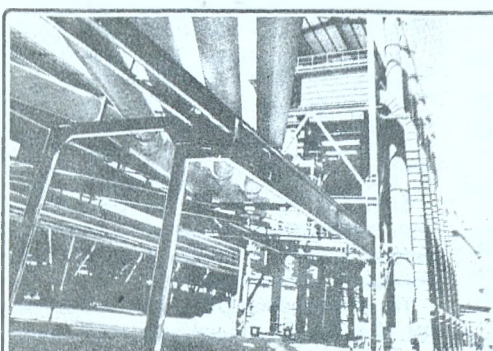
χνοι — μέ τούς συλλόγους και τίς λέσχες τους συμμετέχουν δημιουργικά στήν κοινωνική ζωή.

"Όταν πρωτοέφθασαν έδω άπ' όλη τήν Έλλάδα οι άνθρωποι πού ήρθαν νά δουλέψουν στό Άλουμίνιο, όνειρευόντουσαν πότε θά γυρίσουν στόν τόπο τους.

Τώρα, οι πρώτοι συνταξιούχοι ζήτησαν νά μένουν στό "Ασπρα Σπίτια...

ANTI-ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Στην διπλανή σελίδα βλέπετε μία διαφήμιση του "Άλουμίνιον της Ελλάδος Α.Ε.". Μας δόθηκε από τη διαφημιστική εταιρεία "Δ.Δ. Δήμου Α.Ε.". Οι δύο αυτοί πελάτες μας είναι και ο στόχος της σημερινής ΑΝΤΙΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ που ακολουθεί. Τό "παράδοξο" έχει την μικρή του ιστορία. "Όταν επισκεφτήκαμε την "Πεσινέ" για να ζητήσουμε στοιχεία για την έρευνα που είχαμε αποφασίσει να κάνουμε, πληροφορηθήκαμε ότι τό ΑΝΤΙ είχε ήδη, περιληφθεί στο διαφημιστι-

συμβολή

[illegible]

ΔΙΑΦΗΜΙΖΟΜΕΝΟΣ:

Ἡ γνωστή, ἀλλὰ
κάθε ἄλλο παρά γιὰ
τὴ συμβολή της στὰ
συμφέροντα τοῦ
τόπου. ΠΕΣΙΝΕ

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΗΣ:

Ο γνωστότατος
για τη συμβολή του
στή δημιουργία και
διατήρηση αυτής
της στήλης (PENΩ,
BMW, ΠΙΤΣΟΣ) κ. Ν.
ΔΗΜΟΥ

κό πρόγραμμα της εταιρείας. Τούς δηλώσαμε κι' έμεϊς από τη μεριά μας ότι θά συνεχίσου-
με καί θά δημοσιεύσουμε στο προσεχές τεύχος
τήν έρευνά μας. Τό ΑΝΤΙ είναι άναγκασμένο
νά δημοσιεύει διαφημίσεις, γιά νά διατηρεϊ
τήν τιμή τοῦ τεύχους στά χαμηλότερα δυνατά
έπίπεδα. Αυτό τό έχουμε ήδη εξηγήσει έπα-
νειλημένα στους άναγνώστες μας. Παράλληλα
όμως μέ τήν ΑΝΤΙ-ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ δείχνουμε πώς έν-
έντυπο είναι δυνατόν νά διατηρεϊ τήν αὐτονο-
μία του άπέναντι στά όργανωμένα οϊκονομικά
συμφέροντα. Καί καμία σχέση - μέ έναν πε-
λάτη - όσο επικερδής κι' άν είναι δέν είναι
ϊκανή νά επηρεάσει τόν τρόπο μέ τόν όποιο
καταλαβαίνουμε τήν ύποχρέωση, νά πληροφοροῦ-
με σωστά τούς άναγνώστες μας.

του Διονύση Σκάλου

Βαριά βιομηχανία ἑλαφροῦ μετάλλου ἢ Ἐλαφριά ἀντιμετώπιση βαριῶν εὐθυνῶν

Πριν 20 ακριβώς χρόνια, τό Έλληνικό Δημόσιο εκπροσωπούμενο από τήν τότε κυβέρνηση Καραμανλή, εκχώρησε τή βιομηχανική εκμετάλλευση των ελληνικῶν θωξιτῶν στή γαλλική εταιρεία Πεσινέ. Διάρκεια τῆς σύμβασης: 50 χρόνια.

«Βαθύτατα πεπεισμένη», έ τότε κυβέρνηση, «περί των μελλουσών να προκύψουν ωφελειών διά την Έθνικήν Οικονομίαν», προχώρησε στην υπογραφή της σύμβασης, χωρίς να έχει καν οικονομικοτεχνική μελέτη και θέσει ενός «πενταετούς προγράμματος» από τό όποιο άπουσίαζε ή σχετική μελέτη γιά τό άλουμίνιο.

Ανέλαβε την υποχρέωση να τροφοδοτήσει την Πεσινέ με τόσο ενέργεια, όση κατανάλωνε εκείνη τη στιγμή ή χώρα στο σύνολό της, χωρίς τόν στοιχειώδη, έστω, ενεργειακό προγραμματισμό καί βάσει μιάς προμελέτης της ΕΜΒΑΣCO τ ε σ σ ά ρ ω ν σελιδών γιά τόν ύδροηλεκτρικό σταθμό στό Καστράκι. Ό σταθμός αυτός θά τροφοδοτούσε μέ ηλεκτρική ενέργεια την Πεσινέ καί σύμφωνα μέ τούς ύπολογισμούς της κυβέρνησης – πάνω στους οποίους σημειώτσον βάσεις πολλούς ούσιαστικούς όρους της σύμβασης – θά ήταν έτοιμος τό 1964. Τό Καστράκι έγκαινιάστηκε τό... 1969.

Συμφώνησε ακόμα την τιμή του ηλεκτρικού ρεύματος, επιδεικνύοντας μία σπάνια ικανότητα πρόβλεψης: μέσα σε 50 χρόνια συνολική αύξηση της τιμής 16% μόνο! Και όλα αυτά, χωρίς προηγουμένως να ρωτήσει την ΔΕΗ και αφού υποχρέωσε τόν τότε Γενικό Διευθυντή της να υπογράψει το σχετικό συμβόλαιο, πριν εξασφαλιστεί η εξουσιοδότηση του διοικητικού συμβουλίου.

Ἐπίσημο έγγραφο: ἡ σύμβαση Πεισινέ-Δημοσίου προβλέφθηκε νά λήξει στίς 31.6.2009. Ἡ σύμβαση Πεισινέ-ΔΕΗ πέντε χρόνια... ἀργότερα (31.6.2014).

Σήμερα τό «Άλουμίνιο τής Έλλάδος Α.Ε.» πράγματι «προσφέ-
ρει» συναλλαγματική ώφέλεια 200.000.000 δολάρια τό χρόνο καί
πράγματι διοχετεύει τή μισή παραγωγή του στήν έλληνική αγορά.
Μέ καθαρά κέρδη πού κινούνται σταθερά σέ ποσοστό 25%-30%
τών ίδιων κεφαλαίων του, άποδεικνύει πόσο δίκιο είχαν ό Δημή-
τρης Μπάτσης, ό Νίκος Κιτσίκης, ό Ίωάννης Ζίγδης, ό τεχνικός
κόσμος τής χώρας, νά πιστεύουν, σέ πείσμα τών δικηγόρων τής
κυβέρνησης Καραμανλή – ύπουργός βιομηχανίας ήταν τότε ό κ. Ν.
Μάρτης – ό τι ή χώρα μπορούσε καί έπρεπε νά έκμεταλλευθεί αύ-
τόδύναμα τούς βωξίτες της.

Καί φτάσαμε έτσι στο έξης καταπληκτικό γεγονός. Ένώ τό 1974 ή αντίπροεδρος καί μέτοχος κατά 12% τοῦ «Άλουμίνου» τῆς Ἑλλάδος Α.Ε.» ΕΤΒΑ, σέ εἰδική μελέτη τῆς, ὑπολόγισε ὅτι τό ἡλεκτρικό ρεύμα μπορεῖ καί πρέπει νά πουλιέται 0,41 ἔως 0,57 δρχ/KWH, τήν ἴδια ἀκριβῶς στιγμή τό «Άλουμίνου» τῆς Ἑλλάδος Α.Ε.» ἀγοράζει τήν KWH ἀπό τήν ΔΕΗ... 0,33 δρχ!

Καί φτάσαμε ακόμα και σέ τούτο: Ἐνῷ ἡ ἀνάγκη προστασίας τοῦ περιβάλλοντος συνειδητοποιεῖται καθημερινά παντοῦ, ὅλο καί περισσότερο, καί τήν ἴδια ἀκριβῶς ἐποχή (1973) πού οἱ Ἀμερικανικοὶ Κανονισμοὶ ἀπαγορεύουν στά ἐργοστάσια ἀλουμινίου νά ρίχνουν τήν κόκκινη λάσπη τους στή θάλασσα, τό «Ἀλουμίνιον τῆς Ἑλλάδος Α.Ε.» μειώνει τόν θαλάσσιο ἀγωγό του κατά 8 χιλιομ., ὑποβαθμίζοντας ἔτσι κι αὐτά ἀκόμα τά στοιχειώδη μέτρα προστασίας τοῦ περιβάλλοντος πού ἡ ἴδια ἡ ἐταιρία εἶχε πάρει ἀπό τῆς ἀρχῆς τῆς λειτουργίας της, χωρίς οὐσιαστικά νά ἔχει καμιά ὑποχρέωση.

*Αλλά, ἄς ἐξετάσουμε πιό ἀναλυτικά τὴ «συμβολή» τῆς Πεσινέ:

«συμβολή»

στην εθνική οικονομία.

Η σύμβαση της εταιρίας «Αλουμίνιο της Ελλάδος Α.Ε.» με το Έλληνικό Δημόσιο υπογράφηκε στις 27 Αυγούστου 1960 και άφοροϋσε την εκχώρηση της βιομηχανικής εκμετάλλευσης των ελληνικών θωξιδιών, του πύθ σημαντικού στοιχείου του υπεδάφους μας, στην γαλλική εταιρία, γιά 50 χρόνια.

«...Μερικά μόνο χαρακτηριστικά μεγέθη μπορούν νά καταδείξουν πόσο σφάλα ήταν ή ανάθεση σέ μιά ξένη εταιρία του βασικού αυτού τομέα της ελληνικής βιομηχανίας. Τά καθαρά κέρδη της εταιρίας τό 1974 ανήλθαν στό ποσό των 18,2 εκατ. δολ., ενώ τά ίδια αυτής κεφάλαια ήσαν 57 εκατ. δολ. τό 1973 καί 73,4 εκατ. δολ. τό 1974 (απόδοση, δηλαδή, περίπου 30%)¹».

Γιά τό 1978 καί 1979 οί αντίστοιχες αποδόσεις έχουν ως εξής²: (σέ δολάρια).

	Ίδια κεφάλαια	Καθαρό κέρδος	Απόδοση
1978	134.410.444,17	34.889.412,99	26,0%
1979	141.340.506,08	41.564.673,51	29,5%

Τό 1978 ή γαλλική ΠΕΣΙΝΕ δήλωσε καθαρά κέρδη 1.256.004.000 δρχ. Η δεύτερη, από άποψη καθαρών κερδών, βιομηχανία («Ναυπηγεία Έλευσίνος Α.Ε.») δήλωσε κάτι λιγότερο άπ' τά... μισά: 565.704.000 δρχ.³

Άς παρακολουθήσουμε, όμως, από τά πρακτικά της Βουλής (Νοέμβριος 1960) τίς χαρακτηριστικές άνησυχίες πού διατύπωσε, πριν την επικύρωση της σύμβασης, ή άντιπολίτευση. Μιλά ο κ. Ι. Ζίγδης:

«...Καί άς εξετάσωμεν ποία είναι ή συμβολή των ξένων κεφαλαίων εϊς την ύπόθεσιν αυτήν καί τί σημασίαν της άποδίδομεν, διά νά αποφανθώμεν επί των αποτελεσμάτων της "συνεργασίας" αυτής. Η βιομηχανία άλουμινίου χρειάζεται 62 εκατομμύρια δολάρια, τά όποία, συμφώνως μέ τά συμφωνίας, θά καταβληθούν από τους ξένους παράγοντας καί άλλα 62 εκατομμύρια, τά όποία θά εξασφαλισθούν από τον Έλληνικόν παράγοντα. Οί ξένοι θά έπωμισθούν την ευθύνην της εξασφάλισης του 50% των κεφαλαίων. Αναφέρομαι πάντοτε εϊς όλόκληρον τό συγκρότημα της παραγωγής ηλεκτρικής ενεργείας καί του άλουμινίου. Ημεϊς θά αναλάβωμεν την ύποχρέωσιν διά τά άλλα 50%. Έν τούτοις, διά της μεθόδου της ιδρύσεως της "Εταιρείας Άλουμινίου" μέ κεφάλαια 25 εκατομμύρια δολάρια καί της συμμετοχής του Ο.Β.Α. (σ.σ. ή σημερινή ΕΤΒΑ) εϊς αυτό μέ ποσοστόν 12%, ήμεϊς οί καταβάλλοντες τό 50% συμμετέχοντες εϊς την διοίκησιν των κεφαλαίων κατά 12% καί οί ξένοι μέ 88%.

Συχνά δεδαίως όμιλούμεν περί άποικιακής εκμεταλλεύσεως καθυστερημένων χωρών. Άλλά γνωρίζετε εϊς τί συνίσταται ή άποικιακή εκμετάλλευσης; Συνίσταται, συνήθως, εϊς τούτο. "Οτι πηγαίνουν ξένα κεφάλαια εϊς μίαν χώραν, κατασκευάζονται δι' αυτά έργα καί εργοστάσια τά όποία χρησιμοποιούν τάς πρώτας ύλας καί την ευθύνην εργατικήν δύναμιν των χωρών αυτών καί τά κέρδη περιέρχονται εϊς τους ξένους κεφαλαιούχους. Απομένει δηλαδή εϊς τάς "αναπτυσσομένας" χώρας μόνον τό πτωχόν ήμερομίσθιον του φελάχου, του ίθαγενοϋς καί αϊ άποζημιώσεις των πρακτόρων των ξένων εταιριών. Αϊ χώραι αϊται δέν βλέπουν καμμίαν σχεδόν άλλην ώφέλειαν. Άλλά, τουλάχιστον, όλα τά κεφάλαια, όπως εϊς την Γκάναν, τό Καμερούν, τό Βελγικόν Κογκό, τό Βόρνεο, την Σουμάτραν, τά προσφέρουν οί ξένοι κεφαλαιούχοι. Ακούσατε ποτέ νά έρχεται ή Σουμάτρα καί τό Βόρνεο νά χρηματοδοτούν τους ξένους κεφαλαιούχους; Προσφέρουν μόνον τάς πρώτας ύλας καί την εργατικήν δύναμιν καί ούδέν κεφάλαιον. Δέν προσφέρουν τό ήμισον των κεφαλαίων, διά νά άποκομίζουν τό 88% των κερδών τά ξένα κεφάλαια.

Ός εκ τούτου, ή σύμβασις, την όποιαν υπέγραψεν ή Κυβέρνησις τοι' κ. Καραμανλή, είναι καί εϊς αυτό τό σημείον πρωτότυπος, διότι ενώ ή άποικιοκρατία είναι γνωστόν ότι έληξεν εϊς όλόκληρον τον κόσμον, χάρις εϊς την κυβέρνησιν του κ. Κ. Καραμανλή, αυτή αναγεννάται εϊς την Ελλάδα υπό νέον έντελώς τύπον, μέ ήγγυημένον διον 50 ετών! Άλλά καί μετά την 50ετίαν, άφ' ής λήξη ή σύμβασις, ό Πεσινέ διατηρεί τό προνόμιον νά ανανεώση την σύμβασιν. Καί εάν έν τώ μεταξυ παρουσιασθί κανείς άλλος, ό όποιος θά ήθελε νά ιδρύση βιομηχανίαν άλουμινίου εϊς την Ελλάδα, ή εταιρία του Πεσινέ έχει δικαίωμα προτιμήσεως. Ούτε καν επί ίσοις όροις. Θά προτιμηθί όπωσδήποτε κατά τό γράμμα της συμβάσεως (άρθ. 23). Υπό τους όρους άπόους είναι δυνατόν νά φαντασθί τις, νά τολμήση κανείς άλλος νά έλθη εϊς την Ελλάδα καί νά προδΐ εϊς διερεύνησιν των δυνατοτήτων ιδρύσεως νέον εργοστασίον άλουμινίου καί νά ύποβληθί εϊς τάς αναγκαίους δαπάνας μέ κίνδυνον νά

αναγκασθί την τελευταίαν στιγμήν νά φύγη άπρακτος, διότι ό Πεσινέ θά ήθελε νά ένασκήση τό δικαίωμα προτιμήσεως, τό όποιον του δίδοι ή σύμβασις; Είναι σαφές ότι δίδομεν εϊς τον Πεσινέ μονοπώλιον διαρκείας τουλάχιστον 50 ετών, διά την εκμετάλλευσιν του άλουμινίου εϊς την χώραν μας».

Σέ ποιά στοιχεία βάσισε ή τότε κυβέρνηση μιά τόσο σοβαρή άπόφαση;

Άντιγράφουμε άπό τά ίδια πρακτικά της Βουλής τη σχετική περικοπή της όμιλίας του κ. Ι. Ζίγδη:

«... Διά τούτο, κύριοι, - έν τη άφελεία μας προφανώς διά την κυβέρνησιν - έξητήσαμεν άπό αυτήν την οικονομοτεχνικήν μελέτην επί της όποίας έδασίσθη, καί διά της όποίας έπέλσθη ότι ή ιδρύσις της βιομηχανίας αυτής, ύφ' οϋς όρους συνιστάται, είναι έπωφελής διά την εθνικήν οικονομίαν. Καί εύρέθημεν πρό της έξης καταληκτικής καταστάσεως. "Οχι μόνον δέν εϊχεν ό κ. Υπουργός οικονομικήν μελέτην, άλλα καί μάς ειρωνεύεται, διότι έτολήσαμεν νά την ζητήσωμεν. Καί λέγει ό κ. Υπουργός: Πού ήκούσθη νά ζητάτε οικονομοτεχνικήν μελέτην, έφ' όσον δέν πρόκειται τό Δημόσιον νά δώση ούτε μίαν δραχμήν; Καί έφ' όσον ένας τόσοσ μεγάλος έπιχειρηματίας δίδει τά λεπτά του, ήμεϊς θά στεναχωρηώμεν;»

Ηδη άπό τό 1947, ό Δημήτρης Ηπάτης είχε περιγράψει⁴ μέ κάθε λεπτομέρεια, τη σημασία, τη δυνατότητα καί τίς προϋποθέσεις κάτω άπό τίς όποιες ή χώρα έπρεπε καί μπορούσε νά εκμεταλλευτεί τούς θωξίτες της.

Τό βασικό έπιχείρημα της κυβέρνησης Καραμανλή, θγαλμένο άπ' τό μύθο της ψωροκώστιας ήταν:

«Τώς μπορεί ή Ελλάδα νά αντιμετώπισει τον διεθνή ανταγωνισμό μιας σέ μιά τέτοια όλιγοπωλιακή άγορά, όπως είναι αυτή του άλουμινίου, όταν μάλιστα δέν μπορεί νά εξασφαλίσει έγχώρια άπορρόφηση ενός σημαντικού μέρους της παραγωγής»;

Τό πόσο δίκιο εϊχαν αυτοί «οί διοικούντες εκ θαυτάτης άγνοίας» όραματιστές του «κάλλιο πέντε καί στό χέρι, παρά δέκα καί καρτέρι», άποδεικνύει σήμερα ή ίδια ή Πεσινέ. Άντιγράφουμε άπό την διαφήμισή της:

«... Περισσότερη άπό την μισή παραγωγή διοχετεύεται στην ελληνική άγορά, εξασφαλίζοντας πρώτη ύλη - καί εργασία - σέ 2.000 βιομηχανίες καί βιοτεχνίες έπεξεργασίας άλουμινίου σ' όλη τη χώρα».

Η έγχώρια άπορρόφηση του άλουμινίου άποδείχτηκε, λοιπόν, δυνατή. Άλλά καί τότε - τό 1959 - άκόμα, αν οί δικηγόροι αυτοί της Δεξιάς έδειχναν λιγότερη άλλεργία στό... διάβασμα, θά εϊχαν άσφαλώς άντιληφθεί τί μπορούσαν «νά κάνουν τόσο άλουμίνιο». Στίς άρχές του 1959 ή Διεθνής Τράπεζα Άνασυγκρότησης κυκλοφόρησε μιά ειδική έκθεση μέ τίτλο «Αϊ προοπτικά του άλουμινίου». Άντιγράφουμε μιά χαρακτηριστική περικοπή πού αναφέρεται στίς χώρες της ΕΟΚ:

«... Λόγω της ανεπαρκείας ύδροηλεκτρικών δυνατοτήτων εϊς την Ευρώπην, ή αναμενόμενη αύξησης της ζητήσεως δέν δύναται νά αντιμετωπισθί επί οικονομικής θάσεως διά της έπεκτάσεως της Ευρωπαϊκής παραγωγής. Αϊ συνεχώς αύξανόμεναι άνάγκαι της Ευρώπης πρέπει νά ικανοποιηθούν μέ συνεχώς αύξάνοντα ρυθμόν άπό τό έξωτερικόν. Υπάρχουν τρείς δυνατά πηγαί πρός τούτο. Ο Καναδάς, ή Άφρική καί ένδεχομένως ή Σοβιετική Ένωσις...»⁵.

Δέν ήταν λοιπόν μόνον ή έγχώρια άπορρόφηση του προϊόντος δυνατή, άλλα καί οί προοπτικές εξαγωγής του προ-εξασφαλισμένες.

Καί είναι τουλάχιστον παραπλανητική ή μέθοδος πού διαλέγει σήμερα ή Πεσινέ - καί ό διαφημιστής της - γιά νά άποδείξουν την οικονομική της συμβολή, μέ την προβολή των όσων προσφέρει καί την άποσιώπηση των όσων την προσφέρονταν.

Τό Έλληνικό Δημόσιο πρός την Πεσινέ:

● Της πρόσφερε την, μέ μονοπωλιακούς ουσιαστικά όρους, εκμετάλλευση των πολύ καλής ποιότητας ελληνικών θωξιδιών, χωρίς νά άξιολογήσει τό μακροχρόνιο κόστος εξάντλησής τους.

● Της εξασφάλισε - άδικαιολόγητα - βίον μακρόν (50 χρόνια) καί άνθόσπαρτον (25% - 30% καθαρά κέρδη).

● Της εξασφάλισε φτηνή ενέργεια - φτηνότερη άκόμα άπ' όσο καί ή ίδια ύπολόγιζε - χωρίς νά εκτιμήσει (καί νά εκτιμά) τό κόστος ασφάλειας καί άνεξαρτησίας πού συνεπάγεται ή έδμευση ενός σημαντικού μέρους του έγχώριου ύδρουδυναμικού.

● Της πρόσφερε 50% συμμετοχή στην χρηματοδότηση, έναντι 12% στη διοίκηση.

● Της παρέσχε γεωγραφικά πλεονεκτήματα πού ποτέ δέν άποτίμησε.

● Της πρόσφερε φτηνή εργασία καί μιά εργατική νομοθεσία πού της επιτρέπει νά διεκδικεί σταθερά μιά άπό τίς πρώτες θέσεις στά εργατικά άτυχήματα⁶.

● Τῆς ἐξασφάλισε μιά διάτρητη φορολογική νομοθεσία καί πλήρη ἄνεση ὑπερτιμολόγησης τοῦ μηχανολογικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς⁷.

● Τῆς πρόσφερε τίς πιό ἐλαστικές – στό Βόρειο τουλάχιστον ἡμισφαίριο τῆς γῆς – ὑποχρεώσεις προστασίας τοῦ περιβάλλοντος.

«συμβολή»

στό ἐνεργειακό πρόβλημα τῆς χώρας

Ἡ ἐνέργεια ἀποτελεῖ ἕναν καθοριστικό παραγωγικό συντελεστή κάθε βιομηχανίας ἀλουμινίου καί καλύπτει περίπου τό 20% τοῦ συνολικοῦ κόστους παραγωγῆς τοῦ.

Πέρα ἀπ' ὅσα χαρακτηριστικά ἀναφέραμε προηγουμένως σχετικά μέ τήν διαπραγματευτική «σοδαρότητα» τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, ἀξίζει γιά τήν ἱστορία νά προσθέσουμε καί τοῦτο: Στή σχετική συζήτηση πού ἐγινε στή Βουλή, γιά τήν ἐπικύρωση τῆς σύμβασης, ὁ τότε ὑπουργός Συντονισμοῦ κ. Α. Πρωτοπαπαδάκης πρόβλεψε μέ ἐξαιρετική... ἀνακρίβεια, μεταξύ ἄλλων, καί τό ἐξῆς:

«... Δέν πρόκειται ἡ βιομηχανία ἀλουμινίου νά ἀναλίσκει ἤλεκτρικὴν ἐνέργειαν προερχομένην ἀπό ἀτμοηλεκτρικὸν ἐργοστάσιον. Ἡ βιομηχανία ἀλουμινίου θά ἀναλίσκη ἤλεκτρικὴν ἐνέργειαν προερχομένην μόνον ἀπὸ τὰς ὑδροηλεκτρικὰς ἐγκαταστάσεις...»⁸.

Ἡδὴ ἀπὸ τήν πρώτη στιγμή τῆς λειτουργίας τῆς Πεσινέ, ἡ μισθὴ περίπου ἤλεκτρικὴ ἐνέργεια πού καταναλῶνε προέρχονταν ἀπὸ ἀτμοηλεκτρικοὺς σταθμούς...

Θελήσαμε νά ἐξετάσουμε τό θέμα Πεσινέ – ἤλεκτρικὸ ρεῦμα, ἀπὸ πιό κοντά.

● Ἀπευθυνθήκαμε λοιπὸν στὸν ὑπεύθυνο τῶν Δημοσίων Σχέσεων τῆς ΔΕΗ, κάποιον κύριο Ζῆ. Ὁ κύριος αὐτός, ἀφοῦ ὑποχρέωσε – ἐν εἴδει καψωνιοῦ – τό περιοδικὸ νά τοῦ ἀπευθύνει γραπτὰ τὰ ἐρωτήματά μας, στή συνέχεια ἀπαξίωσε νά ἀπαντήσει, ἔστω καί σέ ἕνα ἀπὸ τὰ ἀλλεπάλληλα τηλεφωνήματά μας, γιά νά ἀρνηθεῖ τελικά νά μᾶς ἀπαντήσει, ἀκόμα καί γιά τό πότε σκόπευε... νά μᾶς ἀπαντήσει!

Στό ἐρώτημα, ὅμως, κατὰ πόσο ἡ Πεσινέ ἀγοράζει φτηνὰ τό ἤλεκτρικὸ ρεῦμα ἀπὸ τήν ΔΕΗ, ἀναλαμβάνει νά δώσει ἀπάντηση ὁ ἴδιος ὁ... ἀγοραστής:

«... Οὕτω ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω στοιχείων προκύπτει ὅτι ἡ ἀνῶτατι τιμὴ χρεώσεως τῆς ἤλεκτρικῆς ἐνεργείας διὰ διώσιμον μονάδα ἀλουμινίου εἶναι 0,41 δρχ./KWH. Εἰς τὴν τιμὴν αὐτὴ ἀντιστοιχεῖ ἡ τρέχουσα διεθνὴς τιμὴ πωλήσεως τοῦ ἀλουμινίου καί καλύπτεται τό ἐκ 10% ἐπὶ τοῦ κόστους παραγωγῆς κέρδος.

Αἱ τεθεῖσαι ὡς ἂν προϋποθέσεις καί παραδοχαὶ διὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ κόστους παραγωγῆς τοῦ ἀλουμινίου εἶναι ἀρκούντως αὐστηραί. Ἐν τοῦτοις προκύπτει ὅτι ἡ ἴδρυσις μονάδος ἀλουμινίου εἶναι διώσιμος. Ἐάν αἱ ἐν λόγῳ παραδοχαὶ θελωθῶν, προκύπτει ὅτι ἡ μονὰς ἀλουμινίου θά ἔχει μεγαλύτερα περιθώρια καί θά εἶναι διώσιμος μέ ἡδυσμένην τιμὴν ἤλεκτρικῆς ἐνεργείας. Οὕτω π.χ. ἐάν τό ἐπιτόκιον τῶν δανειακῶν κεφαλαίων μειωθεῖ ἀπὸ 11% εἰς 9% διὰ τὴν αὐτὴν διάρκειαν (10 ἔτη), ἡ μονὰς ἀλουμινίου θά εἶναι διώσιμος μέχρι χρεώσεως τῆς τιμῆς τῆς ἤλεκτρικῆς ἐνεργείας ἐκ 0,44 δρχ./KWH. Ἐάν π.χ. ὁ χρόνος τῶν ἀποδόσεων αὐξηθεῖ εἰς 15 ἔτη, ἡ χρεώσις τῆς ἤλεκτρικῆς ἐνεργείας δύναται νά ἀνέλθῃ εἰς 0,57 δρχ./KWH καί ἡ μονὰς τοῦ ἀλουμινίου νά εἶναι, ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω παραδοχάς, ἀποδοτικὴ...»⁹

Οἱ ὑπολογισμοὶ αὐτοὶ τῆς ΕΤΒΑ ἀφοροῦν τό 1974. Τὴν ἴδια στιγμή ἡ Πεσινέ πλήρωνε τήν KWH 0,33 δρχ. ... συμβάλλοντας ἀποφασιστικά στήν ἐπιβάρυνση ΟΛΩΝ τῶν Ἑλλήνων καταναλωτῶν ἤλεκτρικῆς ἐνεργείας.

Κι ἐνῶ σήμερα πιά ἐφαρμόζονται (σέ ἐπίπεδο ἐργοστασίου – πιλότου) μέθοδοι παραγωγῆς πού ἐξοικονομοῦν ἐνέργεια σέ ποσοστὸ 30% – 40%¹⁰, τό Ἑλληνικὸν Δημόσιον δέν ἐξαντλεῖ κἀν τὰ περιθώρια πού ἡ ἴδια, σέ τελικὴ ἀνάλυση, ἐταιρία ἀναγνωρίζει.

«συμβολή»

στήν προστασία τοῦ περιβάλλοντος

Τό βιομηχανικὸ συγκρότημα τῆς Πεσινέ περιλαμβάνει δυὸ ξεχωριστὲς μονάδες παραγωγῆς α) ἀλουμίνας καί β) ἀλουμινίου. Ἡ λειτουργία κάθε μονάδας δημιουργεῖ τὰ δικά της ὑγρά, στερεὰ καί ἀέρια ἀπόβλητα πού τό καθένα ἀπαιτεῖ τὴ λήψη ἐιδικῶν μέτρων γιά τήν προστασία τοῦ περιβάλλοντος.

Θά περιοριστοῦμε στὰ πιό σημαντικά – ἀπὸ ἀποψη συνεπειῶν στὸ περιβάλλον – ἀπόβλητα κάθε μιᾶς παραγωγικῆς μονάδας χωριστά, πού εἶναι:

1. Τό φθόριο ἀπὸ τό ἐργοστάσιο ἀλουμινίου:

Τό φθόριο ἐκλύεται κατὰ τήν ἠλεκτρόλυση τῆς ἀλουμίνας καί ἡ ἐπανειλημμένη πρόσληψη μικροποσοτήτων τοῦ ὁδηγεῖ σέ χρόνια δηλητηρίαση πού λέγεται φθορίωση.

Στό διαφημιστικὸ φυλλάδιο τῆς ἐταιρίας διαβάζουμε:

«... Τό Ἀλουμίνιο τῆς Ἑλλάδος εἶναι πράγματι μιὰ ἀπὸ τίς μεγαλύτερες καί πιό σύγχρονες μονάδες τοῦ εἴδους τῆς στήν Εὐρώπῃ. Ὅχι μόνο γιὰ τὴν ἰσχυρότητα τοῦ παραγωγῆς ἔφτασε σέ ζηλευτὰ ὕψη. Ἀλλὰ γιὰ τὴν σεβάσθηκα τήν περιοχή πού τό φιλοξενεῖ...».

Ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Α. ΣΥΛΛΑΝΤΑΒΟΣ καί ὁ ἐπιμελητὴς τοῦ κ. Α. ΚΟΒΑΤΣΗΣ παρατηροῦν σχετικά:

«... Ὁλόκληρος ἡ κοιλὰς ἡ κειμένη εἰς τὴν Βορειανατολικὴν πλευρὰν τοῦ ἐργοστασίου φαίνεται ὅτι ἔχει δηλητηριαστεῖ ἐκ τῆς μακροχρόνιου ρυπάνσεως τῆς ἀτμόσφαιρας, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ἐμπλουτισμοῦ τῶν φυτῶν καί ὑδάτων αὐτῆς εἰς φθοριοῦχα...»¹¹

Κι ἀκόμα:

«... Ἡ ἐπίδρασις τῆς φθορίωσης ἐπὶ τῶν γύρωθεν δοσκούντων ζώων καί θαλασσιῶν ἦτο πλέον καταφανὴς (...) Πρὸς τὴν Β. Ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ ἐργοστασίου, εἰς τό δάθος τῆς ἐνυπαρχούσης κοιλᾶδος καί εἰς ἀπόστασιν 1.500 μέτρων ἀπὸ τοῦ ἐργοστασίου υπάρχει συγκρότημα οἰκίσκων εἰς τοὺς ὁποίους διέμενον οἱ πρῶτοι ἐργαζόμενοι τοῦ ἐργοστασίου. Σήμερον οὐδεὶς σχεδὸν διαμένει ἐν τῇ περιοχῇ αὐτῇ καί οἱ οἰκίσκοι ἔχουν ἐγκαταληφθεῖ ἀπὸ διετίας...»¹².

Ἐξ ἄλλου σέ ἐπανειλημμένες μετρήσεις πού πραγματοποίησε ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Α. ΣΠΑΗΣ, διαπίστωσε συγκέντρωσεις φθορίου πολὺ μεγαλύτερες ἀπὸ τίς διεθνῶς ἀνεκτές¹³.

Ἀκολούθησαν σχετικές μετρήσεις τῆς Ὑπηρεσίας Γεωργίας τῆς Νομαρχίας Βοιωτίας¹⁴, τοῦ Μπενάκειου Φυτοπαθολογικοῦ Ἰνστιτούτου¹⁵, ὁμάδας ἐργασίας τοῦ Ὑπουργείου Βιομηχανίας. Ὅλες ἐπιβεβαίωσαν τὴν ὑψηλὴν συγκέντρωση φθορίου στή γύρω ἀπὸ τό ἐργοστάσιο περιοχή.

Κάτω ἀπὸ τὴν πίεση αὐτῶν τῶν διαπιστώσεων καί σέ συνδυασμὸ μέ τὰ ἀλλεπάλληλα κρούσματα φθορίωσης ὧσων δούλευαν στήν ἠλεκτρόλυση, ἡ ἐταιρία ΥΠΟΧΡΕΩΘΗΚΕ (καί ὄχι ἀποφάσισε μόνη της, ὅπως ἀφήνει νά ἐννοηθεῖ στίς διαφημίσεις της), νά πάρει μιὰ σειρά ἀπὸ μέτρα πού πράγματι – σήμερα πιά – ἔχουν μειώσει τίς ἐκπομπές φθορίου.

Ἡ ἀπόδοση τῶν μέτρων αὐτῶν δέν φτάνει βέβαια τό 99,5%, ὅπως ἀναφέρεται στό διαφημιστικὸ φυλλάδιο τῆς Πεσινέ. Ὁ τεχνικός σύμβουλος¹⁶ τῆς ἐταιρίας ὑπολογίζει τὴ μείωση τοῦ φθορίου πού διασκορπίζεται στήν ἀτμόσφαιρα σέ 85%. Οἱ Χημικοὶ-Μηχανικοὶ, στό δελτίο τοῦ Πανελληνίου Συλλόγου τους, ἀναφέρουν σὴν πραγματικὴ μείωση τό ποσοστὸ τοῦ 50%¹⁷.

Τό ΑΝΤΙ εἶχε παλιότερα δημοσιεύσει μιὰ σχετικὴ μελέτη τῆς Ἐπιτροπῆς Προστασίας τοῦ Περιβάλλοντος τοῦ ΠΑΣΟΚ, σύμφωνα μέ τὴν ὁποία:

«... Γιά τοὺς ἐργαζόμενους οἱ συνθήκες ἐργασίας πρέπει νά χειροτερεψαν. Αὐτὸ δείχνει ὁ μεγάλος ἀριθμὸς ἀρρώστων στίς σκεπασμένες λεκάνες. Γιατί τώρα τὰ ἀέρια πού ἀναρροφοῦνται ἔρχονται σέ ἐπαφὴ μέ τὴν ἀλουμίνη, πού προσροφᾷ ποσότητα ὑδροφθορίου. Ἔτσι οἱ λεκάνες τροφοδοτοῦνται μέ φθοριωμένη ἀλουμίνη, ἀπὸ τὴν ὁποία μολύνονται οἱ ἐργαζόμενοι. Βέβαια ὑπάρχουν λύσεις πιὸ ὠφέλιμες γιά τὴν ὑγεία τῶν ἐργαζομένων (χρησιμοποίηση πλυντρίδων ἀερίων)...»¹⁸.

Πράγματι καί ἡδὴ ἀπὸ τό 1973 ἡ ALCOA ξεκίνησε τὴν κατασκευὴ μιᾶς μονάδας ἀλουμινίου στό Τέξας, θάσει μιᾶς νέας παραγωγικῆς διαδικασίας, πού ἀποκλείει κάθε ἐκπομπὴ φθορίου καί συγχρόνως ἐξοικονομεῖ σημαντικὴ ἐνέργεια.

Ἔτσι τό διαφημιστικὸ φυλλάδιο τῆς ἐταιρίας ἀποκαλύπτεται κι ἐδῶ ἀνακριθές, ὅταν ὑποστηρίζει ὅτι:

«... Τό Ἀλουμίνιο τῆς Ἑλλάδος ἦταν ἀπὸ τὰ πρῶτα (καί εἶναι ἀπὸ τὰ λίγα) ἐργοστάσια κατεργασίας ἀλουμινίου, πού ἐφαρμόζουν τὴν πιὸ σύγχρονη μέθοδο γιά τὴν δέσμευση καί ἐπεξεργασία τῶν ἀνεπιθυμητῶν ἀερίων...».

2. Ἡ κόκκινη λάσπη ἀπὸ τό ἐργοστάσιο ἀλουμίνας

Ἡ κόκκινη λάσπη (ἐρυθρὰ ἱλύς) ἀποτελεῖ τό κυριότερο παρα-

προϊόν του εργοστασίου αλουμίνας και είναι το υπόλειμμα που αφήνεται κατά τη διαδικασία διαχωρισμού της αλουμίνας από τον θάλασσο. Το «Αλουμίνιον της Ελλάδος Α.Ε.» παράγει κάθε χρόνο 503.000 τόνους²⁰ κόκκινης λάσπης που ρίχνει μ' έναν θαλάσσιο αγωγό στον Κορινθιακό κόλπο.

Τό πόσο καταστρεπτική είναι η απόρριψη της κόκκινης λάσπης στη θάλασσα, αποδεικνύει το γεγονός ότι οι Αμερικανικοί Κανονισμοί επιβάλλουν - από 1ης Ιουλίου 1977 - τη διοχέτευση της σε ειδικές τεχνητές λίμνες²¹.

Ήδη από το 1973 τα αμερικάνικα εργοστάσια είχαν ειδοποιηθεί σχετικά με την απαγόρευση αυτή, που ουσιαστικά όμως αφορούσε μόνο δύο από τα έννέα εργοστάσια αλουμίνας, αφού τα άλλα έριχναν την κόκκινη λάσπη τους σε τεχνητές λίμνες πολύ πριν το 1973²².

Είναι ενδιαφέρον όμως να παρακολουθήσουμε τις απόψεις της ίδιας της Πεσινέ σχετικά με την κόκκινη λάσπη, όπως διατυπώνονται στην περιβαλλοντολογική μελέτη της Ε.Ρ.Υ.Ε.Α (Ελληνική Έταιρία Έρευνας και Έλέγχου της Ρυπάνσεως των Υδάτων του Έδάφους και του Αέρος) γύρω από τα «Μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος του υπό ανέγερση εργοστασίου αλουμίνας εις όρμον Καμινιώτισσα Φωκίδος της Α.Ε.Μ. Μεταλλεία Βωξιδίων Παρνασσού». Η Πεσινέ, αντιπρόεδρος σήμερα της Ε.Ρ.Υ.Ε.Α - σύμβουλος τότε - προσυπογράφει μεταξύ άλλων και τα εξής:

«... Η διερεύνησις της σχετικής βιβλιογραφίας εις το σημείον αυτό (ο.σ. σχετικά με την κόκκινη λάσπη) ήτο μακροχρόνιος και τόσοσ επιμελής, ώστε να δύναται να θεωρηται ότι εξήντησε σχεδόν το θέμα.

Σωρεία έρευνών έχει διεξαχθεί διά να εξακριβωθεί κατά πόσον ή αποχέτευσις της έρυθρας ίλύος εις την θάλασσαν έχει ή όχι επιβλαβή επίδρασιν επί των ζώντων οργανισμών της θαλάσσης.

Έρευνα γενομένη διά την περίπτωσιν ενός εργοστασίου τό όποϊον αποχετεύει την έρυθράν ίλυν εις την Βορ. Θάλασσαν της Γερμανίας, απέδειξε ότι θαλάσσιον ύδωρ μέ περιεκτικότητα στερεών συστατικών εις αναλογίαν 1: 10⁵ έως 1: 10⁶ αυξάνει την θνησιμότητα των μαλακοστράκων της οϊκογένειας καλανιδών (κωπήποδων) κατά 5-8 φορές. Τά κωπήποδα αποτελούν έναν σημαντικόν κρίκον εις την τροφικόν αλυσιν, ή όποία αρχίζει από τό φυτόπλακτόν και καταλήγει εις τούς ιχθείς. Έξ άλλου έρευνα τοῦ Βιολογικοῦ Σταθμοῦ της νήσου Helgoland κατέδειξε ότι ή έρυθρά ίλύς εις πυκνότητα 0,5 γραμ. ανά λίτρον άσκει δυσμενή επίδρασιν επί της αναπτύξεως των θαλασσίων φυτών. Άλλη έρευνα αναφερομένη εις την άνάπτυξιν έμβρύων ρέγγας, εις αραιώσιν έρυθρας ίλύος περιεχομένης περί τά 50% στερεά συστατικά εις αναλογίαν 1: 10, απέδειξε ότι ή θνησιμότης των έμβρύων άνέρχεται τίς 49,5-72,3%. Παράλληλως, έχει ανακοινωθεί ότι ή έρυθρά ίλύς είναι επιβλαβής εις τάς γαρίδας και εις τά φύκη, εις τά ψάρια και τά μύδια.

Εις δείγματα αποθέσεως έρυθρας ίλύος, προερχομένης από έν εργοστάσιον αλουμινίου παρά την Μασσαλίαν (ο.σ. στο Casis), ληφθέντα από βάθος 1.200 μέτρων, όπου τό πάχος της ίλύος έχει φθάσει τά 12 εκατοστά, δέν άνευρέθησαν ζώντες οργανισμοί, ενώ αντίθετος εις βάθος 1.800 μέτρων, όπου τό πάχος της ίλύος ήτο ελάχιστον, συνεχίζετο ή δεντική ζωή»²³.

«... Έν συμπεράσματοι τά διερευνθέντα ευρωπαϊκά εργοστάσια παραγωγής αλουμίνας, πλην ενός εύρισκομένου παρά τόν Ρήνον εις τό Ludwigshafen διαθέτουν την έρυθράν ίλυν των εις την θάλασσαν. Έκ τούτων δύο εύρισκόμενα εις τόν κόλπον της Βενετίας, ό όποϊός είναι εξαιρετικώς άλλοιωμένος, έχουν προκαλέσει την επέμβασιν τοῦ Συμβουλίου της Ευρώπης, τό όποϊον εξήτησε την διεξαγωγήν έρευνής επί της ένδεχομένης άπειλής τοῦ θαλασσίον περιβάλλοντος εκ της έρυθρας ίλύος.

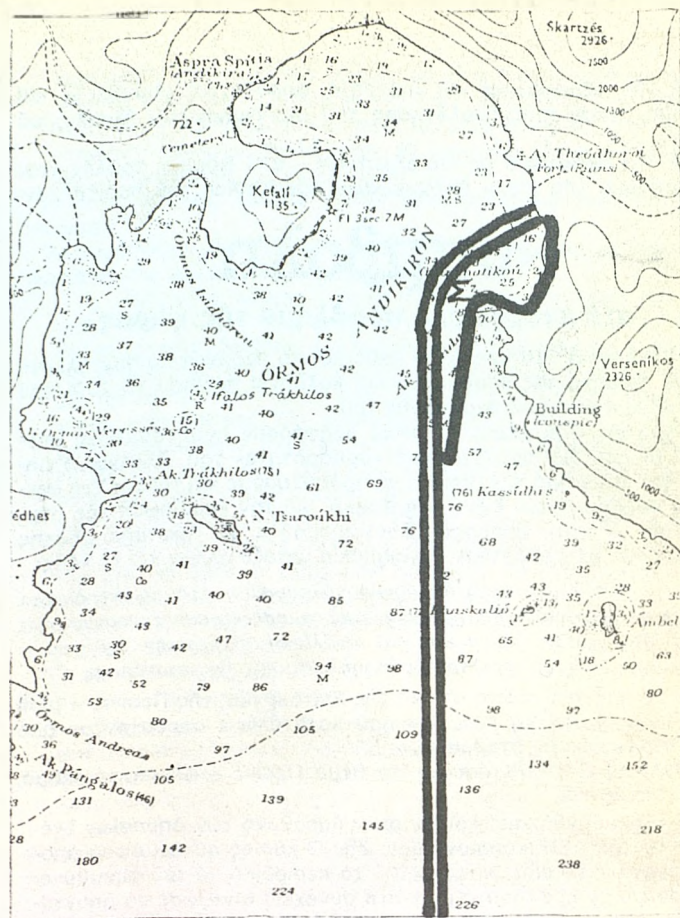
Εις μίαν άλλην περίπτωσιν καθ' ήν έγένετο δοκιμαστική απόρριψις έρυθρας ίλύος γερμανικοῦ εργοστασίου αλουμίνας εις την Βόρειον Θάλασσαν, αυτή τελικώς άπεκλείσθη λόγω των ζημιών τάς όποίας προκάλεσε συνεπεία της άπουσίας θαλασσίων ρευμάτων και των μικρών θαθών»²⁴.

Και συνεχίζει:

«... Κατόπιν των άνωτέρω θεωρούμεν ότι ένδείκνυται ή διάθεσις της έρυθρας ίλύος διά της εφαρμογής της ολικής δεομεύσεως των υγρών και στερεών αποβλήτων διά της δημιουργίας τεχνητής λίμνης αποθέσεως...»²⁵.

Άλλά ενώ ή Πεσινέ αναγνωρίζει εύκρινέστατα ποῦ «ένδείκνυται» να απορριπτεται ή κόκκινη λάσπη, διατηρεί γιά τόν έαυτό της τό δικαίωμα να ρίχνει 503.000 τόνους κάθε χρόνο στον Κορινθιακό κόλπο.

Κι ακόμα: Την ίδια ακριβώς εποχή (1973) ποῦ τά αντίστοιχα αμε-

Στόν χάρτη αυτόν (άπόσπασμα 1600 τοῦ Άγγλικοῦ Ναυαρχείου) σημειώνονται οι θέσεις τοῦ παλιοῦ (διπλή γραμμή) και τοῦ νέου (μονή γραμμή) άγωγού της Πεσινέ.

ρικάνικα εργοστάσια υποχρεώνονται να κατασκευάσουν τεχνητές λίμνες, ή Πεσινέ υποθαμνίζει κι εκείνα ακόμα τά στοιχειώδη μέτρα προστασίας τοῦ περιβάλλοντος, ποῦ ή ίδια είχε πάρει από την άρχή της λειτουργίας της, χωρίς να έχει γι' αυτό καμιά ουσιαστικά υποχρέωση.

Άς παρακολουθήσουμε όμως την Ιστορία τοῦ άγωγού της Πεσινέ από την άρχή. Η έταιρία κατασκεύασε άρχικά (1965) έναν θαλάσσιο άγωγό μήκους 13 χιλιομέτρων ποῦ διοχέτευε την κόκκινη λάσπη σε βάθος 300 μέτρων στον Κορινθιακό κόλπο.

Όπως διαβάζουμε σε μιά σχετική έπιστολή τοῦ προϊσταμένου παραγωγής της έταιρίας, ό άγωγός δέν έπαψε να έχει προβλήματα:

«... Πράγματι ό άγωγός έσπασε και δέν επισκευάστηκε! Άπλως... αντικαταστάθηκε εξ ολοκλήρου από άλλον. Και όταν και ό άλλος δούλωσε, έγινε τρίτος, ποῦ λειτουργεί πάντοτε»²⁶.

Θά σταθούμε σ' αυτόν τόν «αεί λειτουργούντα» τρίτο άγωγό, ποῦ κατασκευάστηκε τό 1973. Ένα τμήμα του βρίσκεται στη στεριά και ένα άλλο μήκους 2,5 χιλ. περίπου, οδηγεί την κόκκινη λάσπη στη θάλασσα σε βάθος 100 τώρα πιά μέτρων. (Ό άγωγός αυτός σημειώνεται στον χάρτη με μονή γραμμή).

Από την άπλή παρατήρηση και μόνο τοῦ παλιού και τοῦ νέου άγωγού μπορούμε να συμπεράνουμε ότι: ό νέος άγωγός της Πεσινέ - κατά 8 περίπου χιλιομ. μικρότερος από τόν παλιό - διοχετεύει την κόκκινη λάσπη τοῦ εργοστασίου σε ένα ΛΙΓΟΤΕΡΟ πλεονεκτικό, από άποψη προστασίας της θάλασσας, σημείο. Τό συμπέρασμα αυτό αποδεικνύει, άλλωστε, και ή ίδια ή έταιρία. Γιατί άν πράγματι τό νέο σημείο απόρριψης είναι έξ ίσου, έστω, πλεονεκτικό μέ τό παλιό, τότε γιατί άρχικά τό ΠΡΟΣΠΕΡΑΣΕ και προέκτεινε τόν πρώτο άγωγό της γιά 8 επί πλέον χιλιόμετρα;

Γνωρίζουμε πόσο δαπανηρός είναι ό υποβρύχιος περίπατος ενός άγωγού.

Γνωρίζουμε, επίσης, πότε και μέ έγκριση τίνος κατασκευάστηκε ό νέος άγωγός (1973, «ύπουργός» Βιομηχανίας: Χωριατόπουλος). Γνωρίζουμε ακόμα ότι ή λειτουργία τοῦ νέου άγωγού επανεγκρίθηκε από τό ύπουργείο Βιομηχανίας πρόσφατα. (Ύπουργός ό κ. Μ. Έθερτ).

Θά θέλαμε να μάθουμε μέ ποιά στοιχεία τό ύπουργείο άγνόησε

– και άγνοει – την υποβάθμιση αυτή που σε τελική ανάλυση αποδεικνύει ή ίδια ή εταιρία.

Ήδη από το 1976 ο Χημικός - Μηχανικός κ. Γ. ΚΑΡΛΟΣ είχε άπευθύνει στην Πεσινέ μιά σειρά από ερωτήματα σχετικά με το θέμα αυτό, που εξακολουθούν μέχρι σήμερα να μένουν αναπάντητα. Θά επαναλάβουμε ένα απ' αυτά:

«... Είναι δυνατόν να χαραχθή, επί ενός διανομετρικού χάρτου του 'Αγγλικού Ναυαρχείου, ή περιοχή την οποίαν θά καλύψει ή παραχθήσομένη κατά τά 30 πρώτα έτη λειτουργίας του εργοστασίου σας, ερυθρά ήλύς, εις την οποίαν να σημειωθούν τά αναμενόμενα πάχη του στρώματος της ήλύος»;²⁷.

★ ★ ★

Έξετάσαμε τή συμβολή τής Πεσινέ στά πλαίσια μιās εξαντλητικής – τουλάχιστον γιά ένα άρθρο – παράθεσης στοιχείων.

Τά επιχειρήματά μας άπαλλαγμένα από κάθε ιδεολογική ή πολιτική προδιάθεση και κάθε κατ' άρχήν συνεπαγωγή Πεσινέ = πολυεθνικό μονοπώλιο = καταστροφή, άποδεικνύουν τελικά πόσο δίκιο έχουν όσοι δέχονται κάτι τέτοιο εκ ταυτότητας και ξεκινούν εκεί από όπου μοιραία έμεις καταλήξαμε.

Τήν έλλειψη σεβασμού της γιά τό περιβάλλον άποδεικνύει ή ίδια ή Πεσινέ μέ όσα προσυπογράφει και μέ όσα και όπως διοχετεύει.

Τήν χαριστική τιμή του ήλεκτρικού ρεύματος που αγοράζει άποδεικνύει ή άντιπρόεδρος και μέτοχος της, ΕΤΒΑ.

Τήν κάθε άλλο παρά θετική συμβολή της στην 'Εθνική Οικονομία ή 'Ιδια πάλι μέ τά σταθερά υπερέκδη που τής άπομυζά.

Έγγυητής όλης αυτής τής «συμβολής» – και τότε και τώρα – τό ΑΝΑΞΙΟΠΙΣΤΟ 'Ελληνικό Δημόσιο.

Όσο γιά τήν διαφήμιση και τούς ανθρώπους της: 'Αποδεικνύεται, μιά ακόμα φορά, τί είναι αυτό που μάς χωρίζει: 'Η ύπερβολή, ή άνακρίβεια και τό ψέμμα.

«Όποιος δέν ξέρει τήν αλήθεια είναι θλάκας. Όποιος όμως τήν ξέρει και τήν παρουσιάζει σάν ψέμμα είναι έγκληματίας».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

Μ. Μπρέχτ.

1. Σ. ΧΡΥΣΟΛΟΥΡΗ, «Οι ένεργειακές άνάγκες τής έλληνικής βιομηχανίας», εισήγηση στό σεμινάριο τής Ένωσης Έλλήνων Πανεπιστημιακών Δ. Εθρώπης μέ θέμα: «Ο ένεργειακός τομέας τής έλληνικής οίκονομίας», σ. 63.
2. «Άλουμίνιον τής Ελλάδος Α.Ε.», έτήσιος άπολογισμός 1979
3. «Βιομηχανική έπιθεώρηση», Μάρτιος 1980, σσ. 32-33
4. Δ. ΜΠΑΤΣΗΣ, «'Η θαρεία βιομηχανία στην 'Ελλάδα», σσ. 89-103
5. Διεθνής Τράπεζα Άνασυγκροτήσεως, «Αι προοπτικά του άλουμινίου», 1959, σ. 1
6. ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, 19.6.1980, σ. 9
7. Πρακτικά τής Βουλής, Νοέμβριος 1960, σσ. 433-436
8. όπ. π., σ. 451
9. ΕΤΒΑ, «Ειδική Μελέτη του κυκλώματος Βωξίτης, Άλουμίνα - Άλουμίνιον», Ιανουάριος 1976, σ. 10
10. Chemical Engineering, October 1979, V. 86, No 23, p. 94
11. Α. ΣΥΛΛΑΝΤΑΒΟΥ - Α. ΚΟΒΑΤΣΗ, «Φθοριοϋχος ρύπανσης άτμοσφαιρας εργοστασίου άλουμινίου και έπιπτώσεις επί τής γύρωθεν περιοχής», Άριστοτέλειον Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης. Έπιστημονική έπετηρίς 'Ιατρικής Σχολής, 1970, τ. Ζ', τχ. ΙΙ, σ. 264
12. ό.π., σσ. 260-262
13. Α. ΣΠΑΝΣ, Δελτίο αναλύσεων Νο 0858/άρ. μητρ. βιβλ. έργ. 295/5, Σεπτέμβριος 1973, Κτηνιατρική Σχολή Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
14. Νομαρχία Βοιωτίας, 'Υπηρεσία Γεωργίας, άρ. πρωτοκ. 4234/3, Αύγουστος 1973
15. Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό 'Ινστιτούτο, άρ. πρωτ. 1090/12, Μάιος 1976
16. Προσωπική μου σημείωση απ' όσα μου ειπε σε συνάντησή μας ό τεχνικός Σύμβουλος του «Άλουμίνιον τής Ελλάδος Α.Ε.» κ. Οικονόμου.
17. Πανελλήνιος Σύλλογος Χημικών - Μηχανικών, «Περιβάλλον - οι συνθήκες δουλειάς στό εργοστάσιο Άλουμίνιον τής Ελλάδας», Δελτίο Νο 2-3, 1977
18. ΑΝΤΙ, «Άλουμίνιο Πεσινέ και καταστροφή τής γής», μιά μελέτη τής έπιτροπής Προστασίας του Περιβάλλοντος του ΠΑΣΟΚ, τχ. 82, 15.10.1977, σ. 26
19. Presse - ENVIRONNEMENT, «Nouveau Procédé ALCOA», No 50, 1.6.1973
20. Τ.Ε.Ε., «Πειραματική διερεύνηση των δυνατότητων άξιοποίησης τής έλληνικής ερυθράς ήλύος», Ιούλιος 1978, σ. 4.
21. U.S. Environmental Protection Agency Nonferrous metals manufacturing point source Category. Proposed effluent limitations Guidelines. Federal Register, V. 38, No 230, Part II, November 30, 1973
22. Γ. ΚΑΡΛΟΣ, «'Η βιομηχανία άλουμίνας και τό περιβάλλον», 1975, σ. 74
23. Ε. Ρ. Υ. Ε. Α. «Μελέτη των μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος του υπό άνέγερσιν εργοστασίου άλουμίνας εις όρμον Καμιάτιστα Φωκίδος τής Α. Ε. Μ. Μεταλλεία Βωξίτων Παρνασσού», Ιούνιος 1976, σ. 23
24. ό.π., σ. 70
25. ό.π., σ. 71
26. Δ. ΔΑΜΙΑΝΟΣ, «Διευκρινίσεις γιά τόν άγώγό τής Πεσινέ», έπιστολή στό «Ένημερωτικό Δελτίο» του Τ.Ε.Ε., τχ. 871, 13.12.1975, σ. 43
27. Γ. ΚΑΡΛΟΣ «Μερικά έρωτήματα προς τήν Πεσινέ γύρω από τή μόλυνση», έπιστολή στό «Ένημερωτικό Δελτίο» του Τ.Ε.Ε., τχ. 876, 17.1.1976, σ. 22

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ

Ρόμπερτ Χάις

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΟΙ

ΧΕΓΚΕΛ • ΚΙΡΚΕΓΚΑΡΝΤ • ΜΑΡΞ

‘Η ζωή και τό έργο
των τριών μεγάλων
διαλεκτικών στοχαστών
πού πάνω τους στηρίζεται
ή σκέψη τής έποχής μας

Γκέρχαρτ Τσβέρεντς

κεφάλι και κοιλιά

ή ιστορία ενός έργατη
πού έμπλεξε
μέ τούς διανοούμενους

Μυθιστόρημα

Κάριν Στρούκ

Ταξική αγάπη

Μυθιστόρημα

ΚΟΜΝΗΝΟΣ ΠΥΡΟΜΑΓΛΟΥ 1899-1980

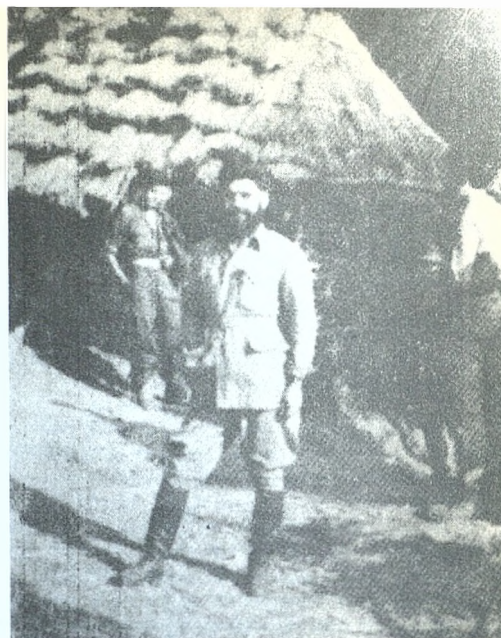
Γεννημένος τό 1899 στή Λήμνο ὁ Κ. Πυρομάγλου ἀγωνίστηκε ἀπό νωρίς στήν πρώτη γραμμή τῆς Δημοκρατίας: Μικρασία, διχτατορία Μεταξά, Κατοχή καί Χούντα.

Σπούδασε στή Γαλλία, καί μετὰ ἀπό ἓνα σύντομο διάστημα ὅπου ὑπηρετήσε καθηγητής στό Πειραματικό Σχολεῖο τῆς Ἀθήνας (1934-38), θρέθηκε ξανά στό Παρίσι ἐξόριστος τῆς 4ης Αὐγούστου. Ἐδῶ τόν θρῆκε ἡ κατάληψη τῆς Ἑλλάδας ἀπό τόν Ἀξονα καί ἀπό δῶ ξεκίνησε γιά νά ἐπιστρέψει στόν τόπο του καί ν' ἀγωνιστεῖ στά ἀντάρτικα τμήματα τοῦ Ζέρβα. Πῆρε μέρος σέ πολλές στρατιωτικές ἐπιχειρήσεις σάν ὑπαρχηγός τοῦ ΕΔΕΣ-ΕΟΕΑ καί ἀντιπροσώπευσε τήν

Ὁργάνωσή του στίς διαπραγματεύσεις μέ τόν ΕΛΑΣ καί τήν ἐξόριστη ἐλληνική κυβέρνηση.

Μετὰ τήν ἀπελευθέρωση διαχώρισε τή θέση του ἀπό τίς Δεξιές πολιτικές ἐπιλογές τοῦ Ζέρβα καί τό 1958 ἐκλέχτηκε βουλευτής Ἀθήνας, συνεργαζόμενος μέ τήν ΕΔΑ.

Ἐκτός ἀπ' τούς προσωπικούς ἀγῶνες του, ὁ Πυρομάγλου, μέ σειρά ἀπό ἀρθρα καί βιβλία, κατάθεσε τήν προσωπική του μαρτυρία γιά ὅσα ἔζησε. Ἀπό τό δυσεύρετο σήμερα βιβλίο του «Δούρειος Ἴππος», Ἀθήνα 1958, ἀναδημοσιεύουμε ἓνα ἐνδιαφέρον ἀπόσπασμα (σσ. 272-74) πού ἀναφέρεται σέ συνάντησή του μέ τόν Γ. Παπανδρέου στή Μέση Ἀνατολή.

Ὁ Κομνηνός Πυρομάγλου στά Κουνάκια, Λάκκα – Σούλι τό Σεπτέμβριο τοῦ 1944.

ΠΑΝ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ:

«Ἐπρωτοστάτησε γιά νά ἀναγνωριστεῖ ἡ Ἐθνική Ἀντίσταση...»

«Πάει καί ὁ Κομνηνός Πυρομάγλου. Φεύγουν ὁ ἓνας μετὰ τόν ἄλλον. Ὁ τόπος ἐρημώνεται ἀπό τούς πρωταγωνιστές τοῦ μεγάλου δράματος τῶν ἐτῶν 1941-44. Πόσοι ἔχουμε ἀπομείνει; Δέν θά τοὺς μετρήσω. Φοβοῦμαι ὅτι δέν ξεπερνοῦν τά δάχτυλα τῆς μιᾶς χειρός. Ὁ Πυρομάγλου ἦταν ἀπό τοὺς πιό γενναίους Ἕλληνες. Βοηθός τοῦ καθηγητῆ Περγό στο Παρίσι, καθηγητής καί διανοούμενος, ἔγινε – ὅταν ἡ χώρα μας εἶχε πατηθεῖ ἀπό τοὺς ἐχθρούς – πολεμιστής ἀντάρτης, ὅταν ἄλλοι, πού ἐπάγγελμα καί ἀποστολή τους ἦταν ὁ πόλεμος, εἰδικότερα ἐκεῖνοι πού εἶχαν τό θράσος νά ἐμφανισθοῦν στίς 21 Ἀπριλίου 1967 ὡς σωτήρες τῆς πατρίδας, οὔτε στά βουνά ἀνέβηκαν, οὔτε στή Μέση Ἀνατολή ἤρ-

θαν νά πολεμήσουν, ἐκτός ἀπό ἓνα, οὔτε ἐδῶ στήν Ἀθήνα μπήκαν σέ ἀντιστασιακές ὁργανώσεις ἢ ὁμάδες. Ὁ Πυρομάγλου ἔγινε ὑπαρχηγός τῶν ἀνταρτικῶν δυνάμεων τοῦ ΕΔΕΣ. Ἐλαβε ἐνεργό μέρος στήν ἀνατίναξη τῆς γέφυρας τοῦ Γοργοποτάμου. Ἐξετέλεσε ἐκεῖ, ὅπως μοῦ ἔχουν διηγηθεῖ ὁ Γούντχαουζ καί ὁ παριστάμενος σήμερα ἐδῶ Θεμιστοκλῆς Μαρίνος, πού κατέθεσε πρό ὀλίγον στέφανο δάφνης ἐκ μέρους τῆς βρετανικῆς, στά βουνά, ἀποστολῆς, μιὰ πολὺ ἐπικίνδυνη εἰδική πράξη. Ἐλαβε ἐνεργό μέρος καί σέ πολλές ἄλλες ἐπιχειρήσεις. Ὑπῆρξε, ἐξάλλου, πλάι στόν στρατηγό Ζέρβα, ὁ κυρίως πολιτικός νοῦς. Συνδύαζε μέσα του τόν πατριωτισμό μέ βαθιά πίστη στή Δημοκρατία. Καί ἔκανε ὅ,τι περισσότερο μπορούσε γιά νά ἀποτρέψει τίς ἐμφύλιες συγκρούσεις.

Σέ πρωτογνώρισα, ἀγαπητέ Κομνηνέ, στό Κάιρο τόν Αὔγουστο τοῦ 1943. Εἶχες φτάσει τότε, μέ βρετανικό αεροπλάνο, ἀπό τό βουνά, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ΕΔΕΣ, μαζί μέ τόν Γεώργιο Καρτάλη ὡς ἀντιπρόσωπο τῆς ΕΚΚΑ καί τοὺς Ἡλία Τσιριμῶκο, Τζήμα, Κώστα Δεσποτόπουλο καί Πέτρο Ρούσο ὡς ἀντιπροσώπους τοῦ ΕΑΜ καί τοῦ ΕΛΑΣ. Ὑπογράψαμε τότε μαζί μέ ὅλους σας ἓνα βαρυσήμαντο πρωτόκολλο· ὁ Γεώργιος Ἐξηντάρης, πού εἶχε πρόσφατα διαφύγει ἀπό τήν Ἑλλάδα καί ἐκπροσωποῦσε τά παλαιὰ δημοκρατικά κόμματα, καί ἐγώ ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Ἐθνικοῦ Ἐνωτικοῦ Κόμματος καί τῶν ἀντιστασιακῶν του ὁμάδων. Τήν πρωτοβουλία μας συμμεμερίσθη ἡ κυβέρνηση Τσουδεροῦ μέ θερμή εἰσήγηση τοῦ Σοφοκλῆ Βενιζέλου, τοῦ Βύρωνα Καραπαναγιώτη καί τοῦ ναυάρχου Πέτρου Βούλγαρη. Ἀλλά ἡ πρωτοβουλία μας ἐκεῖνη ἔπεσε στό κενό.

Δέν θά ἐξετάσω ἐδῶ, πῶς καί γιατί. Ὑποχρεωθήκατε καί οἱ ἔξι νά ξαναγυρίσετε ἄπρακτοι στά βουνά. Ἦταν, ὅπως εἶπα ἐδῶ καί λίγες μέρες ἀποχαιρετῶντας τόν Μήτσο Παρτσαλίδη, ἡ πρώτη χαμένη εὐκαιρία γιά τήν ἀνατροπή τῶν δεινῶν πού ἀκολοῦθησαν.

Βρεθήκαμε πάλι μαζί, ἀγαπητέ Κομνηνέ, στό συνέδριο τοῦ Λιδάνου τό Μάιο τοῦ 1944. Βαριά ἔπεφε πάνω στό συνέδριο ἐκεῖνο ἡ σκιά τῶν ἐμφύλιων συγκρούσεων καί εἰδικότερα ὁ ἱερός ἱσκιος τοῦ συνταγματάρχου Ψαρροῦ. Κατορθώσαμε ὅμως ὅλοι νά πνίξουμε τά αἰσθήματά μας, νά παραμερίσουμε τά πάθη μας, καί φτάσαμε σέ συμφωνία, στό «Ἐθνικό Συμβόλαιο», ὅπως τό ὀνόμασε ὁ Γεώργιος Παπανδρέου, πού εἶχε προεδρεύει. Ἀπό τοὺς 24 πού ἐλάβαμε μέρος στό συνέδριο δέν ἔχουμε ἐπιζήσει, μετὰ τόν θάνατό σου, παρὰ μόνο πέντε.

Δέν θά διηγηθῶ περισσότερα. Συγχωρήστε με, ἂν ἡ μνήμη μου γυρίζει συχνά σέ γεγονότα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τῆς τραγικῆς, ἀλλά μεγάλης καί ἔως τώρα ἀδικαίωτης. Παρ' ὅλα ὅσα συνέβησαν ἀπό τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1944, δηλαδή πρὶν φθάσω στήν Πελοπόννησο στίς 27 Σεπτεμβρίου, καί κυρίως ἀπό τίς ἀρχές Δεκεμβρίου τοῦ ἴδιου ἔτους ὡς τό 1949, δέν πρέπει ἡ ἐποχή ἐκείνη, τραγική ἀλλά καί πολὺ μεγάλη στήν ἱστορία τῆς Ἑλλάδος, νά μείνει ἀδικαίωτη. Ἐσὺ, ἀγαπητέ Κομνηνέ, ἐπρωτοστάτησες τά τελευταῖα χρόνια στήν διακήρυξη τῆς ἀνάγκης νά τιμηθεῖ καί νά ἀναγνωρισθεῖ ἡ Ἐθνική Ἀντίσταση τῶν ἐτῶν 1941-44 ὡς καθολικό ἱστορικό γεγονός. Ἦταν ἡ τελευταία μεγάλη ὑπηρεσία σου στήν πατρίδα. Ὑπῆρξες γενναῖος καί γενναϊόφρων. Οἱ ἀληθινὰ γενναῖοι εἶναι γενναϊόφρονες. Χαῖρε, ἀγαπητέ φίλε».

ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Γ. ΣΑΧΑΡΙΔΗΣ

Ἡ συζήτησίς μου μέ τόν Γ. Παπανδρέου

Τήν τελευταίαν, πρό τῆς ἀναχωρήσεώς μου διά τό βουνό, Κυριακήν, ἐκλήθην μετά τοῦ κ. Στ. Μεταξά, εἰς γεῦμα παρά τῷ κ. Πρωθυπουργῷ. Μεταξύ τῶν ἄλλων, ἐπρόκειτο νά συζητήσωμεν καί περί τῆς ἐνισχύσεως τῶν ἐθνικῶν ὁμάδων, διότι παρά τήν συμφωνίαν μας, ἡ ἀποστολή ὑλικῶν ἐπαυσεν ἀπό τήν ἐπαύριον τοῦ Λιδανου. Τό γεγονός τοῦτο, ἡ ἴδρυσις εἰς τό Γενικόν Ἐπιτελεῖον Στρατοῦ γραφείου τῶν ἐν Ἑλλάδι δυνάμεων, ἡ παντοιοτρόπως ἐκδηλωθεῖσα ἀντιπάθεια πρὸς τὰς ἐθνικάς ὁμάδας, ἀμέσως μετά τόν σχηματισμόν τῆς κυβερνήσεως, ἦσαν τά θετικά δείγματα μιᾶς νέας γραμμῆς, τήν ὁποίαν ὁ κ. πρωθυπουργός ἐχάρασεν, ὑπό τήν ἐπήρειαν τοῦ κ. Βεντήρη.

Ἡ κατ' ἰδίαν, μετά τό γεῦμα, συζήτησις μου μέ τόν πρωθυπουργόν κ. Παπανδρέου, διήρκησεν ἐπὶ μίαν περίπου ὥραν. Παραθέτω τά κυριώτερα σημεία, τά ὁποῖα καί θά μᾶς δώσουν ἀνάγλυφον τήν προοπτικήν τοῦ πρωθυπουργοῦ. Εἰς ὅλας τὰ ἄλλας μας συναντήσεις ὁ κ. Παπανδρέου ἦτο εὐπροσέγγιστος, ἤρεμος καί μετριοφύων. Κατά τὰς συζητήσεις μας εἶχε πάντοτε μίαν ἐρευνητικὴν διάθεσιν καί μίαν καλὴν θέλησιν νά ἀντιληφθῇ, νά ἐμβαθύνῃ εἰς ὅλα τὰ ζητήματα καί νά τὰ λύσῃ μέ τό πνεῦμα τῆς ἀπαιτουμένης ἀρμονίας. Τήν φορὰν αὐτὴν διεπίστωσα μίαν ἀπόστασιν, τήν ὁποίαν ὁ κ. πρωθυπουργός ἐκράτησε ἀπέναντί μου ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς. Ἡ στάσις του ἀποφασιστική καί ἀποφθεγματική. Μοῦ ἔδωσε τήν ἐντύπωσιν ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος ἐβλεπε τήν Ἑλλάδα ὡς μίαν ὑπόθεσιν καθαρά ἰδικήν του, ὡς μίαν ὑπόθεσιν τήν ὁποίαν αὐτός μόνος θά διαμορφώσῃ καί θά ὁλοκληρώσῃ, διότι οὕτως ἔταξεν ἡ Μοῖρα. Περιέργως πῶς, ἐνεθυμήθην τόν στρατηγόν Ζέρβαν, ὁ ὁποῖος συχνά ἔλεγεν εἰς τοὺς φίλους καί συμπολεμιστάς του: «Πίστις εἰς τόν ἀρχηγόν».

Ἀνέφερα εἰς τόν κ. Παπανδρέου, ὅτι ἦτο ἡ καταλληλοτέρα εὐκαιρία, μέ τήν εἴσοδον τοῦ ΕΑΜ εἰς τήν κυβέρνησιν – ἐπίστευα πάντοτε ὅτι θά λάβῃ μέρος – νά σημειωθῇ μία ἐντατική πολιτικὴ κίνησις ἐκ μέρους ὅλων τῶν πολιτικῶν κομμάτων, εἰς τρόπον ὥστε νά ἀνακτήσουν ταῦτα ὅλον τό ἀπολεσθέν ἐδαφος καί τήν ἐπαύριον τῆς ἀπελευθερώσεως νά ἐμφανισθοῦν μέ κάποιαν ὀργανωμένην δύναμιν. Τό ΕΑΜ, προσέθεσα, ὑπέστη μίαν ἥτταν εἰς τόν Λίδανον καί πρὶν ἀκόμη συνέλθῃ καί ἀναπροσαρμόσῃ τήν τακτικήν του, νά ἀναληφθῇ πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις δραστηριότητος προσπάθεια, ὥστε

καί ἂν ἀκόμη θελήσῃ νά ἀθετήσῃ τὰς ὑποσχέσεις του, νά μὴ δύναται νά τό κάμῃ. Καί ἔχων ὑπ' ὄψιν μου τήν ψυχολογία καί τήν νοοτροπία τῶν πληθυσμῶν τῆς ὑπαίθρου, ὑπέδειξα εἰς τόν κ. πρωθυπουργόν διαφόρους τρόπους ὀργάνωσεως καί προπαγάνδας.

– Μέ ὅλα αὐτά θά ἀσχοληθῶ καί ἔχω ἤδη δώσει ὁδηγίας εἰς Ἀθήνας. Συνεπῶς δέν ἔχετε ἀνάγκην νά ἐπεκταθῇτε πέραν τῆς περιοχῆς σας. Ἐκεῖνο τό ὅποῖον, κύριε Πυρομάγλου, θέλω νά σᾶς ἐρωτήσω καί σᾶς παρακαλῶ νά μέ ἀπαντήσῃτε ἀπεριφράστως καί εἰλικρινῶς εἶναι τοῦτο: Εἶσθε εἰς θέσιν νά διαλύσετε τόν ΕΛΑΣ;

– Θά σᾶς ἀπαντήσω ἀμέσως, κύριε Πρόεδρε. Προηγουμένως ὅμως θά ἤθελα νά σᾶς ὑπομνήσω ὅτι ἡ ἀρχικὴ μας συμφωνία περὶ αὐξήσεως τῆς δυνάμεώς μας εἰς 25.000 ἄνδρας δέν ἐτηρήθη. Ὡς πληροφροῦμαι, ὁ ἀνεφοδιασμός τῶν ἐθνικῶν ὁμάδων ἔχει ἀνασταλῇ. Τό ἀξιόμαχον τῶν ἐθνικῶν ὁμάδων διεπιστώθη ἀπὸ τὰς ἐπιχειρήσεις τῆς 5ης Ἰουλίου ἐναντίον τῶν Γερμανῶν εἰς Πρέβεζαν. Ἀλλά, διατί δέν πρέπει νά μελετήσωμεν, καί σήμερον ἀκόμη, τήν πρότασιν πού ἐκάμαμεν εἰς τόν Λίδανον, περὶ δημιουργίας ἐθνικοῦ στρατοῦ καί ἰσορροπίας δυνάμεων, ὥστε νά ἀποφευχθῇ ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, τόν ὁποῖον ἀπεχθάνεται ὁ ἐλληνικός λαός; Καί διατί τὰς εὐθύνas τοῦ ἐμφυλίου πολέμου νά τὰς ἀναλάβῃ ὁ ΕΔΕΣ καί ὄχι ἡ Κυβέρνησις, ἡ ὁποία θά ἔχῃ τό κύρος ἀπέναντι τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ; Τί κάνουν οἱ ἀξιωματικοί, οἱ ὁποῖοι παραμένουν ἀχρησιμοποίητοι ἐδῶ; Διατί νά μὴν δημιουργηθῇ ἐθνικός στρατός δι' ἐπὶ τόπου ἐπιστρατεύσεως;

– Τότε, τόν ΕΛΑΣ, θά τόν διαλύσω μέ τοὺς Ἀγγλους, εἶπεν ἀποφασιστικά ὁ κ. Πρόεδρος.

– Πρό ἢ μετά τήν ἀπελευθέρωσιν, κύριε Πρόεδρε;

– Μετά τήν ἀπελευθέρωσιν.

– Μά τότε, κύριε Πρόεδρε, δέν θά εἶναι ζήτημα πλέον Στρατηγείου Μέσης Ἀνατολῆς, ἀλλὰ συμμαχικόν. Καί ἐνδέχεται νά εἶναι ἀφορμὴ διεθνῶν περιπλοκῶν.

– Ὁχι, ὄχι, ἔχετε ἐμπιστοσύνην εἰς ἐμέ...

Ἐγκαταλείπων τήν κατοικίαν τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἐβλεπα ἐνώπιόν μου τό δίπτυχον τό ὁποῖον συνέλαβα εἰς τήν ἐκφρασιν τοῦ πρωθυπουργοῦ: ΕΛΑΣ καί ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ. Μεγαλειώδης ὁραματισμός...

ΤΑΚΗΣ ΘΕΟΦΙΛΑΤΟΣ

ΕΡΚΟΣ ΟΔΟΝΤΩΝ

ΙΠΠΑΛΕΚΤΡΥΩΝ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΕΜΟΥΝΑΟΣ

modus vivendi

ἢ
γυμνὸ μοντέλο πού παζάρει
καὶ ἀντιστέκεται

ΙΠΠΑΛΕΚΤΡΥΩΝ

ΤΑΚΗΣ ΘΕΟΦΙΛΑΤΟΣ

Η ΑΛΩΣΙΣ
ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΚΑΙ
ΑΛΛΑ ΡΕΜΠΕΤΙΚΑ

ΙΠΠΑΛΕΚΤΡΥΩΝ

ΙΠΠΑΛΕΚΤΡΥΩΝ
Δογάνη 99 τηλ. 4617948

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΟΔΥΣΣΕΑΣ
Σόλωνος 116, τηλ. 36.19.724

Ούτε «μονόπλευρη» πληροφόρηση, ούτε «μονόπλευρη» διαφήμιση

Είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να ασχοληθεί κανένας σοβαρά με κάτι που ανήκει αποκλειστικά στη σφαίρα του γελοίου. Φαίνεται, όμως, πώς το γελοίο έχει πιά αμετάκλητα εγκατασταθεί στην περιοχή των περισσότερων τομέων της δημόσιας διοίκησης. Και αυτό δεν υποδηλώνεται μόνο από τις απόπειρες για τη θετική αντιμετώπιση ορισμένων προβλημάτων, αλλά και από τις ενέργειες εκείνες που αποσκοπούν στην πρόληψη ή αποτροπή έκτακτων αποτελεσμάτων από έντελως έκτακτα περιστατικά.

Αυτό μόνο αποτελεί την εξήγηση για την ανεκδιήγητη στάση της ΕΡΤ και των πολιτικών γι' αυτήν υπευθύνων στο αίτημα της «Αύγης» να διαφημιστεί τηλεοπτικά μετά το λόκ άουτ που κήρυξαν οι ιδιοκτήτες του ημερήσιου αθηναϊκού Τύπου.

Σύμφωνα με τις υπάρχουσες πληροφορίες, η διεύθυνση της «Αύγης» ζήτησε από την ΕΡΤ να μεταδώσει διαφημιστικό πρόγραμμα. Η απάντηση που έλαβε από το αρμόδιο υπουργείο ήταν: «Τό διαφημιστικό σλόγκαν της "Αύγης" δεν μπορεί να μεταδοθεί, γιατί το Υπουργικό Συμβούλιο έχει αποφασίσει την απαγόρευση όλων των διαφημίσεων που προβάλλουν τον ημερήσιο αθηναϊκό Τύπο»!

Τί να πρωτοθαυμάσει κανένας σ' αυτή την απάντηση; Την κυνικότητα ή την ύποκρισία; Είναι τόσο διάφανη ή πρόθεση του νέου αυτού «μέτρου», είναι τόσο συγκεκριμένοι αυτοί που εξυπηρετούνται και αυτοί που «ρίχνονται», ώστε κάθε προσπάθεια επεξήγησης είναι έντελως ανούσια. Άλλά, γιατί να ανησυχούμε, αφού, μόλις λήξει το λόκ άουτ, κάποιο άλλο νέο «μέτρο» ή κυβερνητική απόφαση θα εμφανιστεί για να ξαναέλθουν τα πράγματα στη θέση τους – πράγμα που σημαίνει ότι ορισμένοι ίσοι θα είναι ξανά πιο ίσοι από τους άλλους; Άλλωστε, δεν πρέπει να ξεχνάμε πώς ένα από τα «μέτρα» για την αποτροπή της «μονόπλευρης» πληροφόρησης είναι και η απαγόρευση της «μονόπλευρης» διαφήμισης!

Έλευθερία της έκφρασης

Σύρθηκαν στο έδωλο οι υπεύθυνοι των εκδόσεων «Εξάντας», Μαγδαληνή Κοτζιά και Βασίλης Καλλιπολίτης και ο εκδότης του ΑΜΦΙ Λουκάς Θεοδωρακόπουλος. Οι πρώτοι γιατί εξέδωσαν το κλασικό πιά έργο «Φιλοσοφία μέσα στο Μπουντουάρ» του Μαρκεσίου Ντέ Σάντ και ο δεύτερος γιατί έδωσε την ευκαιρία στον Έλληνοαμερικάνο ποιητή Σπάνια να δημοσιεύσει ένα ποίημά του που σε έναν στίχο του περιγράφει με έναν κοινό, καθημερινό τρόπο, το ανδρικό γεννητικό μόριο. Ούτε στη Βικτωριανή Αγγλία – ή πιο κοντά σε τόπο και χρόνο – ούτε στην Μεταξική Ελλάδα, δεν υπήρχε κώδικας ήθικης τέτοιας υποκριτικής «αυστηρότητας».

Η δικαιοσύνη, σε μία δημοκρατική κοινωνία, απονέμεται με τρόπο ανεκτό και αποτελεσματικό, όταν εκφράζει την «κρατούσα» αντίληψη για το δίκαιο και το ήθικ.

Μία πραγματική δειγματοληψία από δι,τι καλύτερο διαθέτει αυτός ο τόπος στον πνευματικό και καλλιτεχνικό τομέα αποτελούν οι μάργυρες υπεράσπισης των κατηγορουμένων, γεγονός που θα πρέπει να προβληματίσει όσους διαμορφώνουν την πολιτική των χώρων από όπου εκπορεύονται αυτού του είδους οι διώξεις.

Είναι δυνατόν όλοι αυτοί – και δεν αναφέρουμε ονόματα, γιατί είναι περιττό – να έχουν στρατευθεί στην υπόθεση της διάδοσης της πορνογραφίας; Κι αν όχι, τότε τί πνεύμα εκπροσωπούν, ποιās αντίληψης, για την κοινωνική μας οργάνωση, είναι φορείς, όσοι επιμένουν στην εισαγωγή ξεροξεσταστικών νοσοτροπιών και μεθόδων στην Ελλάδα του 1980;

Εκτός αν πρόκειται απλώς για έλλειψη σοβαρότητας. Άλλά αυτό, νομίζουμε, ότι είναι εξ ίσου βαρύ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

● **Φαιαδέρων** – ένα μικρό πήλινο ειδώλιο - παιγνίδι(;) που βρέθηκε στην Κύπρο – ένα περιοδικό που εκδίδουν φοιτητές της φιλοσοφικής σχολής Θεσσαλονίκης. Μέσα στο κλίμα της πόλης τους, αλλά και με μία σαφέστατη υπέρθεσή του, μάς φερίσκει με την ανανεωτική φρεσκάδα που τό διακρίνει. Ο Παντελής Βουτουρής γράφει για τον *σχετικισμό της κριτικής* και τον *καθηγητή Απόστολο Σαχίνη*. Με τη μέθοδο της «αυτοψίας», αφήνει τα κείμενα να μιλήσουν από μόνα τους· μία ιδιαίτερα αξιόλογη απόπειρα «κριτικής» της κριτικής και των ιδεών που αυτή, στην προκειμένη περίπτωση, υποστηρίζει. Ο Κλήμης Στακτόπουλος περιγράφει με τρόπο γοητευτικό όσο και ουσιαστικό το «πώς διασκεδάζουν οι γραικοί», ένα κείμενο που αξίζει να διαβαστεί και σαν είδος αντιμετώπισης, αλλά και για τη γραφή του. Ο Χρήστος Μωραΐτης γράφει για τη *συμμετοχή του κοινού, στη διαμόρφωση της έννοιας «λαϊκό θέατρο»*, ο Μανόλης Μαραγκούλης για *μια διαφορετική στιγμή στην ποίηση του Ν. Α. Ασλάνογλου*. *Περί βίου και πολιτείας των φοιτητών* περιγράφει ο Βασίλης Αναστασιάδης και ο Σπύρος Αλευρόπουλος αφηγείται. Με ποίηση των Άρη Αλκαίου, Κώστα Παπαδακάκη και Θανάση Δασκαλάκη τελειώνει το τχ. 2 του τόσο έλκυστικού αυτού περιοδικού που αξίζει να διαβαστεί και η έμπειρία του να αξιοποιηθεί.

● **Τό Πρώτο Διεθνές Φεστιβάλ των Ποιητών** που οργάνωσε πέρσι τον Ιούνιο το «Θέατρο Μπήτ '72» κι ο Δήμος της Ρώμης, αφού μνημιώθηκε σε έναν πολύ ενδιαφέροντα τόμο, έγινε και φιλμ. Σκηνοθέτης του είναι ο Άντρέα Άντερμαν, πρωταγωνιστές οι ποιητές, οι νέοι και η άγρια παραλία της Όστιας. Ο Άλμπέρτο Μοράβια, στην κινηματογραφική του στήλη, στο «Εσπρέσο» της 15.6.1980, θυμάται την περισινή γιορτή και αναλύει το φιλμ: «... Αυτό που μάς εντυπωσίασε στην εκδήλωση του Καστελπορτσιάνο ήταν τό απολύτως ενιαίο στυλ που επετεύχθη με την σύγκλιση όλων των τάσεων, με παράλληλο αντίτακτον μεταξύ τους, στην δημιουργία ενός πειστικού πλαισίου. Πώς όρίζουμε αυτό τό στυλ; Άς τό πούμε μπεκετικό-φουτουριστικό.

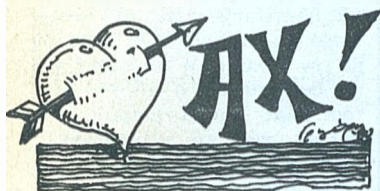
Μπεκετικό από άποψη θεωρησιακή – του άπελπισμού. Φουτουριστικό από άποψη ζωτική-σασματατζιδική (...) Άνάμεσα στους ξένους ποιητές ήσαν φημισμένες προσωπικότητες, όπως Γεφτουσένκο, Γκίνσμπουργκ, Κόρσο, Λέ Ρόν Τζώνς, Φρήντ, Κουρσιάλι, Γκόρπας, Τζιόρνο, Μπάροους...».

Ο ποιητής Θωμάς Γκόρπας, που τόσο τιμητικά αναφέρει ο συγγραφέας των «Αδιάφορων», είχε εκπροσωπήσει την Ελλάδα, σαν μπιτ, στο φεστιβάλ όπου αντιπροσωπεύτηκαν όλες οι τάσεις της πρωτοποριακής ποίησης της άμφισθήτησης με 70 ποιητές από 10 χώρες, των χρόνων 1954-1968. Είναι η πρώτη φορά που μία εκδήλωση λογοτεχνίας σ' ανοιχτό χώρο περνάει στον κινηματογράφο. Τό φιλμ του Άντερμαν ετοιμάζεται να κάνει τό γύρο του κόσμου.

● Κυκλοφόρησε σά γερμανικά διβλίο με τίτλο «Ευρωπαϊκά Συνδικάτα», όπου περιέχονται ειδικές μελέτες για τά εργατικά κινήματα στην Ελλάδα, Τουρκία, Πορτογαλία, Έλβετία και Αυστρία. Τό άρθρο για τό Έλληνικό Έργατικό Κίνημα γράφτηκε από τό Σταύρο Καίχη.

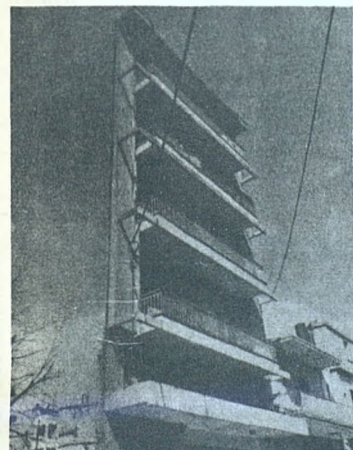
● Η «Ένωση Ποντίων Μελισίων Άττικής» θεμελίωσε, στις 18.5.80 σά Μελίσσια, την Πνευματική Στέγη της. Παρακαλεί όσους θέλουν να συνδράμουν οικονομικά στην άνεγερση αυτού του έργου να στείλουν σά όνομα τής «Ένωσης» (Π. Τσαλδάρη 13, Μελίσσια, κ. Δ. Τομπουλίδη, τηλ. 80.44.368) ταχυδρομική ή τραπεζική έπιταγή.

● 'Ο καθηγητής της Σορβόνης 'Ετιάμπλ κατόρθωσε, πραγματικά, νά αναδημιουργήσει στην περιγραφή του άληθινά εμπνευστικού εικονιστικού ύλικού του. 'Η Κίνα και ό έρωτας, όπως μάς παραδίδεται στην τέχνη: ή εικόνα συνδυασμένη με την ποίηση και τή φιλοσοφία. 'Ετσι, έρωτας και έρωτισμός αναδεικνύονται σέ άξία άνάλογη και ισορροπη πρός τή φυσική άρμονία του κόσμου, όπου ή έβρωαίκή και χριστιανική αντίληψη γιά τόν έρωτα, ως άμαρτία, άπουσιάζει τελείως. 'Εξαιρετική ή προσπάθεια και ή φροντίδα μέ τήν όποια επιμελείται ή «Διαχρονική» τίς εκδόσεις της στή σειρά «'Ο έρωτας στήν τέχνη».

● 'Η φωτογραφία πού βλέπετε δέν είναι τρέκ, όπως θά νόμιζε κανείς. Πρόκειται γιά πραγματική οίκοδομή τριγωνικής κάτοψης πού βρίσκεται στήν 'Εδεσσα. Φυσικά, τό ίδιόρρυθμο σχήμα της δέν είναι τό μοναδικό αρχιτεκτονικό παράδοξο στή χώρα μας!

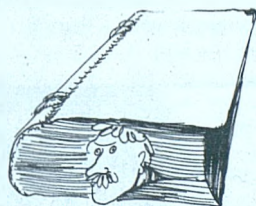
'Η Λέσχη Φωτογραφίας και

Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης πρόσφερε στό ΤΕΕ - Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας, τή φωτογραφία αυτή πού εικόνισε τό έξώφυλλο του περιοδικού «τεχνική ένημέρωση», τχ. 17, Μάρτιος-Απρίλιος 1980. Είναι καιρός ν' άρχίσει μιά έξόρμηση φωτογράφησης άνάλογων κτιρίων. 'Εμείς στό ΑΝΤΙ περιμένουμε τήν προσφορά των άναγνωστών μας στήν άποθανάτιση της νεοελληνικής έπινοητικότητας (!) και άρχιτεκτονικής κακογουστιάς. Δέν είναι δά και τόσο δύσκολο!

● 'Ο Μορφωτικός Σύλλογος Τροιζηνίων «Ποσειδώνας» αναπτύσσει πλουσιότατη δράση. Διοργανώνει διαλέξεις και συζητήσεις μέ θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος, πρωτοβουλίες και από τίς 18 'Ιουλίου μιάν ομαδική έκθεση τεσσάρων ζωγράφων και φωτογράφων τής περιοχής (Βελιώτης, Σκαρλάτου, Διαλυνάς, Παπούλια). 'Εκτός από τούς ντόπιους, κι όσοι 'Αθηναίοι θά έπισκεφτούν τό δημοφο νησί, άς περάσουν τό θράδυ από τήν αίθουσα του Πνευματικού Κέντρου «'Ο Δημοσθένης»!

● Πραγματικό ενδιαφέρον και δείγμα γενναιοδωρης φιλοπονίας δείχνουν τά Κοινοβουλευτικά Χρονικά, μηνιαία τεκμηριωτική έκδοση γιά τίς εργασίες τής Βουλής πού ή σύνταξη τους και ή όλη επιμέλεια όφείλεται στόν Γιώργο Α. Παναγιώτου. Στό έντυπο αυτό, μέ συντομία, άπεικονίζεται ή δραστηριότητα τής Βουλής. 'Ετσι, ανατρέχοντας σ' αυτό, μπορούμε πάντα νά έντοπισουμε τά θέματα πού άπασχολούν τίς συνεδριάσεις του Κοινοβουλίου: τά νέα νομοσχέδια, τίς έπερωτήσεις και έρωτήσεις και τήν έν γένει δραστηριότητα τής έλληνικής Βουλής. 'Όσοι ενδιαφέρονται, μπορούν νά γραφτούν συνδρομητές στό «Κοινοβουλευτικά Χρονικά», Γιώργος Α. Παναγιώτου, Ζαχαρίτσα 41-43, 'Αθήνα 401. 'Η συνδρομή γιά 10 τεύχη, όσα δηλαδή άντιστοιχούν σέ κάθε χρόνο, είναι 600 δρχ.

● Στό τχ. 155 δημοσιεύσαμε τά βιβλία πού πουλήθηκαν περισσότερο κατά τή διάρκεια τής 3ης Γιορτής Βιβλίου στό 'Αλσος Κηφισιάς, από 13-29 'Ιουνίου, όπως μάς δόθηκαν από τούς ίδιους του εκδότες. Μέ μιά διαφορά: Μπλεχτήκε κάπως ή άλφαβητική σειρά, καθώς και ή άριθμηση. Στήν σ. 49, στ. 1, παρεβάλλονται οί άριθμοί 47-51 πού θά πρέπει νά διαβαστούν μετά τόν άρ.46 τής στ. 2. Στή συνέχεια, ή άριθμηση είναι λανθασμένη. Θά έπερε, δηλαδή, νά συνεχίζει μέ τόν άριθμό 52. Μπεργαδής (και όχι 47) έως τό τέλος, όποτε θά κατέληγε στό συνολικό άριθμό των 84 εκδοτών-εκθετών (και όχι 79).

Πώς μιά άγροτική άποθήκη γίνεται έργοστάσιο

Μετά τήν καταστροφή τής 'Ελευσίνας από τίς βιομηχανίες, τής 'Ακρόπολης από τά αυτοκίνητα, τής Πύλου από τό πετρέλαιο, έρχεται τώρα ή σειρά τής 'Επιδάουρου: Δέν θέλετε νά τό πιστέψετε; 'Ιδού ή ιστορία!

Τό 1972, κάποιος κ. Α. Ξ. ζήτησε άδεια γιά τό χτίσιμο άποθήκης στό χωράφι του, πού βρισκεται στήν έθνική όδό Λυγουριό-'Επιδάουρος και σέ άπόσταση ενός χιλιομέτρου περίπου από τό θέατρο, σχεδόν μέσα στήν άρχαιολο-

γίες οί κρατικές ύπηρεσίες λειτουργούν άγνοώντας ή μιά τήν άλλη, όλα είναι πιθανά. 'Ερχεται λοιπόν τό 'Υπουργείο Βιομηχανίας και όχι μόνο έγκρίνει τή λειτουργία τής έπιχείρησης, αλλά επιτρέπει κιόλας τήν επέκτασή της! Και άς ύπήρχε ή προηγούμενη άπόφαση γιά κατεδάφιση, και άς ύπήρχε άπόφαση του ΥΠΠΕ πού έλεγε καθαρά και ξάστερα πώς οί κατασκευές είναι αυθαίρετες και δέν μπορούν νά μετατραπούν σέ βιομηχανία γιά

γική περιοχή. Μέχρι τό Λυγουριό, ή περιοχή είναι άπαγορευμένη γιά τίς βιομηχανίες. Δυό φορές τό 'Υπουργείο Πολιτισμού και 'Επιστημών άρνήθηκε νά δώσει τήν έγκρισή του γιά τήν οίκοδομή. 'Αλλά, ή έπιμονή του κ. Α. Ξ. και ποιός ξέρει ποιών άλλων συμφερόντων πίσω άπ' αυτόν, καταφέρει, τελικά, ν' άποσπάσει μιά άδεια γιά τήν άνέγερση μιάς άγροτικής άποθήκης, όπως φαίνεται από έγγραφο του Γραφείου Πολεοδομίας τής Νομαρχίας 'Αργολίδος (άρ. πρωτ. 03825 / 75).

'Η άγροτική άποθήκη μετατρέπεται σύντομα σέ έργαστήριο κεραμικής μέ πρόσβαση στήν έθνική όδό, μέ διαμόρφωση χώρου γιά τή στάθμευση τουριστικών πούλμαν, δηλαδή σέ μιά έπικερδέστατη, άν όχι χρυσοφόρα, έπιχείρηση.

Μετά από διαμαρτυρίες των κατοίκων τής περιοχής και έρευνα πού έγινε, διατάχτηκε ή κατεδάφιση των «καθ' ύπέρβα-σιν» κτισμάτων «έντός δέκα ήμερών από λήψεις» κλπ., μέ έγγραφο τής Διευθύνσεως Τεχνικής 'Υπηρεσίας τής Νομαρχίας 'Αργολίδος (άρ. Πρωτ. 6507/25.8.77).

'Όμως, σ' αυτήν τήν χώρα των θανμάτων, όπου φαίνεται ότι

τούς παρακάτω λόγους:

«1. Οί παραπάνω αυθαίρετες κατασκευές είναι επί τής τουριστικής δημοσίας όδου, πού οδηγεί από τό Λυγουριό στόν άρχαιολογικό χώρο του 'Ιερού του 'Ασκληπιού.

2. 'Η άνωτέρω περιοχή άποτελεί τόν άμεσο περίγυρο του άρχαιολογικού χώρου τής 'Επιδάουρου και, συνεπώς, ή δημιουργία βιομηχανιών, πού είναι θέδαιο ότι θά πολλαπλασιαστούν, εάν έγκριθεί ή άνωτέρω νομιμοποίηση, θά παραβιάσει έμμεσα τόν ευρύτερο άρχαιολογικό χώρο».

'Εμείς λέμε ότι βλέπτε ήδη άμεσα. 'Αλλά θέτουμε ακόμα τά έρωτήματα:

Γιατί δέν εφαρμόστηκε ή άπόφαση γιά κατεδάφιση; Πώς λειτουργεί τό έργοστάσιο μέχρι σήμερα και μέ τήν κάλυψη ποιού; Πώς άνέχεται τό 'Υπουργείο Πολιτισμού νά άγνοούνται οί ύπηρεσίες του τόσο κατάφωρα από τό 'Υπουργείο Βιομηχανίας; Και τό πιο ουσιαστικό: Θά επιτρέψει τό ΥΠΠΕ τήν μετατροπή και τής 'Επιδάουρου σέ βιομηχανική ζώνη; Γιατί κακής άρχής γενομένης...

Κ. Σαίν Μαργέν

Κάθε Κυριακή

Εξόρμηση
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Περικλῆς, ὁ ἡγεμόνας τῆς Τύρου

Τό 'Ηρώδειο, μοιάζει φέτος σάν νά δάθυνε. 'Η ὀρχήστρα του σά νά 'παθε καθίζηση. Τό προσκήνιό του σά νά ἐρειπώθηκε. 'Η σκηνή του σά νά «φούσκωσε». 'Όλα «ἐκεῖ κάτω», φαντάζουν μικρά, ἀσήμαντα, ἀδιάφορα, ἀλλωτινά, ὑποφωτισμένα, φαντάζουν ξαφνικά «ρωμαιο-πομπηϊανά» ἀπομεινάρια, πού περιμένουν, ὅπου νά 'ναι, νά θαφτοῦν ξανά κάτω ἀπ' τό δάρος τῶν μισαδειανῶν μαρμαρίνων κερκίδων, μέ τά πλαστικά θλιβερά τους μαξιλαράκια.

Μέσα σέ θεατρικές ἐπαναλήψεις καί μουσικές... διαλείψεις, ἡ παράσταση τοῦ «Περικλῆ, ἡγεμόνα τῆς Τύρου», φάνταζε ἀπό μακριά θεατρικό «γεγονός». 'Η πανελλήνια πρώτη τοῦ ἔργου ὑποσχόταν, τουλάχιστον, κατά-μεστο θέατρο. Τίποτα ἀπ' ὅλα αὐτά δέν ἔγινε. Χαμηλώνοντας τά φῶτα τῆς ἐναρξης, ἔκρυναν ἕνα μαρμαρίνιο μισαδειανό κοῖλον, ἀπ' ὅπου ἀπουσίαζαν οἱ ποδοσφαιρόφιλοι, οἱ πληροφορημένοι, οἱ ἐπιφυλακτικοί καί οἱ τουρίστες.

Τό «Προσκήνιο» τοῦ 'Αλέξη Σολομοῦ ἔκανε μιά καλή ἐπιλογή ἔργου. Πρόσφορο τόσο γιά τόν χώρο καί τόν τόπο, ὅσο καί γιά τό χρόνο. 'Ηταν ὅμως ἔξω ἀπό ὅλα. Κι ἀπό τόν χώρο κι ἀπ' τόν τόπο, κι ἀπ' τό χρόνο. Πολύ φυσικό, ὅταν ἕνα ἐλισσασβετιανό (καί μάλιστα σαιξπηρικό) παραμῦθι ἦ θεατρικό ἀφήγημα, παρουσιασθεῖ τόσο στεγνό καί τόσο στερημένο ἀπό φαντασία καί θεατρικό παιχνίδι. Πολύ φυσικό, ὅταν ἕνας σκηνοθέτης καί συστηματικός μελετητής τοῦ θεάτρου μέ ἔργο

πίσω του, ὑπόσχεται τόσα πολλά μέ τήν θεωρητική του θέση καί τά ἀποσύρει ὅλα τόσο ραγδαία μέ τή σκηνική του κατάθεση.

Τό ἔργο, ἕνα ἀπό ἐκεῖνα τά θεατρικά εἶδη τοῦ μεταίχμιου «μεσαιώνα-ἀναγέννησης», μ' ὅλο τό φάσμα τῶν ἀντιφάσεων τῆς ἐποχῆς του περασμένο στόν ἀδύνατο σκελετό του: φεουδαρχικές καί καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγῆς, δεσποτισμός καί κοινοβουλευτισμός, θρησκευτική ἐξάρτηση καί ἀθεϊκός ἰντιβιτουαλισμός, πουριτανισμός καί διαφθορά, τυχοδιωκτισμός καί ρεαλισμός, ὅλα δίπλα-δίπλα, αὐτόνομα καί ἐξαρτημένα. 'Οριζόντια, διαδοχική διάταξη στή δράση, στήν ἐξέλιξη, στήν ἀνέλιξη. 'Ένας ἀφηγητής-τραγουδιστής-ποιητής, συνδέει τή δράση μέσα στό χρόνο καί στούς διάφορους τόπους. Φραγμοί «ἀριστοτελικοί», ἀνύπαρκτοι. 'Όλα ἀνοιχτά στή φαντασία τοῦ ἀνθρώπου. Καμιά δέσμευση. Μυθικά ὄντα δίπλα σέ ἀνθρώπινες ὑπάρξεις, παγανίες καί μάγοι δίπλα σέ χριστιανικά ἔθνη. Πραγματικό δίπλα

σέ φανταστικό, ἀλληγορικό δίπλα σέ πεζό. Σκηνές μετέωρες, σκηνές προσγειωμένες, ἄλλες πεζές κι ἄλλες ἐμπνευσμένες. Μιά παράλαση πού ζητοῦσε, ἴσως, κἀρα γιά νά κυλᾶνε στό ρυθμό τῶν προσταγῶν τῆς. 'Ο συγγραφέας, ζητάει ἀπ' τό κοινό ἀδιάκοπα τήν ἐπιστράτευση τῆς φαντασίας του. Τοῦ ζητάει νά φανταστεῖ κάμπους, δέντρα, βουνά καί θάλασσες. Εἶναι σάν νά κλείνει, μέ νόημα, τό μάτι στόν σκηνοθέτη, σά νά τοῦ δίνει τό σῆμα γιά νά ἀνοίξει τούς κρουνοὺς τῆς φαντασίας, τῆς θεατρικῆς του τέχνης καί τῶν ὁραμάτων του. Σά νά τόν προκαλεῖ νά πλάσσει μέ τά πρωτογενῆ θεατρικά ὑλικά ἕναν κόσμο ὁλοκληρο, σέ ἀντικατάσταση

τοῦ εἰκαστικοῦ, τοῦ τεχνητοῦ καί τοῦ τεχνικοῦ. Πέρα ἀπό τό ἀπλό του «στόρι», τό ἔργο ἀφήνει τήν ἐντύπωση, πῶς ἂν στάθηκε ἐμπορικό στό καιρό του, ἦταν γιὰτί ἔδινε τήν εὐκαιρία γιά ἕνα ὄργιο φαντασίας καί ἀπόλυτης σκηνηκῆς βασιλείας τοῦ ἡθοποιοῦ. Γιατί τοῦ ἔδινε τήν εὐκαιρία νά δείξει ὅλα τά τετρίπια τοῦ ἐπαγγέλματος του, ὅλα τά δοκιμασμένα του κόλπα, ὅλα τά θαυματογενῆ του ἐλιξίρια γιά τό κέρδιμα τοῦ θεατῆ. 'Ένός θεατῆ μπασμένου, μάλιστα, στό θεατρικό παιχνίδι καί τῆ θεατρικῆ σύμβαση, γνώση καί δέκτη τῶν σκηνηκῶν μηνυμάτων.

'Εμεῖς, οἱ ἀπομακρυσμένοι καί προσγειωμένοι θεατές ἑνός

τῆς 'Αννυς Θ. Κολτσιδοπούλου

'Ηρώδειο, εἰπράξαμε ἕνα σίριαλ κάπως ἀσύνδετο, μέ χαλαροὺς καί νωθροὺς ἄρμους, μέ ἡθοποιούς ξένους μεταξὺ τους καί ὑποστηρικτὲς ἰσάριθμων ὑποκριτικῶν ἐποχῶν καί σχολῶν. Εἰσπράξαμε ἕνα φτωχό σαιξπηρικό παραμῦθι, ὅπου ἡ φαντασία εἶχε ἀντικατασταθεῖ ἀπὸ τὴν πεζή λύση, καί τό θεατρικό παιχνίδι ἀπὸ τό «παιδαριώδες» εὐρημα. 'Η ἐντονη γέυση «κακοῦ 'Εθνικοῦ», πού ἄφηνε ἡ παράσταση στή διάρκεια καί στό τέλος τῆς, μᾶς ὁδηγεῖ, ἀθελά μας, στό συσχετισμὸ τοῦ σκηνοθέτη Α. Σολομοῦ μέ τὴν πολὺχρονη παραμονὴ του καί βασιλεία του σ' αὐτὸ τό θέατρο. Μᾶς ὁδηγεῖ μοιραία στή σκέψη, πῶς τό «Προσκήνιο», (πού ἀπ' τὸ 1949 λειτουργεῖ, κάθε τόσο, 2-3 περιόδους καί μετὰ παύει), χρησιμεύει στόν ἐμψυχωτὴ καί δημιουργὸ τοῦ ὄχι πιά σάν χώρος φρέσκιας δημιουργίας, ἀλλὰ σάν σχεδία συντήρησής του «μακράν» τοῦ 'Εθνικοῦ. Τουλάχιστον, ὅμως, ἂς μὴ μετέφερε στό προσωπικό του αὐτὸ σχῆμα, συντηρημένα καί κατεψυγμένα, τά τρωτά πού τοῦ φόρτωσε τόσα χρόνια ἡ πρώτη σκηνὴ τοῦ κράτους. Τουλάχιστον, ἂς ἄφηνε λίγον ἀέρα καθαρό σ' αὐτὸ τό «Προσκήνιο», πού πολλοὶ ἡθοποιοὶ μόχθησαν ὡς τώρα γιά τὴν διακεκομμένη του ἔστω ἐπιβίωση καὶ γιά τὴ μικρὴ του ἱστορία.

P. PYLARINOS

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΠΟΥ ΑΝΟΙΓΕΙ
ΝΕΟΥΣ ΔΡΟΜΟΥΣ

Σὰς περιμένουμε ἀπ' τό Μάρτιο στό νέο μας κατάστημα, στή Σοφοκλέους 7-9 (ἀπέναντι ἀπὸ τό Χρηματιστήριο) ὅπου θά λειτουργεῖ καί μεγάλη αἴθουσα δημοπρασιῶν γιά κάθε εἶδους συλλεκτικά ἀντικείμενα, ὅπως:

**ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ
ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ – ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
ΠΙΝΑΚΕΣ
ΡΟΛΟΓΙΑ
ΠΟΡΣΕΛΑΝΕΣ κ. ἄ.**

'Επίσης, ἡ αἴθουσα προσφέρεται σέ κάθε ἐνδιαφερόμενο γιά ἐκθέσεις, δημοπρασίες, γενικές συνελεύσεις, διαλέξεις κλπ.

● ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΕΤΑΙ

ὅτι ἡ αἴθουσα δημοπρασιῶν εἶναι 250 τετρ. μέτρα, μέ κλιματισμὸ καί ὅτι κατασκευάστηκε εἰδικά γιά τούς ἀναφερόμενους λόγους.

νηπιαγωγεῖο

το ἀστεράκι

- Κοντά στό σπίτι σας καί δίπλα στό Λυκαβηττὸ λειτουργεῖ τό νηπιαγωγεῖο. «Τὸ ἀστεράκι».
- Μιά μικρὴ ὁαση μέσα στό τσιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο – Διδασκαλία καί ἐπιβλεψη ἀπὸ ἐμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδι καί μάθηση σ' ἕνα περιβάλλον φροντίδας καί ἀγάπης γιά τό παιδί.
- 'Ελάτε νά γνωριστοῦμε καί νά συζητήσουμε γιά τό παιδί σας.

Γκόλφω Π. Εὐθυμίου

Βαλαμῶνος 4 καί 'Ασκληπιοῦ τηλ. 6447830 – 3635419.

Τό Φεστιβάλ Φιλίππων και Θάσου

του 'Αντώνη Κούφαλη

Τό Φεστιβάλ των Φιλίππων και της Θάσου λειτουργεί από χρόνια ενάντια στην κυβερνητική πολιτική της πληθυσμιακής συγκέντρωσης. Ξεκίνησε από τό προσωπικό πείσμα φωτισμένων ανθρώπων, σάν τόν άξέχαστο Σωκράτη Καραντινό, πέρασε στά χέρια της Δικτατορίας, τροφοδοτήθηκε από τούς μεταπολιτευτικούς χυμούς του Βολανάκη και μετά την έκπαρθύρωσή του δρέθηκε στά χέρια του Σπύρου Εγγεγγελάτου, σκηνοθέτη καθόλα ίκανού, αλλά και διευθυντή ενός θεάτρου, πού παρά τίς κατ' άριθμόν επιτυχίες του, οδηγείται στο δρόμο έκφρασης ενός άπίθανα καταστρεπτικού πλουραλισμού.

Τό Φεστιβάλ των Φιλίππων και της Θάσου κεντρώνεται σε δυό βασικές ιδεολογικές σχέσεις:

α. Τήν λειτουργία του σάν θεσμού άποκεντρωτικού, με δυνατότητες μιας πλατιάς επιμόρφωσης.

β. Τήν δυνατότητα διεύρυνσής του σε άληθινό φορέα άλλαγής στην έκφορά και την σχηματοποίηση του αρχαίου λόγου. Κατά πόσο τό ΚΘΒΕ σάν βασικός μονοπωλιακός άγωγός κατάφερε να πραγματοποιήσει δύο ουσιαστικούς στόχους σάν τούς παραπάνω, είναι ένα θέμα πού αξίζει να δούμε, όντας δέδαινο πώς κάθε σημείο αναφοράς στην επαρχιακή προβληματική λειτουργεί σάν σημείο «αίχμης» για όσους έννοούν να κατευθύνουν τίς τύχες της επαρχίας από τό κεντρικά γραφεία των πολυκατοικιών του Κέντρου.

Τό Φεστιβάλ λειτούργησε αρχικά μ' όλα τά μυθολογικά στοιχεία του καινούριου. Σημείο αναφοράς, ό ίδιος ό λόγος των τραγικών. Σιγά - σιγά πέρασε στο στάδιο του φολκλόρ κι όταν πιά άπομυθοποιήθηκε, άσκήθηκε ή κριτική από μέρους του κοινού, πού - όποιο παράδοξο - πρωτοάρθρωνε τη γλώσσα των αρχαίων μας. Από τη θέση αυτή συντελέστηκε μέγιστο πολιτιστικό θαύμα. Τά περίξ των Φιλίππων, δεμένα με την άγροτική παράδοση - αυτήν πού άπαιτεί την άλλαγή δυναμικά στην πράξη κι όχι με ιδεολογικά κύματα - δέχτηκαν την επίδραση του τουρισμού και των παρεπόμενων του, άντλώντας με πρωτόγονο ένστικτο μέσα άπ' αυτά μία θετική προσανατολιστική γραμμή. Είναι ή εύφορία του έδάφους, πού συντέλει στην στέρεη άφομοίωση; Είναι ή προδιάθεση του ανθρώπου να δεχτεί τό καινούριο με παρθένο μάτι; Είναι ό προσωπικός άγώνας και ή άγωνία λίγων ανθρώπων να βοηθήσουν την κατάσταση και να ώθήσουν τά πνεύματα στην έξ αντικειμένου κριτική όπτική;

Ή ούσία είναι πώς τό κοινό δέχτηκε με την ίδια διάθεση τόν «Άδραάμ» του Κωτσόπουλου, την «Ειρήνη» του Κούν, τη «Μήδεια» του Βολανάκη και τόν «Οιδίποδα» του Μινωτή. Καμιά διάκριση, καμιά άποσαφηνιστική ύποδοχή. Από τό σημείο αυτό ξεκινάει ό μορφωτικός (παιδευτικός) ρόλος του θεσμού και λειτουργεί, ως ένα βαθμό, σχεδόν τέλεια.

Από τό ίδιο σημείο, ωστόσο, ξεκινάνε και οι ύποχρεώσεις του οργανωτή ΚΘΒΕ, πού ή μονοπώληση του θεσμού φτάνει, ειδικά φέτος, σε κατάσταση κρατικού παρεμβατικού παροξυσμού, με συνέπειες, πού θα μπορούμε να ύπολογίσουμε μετά τη λήξη των «επίμαχων» παραστάσεων.

Τό φετινό πρόγραμμα τείνει να χαρακτηριστεί φεστιβάλ κρατικού δράματος. Τέσσερα θεατρικά σχήματα με πέντε διαφορετικές έρμηνείες του αρχαίου δράματος άνήκουν στο κράτος και επιδοτούνται από τόν Έλληνα φορολογούμενο πολίτη, έχοντας στόχο - ύποθέτουμε - από τίς καταστατικές τους δομές, την ψυχαγωγή και παιδευση του. Πρόκειται για τό ΚΘΒΕ, τό Έθνικό, τό Άρμα Θέσπιδος και τό Θέατρο Άνατ. Μακεδονίας και Θράκης, πού τά περισσότερα θαρύνονται με παραστάσεις άσυγχώρητου έρασιτεχνισμού, κακώς νοούμενης έρμηνείας και συχνά με ένέργειες άντισυνδικαλιστικές ή οικονομικές άτασθαλίες, πού φορτώνουν την «δεβαρμένη», εκ των πραγμάτων, καλλιτεχνική τους επίδοση.

Τό πρόγραμμα του Φεστιβάλ, πού διαρκεί περί τόν έναμνηση μήνα και άπασχολεί δύο αρχαίους θεατρικούς χώρους, αφήνει περιθώριο «ελεύθερης» παρουσίας στο «Άμφι-θέατρο» του Σπύρου Εγγεγγελάτου και μόνο. Σύμπτωση (!) πού ό δημιουργός του είναι μαζί και διευθυντής του ΚΘΒΕ. Ή αξιόλογη παράσταση του «Έρωτόκριτου» δέν είναι, ωστόσο, τό ύπαινκτικό δέλεαρ

Τό Θέατρο της Θάσου

για μία ελεύθερη αναζήτηση ύφους, όριοθετημένη από τά γνωστά και μη έξαιρετέα όνόματα του καλλιτεχνικού κέντρου. Με τόν τρόπο αυτό άποκλείεται συστηματικά ή δυνατότητα στο θεατή να συγκρίνει τίς προσλαμβάνουσες εικόνες και να αναζητήσει καινούρια έρεθίσματα, έξω πλέον από τόν λειτουργικό χώρο του θεάτρου, όπου και δέβαια αναπτύσσεται ή ιδέα της κριτικής σκέψης. Ό κρατικός παρεμβατισμός λειτουργεί εδώ άποπροσανατολιστικά και με μία περιέργη διάθεση δημιουργίας κατάστασης

«εκ του ασφαλούς». Παραστάσεις «καθαρές», τίμιες, με τη σφραγίδα της «νοικοκυροσύνης» πού λειτουργούν με την πρακτική του άναισθητικού. Ή παιδεία άλλωστε δέν είναι σχήμα νεκρό με τόν δέκτη της, αλλά αναπτύσσεται σε μία έλκτική σχέση φορέα και ύποκειμένου.

Οί φετινές παραστάσεις των Φιλίππων και της Θάσου κάνουν άκόμη έντονότερο τό λαϊκό αίτημα για ελεύθερο θέατρο, όπου τό Κράτος θα παραμένει χρηματοδότης, χωρίς τίς ύποπτες απαιτήσεις ύποπτων ευεργετών.

ΚΕΡΑΜΙΚΑ

σταχυ

Ξάνθου 7 Κολωνάκι

αντικείμενο

Δημητρίου Γούναρη 30 Θεσσαλονίκη

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ:
Φανερωμένης 48 Χολαργός.
Τηλ. 652 1725

ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ

ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΣΚΟΙ ΑΦΙΣΣΕΣ

ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ

ΕΚΠΤΩΣΗ 30%

ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ

ΚΩΛΕΤΤΗ ΚΑΙ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ

Τηλ. 3601591

Βιβλιο-παρουσίαση

ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΤΡΗ

Ο Προδομένος Λαός - Τόμοι Α'-Β'

Τρόλογος: Μάριον Πλωρίτη
Έκδ. «Παπαζήση» - Αθήνα 1979

Στους δύο τόμους έχουν συγκεντρωθεί δυο εκατοντάδες άρθρα και επιφυλλίδες που δημοσιεύτηκαν τα τελευταία πέντε χρόνια στις εφημερίδες «Έλευθεροτυπία» και «Νέα». Τα κείμενα του Γ. Κάτρη είναι χρονικά με πληροφορίες, στοιχεία και τεκμηρίωση· άρθρώνονται σε ένα ιδεολογικό σχήμα και πετυχαίνουν να προχωρήσουν την ανάλυσή τους μέχρι την ουσία των επικαιρικών συμβάντων. Το ύψος είναι άδρό και ζωντανό και γίνονται εργαλεία και παρεμβαίνουν πολιτικά.

ΔΗΜΗΤΡΗ ΞΟΥΡΗ

Έπιχειρήση και περιβάλλον
Έκδ. «Gutenberg», Αθήνα 1980

Μελέτη με έξοχο ενδιαφέρον, γραμμένη σε άρτια δημοτική, που άφορα την έπιχειρήση και το περιβάλλον της (ό τίτλος δημιουργεί ένδεχόμενα παρανοήσεις). Άφου άναλύσει την κυρίαρχη «ανάλυτική» ιδεολογία, ό συγγραφέας διεισδύει στη σφαι-

ΜΑΡΙΓΚΕΡΙΤ ΓΙΟΥΡΣΕΝΑΡ
Η άδυσσος
Μετ. Ίωάννα Δ. Χατζηνικολή
Έκδόσεις Ι. Χατζηνικολή, 1980

Πρόκειται για τό έργο εκείνο που εξασφάλισε στη συγγραφέα του τό βραβείο FEMINA. Η κατασκευή ενός φανταστικού «ιστορικού» προσώπου είναι, φαινομενικά, μία εργασία που δέν έχει ανάγκη από πραγματικά στοιχεία - προϋπόθεση απαραίτητη για μία «μυθιστορία», όπως τά «Άδριανού Άπομνημονεύματα». Όμως, ή έξεικόνιση και τό ζωντάνεμα μιάς ολόκληρης εποχής μέσα από την περιγραφή ενός «άνυπαρκτου» προσώπου,

του Ζήνωνα, χρειάζεται τό πραγματικό ιστορικό ύλικό, όσο και ή «μυθιστορία». Η τεχνική της γραφής, και στις δυο περιπτώσεις, παρουσιάζει πολλά κοινά σημεία.

Ο Ζήνων, που είναι τό κεντρικό (φανταστικό) πρόσωπο της «Άδυσσου», υποτίθεται ότι γεννιέται τό 1510 και ό βίος του παραλληλίζεται με εκείων του Παράκελσου. Χωρίς νά πλάθει μηχανικά ένα σύνθετο πρόσωπο, ή Γιούρσεναρ συνδέει τόν Ζήνωνα με πολλά αθηναϊκά πρόσωπα εκείνου του αιώνα (τόν Κοπέρνικο, τόν Ντολέ, τόν Σερεδέτο, τόν άνατόμο Βεάλλιο, τόν χειρουργό Άμπρουάζ Παρέ, τόν βοτανολόγο Τσεζαλπίνι κ.ά.) Τά ταξίδια του Ζήνωνα, ή τριπλή σταδιοδρομία του σάν άλχημιστή, γιατρού και φιλόσοφου άνακρατούν από τά όσα διηγούνται για τόν Παράκελσο: αυτό ίσχυει ιδιαίτερα στην έξιστόρηση της διαμονής στην Άνατολή, που άποτελεί συστατικό στοιχείο στις βιογραφίες όλων σχεδόν των ερμητικών φιλοσόφων. Η ιστορία της αϊχμάλωτης που εξαγοράζει ό Ζήνων από τό Άλγέρι έμπνέεται από τά ισπανικά μυθιστορήματα της εποχής. Με την ιδιότητα του φιλόσοφου-άλχημιστή, ό Ζήνων ένσαρκώνει τό χαρακτήρα που άναζητεί προστασία τότε στους εκπρόσωπους της Μεταρρύθμισης και τότε κάτω από τή στέγη της Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας - μία αντίφαση πολύ χαρακτηριστική σε εκείνη τή μεταβατική εποχή.

ΚΟΡΙΝ ΜΠΕΝΣΟΝ ΤΖΟΝΣΟΝ
- ΕΡΙΚ ΤΖΟΝΣΟΝ
Η άγάπη, τό σέξ και ή άνάπτυξη
Έκδ. Γλάρος, Αθήνα 1980

Τό διβλίό αυτό, γραμμένο άπλά, περιέχει πλθος πληροφοριές για τό σέξ, για τά μωρά, για τό γάμο και την οίκογένεια, άπαντώντας με σαφήνεια και ειλικρίνεια σε σχετικά με αυτά τά προβλήματα έρωτήματα, που γεννιούνται στα παιδιά της εφηβικής και προεφηβικής ήλικίας.

ρική φιλοσοφία, που έμπνέει τό μοντέλο τύπου «Cοpra». Έντάσσεται στις προσπάθειες που γίνονται για νά άποκτήσουν εργοδότες, εργαζόμενοι και τεχνοκράτες μεγαλύτερη διαύγεια γύρω από τό «παράξενο» αυτό κοινωνικό όν, πάνω στο όποιο στηρίζεται ό σύγχρονος πολιτισμός, με όσα καλά και όσα κακά διαθέτει.

Άλλά και μόνο γιατί διατύπωσε και άκολούθησε με άυστηρότητα την μεθοδολογική πρόταση που άκολουθεί, ό συγγραφέας, καθηγητής στην Α.Β.Σ.Θ. θά ξεχωρίζε στο πανεπιστημιακό μας έξεδος. Προσέχτε την:

«Η φύση και τά χαρακτηριστικά ενός συστήματος έπικοινωνίας μιάς έπιχειρήσης σε σχέση με τό περιβάλλον της, είναι έπακόλουθα από σχετική άπόψη με τή φιλοσοφία και την ιδεολογία που χρησίμεψαν σάν βάση για τή δημιουργία της έπιχειρήσης».

Φ.Κ. ΒΩΡΟΥ
Σπουδή και διδασκαλία της Ιστορίας
Έκδ. Δ. Ν. Παπαδήμα, Αθήνα

Περιέχονται δοκίμια που έχουν δημοσιευτεί σε διάφορα περιοδικά και ειδικές εκδόσεις και προσορίζονται για τούς εκπαιδευτικούς που έπιζητούν νά άναδείξουν, στα όρια της διδασκαλικής-πράξης, τόσο τό αίτιολογικό όσο και τό τελεολογικό «γιατί» του Ιστορικού γεγονότος. Στην ένδεχόμενη αντίρηση ότι μέσα σ' ένα εκπαιδευτικό σύστημα δέν είναι ό δάσκαλος άρμόδιος νά άποφασίζει «τί» θά διδαχθεί, τά δοκίμια του Φ.Κ. Βώρου έρχονται νά δώσουν μία άπάντηση: είναι φροντίδα καθημερινή του δασκάλου νά έπιλέγει ποίο σημείο από τή συγκεκριμένη ενότητα (δηλαδή ποίο μέρος του «τί») είναι σκόπιμο νά τονιστεί ιδιαίτερα και νά διερευνηθεί διεξοδικά - άρα, αυτός άπαντάει καθημερινά στο «γιατί» διδάσκεται αυτή ή ένότητα.

ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΑΛΑΝΗ
Μικρή Δήλος
Αθήνα 1980

Η δέκατη τρίτη κατά σειρά ποιητική συλλογή του Δ.Γ., που διακρίνεται κι αυτή για την αλήθεια και την ευαισθησία των ποιημάτων που την άποτελούν. Δείγμα γραφής: Αυτό τό ποίημα / νιώθει άνετα / άνάμεσα στις φυλλωσιές / που κοσμινίζουν τό φεγγάρι / και στο άνάλαφρο λελέκι / Έσύ πώς νά σταθείς / στο ένα σου πόδι / ό κορεσμένος της θαρύτης / ό μαγκλαράς της αϊθάλης / στής Αλλιπούτης τό νησί! (Αλλιπούτειο).

Θ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

Μείναμε Έλληνες (τά σχολεία των Έλλήνων πολιτικών προσφύγων στις σοσιαλιστικές χώρες)
Αθήνα 1979

Τό πολύ ενδιαφέρον αυτό διβλίό άναφέρεται στις ύπέρογκες θυσίες που καθημερινά υποβάλλονται οι Έλληνες πολιτικοί πρόσφυγες στις σοσιαλιστικές χώρες, προκειμένου νά διατηρήσουν οι ίδιοι και τά παιδιά τους την έλληνικότητά τους, που είναι στενά συνδεδεμένη με τή γλώσσα και τόν τρόπο της σκέψης, με άλλα λόγια με την έλληνική παιδεία. «Σε πείσμα όλων των δυσκολιών - γράφει στόν πρόλογό του ό συγγραφέας - μπόρεσαν [οι πρόσφυγες] και κράτησαν έναργέστατη την έθνική τους συνείδηση και την άγάπη προς την πατρίδα τους. Όλα αυτά τά χρόνια έζησαν και ζουν με τό όραμα της έπιστροφής, με τό δημοτικό «νόστιμον ήμαρ». Αυτό είναι πραγματικός άθλος και δείχνει πόσο βαθιά είναι ριζωμένο μέσα τους τό πατριωτικό αίσθημα».

ΠΟΛΙΣΑΡΙΟ
Έκδ. Κάλβος, Αθήνα 1980

Τό μικρό αυτό τομίδιο, ένταγμένο στη σειρά «άπελευθερωτικά κινήματα», περιέχει συμπυκνωμένα τά πιο αθηναϊκά κείμενα που άφορούν στο κίνημα «Πολισάριοι», με την πρόθεση νά άποδοθούν οι πολιτικές και κοινωνικές ιδέες, καθώς και ό οργανωτικές άρχές και ή στρατηγική που άκολουθεί αυτό τό κίνημα.

ΑΝΤΩΝΗ ΣΑΝΟΥΔΑΚΗ
Πρωτοπρεσβύτερος Πυρουνάκης:
Ο παπός του Θεού και του λαού
Έκδ. Κνωσός, 1980

Ζωντανή και διεισδυτική άνάλυση της ζωής και του έργου του δημοκράτη παπά που άγωνίζεται τόσα χρόνια τώρα για νά δώσει τό πραγματικό της περιεχόμενο στην ορθοδοξία.

Μας θύμισε τή «δίκη» και την άθώωση του Πυρουνάκη από τό συνοδικό δικαστήριο στις άρχές Ίουνίου. Στην Μονή Πετράκη, στην καρδιά των κερδοσκοπικών έπιχειρήσεων της ξεστρατισμένης εκκλησιαστικής μας ιεραρχίας, δικάζόταν ό φτωχός παπάς που τόλμησε νά πεί ότι πλούτος και χριστιανική διακονία είναι άσυμβίβαστα. Καί ήταν τόση ή όργη που εκδήλωναν οι συγκεντρωμένοι άπλοι Χριστιανοί - που σε μιά ή σε άλλη στιγμή της ζωής τους είχαν συναντήσει τόν Παπαγιώργη - που λύγισε τόν συνοδικό και τόν άθώωσε.

ΠΑΛΑΙΑ ΒΙΒΛΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΞΕΝΑ

- ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ • ΙΣΤΟΡΙΑ • ΝΟΜΙΚΑ
- ΑΡΧΑΙΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΣΕ ΦΤΗΝΕΣ ΤΙΜΕΣ

ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΤΡΙΚΟΥΠΗ 24
(ΜΕΣΑ ΣΤΗ ΣΤΟΑ)
ΤΗΛ. 36.12.691

MARIO VITTI

Ίδεολογική λειτουργία της έλλη-
νικής ήθογραφίας

Έκδ.: Κέδρος, Αθήνα 1980

Στήν πολύ ενδιαφέρουσα αυτή μελέτη του Μ. V. (γνωστού Ίτα-
λου Έλληνιστή) εξετάζεται ή άφη-
γηματογραφία του περασμένου
αιώνα σέ σχέση μέ τίς Ιστορικές
συνθήκες του καιρού εκείνου,
ένώ παράλληλα ό συγγραφέας
έρευνά καί προσπαθεί νά αιτιο-
λογήσει τίς δυσκολίες πού συνάν-
τησε ό ρεαλισμός στήν Ελλάδα.
Χάρη στή σημασία πού ή μελέτη
αυτή αποδίδει στόν ιδεολογικό
παράγοντα της ήθογραφίας, αλλά
καί χάρη στήν ανάλυση ορισμέ-
νων γνωρισμάτων ύφους καί
μορφής του καιρού εκείνου, ένα
άπό τά πλουσιότερα κεφάλαια
της έλληνικής λογοτεχνίας απο-
κτά τώρα μιá νέα διάσταση, ξε-
περνώντας τούς επαναλαμβανό-
μενους χαρακτηρισμούς.

DYLAN THOMAS

Πεζογραφήματα

Έπιλογή-Μετάφρ.: Βένια Δεν-
δρινού - Γιώργος Ρωμανός

Έκδ.: Πρόσπερος, 1980

Είναί ή πρώτη φορά πού μετα-
φράζονται, στά έλληνικά, πεζά
κειμένα του μεγάλου Άγγλου
συγγραφέα, πού έχει γράψει
ποίηση, πεζογραφία καί θέατρο.
Φίλος του Μίλλερ, του Ντάρελ,
της Σίτγουελ καί άλλων σημαντι-
κών συγγραφέων, πέθανε σέ ήλι-
κία μόλις 39 ετών, αφήνοντας ένα
τεράστιο κενό, πού οι συνεχείς
εκδόσεις - μεταφράσεις του έργου
του σέ όλον τόν κόσμο προσπα-
θούν νά καλύψουν. Η έκδοση εί-
ναι πολύ φροντισμένη.

ΣΠΥΡΟΥ ΒΡΕΤΤΟΥ

Ύποψήφιος σπονδαστής

Έκδ.: Καστανιώτη, Αθήνα 1980

Ήρωας αυτού του μυθιστορή-
ματος είναι ένας ύποψήφιος πού
δέν είχε τήν τύχη νά μπει που-
θενά. Καί μέσα άπό τήν όλη
πλοκή έπισημαίνονται, κάποτε
καίρια, πολλά άπό τά κοινωνικά
προβλήματα της σύγχρονης Έλ-
λάδας, αλλά κυρίως τό πρόβλημα
της πνευματικής ανάπτυξης του
συνόλου του λαού, ενώ παράλ-
ληλα έπιχειρείται καί μιá κριτική
άντιμετώπιση της πραγματικότη-
τας καί καταβάλλεται προσπά-
θεια νά θρεθούν κάποιες έλπιδο-
φόρες πιθανότητες, κάτω άπό τά
σημερινά δεδομένα.

ΑΡΜΑΝΤΑ ΓΚΟΥΙΝΤΟΥΤΣΙ

Δύο γυναίκες γιά πέταμα

Έκδ.: Όδυσσεάς, Αθήνα 1980

Ήρωίδες σ' αυτό τό πρωτο-
τυπο μυθιστόρημα, είναι δύο γυ-
ναίκες πού ή πόλη τους τίς περι-
πλέκει καί τίς έκμεταλλεύεται,
σφάζοντάς τις μέ τήν άδιαφορία
της, βάζοντάς τις έπιδεικτικά στό

περιθώριο καί κλείνοντάς τις στό
άπομονωμένο πεπρωμένο τους,
ένώ ή έξωτερική τους ζωή κυλάει
άδιάφορα. Καί ή μιá καί ή άλλη
(ή μιá νοικοκυρά καί ή άλλη
πόρνη) κλεισμένες σέ διαφορε-
τικό ή καθεμιá τους γκέτο, γίνον-
ται τά άντιπροσωπευτικά άτομα
του ίδιου του έαυτού τους, πα-
ρ' όλο πού πρόκειται γιά γυναι-
κες ύπαρκτές καί συγκεκριμένες.

ALEX COMFORT

α. Ή χαρά του sex καί

β. Περισσότερη χαρά στό sex

Έκδ.: Δίδυμοι

Τά βιβλία αυτά καλύπτουν θέ-
ματα καί προβλήματα σχετικά μέ
τό sex, χωρίς νά υποβιβάζουν τή
συστήσή τους σέ πορνογραφικές
περιγραφές. Σύμφωνα μέ τόν κα-
θηγητή Β. Φύλια «ή προσφορά
έγκειται στό ότι ή ύποκρισία του
ψιθύρου γύρω άπό τό sex θγαίνει
στήν επιφάνεια», ενώ ό καθηγη-
τής Γ. Κουμάντος αποφαίνεται
πώς «άν δεχθούμε ότι ό άνθρω-
πος δικαιούται νά χαίρεται τό
sex καί όχι μόνο τή λειτουργιάνά
κάνουμε παιδιά, τά βιβλία αυτά
δίνουν θετικά στοιχεία».

Ό συγγραφέας Alex Comfort
είναι άπό τούς ιδρυτές της Γε-
ροντολογία. Γεννήθηκε στό Λον-
δίνο τό 1920 καί έκανε σπουδές
στό Κολλέγιο Τρίνιτυ, στό Καίμ-
πριτζ καί στό Νοσοκομείο του
Λονδίνου. Τά τελευταία 25 χρό-
νια τά έχει άφιερώσει στή μελέτη
της προόδου της ήλικίας στόν
άνθρωπο καί στά ζώα. Άπό τό
1974 είναι έγκαταστημένος στήν
Καλιφόρνια, όπου εκδίδει τό
περιοδικό «Πειραματική Γερον-
τολογία».

ΓΙΩΡΓΟΥ ΤΡΑΓΚΑ

Κορυθαλλάς 1975-79 -

ήμερολόγιο φυλακής

Έκδ.: Παπαζήση, Αθήνα 1980

«Τό πρώτο ξάφνιασμα άπό τό
βιβλίο του άξιου καί ταλαντού-
χου δημοσιογράφου Γιώργου
Τράγκα - γράφει ό Γ. Κάτρης,
προλογίζοντας αυτό τό έκπλη-
κτικό «ντοκουμέντο» - είναι ότι
πρόκειται γιά μυθιστόρημα έπι-
στημονικής φαντασίας. Γιατί πώς
είναι δυνατό νά δεχτεί ό άναγνώ-
στης σάν άληθινή τήν παραδείσια
είκόνα μιáς έλληνικής φυλακής,
όταν οι μισοί τουλάχιστον Έλλη-
νες, στή διαδρομή του έναμιση
αιώνα «ελεύθερου βίου» έχουν
διαβεί τό κάτωφλι κάθε κάτερ-
γου, είτε αυτό ήταν φυλακή, κρα-
τητήριο, ή εταγές ίδρυμα τύπου
ΕΣΑ καί μακρονήσου, καί έχουν
χαραγμένα στό πετσί τους τά πιο
έφιαλτικά βιώματα;». Άς ση-
μειωθεί ότι τό βιβλίο αυτό είναι
πιστή άντιγραφή του «ήμερολο-
γίου των φυλακών», πού κρα-
τούσε μέ εϋσυνειδησία καί ακρί-
βεια ό διευθυντής του Κορυθαλ-
λου κ. Ίωάννης Παπαθανασίου.

ΤΟ ΒΗΜΑ

γι'αυτόν
πού σκέφτεται
έλεύθερα

Ο Μιχάλης Μερακλής γράφει για το βιβλίο του Γιώργου Ίωάννου, «Τό δικό μας αίμα» Πεζογραφήματα, Αθήνα 1978, Β' έκδοση 1980. (Έκδόσεις «Κέδρος»).

Σπάνια συναντάει κανείς την άποψή του ενός συγγραφέα σ' ένα τόπο, σάν αυτή που εκδηλώνει ο Ίωάννου για τη Θεσσαλονίκη. Αυτό κάποτε ξέσισε, σάν ένα είδος, άς πούμε, έπαρχιακής φιλαρέσκειας. Προσωπικά βλέπω τό πράγμα διαφορετικά. Η Θεσσαλονίκη είναι μία «μείζων» πόλη, μέ πολυδιάστατη και πολυστρωματική ιστορική ύπαρξη (τό έδειξε, εκτός των άλλων, ή «τομή» που έπιχείρησε τό 1974 ο Κ.Μοσχάφ). Η Θεσσαλονίκη δέ σχηματίζει μία περιορισμένη ή και «πεπερασμένη» όψη της ελληνικής περιφέρειας. Άπεναντίας κρατάει μία μοναδική θέση στο πανόραμα της νεοελληνικής ιστορίας και ζωής, που ή ουσία της δέν έχει διόλου άκόμα εξαντληθεί από την πλευρά της μελέτης και της παρατήρησης (θά 'λεγα μάλιστα ότι, από την άποψη αυτή, δέν καταλαβαίνω, πάντα τη συνήθεια των λογίων της να την «έγκαταλείπουν» ως χώρο δράσης για χάρη ενός σνόμπ πρωτευουσισανισμού).

Ειδικά για την πεζογραφία του Ίωάννου πιστεύω, ότι ανεξάρτητα από όποιοσδήποτε συναισθηματικούς λόγους, που άσφαλώς θά υπάρχουν (έκει έχει περάσει τό μέγιστο μέρος της ως τώρα ζωής του), ή σημασία της πηγαινει πολύ πιο πέρα: ή πεζογραφία αυτή προβάλλει, είτε τό θέλει είτε δέν τό θέλει ο ίδιος, — αυτό, στο βάθος, ποτέ δέ μάς ενδιαφέρει —, την παρουσία, τη δράση και την άδράνεια, την ιστορική κίνηση και άκίνησία,

κατά τις περιστάσεις, του συγκεντρωμένου στή μεγάλη αυτή πόλη, σέ επιβλητικό όγκο, προλεταριάτου και ύποπρολεταριάτου. Η έργατιά και οι άνεργοι, ή προσφυγιά, τό άλλοθενές στοιχείο, όλα ανάκατα και μέ τη «δυναμική» τάση κάπως, κάποτε να ταχτοποιηθούν και να διαφοροποιηθούν σέ αντίπαράθεση μέ τά άνώτερα κοινωνικά στρώματα —, μία διαδικασία που άποκρυσταλλώθηκε και στήν άνεπανάληπτη ίσως, γι' αυτούς άκριβώς τους λόγους, αρχιτεκτονική της Θεσσαλονίκης —, δίνουν τό «πανόγραμμα» της παλιάς «μεταπρατικής» πόλης και έξακολουθούν ως τις μέρες μας, μέ τις αναγκαίες ρυθμίσεις και προσαρμογές, να επηρεάζουν τη φυσιογνωμία της (όμορφα τό 'πε ο λαϊκός στιχουργός, πώς ή Θεσσαλονίκη είναι ή μεγάλη φτωχόμάνη). Άς μείνουμε για λίγο στο ρόλο της προσφυγιάς, όπως τόν δίνει ο Ίωάννου σ' ένα από τά καλύτερα κομμάτια του τόμου («Η παρέλαση των προσφύγων»). Άπό τό 1914 ως τό 1924 κι άκόμα πιο πέρα έφταναν στή Θεσσαλονίκη, ξεμοναχιασμένοι ή και σέ μικρές ομάδες στήν αρχή, «κοπαδιαστά» και άτακτα άργότερα, μέ άραμπάδες, ζώα, δάρκες, καΐκια, βαπόρια, άκόμα και μέ τά πόδια, σέ χάλι κακό, θρωμισμένοι μά άποκαθαρμένοι, λουσμένοι μέσ' στο αίμα τους, από τις ελληνικές πατρίδες της Άνατολής(...), χιλιάδες των χιλιάδων κυνηγημένοι, ληστεμένοι, διασμένοι, άποφραγμένοι άνθρωποι μας, άναζητώντας μία νέα γωνιά μέσ' στήν έλεύθερη πατρίδα». Οι πιο πολλοί από αυτούς «προσέτρεξαν αὐθόρμητα» στή Θεσσαλονίκη. Στο ίδιο κείμενο δίνεται και ή άπεικόνιση της έγκατάστασης, που πραγματοποιήθηκε άργότερα, σέ τρεις «κύκλους»: στήν πόλη, στίς συνοικίες της, τά χω-

ριά της, αντίστοιχα για τους άστους και τους μικροαστούς, για τους «έργατικούς και τους τεχνίτες» και για τους άγρότες, και ενώ, προπάντων από τη μεγάλη πυρκαγιά του 1917, στηνόταν τό «βασίλειο της παράγκας», τό σκηνικό όπου κινούνται οι προτιμημένες από τόν Ίωάννου τάξεις των «μεσαίων και φτωχών». Θά 'λεγα ότι ο Ίωάννου τελικά παριστάνει την πορεία αυτών των στρωμάτων, τη διαδρομή τους μέσα από τις διάφορες ιστορικές φάσεις στο πρώτο μισό του αιώνα μας, την προπολεμική φτώχεια και μιζέρια, συνδυασμένη άργότερα μέ την τρομοκρατική ατμόσφαιρα της μεταξικής δικτατορίας (περισσότερο φορτισμένη στή Θεσσαλονίκη, όπου είχαν σημειωθεί και οι σημαντικότερες έργατικές κινητοποιήσεις), την τραγωδία και τό μεγαλείο της Κατοχής και της Άντίστασης, του Έμφύλιου, τη μετεμφυλιακή έξαιρετικά άνησυχη και από πολλές άπόψεις δύστυχη εποχή. Μία πορεία προς την κατεύθυνση μιάς όχι άταλάντευτης και όλοένα ολοκληρωνόμενης κοινωνικής και ιδεολογικής συνειδητοποίησης, αλλά μάλλον αὐθόρμητης, και σχεδόν τυφλής πολλές φορές, μέ εκπληκτικές έξάρσεις αλλά και όπισθοδρομήσεις και άποτελματώσεις. Ίσως ο πιο θρόντορος και φλογερός «συναγερμός» σημειώθηκε στίς 29 Οκτωβρίου 1944, την ήμέρα της άπελευθέρωσης της Θεσσαλονίκης από τους Γερμανούς, μία στιγμή που ή «σταμάτησε» ο Ίωάννου στο λαμπρό επίσης κομμάτι του «Η παραπεταμένη άπελευθέρωση».

Ο Ίωάννου δέν παραλείπει τίποτα: είναι γι' αυτό τά κείμενά του και ιστορικές σελίδες. Όμως: έπειδή άντλεί από τά μεταλλεία της παιδικής και έφηβικής του ζωής μέσο της μνήμης του, που τά

όμορφαίνει όλα (άπό την άποψη αυτή ή μνήμη λειτουργεί πάντα μόνη της, σάν ένας μεγάλος καλλιτέχνης), και έπειδή ο ίδιος είναι προικισμένος μέ τη σόφα του θελκτικού άφηγητή, που, επιπλέον, αγαπάει ως την παραφορά τά πράγματα που περιγράφει (ανάμεσά τους και οι έργατικοί ή οι λογίς περιθωριακοί που μεθοκοπούν ή επιδίδονται άδέσμευτοι στους κάθε είδους έρωτές τους), σκροπάει πάνω από τη μάζα της ιστορικής ύλης ένα γλκό φώς, κάνει τό θέαμα, όποιο κι άν είναι αυτό, τερπνό (είναι μία λέξη που τό άρέσει και του ίδιου να τη χρησιμοποιεί, για να τις χαρακτηρίζει βιωμένες στιγμές του, που άνακαλεί ή μνήμη του). Η «μέθοδος» του Ίωάννου είναι, θά 'λεγα, προσθετική, όχι αφαιρετική: δέν παραλείπει, από τις άπόψεις που δίνει, εκείνα που δέν τού άρέσουν για να κρατήσει και να προβάλλει τά άλλα, άπλως προσθέτει, στο άέροαιο σύνολο των πραγματικότητων που εκθέτει, τη σαγήνη των βιωμένων καταστάσεων που έρχονται από τό παρελθόν του, στο όποιο σχεδόν πάντα μεταρσιωμένος περιδιαβάσει.

Είπα προηγουμένα ότι ο Ίωάννου δίνει την πορεία μαζών. Κανονικά ξεκίνησε για να δώσει την πορεία του έαυτού του, όπως δροθήκε ανάμεσα σέ κείνες. Αυτό σημαίνει, ότι τά άφηγήματα του Ίωάννου κινούνται, τελικά, σέ δύο επίπεδα: στο προσωπικό και στο όμηδικό ή, ίσως πιο καλά, στο ιστορικό. Έτσι συνυφαίνεται τό «όνειρο» και ή πραγματικότητα. Μέ τις περιδιαβάσεις του στο παρελθόν του, όπως τις πραγματοποιεί στους διάφορους τόμους των «πεζογραφημάτων» του, ο Ίωάννου όλοκληρώνει, σιγά σιγά, τό δικό του «μυθιστόρημα».

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΝΕΟΚΛΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΜΠΡΑΧΑΜΙ ΣΕ ΣΤΙΓΜΕΣ ΥΠΕΡΤΑΤΗΣ ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΗΣ ΗΛΘΗΣ ΜΑΣ ΕΙΠΕ:

ΣΤΟ ΜΠΟΣΤΑΝΙ ΤΟΥ ΡΟΔΟΛΦΟΥ ΤΡΟΣ ΚΑΛΑ-ΠΙΟ ΚΑΛΑ ΔΕΝ ΓΙΝΕΤΑΙ. ΤΑ ΣΕΡΒΙΤΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΘΑΡΑ. ΤΟ ΚΡΕΑΣ ΑΛΛΟ ΠΡΑΓΜΑ!! ΤΑ ΨΑΡΙΑ ΣΠΑΡΤΑΡΑΝΕ.

ΤΟ ΚΡΑΣΙ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΝΕΡΟ! ΤΟ ΝΕΡΟ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΚΡΑΣΙ κλπ κλπ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ ΣΤΟΝ ΛΑΝΤΖΕΡ

*Η ΤΑΒΕΡΝΑ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΤΕ ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΜΥΤΙΑΝΝΗΣ 59 ΣΤΗΝ ΠΛΑΤ. ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΤΗΛ: 8676590 ΕΧΕΙ ΔΕΝΑΡΑ ΚΑΙ ΟΧΙ ΕΚΕΦΗ

ΤΑΒΕΡΝΑ "ΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ ΤΟΥ ΡΟΔΟΛΦΟΥ,"
ΜΥΤΙΑΝΝΗΣ 59 και ΑΓ. ΖΩΝΗΣ τηλ 8676 590

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

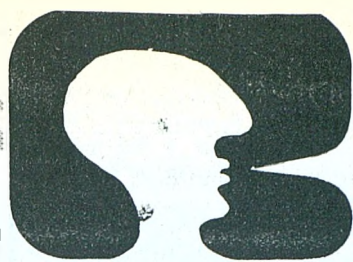
ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ

1-4

"Α γ ρ α

ΙΟΥΝΙΟΣ 1980

Πλατεία Σταδίου 5, Αθήνα 501, τηλ. 728.263

● Τό «κατηγορητήριο» έναντι του ΠΑΣΟΚ Τροϊζηνίας αναπτύσσει με επιστολή του και ό «Δ.Π. - φοιτητής», που έχει σπίτι στον Πόρο εδώ και 18 χρόνια και «γνωρίζει αρκετά καλά τά προδλήματά του».

Άγαπητό Άντι,

Θέλω λοιπόν νά ρωτήσω τούς κυρίους του ΠΑΣΟΚ, πού «κολλάζονται» μέ τούς γυμνιστές, μόνο δυό πραγματάκια: 1. Ή συγκοινωνία έξυπηρετείται από ένα μόνο λεωφορείο, τού οποίου ό οδηγός - ιδιοκτήτης (φαντικός άναγνώστης τού ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΚΟΣΜΟΥ και πεθερός τού περιόδητου Χρηστάκη, τής ασφάλειας τής Δέσποινας) κάνει κυριολεκτικά ό,τι θέλει. Έχει εισιτήριο 12 δρχ. γιά διαδρομή 4 χλμ, δέν κόβει πάντα εισιτήρια, δέν τηρεί δρομολόγια... Τί έχουν κάνει γιά όλα αυτά οί κύριοι τού ΠΑΣΟΚ; 2. Φέτος όλοι οί ιδιοκτήτες πανσιόν έχουν συμβληθεί μέ γραφεία πού φέρνουν αποκλειστικά ξένους, μέ αποτέλεσμα οί Έλληνες παραθεριστές νά μή βρίσκουν δωμάτια. Αυτού τού είδους ή «δυτική μάλιστα» δέν τούς ένοχλεί;

Άπ' τό ΠΑΣΟΚ περιμένα περισσότερη σοβαρότητα.

Δ.Π., φοιτητής

● Άπό τόν Α. Βελισσαρόπουλο, πού «εδώ και αρκετά χρόνια αγωνίζεται γιά νά επιτύχει μιά ενδυσαιτοποίηση και αντιμετώπιση... τού διάχυτου "χομεινισμού" τών μεγαλύτερων κομμάτων τής αντιπολίτευσης», τονίζεται:

Ή σύμπλευση μέ τήν αντίδραση στό ήθικο-σεξουαλικό επίπεδο οδηγεί, μέ μαθηματική ακρίβεια, σέ συνεργασία μέ τήν αντίδραση, ακόμα και στό καθαρά αστυνομικό επίπεδο. Έπρεπε νά φτάσουμε στήν άρνηση τού διδλοπωλείου «Σύγχρονη Έποχή» (ΚΚΕ) νά πουλήσει «ήθικώς μεμπτά» βιβλία, όπως Σάντ ή Μπέττυ και ακόμα περισσότερο, στήν τραγελαφική και αποτρόπαια φασιστική «Προκήρυξη» τού ΠΑΣΟΚ Τροϊζηνίας και τά καρφώματά του στήν αστυνομία γιά νά καταλάβουμε ό,τι κάποιος κίνδυνος πράγματι υπάρχει.

Άνδρέας Βελισσαρόπουλος

● Δέν λείπουν όμως και οί επικρίσεις από μέλη τού ΠΑΣΟΚ, πού έχουν αντιρρήσεις γιά τόν τρόπο χειρισμού τού θέματος «γυμνισμός» από τήν Τ.Ο. τού ΠΑΣΟΚ Τροϊζηνίας. Μερικά από τά «έξ οικείων βέλη» γιά τήν Τ.Ο. τού ΠΑΣΟΚ Τροϊζηνίας, αλλά και όρισμένες αιχμές γιά

τήν επιστολή τού «έρωτευμένου άριστεριστή» (τχ. 153, σ. 60) σταχυολογούμε από τό γράμμα ενός μέλους τού ΠΑΣΟΚ, «έρωτευμένοι τόσο, όσο κι αυτός» (σ.σ. ό «έρωτευμένος άριστεριστής») όχι όμως μέ τό κορίτσι του, αλλά και μέ τούς ταλαιπωρημένους άπλούς ανθρώπους τής υπαίθρου, πού ποθούν τήν Άλλαγή, όπως οί Χριστιανοί τήν ψυχική τους λύτρωση».

Και συνεχίζει:

Τό ζήτημα τού ξενοδοχείου τών γυμνιστών δέν έπρεπε νά τοποθετηθεί πάνω σέ «ήθικο-λογική» πουριτανική, αντιγυμνιστική βάση, αλλά σέ βάση πολιτική. Ή αιχμή τής αντίθεσης θά έπρεπε νά στρέφεται στό ζήτημα τού ξεπολύηματος τών άκτών μας στους ξένους και όχι στόν αντιγυμνισμό. Όσον άφραά τά υπόλοιπα, είμαι άπόλυτα σύμφωνος μέ τή δραστηριότητα τών συντρόφων, εκτός βέβαια από τό «κάρφωμα»... Πρίν τελειώσω τό γράμμα, θά ήθελα νά πω δυό κουδέντες γιά τόν «έρωτευμένο άριστεριστή». Έκτός από τήν πλήρη θεωρητική του ανεπάρκεια κάνει ήθελημένες χυδαίες διαστρεβλώσεις και αυθαίρετες γενικεύσεις. Τό ΠΑΣΟΚ, άγαπητέ φίλε, δέν ταυτίζεται μέ τόν Α ή τόν Β. Τό ΠΑΣΟΚ είναι ό πολιτικός φορέας τής Άλλαγής, πού συσπειρώνει σήμερα - είτε τό παραδέχεται είτε όχι - τή μεγάλη πλειοψηφία τών καταπιεζομένων και εκμεταλλευομένων μαζών τής πατρίδας μας. Έχει σίς τάξεις του δοκιμασμένους αγωνιστές δημοκράτες και ανθρώπους πολύ πού ριζοσπαστικούς, σέ όλα τους, από σένα - γι' αυτό καθόλου μήν άμφιβάλλεις. Όμως, δέν είναι έλίτ, δέν περιορίζεται σέ λίγους εκλεκτούς και άπόλυτα συνειδητοποιημένους. Άγκαλιάζει πλατιές καταπιεζόμενες μάζες πού έξαιτίας τής ιδεολογικής ήγεμονίας τής άρχουσας τάξης και τού δοσμένου κυρίαρχου πολιτιστικού άστικού μοντέλου, έχουν λιγότερο ή περισσότερο διαβρωμένη από τόν μικροαστισμό συνείδηση, μέ τά επακόλουθά της (λαϊκίστικες αντίληψεις, συνήθειες κλπ.). Αυτούς δέν τούς πετάμε, άγαπητέ φίλε, όπως ίσως θά ήθελες. Δέν τούς χαρίζουμε στή Δεξιά. Ή γενικότερη πολιτιστική και πολιτική συνειδητοποίηση θά έρθει μέ τήν ένταξη τους στή διαδικασία τής ενεργούς πολιτικής και συνειδητής κοινωνικής πάλης. Αυτός είναι ό ιστορικός ρόλος τού ΠΑ-

ΣΟΚ και όσων γενικά δέν σχετίζονται. Δικαίωμά σου νά πιστεύεις ό,τι θέλεις γιά τήν «κομπλεξική βάση τού Άντρέα», όπως έιρωνικά αποκαλείς τό λαό. Άλλά, αυτή άκριβώς ή έιρωνική σου διάθεση άπέναντι στό, δημοκρατικά και αντιεξαρτησιακά προσανατολισμένο, κομμάτι τού λαού, δείχνει τή δικιά σου «σοσιαλιστική ποιότητα», τήν όποία έγω προσωπικά άμφισβητώ. Άπό τήν άλλη μεριά, δέν είδα νά αναφέρεισαι καθόλου στήν κριτική πού κάνει τό ΠΑΣΟΚ και όλη ή Άριστερά στήν έμπορευματοποίηση και καταναλωποίηση (δηλ. τό θάνατο) τού έρωτα, μέ τά πορνό, και στήν επίθεση τού κατεστημένου ενάντια στή νεολαία, μέ τά ναρκωτικά. Τά εγκρίνεις; Κι αν ναι, πού είναι ή προοδευτική σου συνέπεια; Άλλά, αν κατάλαβα καλά, από τά θερμοκρασιακά γραφόμενά σου, άνήκεις μάλλον στους άμφισβητικές εκκίνους πού τελικά θά ένσωματωθούν στό σύστημα, και όχι σ' εκείνους πού θά προσπαθήσουν νά τ' αλλάξουν. Πρίν από σένα, μάς τ' παν ή άλλοι πού σήμερα είναι ένσωματωμένοι (όρα μερικούς παλιότερα «επαναστάτες» αρχιτέκτονες, πού έπρόσκειντο κάποτε στό ΚΚΕσσ., και στό «Δημοκρατικό Άγώνα» και πού σήμερα μέ τό νά είναι «άναρχοαυτόνομοι», τούς προσέβαλε ό Στ. Μάνος μέ τά γνωστά λόγια. Δέν χρειάζονται παραπάνω σχόλια. Ό «νοών νοείτω». Μέ φίλια και κατανόηση (γιά τόν έρωτευμένο άριστεριστή) ένα μέλος τού ΠΑΣΟΚ, έρωτευμένο τόσο, όσο κι αυτός.

Έλί Νικολά

● Σχόλια, είναι αλήθεια, δέν χρειάζονται και ό «νοών», άς έν-

προσπαθώ νά εξηγήσω τό κάθε τί διαλεκτικά) πιστεύω πώς είναι αποτέλεσμα τής δυτικής, αποκαλούμενης, κουλτούρας και έντάσσεται στό πλαίσιο τών άδιεξόδων πού δημιουργεί τό δυτικό σύστημα στίς μάζες και, κύρια, στή νεολαία.

2. Ή Έλλάδα, σάν χώρα πού βρίσκεται προσκολλημένη σ' αυτό τό χώρο (όχι σάν μιά καπιταλιστικά ολοκληρωμένη χώρα, αλλά σάν συμπληρωματική, αν όχι καθαρά περιθωριακή), άρχιζε τώρα νά δέχεται μέ πιο έντονο ρυθμό από πρώτα, όλα τά ύποκατάστατα αυτού τού δυτικού συστήματος: τό συγκεκριμένο ζήτημα τών γυμνιστών έντάσσεται μέσα στήν προσπάθεια φυσικής αλλοτρώσεως τής πολιτιστικής μας ζωής και παράδοσης...

Περιμένοντας τή δημοσίευση, Άλέκος Πολίτης

● Cherchez le système, λοιπόν, γιά τήν εξήγηση τού φαινομένου «γυμνισμός στήν Τροϊζήνα», καθώς και τής έρωτικής στέρησης ή ύστερησης τού φίλου «Γ.Κ.» Κύριος στόχος τού γράμματος πού λάδαμε άπο τόν «Γ.Κ.» είναι «ή δημιουργία ενός προβληματισμού και τό άνοιγμα ενός εποικοδομητικού διαλόγου» - επιδίωξη σεβαστή, πού μάς υποχρεώνει νά τό δημοσιεύσουμε δολόκληρο:

Άλήθεια φίλε, πώς νοιώθεις όταν στά 21 χρόνια σου δέν έχεις κορίτσι; Όταν δέν έχεις κάνει έρωτα ούτε μιά φορά; Όταν καταλαβαίνεις πώς ή ζωή είναι δίπλα σου και δέν τήν γεύσαι;

Παντού άκούω γιά έρωτα, γιά σχέσεις, όλοι μιλούν γι' αυτά, πολλοί είναι αυτοί πού τά γεύονται... έγώ συνεχίζω τήν ίδια παιδική συνήθεια. Θά μπορούσα νά

ΥΠΟΘΕΣΗ «ΠΑΣΟΚ και ΓΥΜΝΙΣΜΟΣ»:

Συνέχεια... και τέλος

νοήσει. Συνεχίζουμε, λοιπόν, μέ ένα γράμμα τού Άλ. Πολίτη (Καλλιθέα), ό όποιος, «αν και δέν συμφωνεί άπόλυτα μέ τή μέθοδο αντιμετώπισης τού θέματος "γυμνισμός" από τήν όργάνωση ΠΑΣΟΚ Τροϊζηνίας (κοινοποίηση τού έγγράφου σέ Μητροπολίτη Υόδρας, Λύκειο και Γυμνάσιο Πόρου κ.ά.), συμφωνεί μέ τό πολιτικό σκεπτικό της. Ένδιαφέρον παρουσιάζει ή άπόπειρα τού Άλ. Πολίτη νά τοποθετήσει θεωρητικά τό θέμα:

Άγαπητό Άντι,

1. Δίχως νά έχω κάποια προκατάληψη στό θέμα «γυμνιστές» (άφού στό μέτρο πού μπορώ,

γίνω όμοφυλόφιλος ή βιαστής, άνώμαλος, μά δέν είνα. Γιατί μέσα μου έλεγα πάντα: «αύριο έλπίζω νά γνωρίσω ένα κορίτσι, νά κάνω μαζί της μιά σχέση και νά κάνουμε έρωτα». Άπό τήν άλλη μεριά, όμως, φοβάμαι και σκέπτομαι: «Ός τότε θά άντέξω;», «ώς τότε τό ιδεολογικό μου υπόβαθρο θά μου δίνει δυνατότητα;

Άγνωστο κι αυτό. Πολλοί μου λένε γιά πόρνες. Μά φίλε μου, δέν μπορώ νά κάνω έρωτα μέ μιά γυναίκα πού ΔΕΝ ΝΙΩΘΩ ΤΙΠΟΤΑ γι' αυτήν. Πηγαίνοντας μέ μιά πόρνη σημαίνει πώς δέχομαι τή θέση αυτής τής γυναίκας. Τήν

βλέπω πιά σάν αντικείμενο. ΔΕΝ ΜΠΟΡΩ νά κάνω έρωτα μέ ένα ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ, θέλω μία συν-τροφίσσα, πού θά μάς συνδέει μία ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ σχέση.

Πήγα όμως και σέ πόρνες πολ-λές φορές. Μά ποτέ δέν μπόρεσα νά αισθανθώ κάτι μαζί τους. ΠΟΤΕ ΔΕΝ ΕΚΑΝΑ ΠΡΑΓ-ΜΑΤΙΚΑ ΕΡΩΤΑ μέ πόρνη, όσο «μορφή» κι αν ήταν. Πόσοι νέοι σάν κι έμένα υπάρχουν ανάμεσά μας; Ποιός τούς έκανε έτσι; Πολ-λές και διάφορες καταστάσεις πού έχουν, όμως, τήν ίδια αφετη-ρία: τή μορφή και τή δομή τής ΑΣΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ και τό ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ. Πιστεύω, αυτή ή κοινωνική πραγ-ματικότητα νά δημιουργεί προ-βληματισμούς και νά άνοιχτεί μέσα από τό περιοδικό ένας σω-στός διάλογος.

Γ.Κ.

● Σέ μία πιό «όμαλή» περιοχή μάς φέρνει τό γράμμα του Στρά-του Β. (φοιτητής Ε.Μ.Π.) ό όποιος «γιά νά λήξει τό ζήτημα», έσωκλείει και ένα απόκομμα τής «Έξόρμησης» (8-6-80), πού αναφέρεται στό θέμα «βάζοντάς το σέ πιό σωστή διάσταση» (σ.σ. Πρόκειται γιά ένα ρεπορτάζ του Γ. Οίκονομόπουλου μέ τίτλο «Δι-καίωμα ό... γυμνισμός, αλλά νά κολλήπαμε και μεις!»).

● Διάφοροι έπιστημονικοί κλάδοι ασχολούνται μέ τό θέμα «γυμνισμός», όπως πληροφορού-μαστε από ένα γράμμα του Στέρ-

γιου Καρλή (Δυτ. Γερμανία):

Είναι μία μορφή φυσιολο-γείας, ένα είδος άνώφελης «έ-ξελίξης» ή μία παγίδα του καπι-ταλιστικού συστήματος γιά τήν άποδραστικοποίηση των μαζών από τά καιρία κοινωνικά προ-βλήματα πού αντιμετώπιζουν, ώστε τό σύστημα αυτό νά διαιω-νίζει άνενόχλητο τήν καταπίεση και τήν αύξηση των κερδών σέ βάρος αυτών τούτων των γυμνι-στών (= εργατών - άδειούχων από τίς χώρες του «Ελεύθερου Κόσμου») και τούς τόπους συγ-κέντρωσης των διεφθαρμένων με-γαλοαστών (= όταν πρόκειται περί γυμνιστών τής ύψηλης λεγό-μενης κοινωνίας);

Βιάστηκε, λοιπόν, ό συνεργά-της σας (τχ. 153, Διάλογος) νά θγάλει συμπεράσματα κατά πό-σον ήταν δικαιολογημένη ή όχι ή ανακοίνωση τής Τ.Ο. ΠΑΣΟΚ Τροϊζηνίας. Ή κοινοποίηση μπο-ρεί νά ήταν μία άστοχη ενέργεια τής Τ.Ο. πού, όμως, κατάλληλα και σκόπιμα ό συνεργάτης σας εκμεταλλεύτηκε γιά νά προβοκά-ρει τίς άρχές του ΠΑΣΟΚ...

Όσο γιά τόν «έρωτευμένο άριστεριστή» (δυό φορές σέ εισαγωγικά, γιατί άξίζουν), τό μόνο πού πρέπει νά είπωθεί είναι εκείνο πού είχε πει ό Λένιν: «Άριστερισμός, παιδική άρρώ-στεια». Άν ξέραμε, βέβαια, τήν ηλικία του θά μάς βοηθούσε σέ ένα καλύτερο χαρακτηρισμό. Ποιό είναι, τέλος πάντων, τό

ιδεολογικό υπόβαθρο του «έρω-τευμένου άριστεριστή»; Είναι γνωστή, βέβαια, ή πολιτική (;) δράση των άπανταχού άριστερι-στών.

Μέ φιλικούς χαιρετισμούς, Στέργιος Καρλής

● Άπό τήν έμπειρία τής έπι-στήμης έρχεται ή φωνή και μιάς... «τραυματικής έμπειρίας»: άς πούμε, όμως, ότι εξαιτίας τής κά-λυψης πίσω από τό όνομα τής "Άννας Τσάμπαν, δέν έχουμε τήν εύκολία νά σχολιάσουμε τό γράμμα. Ένα μόνο έρώτημα δια-τυπώνουμε: πίσω από τήν όμολο-γούμενη ούδετερότητα στό θέμα, πώς μπορεί νά κρύβεται τόση επιθετικότητα;

● Τέλος, παραθέτουμε και τά κυριότερα σημεία τής μακροσκε-λέστατης έπιστολής του Ε. Τσομ-πανόπουλου πού άπαντάει στά «εντελώς κατ' εξαίρεση σχόλια του συντάκτη μας, τά όποία σχετίζον-ταν μέ έπιστολή του Ε. Τσομπα-νόπουλου (βλ. τχ. 153, σσ. 59-60).

Κύριε Διευθυντά του Άντί,

Φαίνεται πώς μέ τό σχολιαστή σας δέν είναι δυνατή, μία στοι-χειωδώς λογική και καλόπιστη συζήτηση. Έτσι, όσα σαφή δια-τύπωσα στό γράμμα μου τής 10.5.1980, ό συνεργάτης σας «χωρίς όνομα» τά έφερε στά μέ-τρα του, τά διαστρέβλωσε δηλαδή ή άφου μάς έδωσε τίς συμβουλές του (γιά ήρεμη συζήτηση κλπ.) ξεσπάθωσε λίγο πιό κάτω, κάθε

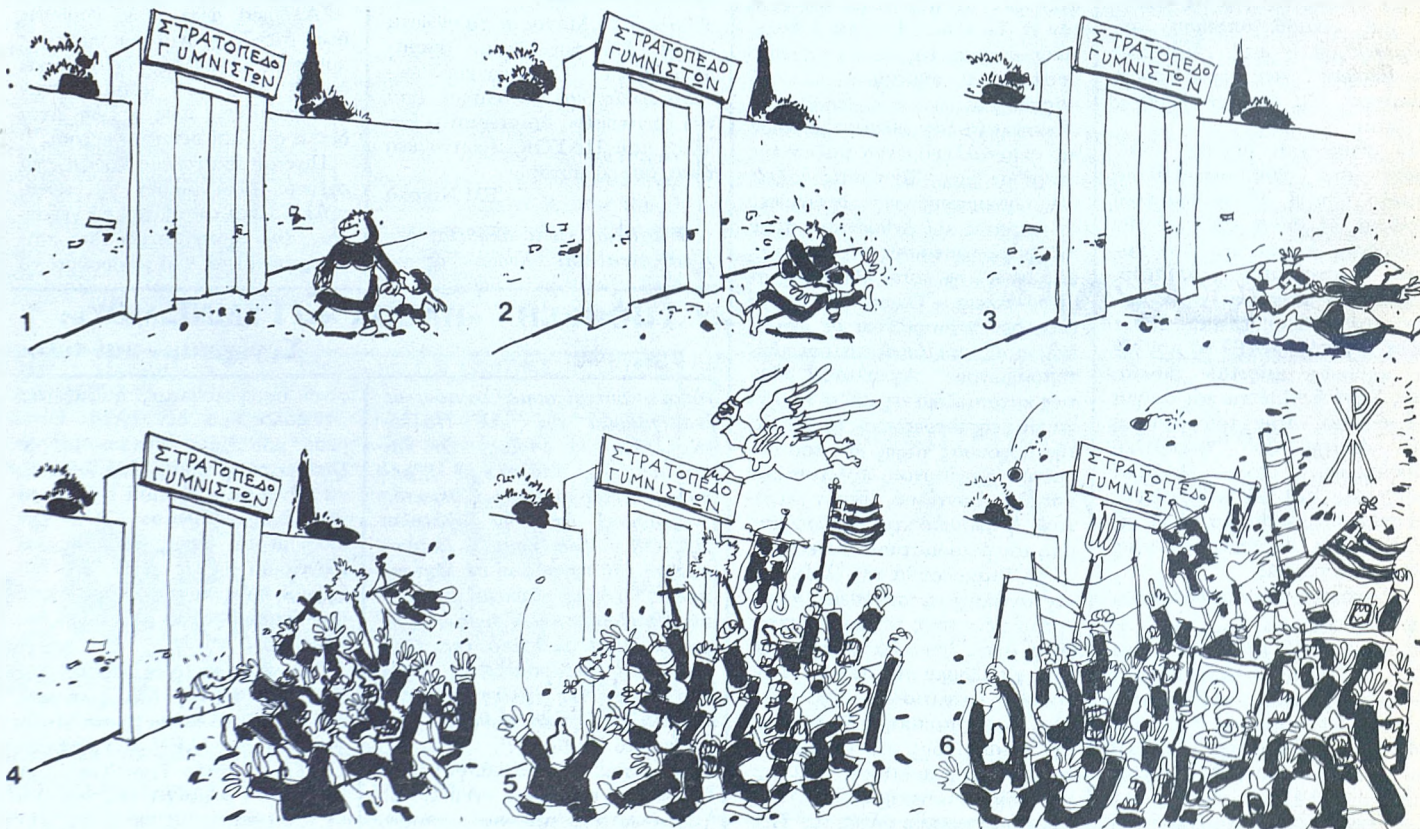
άλλο παρά ήρεμος και νηφά-λιος... «Πιάστηκε» από τό εϋ-φυλόγημα του ύστερόγραφου και μάς ξεφούρνισε τήν... κορώνα του: έχθροί τής δημοκρατίας έμεις, δημοκράτης βέρος εκεί-νος...

Γράφει ό σχολιαστής σας και μάς συμβουλεύει «νά αντιμετώπι-ζουμε μέ ήρεμία και ενδιαφέρον τήν αλήθεια ή άπλώς τήν άλλη πλευρά του θέματος». Δάσκαλε πού δίδασκες! Μά, αυτό ακριβώς δέν έπραξε ό ίδιος!...

Τελικά, ό καθένας μένει μέ τίς απόψεις του! Καί θά θέλαμε αυτό ακριβώς από τό συντάκτη σας: νά αναπτύξει εκτενέστερα τή θέση του ότι «ό γυμνισμός είναι κα-θαρά φυσιολογική εκδήλωση πού δέν έχει τίποτε τό έρωτικό». Κι όχι άλλα λόγια ν' αγαπιόμα-στε... Ό καθένας είναι ελεύθερος, έφόσον δέν ένοχλεί τούς διπλη-νούς του, νά εφαρμόζει τίς... φυ-σιολογικές του έξάρσεις (και... έξάψεις). Σέ χώρους όμως ιδιωτι-κούς, κλειστούς, όχι σέ κοινόχρη-στες άκρογιαλιές.

Γιά τό τί φρονεί ή «συντρι-πτική πλειοψηφία» του λαού μας πάνω στό θέμα αυτό, δέν χρειά-ζεται νά τό πώ έγώ. Μπορεί ό ίδιος ό συντάκτης σας νά μάς πληροφορήσει... πόσα στρατό-πεδα γυμνιστών έκαναν, ως τώρα, οι ίδιοι όί Έλληνες στόν τόπο τους. Διότι ό λαός μας, μαζί μέ τή λατρεία πού έχει γιά τή φύση, διατηρεί ακόμη μία προγο-

Η ΓΥΜΝΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

νική ἀρετή: ἀξιοπρέπεια, ντροπή (κοινώς... τσίπα). Τό «φρούτο» αὐτό τοῦ γυμνισμοῦ μᾶς ἦρθε ἐξ ἐσπερίας, μαζὶ μὲ τόσα ἄλλα... σάπια φρούτα.

Θά μπορούσε, ἀκόμη, νά μᾶς ἐνημερώσει ἂν ὑπάρχουν στρατόπεδα (...γυμνιστῶν) στίς ἀνατολικές χώρες...

Μέ τιμῇ,
Ε. Τσομπανόπουλος
Καλαμαριά

● Ἐδῶ τελειώνει καί ἡ δημοσίευση ἐπιστολῶν γιά τό θέμα τοῦ «γυμνισμοῦ», ὅσο κι ἂν εἶναι... ἐρεθιστικές οἱ διερευνήσεις τῶν διαφορῶν πλευρῶν του.

ΟΙ «ΤΕΤΡΑΚΟΣΙΟΙ»

● Σέ συνέχεια μέ προηγούμενο γράμμα του πού δημοσιεύτηκε στό τχ. 150, ὁ Ἀνδρέας Δάμπας γράφει:

Στό προηγούμενο γράμμα μου ἐπεσήμανα τοὺς δύο κινδύνους πού περιτριγυρίζουν τοὺς «400» καί τοὺς ὁποίους ἀνέφερα μόνο ἐπιγραμματικά.

Α' Ὅσακις τέθηκε σέ συντροφους παλιούς καί νέους πού ἐβλέπαν καί δέλεπον τὰ κακά χάλια τοῦ Κ.Κ.Ε. τό θέμα γιά μιά ἀνεξάρτητη δραστηριότητα, ἐξέφραζαν ὅλοι τόν φόβο γιά τήν

δύναμη τοῦ κατεστημένου πού τό θεωροῦσαν ἱκανό νά συντριβεῖ καθε ἀνεξάρτητη δραστηριότητα.

Ἡ ζωή, ὅμως, ἐδείξε ὅτι μπόρεσαν νά σταθοῦν ὁμάδες-φορεῖς μικροί ἢ μεγάλοι ἀποσπασμένοι ἀπό τό Κ.Κ.Ε.

Ἄν δέν εὐδοκίμησαν αὐτοί οἱ φορεῖς δέν ὀφείλεται στήν δύναμη ἢ τήν ἀκτινοβολία τοῦ κατεστημένου πού τοὺς «καθίλωσε» ἢ τοὺς «συνέτριψε».

Δέν εὐδοκίμησαν διότι δέν μπόρεσαν νά ξεφύγουν ἀπό τήν νοοτροπία καί τήν μεθοδολογία πού τοὺς κληροδότησε τό κατεστημένο, μέσω τῆς ἀγωγῆς πού τοὺς ἔδωσε.

Ὡστόσο ὑπάρχουν καί μεμονωμένες περιπτώσεις πού, σωστά δραστηριοποιούμενες, στό μαζικό χώρο καί τήν Αὐτοδιοίκηση, ἐπιτελοῦν ἔργο ὑπέρ τοῦ λαοῦ ἀξιόθαύμαστο.

Λογικά θά ἔπρεπε νά περιμένουμε ὅτι καί οἱ «400» πού τόλμησαν νά ἀσκήσουν αὐτή τήν δημόσια κριτική στό Κόμμα τους, τό Κ.Κ.Ε., θά εἶναι ἀποφασισμένοι νά τραβήξουν ἐνωμένοι σάν μιά ὁμάδα-σπέρμα ἐνός ἐξυγιαντικοῦ φορέα μέσα στό χώρο τῆς κομμουνιστικῆς ἀριστερᾶς.

Β'. Ἡ διαστροφή τῶν ἀρχῶν λειτουργίας στό Κ.Κ.Ε. εἶχε ἐκτός τῶν ἄλλων, σάν συνέπεια καί τήν συντριβή τῆς προσωπικότητος τῶν στελεχῶν καί τῶν μελῶν τοῦ Κόμματος. Αὐτό, φυσικά, ὅπως καί κάθε ἄλλη συνέπεια εἶχε καί

ἔχει μιά διαβάθμιση ἀπό άτομο σέ άτομο.

Τά παραπάνω, δηλαδή ὁ φόβος γιά τή δύναμη τοῦ κατεστημένου καί ἡ ἔλλειψη αὐτοπεποίθησης ἐνδέχεται νά ὑπάρχουν ὡς στοιχεῖα σέ μερικούς ἀπό τοὺς «400» καί νά τοὺς σπρώξουν ὡς τήν σκέψη καί τήν ἀπόφαση νά ζητήσουν **ΜΕΤΑΣΤΕΓΑΣΗ-ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ** σέ κάποιον ἄλλον φορέα τῆς κομμουνιστικῆς ἀριστερᾶς ἢ σέ κάποιο **«ΑΝΩΔΥΝΟ» ΚΟΥΒΕΝΤΟΛΟΙ** γιά τήν «ἐνότητα τῆς ἀριστερᾶς».

Ἡ πράξη τῶν «400» φόρτωσε τίς πλάτες τους μέ μιά εὐθύνη ἱστορικῆς σημασίας. Αὐτό ἴσως νά μὴν τό συνειδητοποιοῦσαν οἱ «400» ὅταν ἔβαζαν τήν ὑπογραφή τους κάτω ἀπ' τό κείμενό τους.

Ὁ λαός μας δέχτηκε μέχρι σήμερα πολλές ἀπογοητεύσεις.

Ἡ περίπτωση π.χ. τοῦ Κ.Κ.Ε. ἐσωτερικοῦ δέν ὑπῆρξε κίνηση ἀμφισβήτησης τοῦ κατεστημένου στό Κ.Κ.Ε. Ἄν καί πολλοί κομμουνιστές, πού ἀκολούθησαν τό τμήμα τῆς ἡγεσίας πού συγκρότησε τό Κ.Κ.Ε. ἐσωτερικοῦ, τό ἔκαναν μέ τή σκέψη καί τή λαχτάρα γιά καλύτερες μέρες στόν κομματικό φορέα.

Ἡ περίπτωση τοῦ Κ.Κ.Ε. ἐσωτ. ἐξέφρασε μιά σύγκρουση τῶν στελεχῶν τῆς ἡγεσίας τοῦ Κ.Κ.Ε. πάνω στό θέμα τῆς εὐθύνῃς τους γιά τό κακό πού ἔκαναν ὅλοι

τους στό κίνημα καί τόν λαό μέ τήν ἀνικανότητά τους νά καταστήσουν τόν κομματικό φορέα σωστό ἐκφραστή τῶν ἀρχῶν του.

Ἡ ἡγεσία τοῦ Κ.Κ.Ε. καί ἡ ἡγεσία τοῦ Κ.Κ.Ε. ἐσωτ. εἶναι δύο σταγόνες πού ἔπασαν ἀπό τό ἴδιο ξεχειλιμένο ποτήρι. Ἡ μία ἀπό τήν ἀριστερή μεριά καί ἡ ἄλλη ἀπό τή δεξιά.

Ἐάν τό Κ.Κ.Ε. ἐσωτ. ἐξέφραζε τό πνεῦμα ἐξυγιάνσης τοῦ Κομμουνιστοῦ φορέα θά εἶχε συσπειρώσει, ἀνεξάρτητα ἀπό ἀδυναμίες του στοὺς χειρισμούς, ὅλους τοὺς κομμουνιστές. Ἡ δέ ἡγεσία τοῦ Κ.Κ.Ε. θά εἶχε μπεῖ στή γωνιά καί καμιά δύναμη ἢ συμπαράσταση δέ θά μπορούσε νά τήν σώσει.

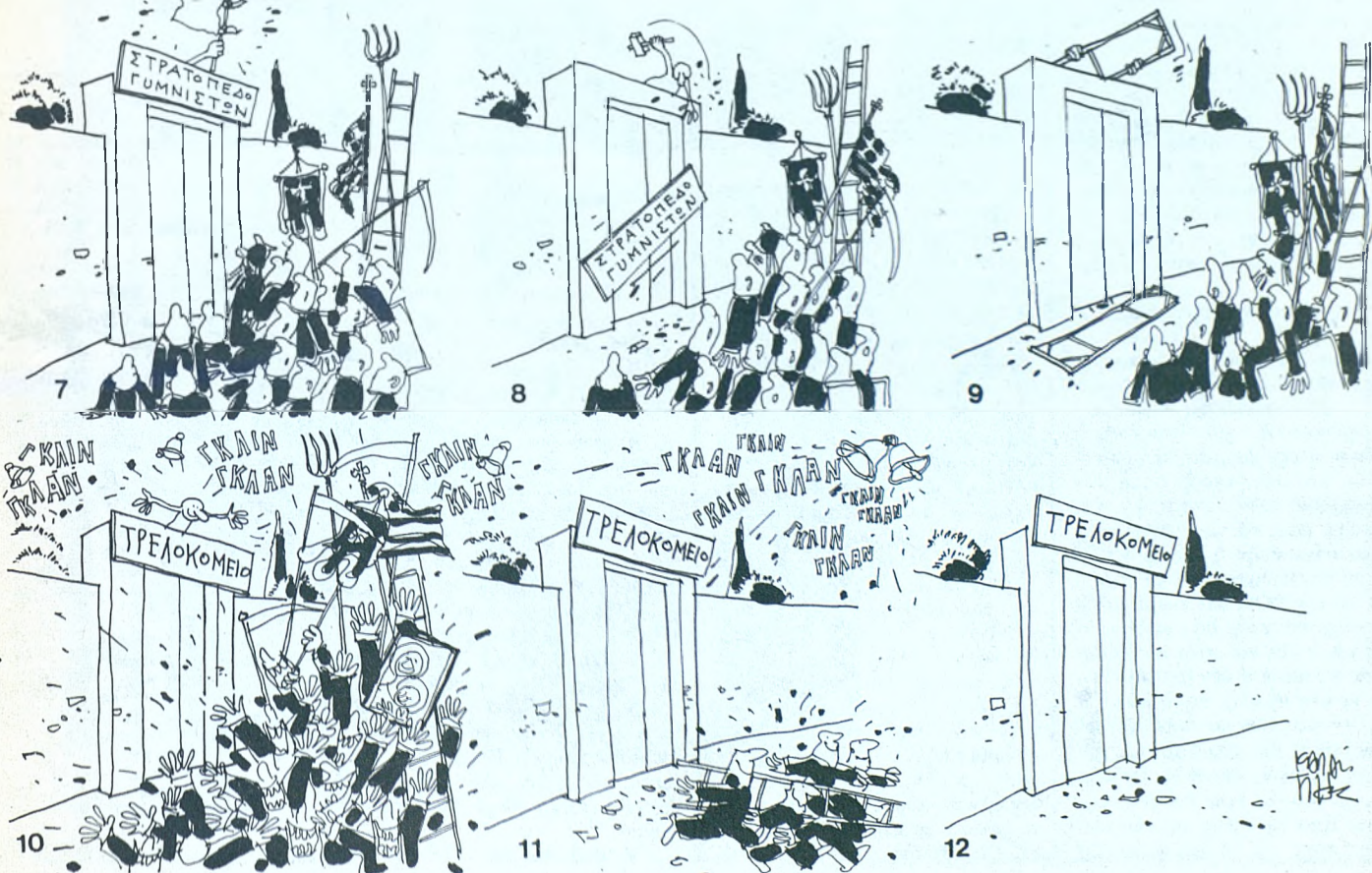
Ὅλοι οἱ κομμουνιστές ὅπου κι ἂν βρίσκονται περιμένουν ἀπό σᾶς νά προχωρήσετε.

Μὴν τρομάξετε στή σκέψη ὅτι εἰστε μικροί στήν ἡλικία. Ἡ νεολαία τοῦ Κ.Κ.Ε. σ' ὅλες τίς περιόδους, ἂν δέν κομπλεξαριζόταν ἀπό τήν ἡλικία της, θά εἶχε βοηθήσει τό Κόμμα νά θαυματουργήσει.

Διότι ἐκεῖνοι πού σκέπτονται σωστά ἦσαν καί εἶναι βασικά οἱ νεολαῖοι κομμουνιστές. Κι αὐτό, ἐπειδή, ὁ χρόνος διαπαιδαγωγῆσής τους στή δάση τῆς διαστροφῆς τῶν ἀρχῶν εἶναι μικρός καί συνεπῶς οἱ ἐπιπτώσεις ὀλιγότερο ὀδυνηρές.

ΤΟΛΜΗΣΤΕ!

Ἀνδρέας Δάμπας

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΟΚ

● **Ο λογιστής-συνδικαλιστής ΘΑΝΑΣΗΣ ΤΣΟΥΚΝΙΔΑΣ** **αναλύει κάποια ειδικά προβλήματα της σύνδεσής μας με την ΕΟΚ:**

Σχεδόν είκοσι χρόνια πέρασαν από την ημέρα που η τότε κυβέρνηση ζήτησε να συνδεθεί η χώρα μας με την ΕΟΚ. Αν απαιρέσουμε τα έφτα χρόνια φασιστικής καταπίεσης και το πάγωμα των σχέσεων, ένεκα χουντοκρατίας, τόσο στην πριν τη δικτατορία, όσο και στην μετά απ' αυτή περίοδο, δεν έγινε από καμιά μεριά, (εκτός από μερικές εξαιρέσεις) προσπάθεια για αντικειμενική έρευνα-ανάλυση και πλήρη διαφωτιστική παρουσίαση του τί είναι η ΕΟΚ και ποιάτά θετικά και αρνητικά της ένταξής μας σ' αυτήν.

Όμως, με την πριν από ένα χρόνο ύπογραφή και την επικύρωση της πράξης ένταξής μας από την πλειοψηφία της Βουλής και, σέ συνέχεια, απ' τα κοινοβούλια των χωρών μελών της ΕΟΚ, η είσοδος της Ελλάδας στην Κοινή Άγορά είναι πια μία πραγματικότητα και, με βάση αυτή, είναι σωστό να ενεργούμε και να προχωρούμε στο μέλλον. Η δρθότητα της άποψης αυτής ενισχύεται κι απ' το γεγονός ότι στις χώρες μέλη της ΕΟΚ δεν αναπτύχθηκε, τόσα χρόνια και μέχρι τώρα, κανένα αξιολόγο κίνημα έξωδου τους απ' αυτή, αλλά, αντίθετα, ζητούν επίμονα την επίσπευση της ένταξής τους ή Ίσπανία και ή Πορτογαλία, δύο χώρες με παρόμοια με μās προβλήματα και, θά 'λεγα, σύμμαχες, μαζί με την Ίταλία, στην κοινή αντιμετώπισή τους. Άρα, εκείνο που εείναι και έπιτακτική προβάλλει, είναι ή αντικειμενική και, με συγκεκριμένα στοιχεία, πλήρης ένημέρωση του λαού, για τα θετικά και αρνητικά της ένταξής μας, που άναμφισβήτητα ύπάρχουν.

Μόνον έτσι ένημερωμένος από τους ύπεύθυνους φορείς και παράγοντες ό λαός θά κατανοήσει σ' όλο τό βάθος τό πρόβλημα και θ' άγωνιστεί μαζικά-άποφασιστικά για την άξιοποίηση ή την κατάκτηση των θετικών και την άπόρριψη ή τόν περιορισμό των άρνητικών της ένταξής μας: τά τελευταία αυτά όφελονται στην άγρια έκμετάλλευση των μονοπωλίων, τά όποία, είτε με την ΕΟΚ είτε χωρίς αυτή, κυριαρχούσαν και θά κυριαρχούν στη χώρα μας και στον καπιταλιστικό κόσμο και δεν άντικειμενικά με συνθήματα, παρά μόνο με τις δυνάμεις των καταπιεζόμενων ένωμένες σ' ένα ένσφτατο και άρραγές μέτωπο σκληρής ταξικής πάλης. Μόνον έτσι θά άπαλλαγούμε από τη ληστική έκμετάλλευσή τους και θά χτίσουμε μία

νέα, πραγματικά λεύτερη και άνθρώπινη, δίκαιη και ίση για όλους, κοινωνία.

Μόνον καλά-ύπεύθυνα ένημερωμένοι και με συνδικάτα που μπούσουλά τους θά 'χουν τό συμφέρον των εργαζόμενων και θά 'ναι άπαλλαγμένα από ήγεμονισμούς και παντός είδους εξαρτήσεις, οί εργαζόμενοι της χώρας μας θά πειστούν και θά ριχτούν μαζικά στον ταξικό άγώνα, για νά δώσουν άταλάντευτα και νικηφόρα τη μάχη ενάντια στην κυδερνητική γραμμή της μονόπλευρης λιτότητας και της άπλόχερης χορήγησης προνομίων προς την εργοδοσία, για νά παρέμβουν θετικά στη διαμόρφωση της έπενδυτικής πολιτικής (και γενικότερα, της οικονομικής και κοινωνικής ζωής), για νά συντονίσουν τά δήματά τους με τους εργαζόμενους της Εύρώπης, για νά άποκροώσουν, όλοι μαζί, την έντεινόμενη - οργανωμένη επίθεση των πολυεθνικών, για νά θάψουν, στη γέννησή τους, την αναδίωση του ψυχρού πολέμου και τά επικίνδυνα, πάντα σχέδια των στρατοκρατών - ιμπεριαλιστών, για νά στερεώσουν και διευρύνουν τις συνδικαλιστικές και δημοκρατικές κατακτήσεις και έλευθερίες, για ν' άνοιξουν, μέσα από έμπόδια και δυσχερείες, τά μονοπάτια των διαρθρωτικών άλλαγών και θετικών έκσυγχρονισμών, έξασφαλίζοντας, ένωμένοι και πάντα μαχόμενοι, μία καλύτερη - άνθρωπινότερη ζωή και έλπιδοφόρο μέλλον, με την οικόδομησής της Εύρώπης των εργαζόμενων και των λαών, άνεξαρτοποιώντας την βαρβαρία και μετατρέποντάς την σε μόνιμο παράγοντα και δύναμη ειρήνης, συνεργασίας και προόδου στην ήπειρό μας και στον κόσμο.

Λίγα στην άρχή, κι άρκετά τόν τελευταίο καιρό τά δημοσιεύματα για την Κοινή Άγορά, αλλά πάντοτε μονόπλευρα, με άφετηρία και τέλος την εύημερία ή την καταστροφή μας. Στην πραγματικότητα, όμως, ούτε τό ένα ούτε τό άλλο είναι σωστό. Γι' αυτό είναι θθνική άνάγκη νά είπωθεί στο λαό όλη ή άλήθεια, καθαρά, χωρίς δισταγμούς, ύπολογισμούς και σκοπιμότητες.

Νά τό χρέος και οί εύθύνες όλων και προπαντός των ύπεύθυνων φορέων και παραγόντων πού, δυστυχώς, και στο σοβαρότατο αυτό πρόβλημα, στάθηκαν και στέκονται δέσμοι των δικών τους στενών συμφερόντων και προσανατολισμών κι άρνούνται νά δώσουν ταυτόχρονα, μέσα από τά κείμενα της καμπάνιας τους,

τά μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα της ένταξής μας. Ίδιαίτερη, βέβαια, είναι ή εύθύνη της κυβέρνησης, που μονοπωλεί και δεν διαθέτει τά μέσα μαζικής ένημέρωσης, όπως συμβάινει στην Εύρώπη, για δημοκρατικό και σε άντιπαράθεση διάλογο-συζήτηση στοργυλής τράπεζας των ύποστηριχτών κι επικριτών της ΕΟΚ, για νά γνωρίσει, όσο είναι δυνατόν πληρέστερα τό πρόβλημα και, από μόνος του, νά συμπεράνει ό εργάτης, ό ύπάλληλος, ό άργότης, ό επαγγελματίας, ό έπιχειρηματίας, όλος ό λαός, τί τελοσπάντων έχει νά όφεληθεί και νά χάσει σήμερα και ποιές προοπτικές, άρνητικές και θετικές, ξανοίγονται μπροστά του με την πλήρη ένταξη μας στις Εύρωπαϊκές Κοινότητες.

Τέλος, και για νά μήν πάρει έκταση τό παρόν, θά έπιχειρήσω σε άλλο, έξειδικευμένο για τους εργαζόμενους και την ΕΟΚ, άρθρο, νά δώσω με στοιχεία, όσο είναι δυνατόν περισσότερα, τά θετικά και αρνητικά της ένταξής μας στις Εύρωπαϊκές Κοινότητες, μία και πιστεύω ότι ή αντικειμενική και πλήρης ένημέρωση άποτελεί βασικό στοιχείο όρθης αντιμετώπισης των προβλημάτων της ζωής. Θά ήθελα, όμως, νά ύπογραμμίσω τό θέμα των συνθηκών, πού διαμορφώνει ή ένταξη μας, για τις έπιχειρήσεις και τόν παράγοντα λογιστή ιδιαίτερα: είναι άνάγκη νά αναλάβει ή ΠΟΛ, χωρίς άλλη καθυστέρηση, την πρωτοβουλία πραγματοποίησης στην Άθήνα μιάς συνάντησης Λογιστών - εκπροσώπων των Συνδικάτων - μελών των Συνομοσπονδιών των χωρών της ΕΟΚ και άντιπροσώπων των Συλλόγων - μελών της Όμοσπονδίας μας, για άνταλλαγή συνδικαλιστικής πείρας και, προπάντων, έμπεριστατωμένης άνάλυσης των σημείων του κοινοτικού δικαίου, πού άφορούν κι έχουν άμεση σχέση με τό λογιστικό καθεστώς, για μία πλατιά συζήτηση του ρόλου του λογιστή στην έπιχείρηση και την οικονομία γενικότερα, καθώς και για τό μέλλον του επαγγέλματος και τό συντονισμό της δράσης μας με τους συναδέλφους και τους εργαζόμενους της Εύρώπης, πάνω στα είδικά και γενικά προβλήματα, για την καλύτερη δυνατή άντιμετώπιση και επίλυσή τους. Άναμφισβήτητα, μία τέτοιου επιπέδου, καλά προετοιμασμένη, συνάντηση (και ή καθιέρωσή της, θά πρότεινα), θά 'ναι άρκετά χρήσιμη για όλους και των λογιστών-στειών τό ενδιαφέρον θά κεντρίσει και θά συγκεντρώσει, αλλά και τό κύρος της ΠΟΛ, στον έλλαδικό και εύρωπαϊκό χώρο, θά άνεβάσει.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΤΣΟΥΚΝΙΔΑΣ

αντί

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Άθήνα 601
Τηλ: 732.713-732.819.

- Έκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131, Άθήνα 601.
- Ύπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΤΡΥΦΩΝ ΛΥΓΟΥΡΑΣ
Βασ. Αλεξάνδρου 26. Περιστέρι
- Καλλιτεχνική επίμελεια:
ΜΑΚΗΣ ΤΣΙΠΟΥΡΙΔΗΣ
- Μοντάζ:
Γ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΟΣ
- Ύπεύθυνος Διαφημίσεων:
ΤΑΚΗΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΦΩΤΟΚΥΤΤΑΡΟ» ΕΠΕ
Ύμηττου 219
Τηλ. 75.16.333
- Άναπαραγωγή φίλμς:
Ιωάννου - Τσουπρος και Σία
Δερβενίων 9, τηλ. 3604812
- Έκτύπωση:
Έργοστ. Γραφικών Τεχνών
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Ίασιου 5, Περιστέρι. Τηλ.
57.22.201.

- Κάθε ένυπόγραφο άρθρο έκφράζει την προσωπική άποψη του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν έπιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Έσωτερικού

ΈΣαμ. 320 δρχ. - Έτήσια 640
Έτήσια Όργανισμών.
Τραπεζών. κλπ: 1.500 δρχ.
Για φοιτητές έκπτωσης 15%

Έξωτερικού

Εύρώπη - Μεσογ. χώρες:
έξάμηνη: άπλή δολ. 15
" άεροπ. δολ. 17
έτήσια: άπλή δολ. 30
" άεροπ. δολ. 34
Η.Π.Α. - Καναδάς - Άν. Άσία:

έξάμηνη: άπλή δολ. 15
" άεροπ. δολ. 22
έτήσια: άπλή δολ. 30
" άεροπ. δολ. 44

Αύστραλία - Όκεανία:

έξάμηνη: άπλή δολ. 15
" άεροπ. δολ. 30
έτήσια: άπλή δολ. 30
" άεροπ. δολ. 60

- Έμβόσματα, έπιταγές:
ΧΡΗΣΤΟ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601.
- ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 25
- ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΤΙΜΗ δρχ. 40

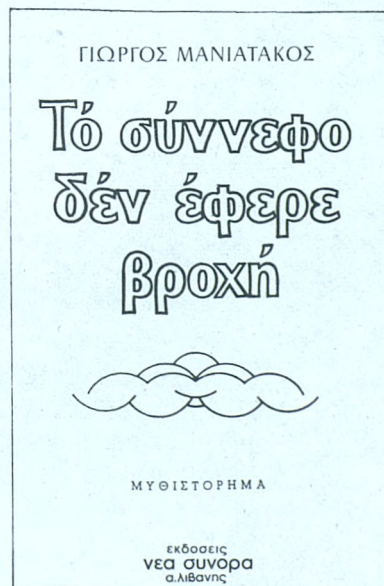
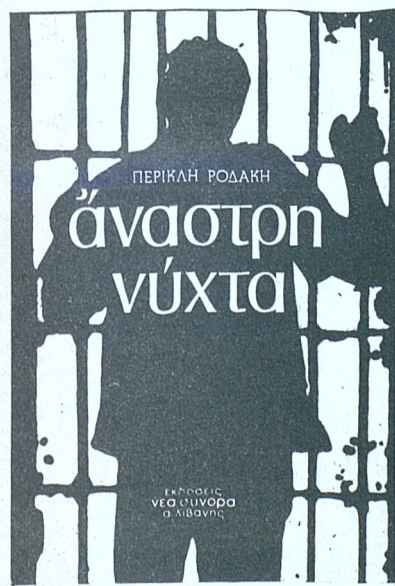
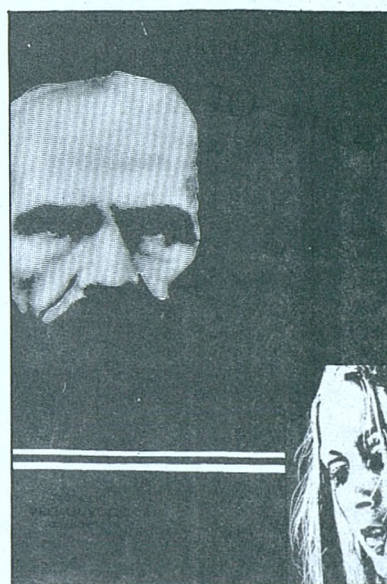
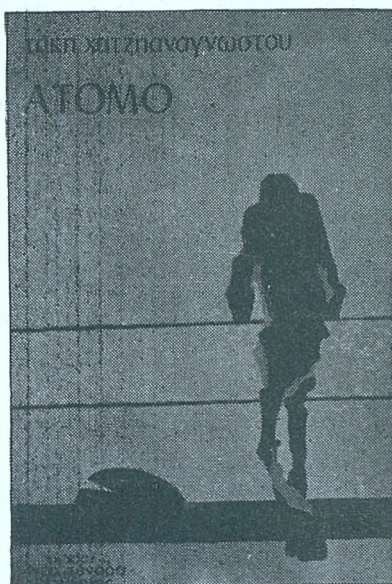
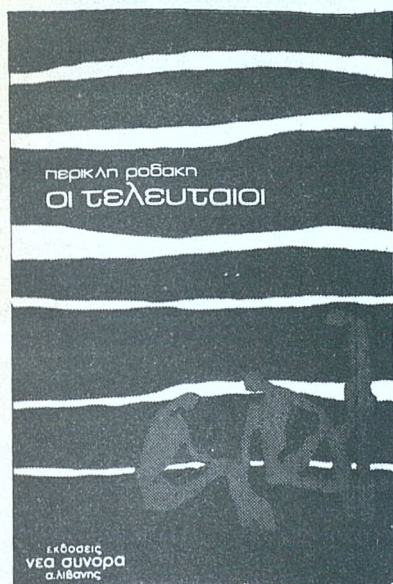
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
● για τά διδλοπωλεία
της Άθήνας:
Στά γραφεία του «ΑΝΤΙ-
Δημοχάρους 60, τηλ. 732-713
● για τά διδλοπωλεία
Β. Ελλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Μ. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Τσιμωκή 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

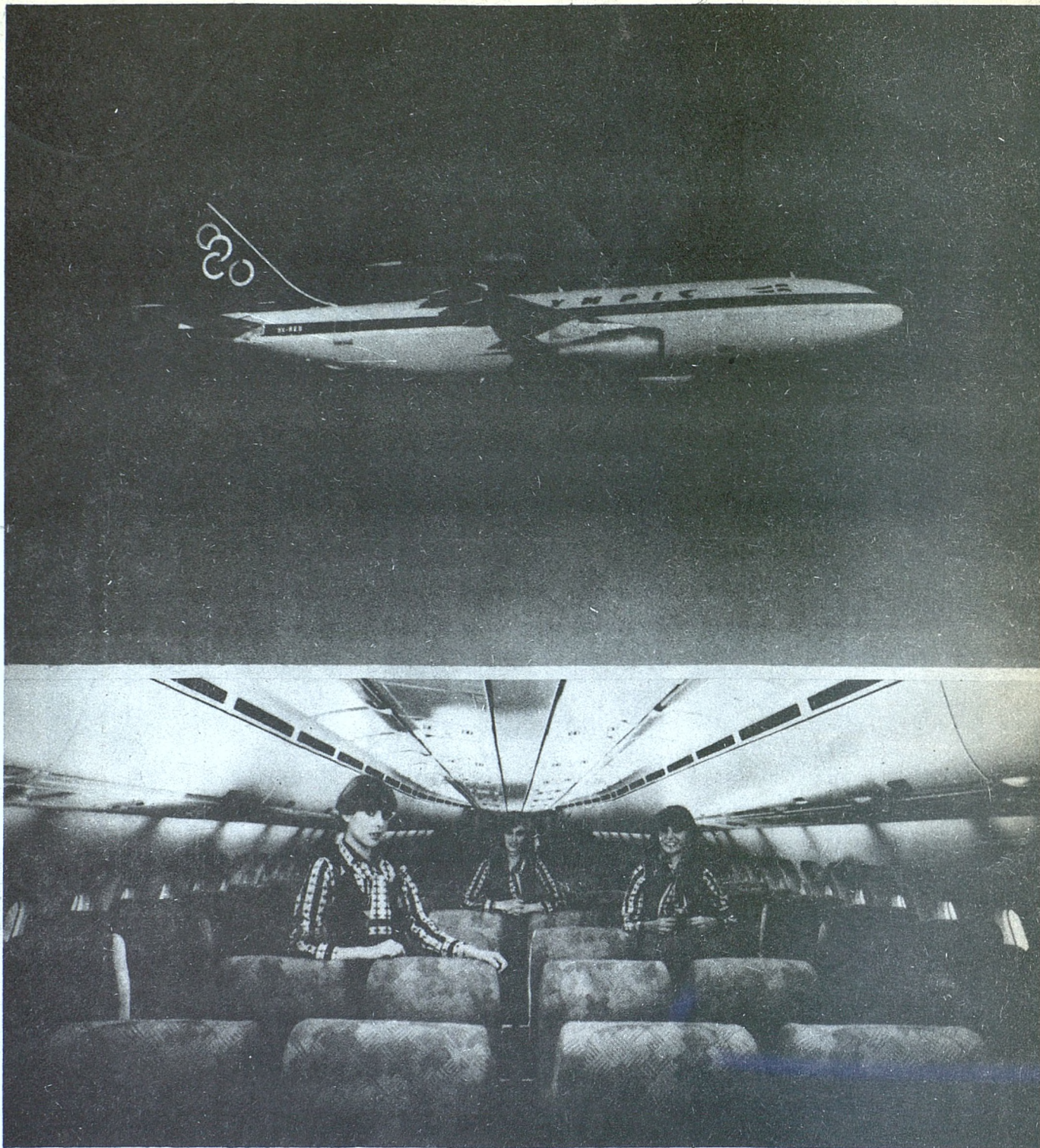
ΑΝΤ. ΛΙΒΑΝΗΣ & ΣΙΑ "ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ,"
ΣΟΛΩΝΟΣ 94, τηλ.: 36 10 589

**ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΑΥΤΟΝ ΠΟΥ ΘΕΛΕΙ
ΝΑ ΜΑΘΕΙ, ΝΑ ΣΚΕΦΤΕΤΑΙ ΚΑΙ ΝΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΙ
ΣΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΤΟΝ ΑΦΟΡΟΥΝ**

Πεζός λόγος

Ἀγαπητοὶ μας ἐπιβάτες,
Στὴν προσπάθειά μας νὰ σᾶς ἐξυπηρετήσουμε καλύτερα, φροντίσαμε νὰ εἴμαστε
ἀπὸ τοὺς πρώτους ἀερομεταφορεῖς τοῦ κόσμου ποὺ πετοῦν μὲ **AIRBUS A300**.
Τὸ ἀεροπλάνο τῆς νέας γενιᾶς, τῆς ἄνετης μεταφορᾶς 255 ἐπιβατῶν, καὶ
πολλῶν ἐμπορευμάτων, μὲ τὰ λιγότερα καύσιμα καὶ τὸν λιγότερο θόρυβο.

Πετᾶξτε καὶ θὰ δεῖτε...

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ